	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
1	**B.P.**			
	12.06.2026 e-kiri	Pöördun seoses Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringuga. Minu talukoht on [redacted] talu [redacted] külas. Riigiplaneeringu kaardirakenduse järgi jääb eelistatud trassikoridor talukohale väga lähedale — hoonestuse lähim punkt on trassikoridori piirist ligikaudu 90 m kaugusel. Lisan kirjale vastava kuvatõmmise. Palun selgitada, kas [redacted] talu on mõjude hindamisel arvestatud eluhoonete lähimõju piirkonnas ning kas mõju talukohale hinnatakse sisuliselt, sh mõju õuealale, elukeskkonnale, vaadetele ja kinnistu kasutusvõimalusele. Talu tavapäraselt kasutatav õueala ulatub hoonestuse piirist planeeritava trassikoridori suunas veel mõnikümmend meetrit, mistõttu on õueala lähim osa trassikoridorile lähemal kui hoonestus. Samuti palun selgitada, kas edasises planeerimises või projekteerimises on võimalik trassikoridori, liini telge või mastide asukohti [redacted] talust kaugemale nihutada, et mõju talukohale vähendada. Palun ka teada anda, kas käesolev pöördumine registreeritakse menetluses sisendina või millises etapis ja vormis peaksin esitama ametliku ettepaneku, et [redacted] talu lähimõju kindlasti arvesse võetaks. Palun võimalusel kinnitada kirja kättesaamist.	Eesti–Läti neljanda elektriühenduse trassikoridoride visandamisel on juba arvestatud eluhoonete paiknemisega. See tähendab, et planeeringu raames võimalike koridoride kavandamisel lähtuti põhimõttest, et õhuliini kaitsevööndisse ei tohi jääda elu- ega ühiskondlikke hooneid ning võimaluse korral kavandati trassikoridorid asustusaladest eemale. Eelistatud alternatiivi valimisel oli üheks hindamiskriteeriumiks ka eluhoonete paiknemine 100 ja 500 meetri kaugusel trassikoridori servast – mida vähem eluhooneid selles mõjualas paiknes, seda suurema eelistuse alternatiiv selle kriteeriumi alusel sai. Seega oleme planeeringu koostamisel ja eelistatud asukoha valimisel püüdnud trassikoridore võimalikult palju eluhoonetest eemale suunata. Samas tuli seejuures arvestada ka looduskeskkonnast tulenevate piirangute ja teiste planeeringulahendust mõjutavate teguritega. Sellest tulenevalt on ka [redacted] talu lähedusse kavandatud trassikoridori asukoha määramisel arvestatud eesmärgiga hoida eluhooned võimalikult kaugel kavandatavast elektriühendusest. Samuti on oluline eristada trassikoridori ja õhuliini kaitsevööndit. Teie talu asub 90 m kaugusel trassikoridori servast, mitte aga õhuliinist endast. Planeeringuga määratav trassikoridor on laiem ala, mille sisse peab mahtuma nii õhuliin, selle kaitsevöönd kui ka vajalik nihutamisruum. 330 kV õhuliini kaitsevöönd on 40 m mõlemale poole liini telge ehk kokku 80 m. Lisaks on uues asukohas ette nähtud kuni 60 m laiune nihutamisruum, mille ulatuses on võimalik projekteerimise käigus täpsustada liini asukohta ning valida mastidele sobivaim paiknemine. Seega ei tähenda talu asumine 90 m kaugusel trassikoridori servast seda, et 330 kV õhuliin hakkaks paiknema talust 90 m kaugusel. Kui õhuliin projekteeritakse Teie talu juures asuvasse trassikoridori, asuks liini telg Teie talust vähemalt 130 m kaugusel, sest trassikoridori sisse peab mahtuma ka õhuliini kaitsevöönd. Mõjude hindamise aruandes on hinnatud ka elektromagnetvälja mõju ning selle kohta on koostatud eraldi uuring, millega on võimalik tutvuda planeeringu kodulehel: Elektromagnetvälja uuring. Uuringu kohaselt jäävad 330 kV õhuliini elektri- ja magnetvälja tasemed kaitsevööndi piiril kehtivatest piirväärtustest selgelt madalamaks. Seetõttu ei ole väljaspool õhuliini kaitsevööndit elektromagnetväljast tulenevat olulist mõju inimese tervisele ette näha. Kodulehel on võimalik tutvuda ka teiste mõjude hindamise käigus koostatud uuringute ja analüüside tulemustega. Teil on võimalik planeeringu avaliku väljapaneku ajal, 6. juulist kuni 9. augustini 2026, tutvuda eelistatud trassikoridori lahendusega ning vajaduse korral esitada uus arvamus või ettepanek trassikoridori paiknemise kohta. Planeeringulahendus on kättesaadav alates 6. juulist planeeringu veebilehel www.riigiplaneering.ee/eesti-lati-IV, kaardirakendus on leitav siit: Eesti-Läti neljanda elektriühenduse kaart. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused (KKK) ja info selle kohta, kuidas toimitakse erakinnistut läbiva elektriliini valituks osutamise korral, on selgitatud planeeringu kodulehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	25.06.2026 nr 13-3/2138-2
2	**V.M.**			
	19.06.2026 e-kiri	Käesolevaga annan aegsasti ja otsekoheselt teada, et [redacted] kinnistu omanikuna, katastri nr. [redacted], ei ole ma valmis kooskõlastama- ega ei nõustu ühegi Eesti-Läti neljanda elektriühenduse trassialternatiiviga ja/või valikuga kui see puudutab otseselt [redacted] kinnistut, sh. sellele servituudi ja/või isikliku kasutusõiguse andmist vms notariaalset tegevust. Küsin, et kelle poole ja mis vormis tuleb veel pöörduda, et see info oleks teadvustatud ja arvestatud?	Täname Teid seisukoha esitamise eest Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu kohta. Teie teade, et Te ei nõustu Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu lahendusega osas, mis puudutab Teie omandis olevat [redacted] kinnistut (katastritunnus [redacted]), on teadmiseks võetud ning seda käsitletakse planeeringumenetluses esitatud arvamusena. Selgitame, et kõik planeeringumenetluse käigus esitatud arvamused ja ettepanekud registreeritakse ning neid käsitletakse menetluses olulise sisendina, mida kaalutakse planeeringulahenduse koostamisel ja otsuste tegemisel. Samas selgitame, et oleme Teie ettepanekuga arvestanud maksimaalses võimalikus ulatuses ning nihutanud trassikoridori valdavas osas Teie kinnistult välja. Erandiks on üks trassikoridori nurk (vt joonis 1), mis jääb kinnistu konfiguratsioonist tulenevalt endiselt trassikoridori alasse, kuid mille osas võib projekteerimise käigus leida täiendavaid lahendusi. Joonis 1 Lisaks selgitame, et Eesti–Läti neljanda elektriühenduse puhul on trassikoridori laius ühe liini rajamisel esialgu koos puhveralaga 140 meetrit. Tegeliku liinikoridori laius saab olema 80 meetrit ehk 40 meetrit mõlemale poole liini telge. Täiendavalt selgitame, et käesolevas planeeringuetapis ei otsustata kitsenduste või isikliku kasutusõiguse seadmise üle. Need küsimused võivad tekkida edasistes etappides siis, kui planeering kehtestatakse ning kavandatava rajatise elluviimiseks tekib vajadus kinnisasja koormamiseks. Samuti täpsustame, et liinide alla jäävaid kinnistuid Elering AS üldjuhul ei omanda. Selle asemel lepitakse maaomanikuga kokku isikliku kasutusõiguse seadmises ning määratakse vajalikud tingimused trassikoridori rajamiseks ja hooldamiseks. Maaomanikul on õigus saada nii ühekordset hüvitist kui ka talumistasu vastavalt kehtivatele õigusaktidele.	07.07.2026 nr 13-3/2214-2

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
			Lisateave, korduma kippuvad küsimused ning selgitused erakinnistuid läbivate elektriliinide kavandamise kohta on kättesaadavad planeeringu kodulehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	
3	**T.U.**			
	19.06.2026 e-kiri	Palun lõigul Rumba-Järvakandi valida eelistatud trasside seast kollane trass (teine eelistus), mis kasutab olemasolevat õhuliini koridori. Olemasolevat koridori on lihtsam taluda, sest tegemist on juba väljakujunenud keskkonnaga ning see ei põhjusta maaomanikele uusi täiendavaid piiranguid. Hoolduskuludki peaksid olema väiksemad kui ei lisandu täiesti uut koridori.	Täname Teid ettepaneku esitamise eest Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu kohta. [redacted] maaüksus [redacted] külas jääb eelistuse saanud olemasolevas koridoris kulgevast trassikoridorist enam kui 3,5 km kaugusele. Selgitame, et planeeringulahenduse koostamisel on ühe olulise põhimõttena eelistatud võimaluse korral olemasolevate trassikoridoride kasutamist ja nendega paralleelselt kulgemist. Samas tuleb trassikoridori valikul arvestada lisaks maaomanike huvidele ka mitmete teiste teguritega, sealhulgas looduskeskkonna, asustuse, tehniliste lahenduste, maakasutuse ning planeeringu eesmärkidega. Kõiki esitatud arvamusi ja ettepanekuid kaalutakse planeeringulahenduse kujundamisel terviklikult koos teiste asjaoludega. Planeeringu avaliku väljapaneku ajal, mis toimub 6. juulist kuni 9. augustini 2026, on võimalik tutvuda eelistuse saanud trassikoridoriga planeeringu veebilehel riigiplaneering.ee/eesti-lati-IV ning esitada selle kohta täiendavaid arvamusi ja ettepanekuid kuni 9. augustini e-posti aadressil info@mkm.ee või posti teel aadressil Suur-Ameerika 1, 10122 Tallinn. Teie ettepanek on registreeritud ning seda kaalutakse planeeringulahenduse edasisel kujundamisel koos teiste esitatud arvamustega.	06.07.2026 nr 13-3/2215-2
4	**H.J.**			
	20.06.2026 e-kiri	Minu kinnistult jookseb läbi kõrgepinge kaabel,see on loodukatse ala.Kas oleks võimalik ümber peigutada . [redacted]	Täname Teid pöördumise eest seoses Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringuga. Eskiisprojekti koostamise käigus on kaabli paiknemine täpsustunud ning see ei kulge enam läbi nimetatud maaüksuse (vt joonis 1). Joonis 1 Planeeringu avaliku väljapaneku ajal, mis toimub 6. juulist kuni 9. augustini 2026, on võimalik tutvuda eelistuse saanud trassikoridoriga planeeringu veebilehel riigiplaneering.ee/eesti-lati-IV ning esitada selle kohta täiendavaid arvamusi ja ettepanekuid kuni 9. augustini e-posti aadressil info@mkm.ee või posti teel aadressil Suur-Ameerika 1, 10122 Tallinn.	06.07.2026 nr 13-5/2225-2
5	**Kastani Metsad OÜ**			
	22.06.2026 e-kiri	Kirjutan kuna mure on selles,et Kastani Metsad OÜ le kuuluvad kinnistud Saaremaal,Paikküla külas,planeeritavas liinikoridoris. Millised on Teil plaanid maaomanikega?	Täname Teid kirja eest Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu kohta. Kui Teie kinnistule tekib kitsendus, makstakse kasutusõiguse seadmisel tasu vastavalt maa kasutusotstarbele ja turuväärtusele. Kasutusõigus ei tähenda maa omandamist. Maa turuväärtus määratakse kindlaks maa hindamise käigus ning kompensatsiooni suurus arvutatakse järgmiselt: • metsamaa puhul hüvitatakse 100% maa turuväärtusest ning täiendavalt ühe raieringi tulu puistu eest; • põllumaa puhul hüvitatakse 33% maa turuväärtusest; • elamumaa ja ärimaa puhul hüvitatakse 100% maa turuväärtusest; • iga paigaldatava masti eest makstakse tasu 500 eurot masti kohta. Maa hindamise järel teeb kasutaja katastriüksusepõhise ettepaneku isikliku kasutusõiguse lepingu väljatöötamise käigus. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused (KKK) ja teave selle kohta, kuidas toimitakse juhul, kui valituks osutub erakinnistut läbiv elektriliini trass, on esitatud planeeringu kodulehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	02.07.2026 nr 13-5/2226-2
6	**U.R.**			
	26.06.2026 e-kiri	Anname teada et ei ole nõus Eesti-Läti neljanda elektriühenduse planeeringulahenduse eelistatud trassiga [redacted] külas Järvamaal mis läbib kinnistuid [redacted], [redacted] ja [redacted]. Kindlasti peaks eelistama juba olemasolevat trassi mis on märgitud saadetud kaardirakenduse lingil. Seejärel peaks eelistama trassi läbiviimist riigile kuuluvatel kinnistutelt mis jäävad vaid mõnesaja meetri kaugusele põhja suunda ülalnimetatud kinnistutest. Need kinnistud on meile väga suure tähtsusega nii majanduslikult kui ka moraalselt. Miks ei kasutatata juba olemasolevat trassikoridori või miks ei minda läbi RMK maade (või selle piiril) mis asuvad põhja suunal?	Suured tänud pöördumast. Trassikoridori valikuprotsess ja kaasamist on täpsemalt kirjeldatud planeeringu kodulehel siin: https://riigiplaneering.ee/riigi-eriplaneeringud/eesti-lati-neljas-elektriuhendus/koostoo-ja-kaasamine Hetkel kaalukausile jäänud alternatiividest üks läbib [redacted] külas Järvamaal [redacted], [redacted] ja [redacted] kinnistuid. Antud trassilõigus Järvakandi-Paide lõigul ei ole olemasolevat 110 või 35 kV trassikoridori, mida oleks ühe alternatiivina kaaluda saanud, seega antud lõigus ei ole eelistatud olemasolevat trassikoridori. RMK maadele ei olnud trassialternatiivi võimalik visandada seal asuva Käru looduskaitseala tõttu. Maad trassialternatiivi ja looduskaitseala vahel on kõik eramaad. Täiendavalt eelistatakse planeerimisel põllumaad metsamaadele, ning alternatiiv puudutab metsa kõige vähem. Täiendavalt oleme arvestanud planeeringutega ning väljastatud tehniliste tingimustega vastavalt kohalike omavalitsuste ning maaomanike tagasisidele.	30. juuni 2026 Priit Heinla e-kiri

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
			Allpool pilt kaardirakendusest, kus näha Käru loodukaitseala paiknemine, ning ortofoto kus näha ka metsa paiknemine. Majanduslikust aspektist, kui tekib kitsendus, siis kasutusõiguse seadmisel tasub kasutaja vastavalt maakasutusele ja turuväärtusele. Kasutusõigus ei ole maa omandamine. Turuväärtus tehakse kindlaks maa hindamise käigus ning kompensatsiooni suurust arvestatakse järgnevalt: • Metsamaa puhul hüvitatakse 100% maa turuväärtusest ja täiendavalt puistu eest ühe raieringi tulu. • Põllumaa puhul hüvitatakse 33% maa turuväärtusest. • Elamumaa ja ärimaa puhul hüvitatakse 100% maa turuväärtusest. • Iga masti paigaldamise tasu 500 eur/masti kohta. Maa hindamisjärgse katastripõhise ettepaneku teeb kasutaja isikliku kasutusõiguse lepingu väljatöötamise käigus.	
	03.07.2026 e-kiri	Tänan vastuste eest. Palun vastake allpool toodud küsimustele et oleks võimalik arvamust kujundada ja avaldada ettepanekuid. - millise kohtulahendi järgi Elering (või planeerija) eelistab eramaid läbivat koridori looduskaitse all olevatele riigimaid läbivale trassikoridorile?	Sellist kohtulahendit, milles oleks käsitletud küsimust, kas eelistada eramaad läbivat trassikoridori looduskaitsealal paiknevale riigimaale, meile teadaolevalt ei ole. Samas ei ole sellise kohtulahendi olemasolu ka vajalik. Eesti õigussüsteem põhineb õigustloovatel aktidel, mitte kohtupretsedentidel. Õiguse kehtestab seadusandja ning täidesaatev võim, kohtud tõlgendavad õigust ja kontrollivad haldusotsuste õiguspärasust. Seetõttu tuleb planeeringu koostamisel lähtuda kehtivatest õigusaktidest. Kui õigusakt jätab kaalutlusruumi, teeb vastava otsuse pädev asutus. Kaitsealadel võimalike erandite lubamise üle otsustab Keskkonnaamet. Selgitame, et kõnealuses piirkonnas paikneb riigimaadel Käru looduskaitseala. Kaitseala kaitse-eesmärk on kaitsta, säilitada ja taastada väärtuslikke metsakooslusi. Käru looduskaitseala maa-ala kuulub valdavalt sihtkaitsevööndisse, kus kehtivad ranged kaitsenõuded ning majandustegevus on oluliselt piiratud (kaitse-eeskiri on avaldatud https://www.riigiteataja.ee/et/akt/101032019017). Kõrgepingeliini rajamine eeldaks ulatuslikku raadamist, mis oleks vastuolus kaitseala kaitse-eesmärkidega ning kaitsekorras sätestatud piirangutega. Planeeringu koostamisel on hinnatud erinevaid trassilahendusi ning lähtutud kehtivatest õigusaktidest ja kaitsekorrast. Käru looduskaitseala läbiv trassikoridor ei osutunud seetõttu eelistatavaks ega planeeringulahenduse koostamisel realistlikult teostatavaks lahenduseks. Kaitsealal tegevuste lubatavuse üle otsustab õigusaktides sätestatud juhtudel Keskkonnaamet. Seega ei ole küsimus era- ja riigimaade vastandamises ega ühe omandivormi eelistamises teisele. Planeeringulahenduse koostamisel tuleb arvestada kehtivate looduskaitseliste piirangutega sõltumata sellest, kas tegemist on riigi- või eraomandis oleva maaga. Käru looduskaitsealal tulenevad piirangud kaitsekorrast ning neid tuleb planeeringu koostamisel järgida	08.07.2026 nr 13-6/2366-2
		kui palju maksab kaabli paigaldus maa alla võrreldes õhuliiniga? Milline on kaitsetsooni laius maakaablil? kui palju on võimaldab maakaabel rohkem võrreldes õhuliiniga pöörata trassikoridori?	Maakaabli rajamine on umbes 10 korda kallim kui õhuliini rajamine. Kaitsevöönd maakaablil on 1 m mõlemale poole kaabli keskteljest. Üldjuhul on maakaabel trassi kujundamisel paindlikum kui õhuliin, kuid täpset „mitu korda rohkem" näitajat ei ole võimalik anda, sest see sõltub pingetasemest, kaabli tüübist ja projekteerimislahendusest. Kuigi maakaabel võimaldaks trassi paiknemist mõnevõrra paindlikumalt kujundada, kuna selle koridor on kitsam, ei tähenda see automaatselt, et kaabellahendus oleks antud lõigus eelistatud või otstarbekam. Planeeringulahenduse valikul on arvestatud tervikuna tehniliste, keskkonnaalaste, majanduslike ja ruumiliste kaalutlustega.	
		kui mitut eramaa kinnistut läbib planeeritav trassikoridor Lungu-Käru lõigul, kus saaks minna läbi riigile (RMK) kuuluvatel kinnistutel (sh looduskaitsealal) arvestades riigimaale minnes et vahepeal saaks kasutada ka maakaablit	Lauri külas läbib trassikoridor 8 eraomandis ning 4 riigiomandis olevat kinnistut. Lungu külas läbi trassikoridor 10 eraomandis olevat ning 1 riigiomandis olevat kinnistut (Piiumetsa küla pool). Küsimus võimalusest suunata trass riigile (sh RMK-le) kuuluvatele kinnistutele, sealhulgas looduskaitsealale, ei ole lahendatav üksnes omandivormist lähtudes. Nagu eelnevalt selgitatud, seab Käru looduskaitseala kaitsekord alal ehitustegevusele ja taristu rajamisele olulised piirangud. Samuti ei ole maakaabli kasutamine üksnes lühikeses vahepealses lõigus kavandatava 330 kV ühenduse tehnilise lahenduse seisukohast teostatav, kuna õhuliini ja maakaabli üleminekuks tuleb rajada eraldi üleminekujaam. Seetõttu ei ole Käru looduskaitseala läbiv lahendus osutunud teostatavaks alternatiiviks.	

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
		milline on lühi- ja pikaajaline kompensatsioonide ja tasude summa praeguse planeeritavas trassikoridoris olevates eravalduses kinnistutele arvestades et kõik kitsendused tulevad selles lõigus? Kas planeerija on teinud võrdleva analüüsi: eramaade kitsenduste maksumus vs riigimaade kasutamise maksumus sh looduskaitse aladel? Millised on analüüsi tulemused?	Planeeringu koostamise käigus ei ole koostatud eraldi analüüsi, milles võrreldakse eramaadel tekkivate kitsenduste maksumust riigimaade, sealhulgas looduskaitsealade kasutamise võimalike kuludega. Selline võrdlus ei ole planeeringulahenduse valikul määrava tähtsusega, kuna trassi asukoha valikul tuleb lisaks majanduslikele kaalutlustele arvestada tehnilisi, keskkonnaalaseid ja ruumilisi tingimusi ning kehtivaid õigusaktidest tulenevaid piiranguid. Looduskaitselised piirangud kehtivad sõltumata sellest, kas tegemist on riigi- või eraomandis oleva maaga. Elering AS tasub maa kasutamise eest nii ühekordset hüvitist isikliku kasutusõiguse seadmisel kui ka rajatise valmimise järel perioodilist talumistasu. Hüvitise suurus sõltub maa liigist, väärtusest ja kasutuspiirangute ulatusest. Täpsemad põhimõtted on toodud Eleringi veebilehel: Maakasutuse hüvitised. Maa turuväärtus selgitatakse välja maa hindamise käigus ning hüvitise suurus sõltub konkreetse kinnisasja omadustest. Üldised põhimõtted on järgmised: • metsamaa puhul hüvitatakse 100% maa turuväärtusest ja täiendavalt puistu eest ühe raieringi tulu; • põllumaa puhul hüvitatakse 33% maa turuväärtusest; • elamumaa ja ärimaa puhul hüvitatakse 100% maa turuväärtusest; • masti asukoha eest makstakse tasu 500 eur/masti kohta. Kuna hüvitiste suurus sõltub konkreetsete maaüksuste väärtusest, maakasutusest, rajatise paiknemisest ning lõplikust projekteerimislahendusest, ei ole käesolevas planeeringuetapis võimalik esitada kogu lõigu kohta hüvitiste või talumistasude kogusummat. Kompensatsiooni ja talumistasu kohta saab täpsemat teavet maaomanikele koostatud juhendist: juhendmaterjal maaomanikele. Majandusmõju arvutustega on võimalik tutvuda riigi eriplaneeringu kodulehel: Eesti–Läti neljanda elektriühenduse dokumendid. Planeeringulahenduse kujundamisel on läbivalt lähtutud põhimõttest, et võimaluse korral eelistatakse riigiomandis olevaid maid. Seda põhimõtet on arvestatud ka trassialternatiivide hindamisel ja eelistatud lahenduse valikul. Samas tuleb planeeringu koostamisel arvestada kehtivate looduskaitseliste piirangutega sõltumata sellest, kas tegemist on riigi- või eraomandis oleva maaga. Looduskaitselised piirangud on planeeringu koostamisel siduvad ning seetõttu ei ole trassi paiknemise küsimus lahendatav üksnes omandivormi alusel, vaid arvestada tuleb ka kehtivate keskkonna- ja looduskaitseliste nõuetega. Lisateave, korduma kippuvad küsimused ning selgitused erakinnistuid läbivate elektriliinide kavandamise kohta on kättesaadavad planeeringu kodulehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	
	10.07.2026 e-kiri	Arvamuse ja vastuse kujundamiseks soovin teada kas on vastused Eesti ja Läti süsteemihaldurite Elering ja AST poolt tellitud neljanda Eesti-Läti elektriühenduse teostatavusuuringule (CESI) ja tasuvusanalüüsi kulude-tulude analüüsile (Artelys) , mis pidid valmima 2026. aasta esimeses kvartalis? Avalikes allikates ei ole nende uuringute tulemusi seni avaldatud. Palun andke teada kas nende uuringute tulemused on tellijatel olemas ja miks neid ei ole avalikkusega jagatud? Kas on võimalik nende dokumentidega tutvuda? Juhul kui neid ei ole veel tellijatele esitatud ja avalikkusega jagatud siis miks kiirustate neljanda Eesti-Läti elektriühenduse planeeringu avalikustamise ja arvamuste küsimisega kui ei ole võimalik teostatavust ja tasuvust hinnata?	Täname Teid täiendavate küsimuste eest seoses Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringuga. Eleringi ja AS Augstsprieguma tīklsi (AST) tellitud neljanda Eesti–Läti elektriühenduse teostatavusuuring on valminud ning selle ingliskeelne kokkuvõte on kättesaadav siin: www.ast.lv/sites/default/files/editor/Executive_summary_4EELV.pdf. Kulude-tulude analüüs ei ole praeguseks veel lõplikult valminud, kuna vastava lepingu tähtaega pikendati. Kulude-tulude analüüsi tulemusi ei avaldata tavapäraselt kohe pärast nende valmimist. Tulemuste alusel hinnatakse projekti piiriüleste kulude jaotust ning vastava otsuse teeb ja avaldab Konkurentsiamet. Varasemate ühishuviprojektide kulude jaotuse otsustega on võimalik tutvuda Konkurentsiameti veebilehel ühishuviprojektide rubriigis: Konkurentsiameti ühishuviprojektid. Piiriüleste kulude jaotuse otsus tehakse enne Euroopa Liidu kaasrahastuse taotlemist. Selgitame, et planeeringumenetlust viiakse läbi paralleelselt projekti tehniliste ja majanduslike analüüsidega. Ka varasemate ühishuviprojektide puhul on planeeringumenetlusega alustatud enne lõplike kulude-tulude analüüside valmimist, et hinnata projekti ruumilist teostatavust, keskkonna- ja sotsiaalseid mõjusid ning kujundada välja võimalik planeeringulahendus. Planeeringumenetluse käigus saadav teave ja täpsustuv lahendus annavad omakorda olulise sisendi projekti edasisele tehnilisele ja majanduslikule hindamisele ning suurendab projekti elluviimise kindlust. Lisateave, korduma kippuvad küsimused ning selgitused erakinnistuid läbivate elektriliinide kavandamise kohta on kättesaadavad planeeringu kodulehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	20.07.2026 nr 13-3/2438-2

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
	08.08.2026 e-kiri	Esitan käesolevaga ametliku pöördumise seoses Eesti–Läti neljanda elektriühenduse kavandatava trassikoridori valikuga [redacted] külas, mis läbib [redacted], [redacted] ja [redacted] kinnistuid. Me ei nõustu praeguse eelistatud koridoriga ning palume selle valikut ümber hinnata, lähtudes projekteerija enda seletuskirjas toodud põhimõtetest ja riigi seatud eesmärkidest. Projekteerija seletuskirjas on selgelt välja toodud, et eelistada tuleb riigi omandis olevaid kinnistuid ja olemasolevaid liinikoridore, et vähendada eramaade kasutamist ja vältida uute liinikoridoride rajamist seni puutumata maadele. Praegune valik [redacted] külas on nende põhimõtetega vastuolus. Alternatiivid, mida tuleb sisuliselt kaaluda -Paide–Järvakandi lõigul nagu näidatud planeeringus on osa trassist, kus puudub olemasolev liinikoridor ja just seal tuleks maakaablit eelistada. Maakaabli kasutamine muudaks kogu trassi oluliselt paindliikumaks ning võimaldaks vältida uute koridoride rajamist eramaadele. - Olemasolev Paide–Rapla trass võimaldaks õhuliini rajada juba kasutuses olevale koridorile ja jõuda lõpuks mööda olemasolevaid liinikoridore ka planeeringus näidatut kohta Järvakandis. - Rapla suuna kasutamine mööda olemasolevaid 110 kV liine vähendaks uue koridori vajadust. Olemasolevate 110 kV liinide ühendamine põhja pool (nt Kehtna lähistel) looks oluliselt lühema uue koridori. - planeeringus näidatud Kärust põhja poolt kulgev trassi nihutamine mõnesaja meetri võrra RMK ja looduskaitseala piirile vastab projekteerija enda eelistustele ning väldib eramaade ebaproportsionaalset koormamist. Kõik need variandid on tehniliselt teostatavad ning vastavad riigi seatud eesmärgile kasutada minimaalselt eramaid. Samuti on kõik need variandid kooskõlas Planeerimisseaduse, Elektrituruseaduse ja TEN E nõuetega. Mõju [redacted], [redacted] ja [redacted] kinnistutele on hävitav. Praegune eelistatud õhuliini koridor [redacted] külas tekitab kinnistutele ulatusliikku ja pöördumatut kahju: - Maa perspektiivne kasutus muutub sisuliselt võimatuks, sh puhkeala rajamine, mis oli kinnistute senine arendusplaan. - [redacted] kinnistu lõigatakse diagonaalis pooleks, jättes suure osa kinnistust liinikoridori alla. - Tegemist on kauni jõeäärse maastikuga, mille väärtus ja kasutusvõimalused hävivad, mis on vastuolus KeHJS keskkonnamõju vähendamise nõudega. - Kinnistute perspektiiv ja väärtus langevad märkimisväärselt, mis on eriti kahetsusväärne arvestades, et maa oli antud endisele Vabadussõja veteranile. Selline mõju ei ole proportsionaalne ega põhjendatud, arvestades olemasolevaid alternatiive, mis võimaldaksid eramaid oluliselt vähem koormata. Probleem ametkondade seniste selgitustega on pinnapealsus. Senised vastused, mille kohaselt: - maakaabel on liiga kallis, - olemasolev 110 kV koridor ei sobi, - looduskaitseala lähedus välistab alternatiivid, ei ole olnud piisavalt põhjendatud ega näita sisulist kaalumist. Need selgitused jätavad mulje, et projekteerija ja ametkonnad ei soovi kinni pidada enda seatud eesmärgist kasutada võimalikult vähe eramaid ja vältida uute koridoride rajamist seni puutumata maadele. Palume MKM il ja Eleringil: 1. Peatada praeguse koridori eelistamine [redacted] külas kuni alternatiivide sisuline hindamine on lõpule viidud. 2. Kaaluda kõiki ülaltoodud variante, mis kasutavad riigimaid, olemasolevaid koridore või maakaablit. 3. Esitada läbipaistvad ja faktipõhised selgitused, miks mõni alternatiiv ei ole teostatav 4. Tagada, et lõplik trassivalik vastab riigi enda põhimõtetele – kasutataks minimaalselt eramaid, maksimaalselt olemasolevaid koridore. Praegune trassikoridori valik [redacted] külas ei ole kooskõlas projekteerija enda põhimõtete ega riigi eesmärkidega. Olemasolevad alternatiivid võimaldavad trassi rajada viisil, mis koormab eramaid oluliselt vähem ja säilitab [redacted] küla maastiku, kinnistute väärtuse ning kohalike elanike õigused. Palume koridori valikut ümber hinnata ja tagada, et lõplik lahendus oleks tasakaalukas, põhjendatud ja kooskõlas avaliku huvi ning kohalike elanike õigustega. Lisas on toodud allkirjastatud vastuväide MKM-le.	Täname Teid Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu kohta esitatud arvamuse ja ettepanekute eest. Oleme vastuväite teadmiseks võtnud ning mõistame, et [redacted] [redacted] ja [redacted] kinnistud on Teile majanduslikult ja isiklikult olulised. Planeeringu koostamisel on kaalutud erinevaid trassialternatiive ning hinnatud nende tehnilist teostatavust, keskkonnamõjusid, sotsiaalseid mõjusid ning mõju maaomanikele. Kuigi olemasolevate taristukoridoride ja võimalusel riigimaa kasutamine on üks planeerimise põhimõtetest, ei ole see ainus otsustuskriteerium ning seda tuleb kaaluda koos teiste oluliste asjaoludega, sealhulgas looduskaitseliste piirangutega. Selgitame, et Järvakandi–Paide lõigus puudub olemasolev 110 kV õhuliini trassikoridor, mida oleks saanud käsitleda kavandatava 330 kV liini ühe tervikliku alternatiivina. Paide–Rapla, Rapla–Kehtna ja Kehtna–Järvakandi 110 kV liinikoridorid jäävad oluliselt põhjapoole ning Rapla kaudu oleks Järvakandi–Paide ühendus enam kui kaks korda pikem kui planeeringus käsitletud trassialternatiivid. [redacted] külas kaardil nähtav olemasolev 35 kV liin ei moodusta Järvakandi ja Paide vahelist sobivat olemasolevat trassikoridori. Kinnistutest põhja poole jäävatele riigimaadele ei olnud võimalik eraldi trassialternatiivi visandada, sest võimalikku kulgemist piiravad Käru looduskaitseala ja kaitstavate liikide püsielupaigad. Kuigi trassikoridoride kavandamisel eelistatakse võimalusel riigimaa kasutamist, ei saa maa omandivorm olla määrav looduskaitseliste piirangute kõrval. Esitatud ettepanekust lähtuvalt kaalutakse võimalust nihutada trassikoridori kõnealuses lõigus põhja poole kuni Käru looduskaitseala piirini. Lahenduse võimalik rakendamine sõltub mõjude hindamise tulemustest ning selgub hiljemalt avalike arutelude toimumise ajaks septembri keskpaigas. Trassikoridori nihutamine on võimalik üksnes juhul, kui kavandatav muudatus ei kahjusta Käru looduskaitseala ega piirkonnas paiknevate püsielupaikade kaitse-eesmärkide saavutamist. Kui mõjude hindamise käigus selgub, et kavandatav nihutamine võib avaldada ebasoodsat mõju kaitsealustele väärtustele või nende kaitse-eesmärkidele, ei ole sellist muudatust võimalik planeeringulahenduses arvestada. Kompensatsiooni ja talumistasu kohta saab täpsemat teavet maaomanikele koostatud juhendist: juhendmaterjal maaomanikele. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	08.09.2026 nr 13-3/2763-2

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
	28.09.2026 e-kiri	Soovin teha ettepaneku nihutada planeeritav Eesti-Läti IV elektriliini ühenduskoridori [redacted] küla kandis võimalikult riigimaade ja Käru Looduskaitse ala piiridele lähedale. Ettepanekuga saaksid meile kuuluvad [redacted] ja [redacted] võimalikult vähe kahjustatud ja planeeritav koridor võimalikult kaugele hoonetest.	Täname Teid kohtumisel osalemast. Olete esitatud ettepaneku nihutada Eesti–Läti neljanda elektriühenduse õhuliini trassikoridori [redacted] küla piirkonnas võimalikult riigimaade ja Käru looduskaitseala piiride lähedusse, et vähendada mõju kinnistutele [redacted] ([redacted]) ja [redacted] ([redacted]) ning hoida kavandatav elektriliin võimalikult kaugel olemasolevatest hoonetest. Arutelul käsitletud ettepaneku alusel oleme analüüsinud võimalikke täpsustusi trassikoridori paiknemises. Allpool joonisel on näidatud kollasega trassikoridori võimalik nihutus, mille teostatavust ja sobivust planeeringulahenduse koostamisel praegu kaalutakse. Lahendus on koostatud eesmärgiga vähendada mõju Teie kinnistutele ja hoonestusele, arvestades samal ajal tehniliste, keskkonna- ja planeerimistingimustega. Juhime tähelepanu, et joonisel esitatud lahendus ei ole lõplik otsus. Trassikoridori täpsustatud asukoht selgub planeeringulahenduse edasise koostamise ja kaalumise käigus. Kui analüüsi tulemusel osutub joonisel näidatud lahendus teostatavaks ja põhjendatuks, võetakse seda arvesse planeeringu lõpliku lahenduse kujundamisel. Palume Teil tutvuda lisatud joonisega ning soovi korral esitada oma arvamus või tähelepanekud esimesel võimalusel aadressile info@mkm.ee, kuid hiljemalt 20.10.2026. Kui vajate arvamuse kujundamiseks rohkem aega, palume sellest samuti hiljemalt 20.10.2026 teada anda. Avalikul väljapanekul olnud planeeringulahendus on nähtav planeeringu kaardirakenduses Eesti-Läti 4. elektriühenduse riigi eriplaneeringu kaardirakendus | Riigiplaneering. Käesolevas kirjas kirjeldatud võimalik täpsustus on kaalumisel ning ei pruugi veel kaardirakenduses kajastuda. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	09.10.2026 nr 13-3/3343-2
7	**T.L.**			
	29.06.2026 e-kiri	Could I get the main information in english? Also what properties, owner Timo Lyytikäinen or Elitar Invest OÜ, its concerning, because the scale in the map is so high. Also the backround of the compensations would be nice to hear.	I am contacting from Elering, the electricity transmission system operator in Estonia and the interested party in this planning procedure. The planned project, the Estonia-Latvia IV interconnector, route planning procedures is publicly available here (https://riigiplaneering.ee/eesti-lati-IV) The landplot that concerns you is with a cadastral number [redacted] called [redacted]. Please find below an outtake from the planning map available here: https://gis.skpk.ee/portal/apps/webappviewer/index.html?id=52641a5db0de49ca956422656fe63056 Why I am contacting you, is because of your interest in the right-of-way compensation mechanism. After the approval and adoption of the route corridor thru the planning process Elering will start the design for the overhead line. During that process the exact restriction is designed, going from the 140m wide corridor to 80m wide corridor. After the exact restriction has been determined a right-of-way contract will be signed with each landowner. During that process the interested party, Elering, pays for making the restriction according to the landplots market value. The right of use is not the acquisition of land, but a restriction that is shown in the E-Land Register portal (https://www.rik.ee/en/e-land-register/e-land-register-portal) The market value is determined during an evaluation, and the amount of compensation is calculated as follows: • In the case of forest land, 100% of the market value of the land is compensated and additionally the income from one cutting round of trees is compensated. • In the case of arable land, 33% of the market value of the land is compensated. • In the case of residential land and commercial land, 100% of the market value of the land is compensated. • The fee for installing each mast is 500 EUR/mast. With any other questions you can turn to info@mkm.ee and if any electrical system specific questions, then I would be the contact person.	01.07.2026 e-kiri

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
8	**A.M.**			
	02.07.2026 e-kiri	Sain teavituse, et mulle kuuluv kinnistu [redacted] asukoht [redacted] küla jääb planeeritava kõrgepingeliini teise eelistatud trassivariandi piirkonda. Seoses sellega kasutan oma seaduslikku õigust esitada planeeringu menetluse raames järgmised küsimused, vastuväited ja ettepanekud: 1. Lõpliku otsuse tähtaeg: Millal tehakse lõplik valik esimese ja teise trassivariandi vahel ning millal selgub, kas liin ja selle kaitsevöönd hakkavad otseselt minu kinnistut mõjutama?	Täname Teid esitatud küsimuste, vastuväidete ja ettepaneku eest. 1. Lõpliku otsuse tegemise aeg Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu kehtestamine on kavandatud 2026. aasta IV kvartalisse. Planeeringu kehtestamisega tehakse otsus eelistatud trassikoridori asukoha kohta. Seejärel koostab Elering AS elektriühenduse rajamiseks ehitusprojekti, mille käigus täpsustatakse koostöös puudutatud maaomanikega elektriliini ja -rajatiste täpne paiknemine trassikoridori sees, kaitsevööndid ning maa kasutamisega seotud kitsendused. Planeeringu elluviimise etappidega on võimalik tutvuda planeeringu seletuskirjas. Projekteerimise käigus selgitatakse välja täpne kitsenduste ulatus ning vajaduse korral seatakse maaomanikega kokkuleppel notariaalne isiklik kasutusõigus. Isikliku kasutusõiguse seadmisel makstakse maaomanikule ühekordset hüvitist, millele lisandub pärast taristu valmimist seaduses sätestatud tingimustel talumistasu. Täpsem teave kompensatsiooni ja talumistasu kohta: juhendmaterjal maaomanikele.	01.09.2026 nr 13-3/2550-2
		2. Kaitsevööndi ulatus ja piirangud: Kui valitakse teine trassivariant, kui laia kaitsevööndiga minu kinnistul arvestama peab ning millised konkreetsed kasutuspiirangud (ehituskeeld, maaharimise või haljastuse piirangud) minu maale seatakse?	2. Kaitsevööndi ulatus ja kasutuspiirangud Selgitame, et Teie pöördumises nimetatud maaüksus [redacted] ([redacted]) [redacted] külas ei jää eelistatud trassikoridori ega selle kaitsevööndisse. Olemasolevas 110 kV elektriliini koridoris kulgev eelistatud trassikoridor paikneb maaüksusest ligikaudu 350 meetri kaugusel. Seetõttu ei kaasne kõnealusele maaüksusele planeeringulahendusest tulenevaid maakasutuspiiranguid ega kaitsevööndiga seotud kitsendusi.	
		3. Maa väärtuse kahanemine ja kompenseerimine: Kõrgepingeliini rajamine vähendab oluliselt kinnistu turuväärtust ja piirab selle kasutamist. Palun selgitada, kuidas tagatakse maaomaniku õiglane hüvitamine (talumistasu või isikliku kasutusõiguse tasu) juhul, kui tehnovõrk rajatakse minu maale.	3. Mõju kinnisvara väärtusele ja kompenseerimine Mõistame Teie muret kinnisvara väärtuse võimaliku muutuse pärast. Kui kinnisvara väärtus peaks väljapoole kinnistut rajatava õhuliini tõttu muutuma, ei ole kehtivate õigusaktide ega väljakujunenud praktika kohaselt ette nähtud eraldi rahalisi kompensatsioonimeetmeid. Kinnisvara turuväärtust mõjutavad mitmed tegurid, sealhulgas asukoht, ümbruskonna areng, kinnistule seatud piirangud, nähtavus, ligipääs ja kinnisvaraturu üldised arengusuunad. Selliste mõjude täpset rahalist ulatust ei ole planeeringu koostamisel võimalik usaldusväärselt prognoosida. Samas on trassikoridoride kavandamisel ja alternatiivide võrdlemisel arvestatud muu hulgas eesmärgiga hoida ühendus võimalikult kaugel eluhoonetest ning vähendada mõju kohalikele elanikele. Seejuures tuli arvesse võtta ka tehnilisi tingimusi, looduskaitselisi piiranguid ning muid avalikke huve. Arvestades, et Teie maaüksus jääb eelistatud trassikoridorist välja ning sellele ei kavandata kitsendusi, ei ole alust eeldada, et planeeringuga kaasneks otsene mõju kinnisasja kasutusvõimalustele. Maaomanikele, kelle kinnistule rajatakse elektriliin või kelle maad hakkab läbima kaitsevöönd, on ette nähtud hüvitusmehhanismid isikliku kasutusõiguse tasu ja talumistasu näol. Täpsem teave on kättesaadav Eleringi veebilehel: maakasutuse hüvitamise põhimõtted ja talumistasu.	
		4. Mõju elukeskkonnale: Palun esitada andmed selle kohta, millised on planeeritava kõrgepingeliini mõju-uuringute tulemused seoses elektromagnetväljade ja müratasemega piirkonnas.	4. Mõju elukeskkonnale Planeeringu koostamise käigus on hinnatud elektriühenduse võimalikke mõjusid inimese tervisele, sealhulgas elektromagnetväljade ja müra mõju. Elektromagnetväljade mõju käsitleb Tallinna Tehnikaülikooli koostatud eksperthinnang, mis on avaldatud planeeringu veebilehel. Inimese tervisele avalduvaid mõjusid on käsitletud mõjude hindamise aruande peatükis 8.3 ja elektromagnetväljade mõju peatükis 8.4. Uuringute kohaselt jäävad kavandatava ühenduse elektromagnetväljade tasemed kehtivate piirväärtuste piiresse.	
		Minu ettepanek: Palun võimalusel eelistada esimesi või muid alternatiivseid trassivariante, mis ei tekita piiranguid eraomandile, ei läbi minu kinnistut ega kahjusta maa sihtotstarbelist kasutamist. Palun edastada ametlik vastus käesolevale pöördumisele ning kogu järgnev teave planeeringu edasiste etappide ja avalike arutelude kohta minu e-posti aadressile.	Kokkuvõte Olete teinud ettepaneku eelistada trassilahendust, mis ei läbiks Teie kinnistut ega seaks piiranguid selle kasutamisele. Selgitame, et Teie nimetatud maaüksus ei jää eelistatud trassikoridori ega selle kaitsevööndisse. Olemasoleva 110 kV liinikoridori kasutamisega kavandatud eelistatud koridor paikneb maaüksusest ligikaudu 350 meetri kaugusel ega too kaasa kitsendusi Teie kinnisasja kasutamisele. Seetõttu ei anna esitatud ettepanek alust planeeringulahenduse muutmiseks. Teie pöördumine lisatakse planeeringu menetlusmaterjalide hulka. Täiendav teave Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
9	**A.A.**			
	06.07.2026 e-kiri	Nüüd on avaldatud trassikoridori lõplik valik ja see on kindlasti minu piirkonnale ([redacted] küla) väga hea lahendus. Loodan, et nii ka lõpuks liin välja ehitatakse. Uurin aga meie küla läbiva 110kV liini kohta. Kuna uus 330kV liin hakkab ilmselt otse varustama Valjala alajaama, siis kuidas saavad toite Leisi ja Orissaare alajaamad. Õigemini huvitab mind pigem see, kas olemasolev trass Orissaarest Laimjala suunas võiks saada likvideeritud? Kas see on praeguse plaaniga tehtav?	Täname Teid pöördumise ja positiivse tagasiside eest Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu kohta. Meil on hea meel kuulda, et eelistatud trassilahendus on Teie hinnangul [redacted] küla jaoks sobiv. Planeeringu koostamisel oli esmane eelistus kavandada Eesti–Läti neljas elektriühendus võimalusel olemasolevatesse 330 kV ja 110 kV õhuliinikoridoridesse. Seetõttu käsitleti olemasolevat 110 kV õhuliini koridori ühe võimaliku alternatiivina, kuid planeerimisprotsessi tulemusel ei osutunud see hetkel eelistatud trassilahenduseks. Käesoleva planeeringu ülesanne ei ole kogu planeeringuala elektrivõrgu optimeerimine. Seetõttu ei nähta planeeringulahenduses ette Orissaare ja Laimjala vahelise olemasoleva 110 kV liini demonteerimist. Leisi ja Orissaare alajaamad saavad ka edaspidi toite olemasoleva elektrivõrgu kaudu. Orissaare ja Laimjala vahelise liini võimalik demonteerimine võib aset leida juhul, kui see osutub elektrisüsteemi kui terviku toimimise seisukohalt põhjendatuks ega halvenda Saaremaa varustuskindlust. Selliste muudatuste vajadust ja otstarbekust hinnatakse põhivõrgu arendamise raames. Elering AS kajastab põhivõrgu arengusuundi elektriülekandevõrgu arengukavas, mis on kättesaadav Eleringi veebilehel (https://elering.ee/elektriulekandevorgu-arengukava). Samas ei saaks olemasoleva liini võimalik demonteerimine toimuda enne, kui uus ühendus on välja ehitatud ja kasutusele võetud. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused (KKK) on leitavad planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	20.07.2026 nr 13-3/2367-2
10	**Ü.J.**			
	06.07.2026 e-kiri	Edastan veelkord kirjavahetuse kui arvamuse avalduse Eesti-Läti 4. elektriühenduse riigi eriplaneeringu avaliku väljapaneku raames.	Täname, et esitasite Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu planeeringulahenduse ja mõjude hindamise aruande avaliku väljapaneku raames arvamuse, milles viitasite ka varasemale kirjavahetusele. Olete oma pöördumistes juhtinud tähelepanu küsimusele, millisel õiguslikul alusel on võimalik elektriliini kaitsevööndis metsamaad raadata ning kuidas on raadamise võimalus kooskõlas ehitusseadustiku (EhS) § 70 lg 2 p-ga 5, mille kohaselt on kaitsevööndis keelatud takistada seal asuva taimestiku või pinnase säilitamist seisundis, mis ei ohusta ehitist. Selgitame, et nimetatud õigusnorme tuleb tõlgendada ja kohaldada koostoimes. EhS § 70 lg 1 kohaselt on kaitsevööndi eesmärk tagada ehitise ohutus ja toimivus. Sama paragrahvi lg 2 p 5 lähtub põhimõttest, et kaitsevööndis võib säilida taimestik, mis ei ohusta ehitist. Lisaks kohustab EhS § 70 lg 5 kaitsevööndiga ehitise omanikku tegutsema kinnisasja omaniku õigusi vähimal võimalikul viisil riivaval moel ning arvestama kinnisasja omaniku õigustatud huviga. EhS § 70 lg 8 alusel kehtestatud määruse „Ehitise kaitsevööndi ulatus, kaitsevööndis tegutsemise kord ja kaitsevööndi tähistusele esitatavad nõuded" § 9 lg 5 täpsustab, et kaitsevööndiga ehitise omanikul on kaitsevööndi korrashoiuks õigus teha kaitsevööndiga hõlmatud metsamaa raadamist metsaseaduses sätestatud korras. Seega ei anna nimetatud säte iseseisvat ja piiramatut õigust kogu kaitsevööndi ulatuses metsa eemaldada, vaid seob raadamise õiguse kaitsevööndi korrashoiu tegeliku vajadusega. Metsaseaduse § 32 lg 2 p 2 kohaselt tehakse kaitsevööndiga ehitise korral raadamist ehitise ja selle kaitsevööndi korrashoiu nõuete täitmiseks ehitusprojekti või elektripaigaldise käidukava alusel, kui detailplaneeringu kohustus puudub. Ka sellest sättest tuleneb, et raadamise vajadus ja ulatus peavad olema seotud konkreetse elektripaigaldise ning selle korrashoiu nõuetega. 330 kV õhuliini kaitsevööndi ulatus on kehtiva määruse järgi 40 meetrit mõlemal pool liini telge ehk kokku 80 meetrit. Kaitsevööndi ulatus määrab ala, kus kehtivad elektripaigaldisest tulenevad seadusjärgsed kitsendused, kuid kaitsevööndi laius ei tähenda iseenesest, et kogu 80 meetri laiune ala tuleb automaatselt raadata. Ka riigi eriplaneeringus on raadamise ja taimestiku eemaldamise vajadust käsitletud asukohapõhiselt ning tegelikust ohutusvajadusest lähtudes. Planeeringu seletuskirjas on 330 kV õhuliini kaitsevööndiks määratud 40 meetrit mõlemale poole liini telge ning lk 13 märgitud, et õhuliini kaitsevöönd üldjuhul raadatakse. Samal ajal näevad planeeringu kasutustingimused ette, et võrguettevõtja kõrvaldab kaitsevööndis üksnes elektripaigaldise ohutust ohustava taimestiku ning hooldab kaitsevöönditi viisil, mis hoiab ära ohu liinile, kuid võimalusel toetab ökoloogiliselt väärtuslikku kooslust. Samuti on planeeringus konkreetselt määratud alasid, kus kaitsevööndisse jäävat puistut ei tohi raadata ning eemaldada võib ainult liinile otseselt ohtlikke puid. Nõustume, et planeeringu seletuskirjas kasutatud üldine sõnastus „õhuliini kaitsevöönd üldjuhul raadatakse" võib jätta mulje, nagu tähendaks kaitsevööndi tekkimine automaatselt kogu kaitsevööndi ulatuses metsamaa raadamist. See ei ole kavandatud põhimõte ega tulene sellisel kujul õigusaktidest. Arvestame Teie tähelepanekuga ning planeeringu seletuskirja vastavat sõnastust täpsustatakse, et oleks üheselt arusaadav: kaitsevööndi ulatus ja raadamise tegelik vajadus on kaks erinevat küsimust. Raadamise täpne ulatus määratakse edasise projekteerimise ning elektripaigaldise ehitamise ja käidu kavandamise käigus, lähtudes liini ohutusest, töökindlusest ja hooldatavusest, konkreetsest taimestikust ja kasvutingimustest, maaomanike õigustest ning planeeringus ja õigusaktides sätestatud keskkonnakaitse- ja leevendusmeetmetest. Taimestikku ei eemaldata üksnes põhjusel, et see paikneb kaitsevööndi piires, kui selle säilimine on elektripaigaldise ohutuse ja nõuetekohase hooldamisega ühitatav.	08.09.2026 nr 13-3/2368-3

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
			Nõustume samuti seisukohaga, et planeeringu koostamise korraldajana on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ülesanne tagada, et planeeringulahendus ja selles määratavad tingimused oleksid kooskõlas õigusaktidega. Planeerimisseaduse kohaselt korraldab ministeerium planeeringu koostamist ja mõjude hindamist ning tasakaalustab planeeringulahenduse kujundamisel erinevaid avalikke ja erahuve. Täiendav teave Kompensatsiooni ja talumistasu kohta saab täpsemat teavet maaomanikele koostatud juhendist: juhendmaterjal maaomanikele. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	
11	**K.P.**			
	06.07.2026 e-kiri	Kirjutan Teile seoses Eesti-Läti neljanda elektriühenduse planeerimisega. Minu elumaja asub Märjamaa vallas [redacted] külas [redacted] kinnistul (katastrinumber [redacted]). Olemasolev õhuliin, mis täna läheb üle minu kinnistu ja väga elumaja lähedalt, asendatakse planeeringu järgi uue 330kV õhuliiniga. Küsimus1 - Millised hakkavad välja nägema uue õhuliini mastid ja kus hakkavad olema nende planeeritavad asukohad (kaks elumajale kõige lähemal asuvat masti)? Küsimus2 - Kas õhuliini trassikoridori laius laieneb elumajast eemale ja kui kaugele jääb uus trassikoridor elumajast?	Täname Teid pöördumise eest seoses Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringuga. [redacted] kinnistu juures kasutatakse olemasolevat 110 kV õhuliini koridori. See tähendab, et uue 330 kV õhuliini telg jääb samasse asukohta, kus paikneb olemasolev õhuliin. Liini ei nihutata elumajale lähemale. Muutub õhuliini kaitsevööndi ulatus: praeguse 110 kV õhuliini kaitsevöönd on 25 meetrit liini teljest mõlemale poole, uue 330 kV õhuliini kaitsevöönd on 40 meetrit liini teljest mõlemale poole. Seega laieneb kaitsevöönd olemasoleva liini teljest mõlemale poole 15 meetrit võrra. Olemasoleva koridori kasutamisel ei kavandata täiendavat 140 meetrit laiust nihutamisala. Mastide täpsed asukohad ei ole käesolevas planeeringuetapis veel lõplikult määratud. Eskiisprojektis on näidatud nende põhimõttelised asukohad. Eskiisprojekti asendiplaanil on mastide asukohad tähistatud järgmiselt: Kahe elumajale lähima masti täpne asukoht selgub ehitusprojekti koostamise käigus, mis järgneb planeeringu kehtestamisele. Ehitusprojekti koostamisel tehakse koostööd maaomanikega, et täpsustada muu hulgas ka mastide asukohti.	09.07.2026 nr 13-3/2374-2
	06.08.2026 e-kiri	Kirjutate, et liini ei nihutata elumajale lähemale. Kui uue 330 kV õhuliini telg jääb samasse asukohta, kus paikneb olemasoleva 110 kV õhuliini telg, siis nihkub ju liin igaljuhul elumajale lähemale (330 kV-ne liin on 110kV-st liinist laiem). Palun planeerimisel arvestad minu sooviga, et täna elumajale kõige lähemal asuva liinikaabli kaugus elumajast oleks ka uue liinikaabli puhul samas kauguses.	Täname Teid ettepaneku eest kaaluda elektriliini asukoha nihutamist eluhoonest kaugemale. Selgitame, et olemasoleva õhuliini koridori ulatus on Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringus määratud eeldusel, et liini telg jääb üldjoontes senisesse asukohta. Seetõttu ei ole liini nihutamine koridori piires alati võimalik, kuna sellega võib kaasneda olukord, kus liini kaitsevöönd ulatub väljapoole planeeringuga määratud trassikoridori. Samas peame Teie ettepanekut sisuliselt põhjendatuks ning hindame selle teostatavust edasises planeerimis- ja projekteerimisprotsessis. Selle käigus analüüsitakse muu hulgas, kas konkreetses lõigus on võimalik leida lahendus, mis võimaldaks liini paiknemist olemasoleva asukoha suhtes täpsustada, arvestades samal ajal tehnilisi nõudeid, keskkonnamõjusid, maakasutust ning planeeringulahenduse terviklikkust. Käesolevas etapis ei ole võimalik kinnitada liini asukoha muutmist, kuid Teie ettepanekut hinnatakse lahenduse edasisel täpsustamisel koos teiste asjakohaste asjaoludega. Lahenduse võimalik rakendamine sõltub mõjude hindamise tulemustest ja õigusanalüüsist ning selgub hiljemalt avalike arutelude toimumise ajaks septembri keskpaigas. Täiendav teave Kompensatsiooni ja talumistasu kohta saab täpsemat teavet maaomanikele koostatud juhendist: juhendmaterjal maaomanikele. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	08.09.2026 nr 13-3/2374-4
12	**M.B.**			
	08.07.2026 e-kiri	Soovime, et [redacted] kinnistule kavandatav liin oleks võimalikult raudtee ääres. Ja teine asi, et see üle raudtee tulek oleks võimalikult [redacted] kinnistu nurga ääres. Ühesõnaga soov on kokkuvõttes, et võimalikult vähe maad läheks meil kasutusest välja.	Täname Teid pöördumise eest seoses Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringuga. Selgitame, et pärast planeeringu algatamist jõustus Vabariigi Valitsuse määrus „Kinnisasja erakorralise hindamise kord", mille eesmärk on tagada sarnaste projektide puhul ühtsed ja õiglased hüvitamispõhimõtted. Teie küsimusega seoses on asjakohane eelkõige määruse lisa 2 „Metsa väärtuse arvutamise käik". Lisaks selgitame, et metsa väärtust hinnatakse hindamise hetkel ning võrreldakse seda väärtusega, mille mets oleks saavutanud raiekõpsuseni kasvades. Nende väärtuste vahe hüvitatakse maaomanikule. Samal ajal jääb raiutav puit maaomaniku omandisse. Töövõtjal on võimalik maaomanikuga eraldi kokku leppida ka puistu omandamises ning selle edasises realiseerimises. Hüvitise arvutamisel kasutatakse riiklikult kehtestatud metoodikat (kinnisasja erakorralise hindamise korra 5. peatükk), mis arvestab muu hulgas puude diameetrit, metsa vanust, koosseisu ja arenguklassi. Arvestades, et Teie kinnistul on tegemist raiekõpse metsaga, võib olla otstarbekas mets enne raadamist realiseerida. Seejärel	20.07.2026 nr 13-3/2415-2

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
			arvutatakse kasutusõiguse seadmisel makstav hüvitis metsa tulevikuväärtuse ja hetkeväärtuse vahe alusel. Praegu ei ole veel võimalik öelda, millal täpselt sõlmitakse kasutusõiguse leping ega millal toimub metsa hindamine. Lõpliku otsuse metsa raiumise kohta teeb maaomanik ning eespool nimetatud metoodika võimaldab hinnata, milline lahendus on konkreetses olukorras kõige otstarbekam. Samuti selgitame, et mõlema küsimuse osas on võimalik kaaluda seletuskirja asukohapõhise tingimuse lisamist. Selle kohaselt tuleb õhuliini ja mastide täpse asukoha määramisel ehitusprojekti koostamise käigus kavandada liin võimalikult raudtee poole, et vähendada mõju erakinnistule ning säilitada maa kasutatavus võimalikult suures ulatuses, sh metsa majandamise võimalused. Üldpõhimõttena sisaldab seletuskiri juba tingimust taristuobjektide koondamiseks võimalusel ühte koridori, kuid käesoleval juhul saame sellele vajadusele tähelepanu juhtida ka asukohapõhise tingimusena. Allpool (vt joonis 1) on näidatud nimetatud katastriüksus, trassikoridori kulgemine sellel ning eskiisprojektis kavandatud lahendus. Punasega on tähistatud eskiisprojekti järgne kaitsevööndi ulatus.	
	17.09.2026 e-kiri	Eile Järvakandis jäi lahtiseks see 20% motivatsioonitasu teema. Saadan selle seaduse punkti: Kinnisasja avalikes huvides omandamise seadus. § 15. Täiendav hüvitis kinnisasja omandamise menetluses kokkuleppele jõudmise eest https://www.riigiteataja.ee/et/akt/117032023059?leiaKehtiv Ja palun täpselt välja selgitada, mis alustel koheldakse inimest, kes keeldub lepingust kuni sundvalduseni. Mitte et meil oleks see plaan, aga seda infot oleks hea teada.	Täname Teid pöördumise eest. Olete esitanud Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu kohta täiendavaid küsimusi. Järvakandi avalikul arutelul jäi lahtiseks nn 20% motivatsioonitasu küsimus. Samuti soovite täpsemat selgitust, millal makstakse kinnisasja avalikes huvides omandamise seaduse (KAHOS) §-s 15 sätestatud täiendavat hüvitist ning kuidas toimub hüvitamine juhul, kui maaomanikuga kokkulepet ei saavutata ja kinnisasjale seatakse sundvaldus. Juhime tähelepanu, et sundvalduse seadmisel ei ole motivatsioonitasu maksmine seadusega ette nähtud sõltumata sellest, kas maaomanikuga jõutakse kokkuleppele või mitte. KAHOS § 39 lõike 5 kohaselt ei maksta sundvalduse seadmise korral KAHOS §-des 15–17 sätestatud täiendavaid hüvitisi, sh nn motivatsioonitasu. Motivatsioonitasu kohaldamist saab kaaluda üksnes kinnisasja omandamisel, mida Eesti–Läti neljanda elektriühenduse puhul kavandatakse alajaamade rajamiseks vajalike maade omandamisel. Liinirajatiste puhul üldjuhul kinnisasjade või kinnisasja osade omandamist ei kavandata, kuna KAHOS § 4 lõike 2 kohaselt ei ole kinnisasja omandamine lubatud, kui avalik eesmärk on saavutatav ilma teise isiku omandis oleva kinnisasja omandamiseta või kui eesmärgi saavutamiseks on otstarbekam seada sundvaldus. Sundvalduse seadmisel tuleb maaomanikule siiski hüvitada avalikes huvides omandiõiguse või selle kasutamise piiramisega kaasnev kahju seaduses sätestatud alustel. KAHOS lähtub põhimõttest, et avalikes huvides omandamine toimub õiglase ja kohese hüvitise eest. Seega ei sõltu sundvaldusega kaasneva kahju hüvitamise õigus sellest, kas maaomanik nõustub kavandatava lahendusega, kuid KAHOS §-s 15 sätestatud täiendavat hüvitist sundvalduse seadmisel ei kohaldata. Kompensatsiooni ja talumistasu kohta saab täpsemat teavet maaomanikele koostatud juhendist: juhendmaterjal maaomanikele. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	09.10.2026 nr 13-3/3211-2
13	**M.V.**			
	14.07.2026 kiri	Esitan käesolevaga vastuväite Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringule osas, mis puudutab [redacted] kinnistut ([redacted]) [redacted] külas. Leian, et planeeringu senistes materjalides ei ole piisavalt tõendatud kavandatava elektriühenduse vältimatu vajadus ega põhjendatud, miks tuleb selle rajamisega kaasnev oluline koormus kanda kohalikel maaomanikel. Samuti ei ole piisavalt hinnatud alternatiivseid lahendusi (kaabel) ega mõju [redacted] kinnistule. 1. Omandiõiguse ebaproportsionaalne piiramine Põhiseaduse § 32 kohaselt on omand puutumatu ja võrdselt kaitstud. Riik võib omandi kasutamist piirata üksnes siis, kui selleks on ülekaalukas avalik huvi ning kui valitud lahendus on proportsionaalne. Kavandatav kõrgepingeliin ja sellega kaasnev kaitsevöönd piiravad [redacted] kinnistu kasutamist pikaajaliselt. Sellised piirangud mõjutavad maa kasutamist, majandamist, tulevikuvõimalusi ning kinnistu väärtust. Planeeringu materjalidest ei nähtu, et oleks tõendatud just selle asukoha vältimatu kasutamise vajadus. Praegused järeldused põhinevad hindamis tabelites kasutatavate koefitsientidel aga puudub põhjendus miks selliseid koefitsiente kasutati.	Täname Teid pöördumise eest seoses Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringuga. Käesolevaga ei kujunda Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium lõplikku otsust [redacted] kinnistut puudutava planeeringulahenduse kohta, vaid selgitame, kuidas ja milliselt on võimalik Teie esitatud ettepanekuid käsitleda planeeringulahenduses. Lõpliku seisukoha ettepanekutele saame kujundada pärast kõigi esitatud arvamuste läbivaatamist. Juhtisite tähelepanu, et kavandatav kõrgepingeliin ja selle kaitsevöönd võivad piirata [redacted] kinnistu kasutamist ning mõjutada selle seniseid ja tulevasi kasutusvõimalusi. Samuti leiate, et planeeringumaterjalidest ei nähtu piisavalt just selle asukoha kasutamise vajadus ning et hindamistabelites kasutatud koefitsientide valikut ei ole põhjendatud. Selgitame, et planeeringulahendust ei ole koostatud üksikute kinnistute kaupa, vaid trassikoridori on hinnatud lõikude kaupa, võrreldes erinevaid trassialternatiive sotsiaalsete, kultuuriliste, majanduslike ja looduskeskkonna kriteeriumide alusel ning arvestades ka liini tehnilist teostatavust ja maksumust tervikuna. Hindamistabelites esitatud hinnangud ja koondtulemused olid abivahend alternatiivide ühtsetel alustel võrdlemiseks, mitte iseseisev alus ühe konkreetse kinnistu või asukoha valimiseks. Lõplik eelistus kujunes võrdlustulemuste, eksperthinnangute, mõjude hindamise ja eskiisprojektide koondvaatena. Samuti tuleb arvestada, et planeeringuga ei määrata veel liini ega mastide lõplikku asukohta [redacted] kinnistul, vaid elektriliini edasiseks projekteerimiseks vajalik trassikoridor. Kinnistule tegelikult rakenduvate piirangute ulatus sõltub sellest, kuhu paigutatakse projekteerimisel liin ja mastid.	27.07.2026 nr 13-3/2357-21

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
			Seetõttu ei tähenda kogu trassikoridori kattumine kinnistuga, et kogu sellele alale jäävad püsivad kasutuspiirangud. Pärast liini valmimist jäävad piirangud kehtima üksnes tegelikult rajatud liini kaitsevööndi ulatuses. Trassikoridori, kaitsevööndi ja projekteerimiseks jäetud nihutusruumi on täpsemalt kirjeldatud planeeringu seletuskirja lk 13–17 ning trassikoridori valiku kujunemist ja alternatiivide võrdlemise põhimõtteid lk 18–24. Üksikasjalikum metoodika ja võrdlustulemused on esitatud planeeringu lisades 1, 5 ja 6.	
		2. Kohalik kogukond kannab kahju, kuid kasu jääb väheseks Planeeringu eesmärk on suurendada Eesti ja Läti vahelist elektriülekandevõimsust ning teenindada laiemat regionaalset elektrisüsteemi. Samas langevad projekti negatiivsed mõjud eelkõige kohalikele maaomanikele ja kogukondadele: • maa kasutamise piirangud; • maastiku muutumine; • võimalik kinnisvara väärtuse vähenemine; • looduskeskkonna häiringud; • ehitusaegsed mõjud. Planeeringust ei nähtu, millist otsest ja olulist kasu saab sellest [redacted] küla või [redacted] kinnistu omanik. Seetõttu tuleb eriti põhjalikult põhjendada, miks kohalikud peavad kandma projekti peamise koormuse.	Teie mure, et elektriühenduse kasu on üleriigiline, kuid selle negatiivsed mõjud langevad eelkõige kohalikele maaomanikele ja kogukondadele, on arusaadav. Planeeringu koostamisel arvestatakse, et kavandatava taristu kohalikud mõjud ja laiem ühiskondlik kasu ei pruugi jaotuda samadele isikutele ega piirkondadele. Elektriühenduse eesmärk on suurendada elektrisüsteemi varustuskindlust, tugevdada energiajulgeolekut ning võimaldada suurema koguse elektrienergia tootmist ja vastuvõtmist Lääne-Eesti elektrivõrku. Kohalikele elanikele, maaomanikele ja maakasutusele avalduvaid mõjusid käsitletakse planeeringu ja mõjude hindamise koondkaalumisel ning võimalikke ebasoodsaid mõjusid püütakse vältida või vähendada nii trassikoridori valiku, planeeringutingimuste kui ka edasise projekteerimise kaudu. Elektriühenduse eesmärki ja üleriigilist vajadust on selgitatud seletuskirjas lk 8–12 ning kohalike mõjude arvestamist alternatiivide võrdlemisel lk 18–24.	
		3. Maakaabli alternatiivi ei ole piisavalt hinnatud Planeerimisseaduse ja keskkonnamõju hindamise põhimõtete kohaselt tuleb hinnata mõistlikke alternatiive. Käesoleval juhul tuleb põhjalikult võrrelda õhuliini ja maakaabli lahendusi võttes arvesse et maakaabli jaoks on ette nähtud oluliselt kitsam koridor kui õhuliinil. Ligikaudu: • õhuliini koridor 140 m • maakaabli koridor 20 m. Kuigi maakaabli rajamine võib olla kallim, võimaldab see: • vähendada visuaalset mõju; • vähendada mõju maastikule; • vähendada mõju kinnistute kasutamisele; • vähendada mõju elukeskkonnale; • säilitada piirkonna senine ilme. Planeeringu materjalides peab olema selgelt põhjendatud, miks maakaabli lahendus ei ole valitud või miks seda ei ole piisavalt kaalutud.	Teie toodud maakaabli võimalikud eelised, sealhulgas väiksem ruumivajadus ning võimalik väiksem mõju maastikule, elukeskkonnale ja kinnistute kasutamisele, on asjakohased. Maakaabli ja õhuliini sobivust on planeeringus käsitletud mitme omavahel seotud asjaolu põhjal, arvestades lahenduste tehnilist sobivust, ülekandetõhusust, töökindlust, käideldavust, hooldusvajadust, rikete kõrvaldamise võimalusi, rajamis- ja käitamiskulusid ning ruumivajadust. Planeeringu seletuskirja lk 12–13 on selgitatud õhuliini eelistamise tehnilisi, majanduslikke ning liini kasutamise, hooldamise ja rikete kõrvaldamisega seotud põhjuseid ning lk 13–17 on kirjeldatud õhuliini ja maakaabli ruumivajadust. Nende asjaolude koosmõjus on maismaal põhilahendusena eelistatud õhuliini.	
		4. Mõju kinnistu väärtusele on hindamata Planeeringu materjalides ei ole esitatud hinnangut sellele, kuidas mõjutab 330 kV õhuliini rajamine [redacted] kinnistu turuväärtust. Kõrgepingeliiniga kaasnevad: • kasutuspiirangud; • visuaalne mõju; • võimalikud piirangud tulevasele arendamisele; • maa atraktiivsuse vähenemine. Ilma kinnisvara väärtusele avalduva mõju hindamiseta ei ole võimalik hinnata planeeringu tegelikku mõju maaomanikele ega otsuse proportsionaalsust.	Planeeringus ei ole üksiku kinnistu võimalikku hinnamuutust eraldi arvutatud, sest planeeringu koostamisel ei ole veel teada liini ja mastide täpne asukoht ega see, kui suur osa kinnistust jääb tegelikku kaitsevööndisse. Planeeringuga määratakse praegu projekteerimiseks vajalik trassikoridor ning kinnistule rakenduvate piirangute tegelik ulatus selgub projekteerimise käigus. Seda on kirjeldatud seletuskirjas lk 13–17. Samuti sõltub kinnistu turuväärtus lisaks elektriliinile mitmest muust asjaolust, sealhulgas kinnistu senisest ja võimalikust tulevasest kasutusest ning kinnisvaraturu üldisest olukorrast. Maaomanikele avalduvat mõju ei ole siiski jäetud arvestamata: trassialternatiivide võrdlemisel on käsitletud mõju maakasutusele, elamutele, elukeskkonnale ja maastikule ning neid asjaolusid on kaalutud koos tehniliste, majanduslike ja looduskeskkonna mõjudega, nagu on kirjeldatud planeeringu seletuskirjas lk 18–26. Lisateave, korduma kippuvad küsimused ning selgitused erakinnistuid läbivate elektriliinide kavandamise kohta on kättesaadavad planeeringu kodulehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	
		Ettepanekud Palun: 1. jätta [redacted] kinnistu ([redacted]) kavandatavast trassikoridorist välja; 2. hinnata alternatiivseid trassilahendusi, mis väldivad eraomandi kahjustamist; 3. hinnata põhjalikult maakaabli kasutamise võimalust; 4. avalikustada sõltumatu kulude-tulude analüüs; 5. hinnata eraldi mõju [redacted] küla elanikele ja maaomanikele; 6. mitte kehtestada planeeringut enne, kui on tõendatud selle vältimatu vajadus ning valitud lahenduse proportsionaalsus. Lähtudes eeltoodust leian, et planeeringu praegune lahendus ei ole [redacted] kinnistu suhtes piisavalt põhjendatud ning selle menetlemisel tuleb täiendavalt hinnata nii alternatiive kui ka mõju kohalikele maaomanikele.		
	11.09.2026 e-kiri	Täname Teid esitatud vastuskirja eest. Olles tutvunud kirja sisuga, peame nentima, et tegemist on üldsõnalise vastusega, mis ei lahenda meie esitatud sisulisi vastuväiteid ning sisaldab menetluslikke ja faktilisi vastuolusid. Vaatame lähemalt. Väidate oma kirjas, et käesoleva eelistatud liinikoridori asukoha valikul olete arvestanud meie varasemate	Täname Teid Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu kohta esitatud täiendavate küsimuste ja tähelepanu juhtimise eest.	07.10.2026 nr 13-3/2357-35

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
		ettepanekutega ning nihutanud selle elamutest oluliselt kaugemale, kasutades olemasolevat kõrgepingeliini trassi. Vabandage, aga tutvustatav lahendus seda ei kinnita – esitatud on täpselt sama lahendus, mille osas oleme vastuväiteid esitanud. Uus liin ei ole meie kinnistute kohal vana õhuliini koridoris ning jõnks meie elamule ei ole samuti muutunud (vähemalt ei ole erinevused tuvastatavad). Viitate seoses elektromagnetväljade mõjuga, et riigi eriplaneering ei näe ette eraldi mõju hindamist elanike turvatundele või subjektiivsele ohutundele. Vabandage väga, aga see ei tee olematuks minu kaalutlusi selles osas. Minu jaoks taandub see küsimus väga elementaarsele loogikale: kas ma eelistan elada keskkonnas, kus puudub 330 kV elektriõhuliini poolt tekitatav vahelduv elektromagnetväli, või on mul ükskõik? Vastus on see, et ei ole ükskõik. Samamoodi vastaks ilmselt ka 99% inimestest, kui neil oleks valida, kas nad tahavad elada sellise liini mõjuväljas või ei. Seega ilmselgelt on sellise ehitise rajamisel minu maale sellises asukohas negatiivne mõju. Kasvõi kinnisvara väärtuse seisukohast. Lisaks teame ajaloost näiteid, kus mingi füüsikalise protsessi mõju elusorganismidele selgus aastaid hiljem. Seni aga naeruvääristati kahtlejaid. Seega veel kord – elu ilma liinita minu õuel on turvalisem. Planeeringukohast trassivalikut ja kavandatava elektriliini rajamist esitate kui paratamatust ning teie väljendusviis peegeldab minu hinnangul suhtumist, et see tuleb igal juhul rajada. Jah, võib-olla tõesti, aga mitte ükskõik kuhu. Meie vaates ei ole proportsionaalne, et meie maakasutuse õigust planeerimistegevuse põhiprintsiipe eirates sedavõrd suures ulatuses kahjustatakse. Jah, alternatiivid võivad olla mingil määral kallimad, jah, kuskil kahjustatakse elus- ja looduskeskkonda natuke rohkem. Aga asetage see nüüd palun meie kinnistute vaatesse – proportsionaalselt on selline trassivariant meie vaates kordades suurema negatiivse mõjuga. Alternatiivse koridori kasutamine, mis koormaks meie maad vähem, on proportsionaalselt väiksema negatiivse mõjuga liini rajamise seisukohast kui tänane valik, mis tükeldab planeerimisseadust eirates sedavõrd rämedalt meie kinnistuid, nõuab sedavõrd suures ulatuses meie metsamaade lagedaks raiumist ning toob kaasa elukeskkonda häirivad mõjud. Toote välja, et planeeringulahenduse väljatöötamisel on võrreldud erinevaid trassialternatiive ning hinnatud nende mõjusid mitmete kriteeriumide alusel. Meie ei näe seda võrdlust. Me ei näe ühtegi sisulist õigustust, mis põhineks faktidel ja nende võrdleval analüüsil. Me näeme mugavust ning kokkuhoidu meie vara ja õiguste arvelt. Seega mõjub teie retoorika erinevate huvide arvestamise väljatoomisel kummastavalt. Kus on meie huvidega arvestatud? Miks see kokkuhoid peab toimuma meie arvelt, kui reaalne alternatiiv on olemas? Te tahate oma projekti kulusid optimeerida meie vara arvelt?! Igasugused „riiklikud hüvitised" sellistes olukordades on kurikuulsalt naeruväärsed ja mõjuvad pigem solvavalt, tekitades tunde, et riik „nii vähe hoolibki oma kodanike ja maksumaksjate kodudest, varast ja elukeskkonnast"! Ja siis räägitakse kõrvale loodusest, lilledest ja liblikatest ning tasakaalu otsimisest samal ajal, kui aastasadu oma esivanemate kodu hoidvate inimeste „elukeskkond" lükatakse kui buldooseriga mingi abstraktse Suurema Eesmärgi nimel siledaks. Kangesti meenuvad erinevad George Orwelli teosed. Toome välja, et lõuna pool asuvad suured riigile kuuluvad alad (Velise metskond 16 ning sellest lõuna ja ida poole jäävad alad kuni Järvakandini välja) – miks ei kasutata õhuliini koridori planeerimiseks seda? Miks on eiratud PlanS § 8 sõnastatud nõudeid? Miks on eiratud põhiseaduse § 32 mõtet – igaüks ehitagu asju oma maa peale? Hea tahtmise korral leiab ka seal trassikoridori, mis rohekoridori või erinevaid kaitsealasid ei kahjusta. Ja kui me õigesti aru saime, siis menetluse mingis faasis oli terve Muhumaa ulatuses ette nähtud liin rajada maakaablina?! Seega jutt selle rajamisviisi komplitseeritusest tundub asjakohatu – kui vaja, siis saab küll. Meil tekib küsimus, et kui seal seda varianti sellises mahus kaaluti, siis saab seda teha ka mandril. Ja rajamismaksumuse seisukoht on meie jaoks irrelevantne – meil isiklikult ei ole seda kaablit vaja ja eriti oma maa peale. Teil on vaja. Väide, mille kohaselt planeeringu koostamisel on kaalutud erinevaid alternatiive trassi asukoha leidmiseks ning neid põhjalikult analüüsitud, kätkeb endas ilmseid loogikavigu. Kõik planeeringu juures toodud trassialternatiivide võrdlused või nende mõju analüüsivad dokumendid pärinevad 2025. aasta lõpust. Konkreetselt dokument „Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneering ja selle elluviimisega kaasnevate mõjude hindamine. Trassialternatiivide võrdluse seletuskiri." pärineb 2025. aasta novembrist. Trassikoridori alternatiiv, mis näeb ette liini rajamist läbi meie maade, on planeeringu rakenduses kuupäevaga detsember 2025; viidatud dokumendis sellises asukohas trass puudub. Seega peame järeldama, et selline lahendus, mille kohaselt meie maa lõigatakse pooleks, on sündinud ilma igasuguse sisulise ja faktilise analüüsita. Olles tutvunud viidatud dokumendiga, toome ka välja, et nimetatud mõjuanalüüs on pealiskaudne ning geneeriline dokument, mis ei oma kinnistute üksikvaates mitte mingisugust sisu. Mehhanism, kuidas trassivaliku eelistused on kujunenud ning miks just meie maad peab selliselt koormama ja tükkideks lõikama, on meile kui maaomanikele selgitamata. Oma tegevusega mõjutate te iga kinnistut, inimest ja tema elukorraldust isiklikult. Planeeringut ei saa koostada sellistele üldistele analüüsidele tuginedes, kus asju vaadatakse vaid nn suures mõõtkavas. Osutame, et haldusmenetluse seaduse (HMS) § 56 kohaselt on haldusorganil kohustus kaalutlusotsust põhjendada, esitades tegelikud faktilised asjaolud ja põhjendused, miks ühte alternatiivi eelistatakse teisele. Planeerimisseaduse (PlanS) § 9 ja § 12 lg 1 sätestavad koormamise minimaalsuse ja säästliku maakasutuse põhimõtted. Sisulise ja kinnistupõhise analüüsi puudumine detsembris 2025 lisandunud trassilõigu kohta kätkeb endas menetluslikku kaalutlusviga (PlanS § 9 rikkumine), mida ei saa selgitada üldiste katuslausetega. Kordame siinkohal oma ettepanekut alternatiivse trassikoridori analüüsimiseks. Käesolevale kirjale oleme lisanud skeemi, mida palun konkreetselt ja asukohapõhiselt analüüsida alternatiivse õhuliini koridori asukoha sobilikkuse seisukohast. Meie esitame siinkohal oma lihtsa võrdluse vaadeldavas lõigus. Maakasutuse säästlikkust kajastab variantide võrdluses alljärgnev tabel. Arvestatud on nii säilivat 110 kV õhuliini kui	Selgitame, et kõnealuses piirkonnas tehtud trassikoridori nihutus on nähtav planeeringu avalikus kaardirakenduses Eesti-Läti 4. elektriühenduse riigi eriplaneeringu kaardirakendus. Võrreldes avalikul väljapanekul olnud lahendusega, on trassikoridori asukohta korrigeeritud, arvestades menetluse käigus esitatud ettepanekuid ning eesmärki kavandada liin võimalikult suures ulatuses juba olemasoleva 110 kV elektriliini koridori lähedusse. Lisaks selgitame, et planeeringu veebilehel avaldatud põhijoonise PDF kajastab planeeringulahendust 02.07.2026 seisuga ega sisalda veel avaliku väljapaneku ja arutelude järel tehtud muudatusi. Kuna PDF ei ole jooksvalt uuenev dokument ning kogu planeeringuala hõlmavad joonised on väga mahukad, ajakohastatakse need pärast kõigi ettepanekutest tulenevate võimalike muudatuste läbivaatamist ja planeeringulahendusse kandmist. Praegu tuleb ajakohase trassikoridori asukoha vaatamisel lähtuda kaardirakendusest. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
		ka planeeritavat 330 kV õhuliini. Tabelis ei ole kajastatud kinnistuid, mis jäävad vastavalt ühe või teise variandi korral puutumata. [redacted] ja [redacted] kinnistud on arvestatud ühe kinnistuna, kuna need kuuluvad ühtedele ja samadele omanikele ning moodustavad ajalooliselt ühe taluüksuse. Kinnistute jagunemise osas kujuneb selline olukord: Vana trass Uus trass Kinnistuid, millele on liinikoridor, kuid maakasutus ei jagune 2 5 Kinnistud, mis jagunevad kaheks 2 3 Kinnistud, mis jagunevad kolmeks 3 1 Kinnistud, mis jagunevad kolmeks - 1 Meie hinnangul on uue trassikoridori puhul olukord sisuliselt soodsam: suureneb koormatavate kinnistute arv, kuid seda selliselt, et kinnistuid ei lõhuta erinevateks tükkideks; väheneb rohkem kui kaheks jagunevate kinnistute arv; kinnistu, mis jaguneb neljaks, on ebakorrapärase kujuga (asukohta võimalik ka täpsustada ning saavutada väiksem jagunemine). Ümbersuunatava trassilõigu pikkus ehk rajamismaksumus: vana (praegune eelistatud) lahendus ca 2000 m; uus (meie pakutud) lahendus ca 1700 m. Vähim kaugus olemasolevatest hoonetest (teljest): vana lahendus 90 m; uus lahendus 250 m (vanad talukohad ehk majaasemed 200…250 m). Looduskeskkonna osas on olukord selline, et kehtiva eelistatud variandi kohaselt rajatakse uus liinikoridor paljuski läbi väljakujunenud elujõulise metsa. Seda sisuliselt kõigil metsaga kaetud aladel. Meie poolt pakutavas trassikoridoris on valdavalt raiesmikud või võsastunud raiesmikud. Jah, meie ettepaneku kohaselt riivatakse väike-konnakotka püsielupaiga ala piiri, kuid kaitseala eeskirja kohaselt ei ole see tegevus välistatud. Kui sellise ettepaneku kohane alternatiivne trassiasukoha lahendus ei peaks olema mingil põhjusel sobilik, siis vastavalt õigusaktidele palume esitada konkreetne faktidel põhinev analüütiline võrdlus. Geneeriline või üldistav selgitus, nagu on esitatud senistes materjalides, ei ole asjakohane; vastavalt Haldusmenetluse seaduse §-le 56 peab otsus tuginema konkreetsel ja faktipõhisel üks ühele võrdlusel. Rõhutame, et juhul kui eelvaliku etapis viidud analüüs ei näita ühe variandi ilmselget ülekaalukat paremust, oleks ühe variandi enneaegne välistamine kaalutlusviga. Sellises olukorras on planeerimispraktikas põhjendatud säilitada riigi eriplaneeringus mõlemad trassialternatiivid (või piisava laiusega koridor) ning jätta lõplik täpsustatud valik edasistesse projekteerimisstaadiumitesse.		
14	**Eurowind Energy OÜ**			
	16.07.2026 kiri	[...] Eurowind Energy OÜ ei nõustu MKM seisukohaga, et trassilahendust pole võimalik muuta. Praegusel juhul tuleb arvestada mitme olulise avaliku huviga, üks huvi on üleriigilise tähtsusega elektriühenduse rajamine, teine ülekaaluka avaliku huvina määratletud tuuleenergia arendamine ja lisaks sellele tuleb arvestada ka looduse kaitsega. Kehtiva energiamajanduse korralduse seaduse § 321 lõike 1 kohaselt on riiklikuks taastuvenergia eesmärgiks mh saavutada olukord, kus elektrienergia summaarsest lõpptarbimisest moodustab aastaks 2030 taastuvenergia vähemalt 100 protsenti. Eesti energiamajanduse arengukava aastani 2035 (ENMAK 2035) kohaselt on eesmärgiks saavutada olukord, kus aastaks 2035 oleks puhta elektri osakaal elektri lõpptarbimises üle 80% ning Eesti energiamajandus peab tagama energiajulgeoleku, konkurentsivõime ja puhta energiaga majandusele ülemineku. ENMAK 2035 seatud eesmärkide saavutamiseks vajab Eesti uusi elektritootmisvõimsusi, sealhulgas nii juhitavaid võimsusi kui ka taastuvenergia lahendusi, milles maismaatuuleenergial on keskne roll. Kuni nende eesmärkide täitmiseni tuleb taastuvenergeetika kiirendatud arendamist käsitleda riikliku vajadusena ning avaliku huvina. Taastuvenergia direktiivi 2018/2001 art 16f näeb ülekaaluka avaliku huvi eelduse taastuvenergia projektides ette kuni kliimaneutraalsuse saavutamiseni, mis EL seatud eesmärke arvestades tähendab hiljemalt kuni aastani 2050. Riigisiseselt on ülekaaluka avaliku huvi eelduse kohaldamine taastuvenergia projektides seotud riikliku taastuvenergia eesmärgi saavutamisega. 2025. aasta lõpu seisuga on Eestis rajatud 694 MW maismaatuuleparke. Maismaatuul on Kliimaministeeriumi tellitud elektrituru analüüsi põhjal kõige kuluefektiivsem tehnoloogia. Lisaks aitab maismaatuul vähendada sõltuvust fossiilkütustest ja impordielektrist, suurendab madala hinnaga elektritundide arvu elektriturul ning vähendab keskkonnajalajälge. Aastani 2030 on elektrituru analüüsi tulemuste kohaselt kõige soodsam arendada eelisjärjekorras maismaatuuleparke, kuna sellisel viisil on Eestile tagatud kõige soodsam elektri hind. Maismaatuule arendamine on seega strateegilise tähtsusega. Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu eesmärk on muuhulgas suurendada varustuskindlust ja luua võimalused suurema hulga taastuvenergia vastuvõtmiseks Lääne-Eesti elektrivõrku. Planeeringu materjalides on välja toodud, et ühendus aitab kaasa taastuvenergia vastuvõtmisele, ekspordile ja kliimaneutraalsuse eesmärkidele. Kui valitav trassikoridor kahjustab kavandatud tuuleenergia tootmisala, tekib sisuline vastuolu eriplaneeringu eesmärgiga. Ühendust ei tohiks kavandada viisil, mis vähendab või välistab taastuvenergia tootmisvõimsuse, mille vastuvõtmiseks elektriühendust planeeritakse. Eurowind Energy OÜ on korduvalt selgitanud, et tema kasuks on seatud hoonestusõigused arendusala kinnistutele, sh potentsiaalsetele tuulikuasukohtadele, juurdepääsuteedele ja kaablitrassidele. 04.02.2026 tutvustatud trassilahendus läbib hoonestusõigusega koormatud alasid, mis piirab otseselt hoonestusõiguste realiseerimist, mõjutab arenduse ruumilist lahendust ja tehnilist teostatavust ning eeldab arendaja kooskõlastust, mida ei ole võimalik anda juhul, kui lahendus muudab projekti elluviimise oluliselt raskemaks või võimatuks. Tegemist ei ole üksnes planeeringulise huviga, vaid kehtivate õigustega, mille riive peab olema selgelt põhjendatud, proportsionaalne ning lubatav üksnes juhul, kui puuduvad vähemkahjustavad alternatiivid. Käesoleval juhul ei ole see tingimus täidetud, kuna olemasoleva	Täname esitatud arvamuse eest. Nõustume, et nii Eesti–Läti neljanda elektriühenduse rajamine kui ka taastuvenergia tootmise suurendamine on olulised avalikud huvid ning nende eesmärkide saavutamist tuleb ruumilisel planeerimisel terviklikult toetada. Planeeringulahenduse koostamisel on hinnatud erinevaid alternatiive ning kaalutud nii elektrivõrgu arendamise, taastuvenergia tootmise, looduskaitse, asustuse, maakasutuse kui ka muude avalike ja erahuvide vahelisi seoseid. Seejuures on arvestatud ka Eurowind Energy OÜ poolt esitatud seisukohtade ja Valjala tuuleenergia arendusala puudutava teabega. Planeeringu koostaja täpsustatud andmetel ei vasta arvamuses esitatud hinnang trassikoridori ja tuuleenergia arendusala kattuvuse ulatuse kohta planeeringulahendusele. Arvamuses on kattuvuse suuruseks hinnatud ligikaudu 103 ha, kuid planeeringulahenduse kohaselt on õhuliini trassikoridori ja tuuleenergia arendusala kattuvus ligikaudu 5,6 ha. Sellest omakorda ligikaudu 4 ha jääb olemasoleva 110 kV õhuliini ja selle kaitsevööndi alale, kus on kavandatud ühisriputuse lahendus. Seetõttu on uue elektriühenduse realiseerimisel täiendav kattuvus hinnanguliselt ligikaudu 1 ha ning see paikneb arendusala loodenurgas. Selgitame, et riigi eriplaneering määrab praegu trassikoridori. Elektriliini kulgemine ja mastide lõplik asukoht koridori sees selgub edaspidises projekteerimisetapis. Planeeringuga hetkel ette nähtud 140 meetri laiuses trassikoridoris on võimalik kasutada sisemist nihutamisruumi, et koostöös asjaomaste osapooltega hiljem leida võimalusel lahendus, mis vähendab mõju kavandatava tuulepargi arendusele. Seejuures tuleb projekteerimisel samaaegselt tagada elektriliini ohutus ja töökindlus ning vältida mõju suurenemist elamutele, rohevõrgustikule, metsamaale ja kaitstavatele loodusväärtustele. Samuti märgime, et hoonestusõiguse seadmine tuulepargi arendamise eesmärgil ei anna iseenesest õigust eeldada konkreetse planeeringulahenduse realiseerimist ega välista teiste avalikes huvides kavandatavate taristuobjektide rajamist. Tuulepargi rajamiseks vajalikud planeeringud ja load antakse eraldi menetlustes ning hoonestusõiguse olemasolu ei anna selle omanikule käesolevas riigi eriplaneeringu menetluses siduva kooskõlastaja staatust. Kokkuvõttes leiame, et kavandatud trassikoridor põhjustab Valjala tuuleenergia arendusalale piiratud ulatuses mõju,	08.09.2026 nr 13-3/491-6

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
		liinikoridori kasutamine (pikemas ulatuses kui 04.02.2026 kohtumisel tutvustatud lahenduses) võimaldab vältida olulisi negatiivseid mõjusid ning kujutab endast vähemkahjustavat alternatiivi. MKM on oma 19.05.2026 vastuskirjas nr 13-3/491-4 selgitanud, et kuna Saaremaa valla üldplaneering on veel koostamisel, on selle menetluses võimalik riigi eriplaneeringu lahendusega arvestada ning kaaluda võimalusel tuuleenergia arendusalade laiendamist kirde suunas. Märgime, et Saaremaa üldplaneeringu koostamise käigus tehtud täiendavate analüüside tulemusel on selge, et Valjala tuulearenduasla laiendamine kirde suunas ei ole võimalik I kaitsekategooria liigi (must-toonekure, EOÜ maismaalinnustiku uuringu tsoon 1) piirangu tõttu. Saaremaa üldplaneeringu raames läbiviidud tuulealade võimalike laiendusalade kaardistamse tulemusel on Valjala tuuleala võimalik laiendada vaid lääne suunas, kuid praegune Eesti-Läti neljanda ülekandeliini pakutud trassialternatiiv Valjala tuulearendusala läänepiiril kaotab tuuleala läänesuunalise laienemise võimaluse ära. Kliimaministeerium on saatnud 02.07.2026 Saaremaa vallale kirja nr 21-6/26/60, milles rõhutab tuuleparkide rajamise olulisust. Kliimaministeerium selgitab, et "maismaatuul on lähiperioodil kõige kuluefektiivsem viis Eestis konkurentsivõimelise hinnaga elektritootmise suurendamiseks. Suurem kodumaine konkurentsivõimelise hinnaga toodang vähendab meie sõltuvust impordist, toob hinnatippe alla ja tugevdab varustuskindlust tundidel, mil import on kallis või piiratud. ENMAK 2035 mõõdiku järgi peab puhta elektri toodang 2035. aastaks moodustama vähemalt 80% elektri lõpptarbimisest. Eleringi 2025. aasta varustuskindluse aruande kohaselt kasvab Eesti elektritarbimine elektrifitseerimise tõttu praeguselt ligikaudu 8,3 TWh tasemelt 10,5 TWh-ni 2030. aastaks ja 12,2 TWh-ni 2035. aastaks. Kasvav nõudlus tähendab, et eesmärgi hoidmiseks tuleb puhta elektri toodangut järjepidevalt suurendada. TalTechi analüüsi kohaselt on Eestis selle eesmärgi täitmiseks vaja olemasoleva ~200 tuuliku kõrvale 2030. aastaks veel umbes 100–110 kaasaegset tuulikut." Kuni riiklike taastuvenergia eesmärkide saavutamiseni tuleb taastuvenergeetika arendamist käsitada olulise avaliku huvina. Seetõttu ei ole põhjendatud kavandada Eesti-Läti neljanda elektriühenduse trassikoridori viisil, mis kahjustab või välistab eriplaneeringu alale jäävate tuuleenergia tootmisalade kasutuselevõtu, kui nendele aladele on sõlmitud hoonestusõiguse lepingud tuulikute rajamiseks. Selline lahendus oleks vastuolus nii riiklike taastuvenergia eesmärkidega kui ka eriplaneeringu enda eesmärgiga suurendada taastuvenergia vastuvõtmise võimekust. Lisaks kahjustab selline lahendus otseselt Eurowind Energy OÜ ärihuve. Avalikule väljapanekule suunatud Eesti-Läti neljanda elektriühenduse trassivalik välistab tuulikute paigaldamise võimaluse enam kui 1/3 Valjala tuulealal ehk vähendab tuuleala 103 ha võrra. (vt joonis 1). See on väga oluline negatiivne mõju tuulealale, sh Eesti taastuvenergia eesmärgi täitmisele ja seab kogu arenduse teostatavuse kahtluse alla. Kuna MKM ei ole pidanud võimalikuks Eurowind Energy poolt välja pakutud trassialternatiive Valjala tuulearendusalal lõigul planeeringu reaalsete alternatiividena kaaluda, siis palume leida lahendus, mis ei piiraks Euowind Energy OÜ tegevusi Valjala tuulealal.	kuid see ei ole ulatusega, mis annaks aluse muuta planeeringu eelistatud lahendust. Planeeringulahenduse kujundamisel on kaalutud erinevaid avalikke ja erahuve. Käesoleval trassilõigul kaaluvad elektriühenduse rajamise vajaduse, keskkonnamõjude, asustuse ja muu maakasutuse tervikmõjud üles tuuleenergia tootmisala võimaliku vähenemise piiratud ulatuses, mistõttu ei muudeta hetkel trassikoridori asukohta. Kompensatsiooni ja talumistasu kohta saab täpsemat teavet maaomanikele koostatud juhendist: juhendmaterjal maaomanikele. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	
	12.10.2026 kiri	Vabariigi Valitsus algatas 15.02.2024.a. Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise. Riigi eriplaneeringu eesmärk on planeerida Eesti-Läti neljanda elektriühenduse Eestis paiknev osa Paide linnast läbi Lihula linna Sõrve poolsaareni Saaremaal. Riigi eriplaneeringu planeeringuala hõlmab maismaal muuhulgas Saare maakonnas Saaremaa valda ja Muhu valda. Pärast MKM poolset Eesti-Läti neljanda elektriühenduse kahe võimaliku trassikoridori avaldamist 01.12.2025 on Eurowind Energy OÜ esitanud oma ettepanekud trassikoridoride suhtes 19.12.2025, 10.02.2026, 10.04.2026.a ja 16.07.2026.a. Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu eesmärk on muuhulgas suurendada varustuskindlust ja luua võimalused suurema hulga taastuvenergia vastuvõtmiseks Lääne-Eesti elektrivõrku. Planeeringu materjalides on välja toodud, et ühendus aitab kaasa taastuvenergia vastuvõtmisele, ekspordile ja kliimaneutraalsuse eesmärkidele. Kui valitav trassikoridor kahjustab kavandatud tuuleenergia tootmisala, tekib sisuline vastuolu eriplaneeringu eesmärgiga. Ühendust ei tohiks kavandada viisil, mis vähendab või välistab taastuvenergia tootmisvõimsuse, mille vastuvõtmiseks elektriühendust planeeritakse. Eurowind Energy OÜ on korduvalt selgitanud, et tema kasuks on seatud hoonestusõigused arendusala kinnistutele, sh potentsiaalsetele tuulikuasukohtadele, juurdepääsuteedele ja kaablitrassidele. 04.02.2026 tutvustatud trassilahendus läbib hoonestusõigusega koormatud alasid, mis piirab otseselt hoonestusõiguste realiseerimist, mõjutab arenduse ruumilist lahendust ja tehnilist teostatavust ning eeldab arendaja kooskõlastust, mida ei ole võimalik anda juhul, kui lahendus muudab projekti elluviimise oluliselt raskemaks või võimatuks. Tegemist ei ole üksnes planeeringulise huviga, vaid kehtivate õigustega, mille riive peab olema selgelt põhjendatud, proportsionaalne ning lubatav üksnes juhul, kui puuduvad vähemkahjustavad alternatiivid. Käesoleval juhul ei ole see tingimus täidetud, kuna olemasoleva liinikoridori kasutamine	Täname Eurowind Energy OÜ-d täiendavate seisukohtade esitamise eest Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu (edaspidi REP) trassikoridori paiknemise kohta Valjala tuuleenergeetika arendusala piirkonnas. Käesoleva kirjaga vastame ühtlasi Teie 29.09.2026 saadetud kirjale, milles palusite jagada täiendava alam-alternatiivide analüüsi tulemusi ning selgitada alternatiivide võrdluskriteeriume. Oleme Teie esitatud täiendavad asjaolud läbi vaadanud. Mõistame Teie täpsustust, et küsimus ei seisne üksnes elektriliini trassikoridori ja Saaremaa valla üldplaneeringu tööversioonis käsitletud tuuleenergia arendusala otseses ruumilises kattuvuses, vaid ka elektriliinist tulenevate ohutusvahemaade võimalikus mõjus tuulikute edasisele paigutamisele. Teie hinnangul jääks praeguse arenduslahenduse puhul kavandatava 330 kV õhuliini tõttu piirangualasse kaks võimalikku tuulikupositsiooni ning üldplaneeringu raames analüüsitud võimaliku tuuleala laienduse arvestamisel veel üks võimalik positsioon. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium on elektriühenduse trassikoridori asukohavalikul arvestanud Eurowind Energy OÜ esitatud seisukohtade ja Valjala tuuleenergia arendamise huviga. Nagu selgitasime ka 08.09.2026 kirjas nr 13-3/491-6, on planeeringulahenduse koostamisel kaalutud elektrivõrgu arendamise ja taastuvenergia tootmise huvi kõrval looduskaitse, asustuse, maakasutuse ning muid avalikke ja erahuve. Samas tuleb arvestada, et Saaremaa valla üldplaneering on alles koostamisel ning selle tööversioonis käsitletud tuuleenergia ala ei anna iseenesest ehitusõigust konkreetsete tuulikute püstitamiseks. Samuti ei ole Valjala alal algatatud tuulepargi planeeringut ega selle raames määratud tuulikute lõplikke asukohti. Seetõttu ei saa REP-i menetluses lähtuda eeldusest, et Eurowind Energy OÜ kirjas näidatud võimalikesse tuulikupositsioonidesse oleks elektriliini puudumise korral võimalik tuulikud kindlasti rajada. Käesolevas menetlusetapis on seega tegemist tuuleenergia arendamiseks potentsiaalselt kasutatava ala võimaliku kitsenemisega, mitte juba kindlaks määratud tuulikupositsiooniде välistamisega. Eurowind Energy OÜ kasuks seatud hoonestusõigused ja muud maakasutusõigused on planeeringumenetluses arvestatav erahuvi. Nende õiguste olemasolu ei tähenda siiski iseenesest õigust rajada vastavatele kinnistutele tuulikuid ega seda, et REP-i trassikoridor tuleb paigutada viisil, mis tagaks kõigi kavandatud arendusvõimaluste säilimise. Eurowind Energy OÜ arendushuvi tuleb kaaluda koos teiste planeeringulahendust mõjutavate avalike ja erahuvidega. Sellest põhimõttest lähtutakse ka alternatiivide hindamisel, kus erinevaid lahendusi võrreldakse	22.10.2026 nr 13-3/3526-2

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
		(pikemas ulatuses kui 04.02.2026 kohtumisel tutvustatud lahenduses) võimaldab vältida olulisi negatiivseid mõjusid ning kujutab endast vähemkahjustavat alternatiivi. Selgitame, et tuulealade planeerimisel 330kv õhuliini piirkonda tuleb arvestada eri piirangutega: 1. Kõrgepingeliini kaitsevööndi ulatus vastavalt majandus- ja taristuministri 28.06.2015 määrusele nr 73 "Ehitise kaitsevööndi ulatus, kaitsevööndis tegutsemise kord ja kaitsevööndi tähistusele esitatavad nõuded". Ehitusseadustik § 70 keelab kaitsevööndisse ehitada teist ehitusloakohustuslikku ehitist. 2. Standardist EVS-EN 50341-2-20:2018 tulenev nõue tuuliku minimaalsele kaugusele kõrgepingeliinist. MKM on oma 08.09.2026 kirjas nr 13-3/491-6 väitnud, et kõigi muude huvide kõrval on Eesti- Läti neljanda elektriliini trassikoridori asukohavalikul arvestatud ka Eurowind Energy OÜ poolt esitatud seisukohtade ja Valjala tuuleenergia arendusala puudutava teabega, kuid leiame, et MKM on vastuses kaalunud olulisi aspekte vaid osaliselt ja ei ole Eurowind Energy OÜ seisukoha keskset küsimust sisuliselt lahendanud. MKM väidab, et planeeringu koostaja täpsustatud andmetel ei vasta Eurowind Energy OÜ arvamuses esitatud hinnang trassikoridori ja tuuleenergia arendusala kattuvuse ulatuse kohta planeeringulahendusele, kuna kattuvuse suuruseks on hinnatud ligikaudu 103 ha, kuid planeeringulahenduse kohaselt on õhuliini trassikoridori ja tuuleenergia arendusala kattuvus ligikaudu 5,6 ha. Sellest omakorda ligikaudu 4 ha jääb olemasoleva 110 kV õhuliini ja selle kaitsevööndi alale, kus on kavandatud ühisriputuse lahendus. Seetõttu on uue elektriühenduse realiseerimisel täiendav kattuvus hinnanguliselt ligikaudu 1 ha ning see paikneb arendusala loodenurgas. Märgime, et Eurowind Energy OÜ 16.07.2026.a kirjas esitatud probleemi kirjeldust on tõlgendatud ainult õhuliini planeeringu keskselt ja Eurowind Energy OÜ ei ole oma kirjas väitnud, et planeeritava 330kV trassikoridor kattub tuulealaga viidatud ulatuses. Eurowind Energy OÜ ei käsitlenud üksnes trassikoridori alla jääva maa pindala, vaid juhtis tähelepanu sellele, et liini asukoht ja tuulikute nõutav vahekaugus võivad välistada tuulikute rajamise oluliselt suuremal alal. MKM-i nimetatud 5,6 ha kirjeldab teistsugust asjaolu ega lükka 103 ha võimalikku mõju ümber. Oleme korduvalt juhtinud tähelepanu asjaolule, et planeeritava 330kV õhuliini trassivalik omab olulist negatiivset mõju tuulikute võimalikule paigutamisele planeeritavale tuulealale. Varasemas kirjas selgitasime, et avalikule väljapanekule suunatud Eesti-Läti neljanda elektriühenduse trassivalik välistab tuulikute paigaldamise võimaluse enam kui 1/3 Valjala tuulealal. Mõistame, et uut suurema pingeastmega õhuliini planeeritakse Valjala tuuleala lõigus olemasoleva Valjala - Sikassaare 110kV õhuliini koridoris olemasolevat koridori laiendades ja see omab mõju Valjala tuulealale, kuid **arusaamatuks jääb, miks on planeeritava 330kV õhuliini loode-kagu suunaline pööre Rääkküla alal planeeritud vahetult koostatava Saaremaa üldplaneeringu Valjala tuuleala edela piirile selliselt, et see seab ohtu kogu tuuleala perspektiivi (vt Lisa 1).** Ka MKM ise on oma 17.02.2026 kirjas Saaremaa vallale viidanud standardile EVS-EN 50341-2-20:2018, mille kohaselt on elektrituuliku torni telje ja õhuliini lähima juhtme vähim horisontaalne kaugus tuuliku masti kahekordne kõrgus ehk siis praktikas ei piirdu planeeritava 330kv õhuliini mõju Valjala tuulealale vaid planeeritava õhuliini kaitsevööndiga, vaid tegeliku piiranguna tuleb arvestada 380-400 meetrit planeeritava õhuliini trassikoridorist. Seetõttu rõhutab Eurowind Energy veelkord, et õhuliini mõju tuulikute planeerimisele ja paigutamisele ulatub õhuliini trassikoridorist märksa kaugemale. MKM vastuses puudub ruumiline selgitus ja arvutus, mis näitaks, kuhu oleks Valjala tuulealal pärast liini rajamist võimalik nõuetele vastavaid tuulikuid paigutada. Kuigi tänase seisuga ei ole algatatud kõnealusel alal eraldi tuuleparkide planeeringut, on Eurowind Energy OÜ teinud olulises mahus eeltöid ja investeeringuid, selleks et planeering algatada. Kuna Saaremaa vald on koostatava üldplaneeringuga näinud ette tuuleala Valjala külje all, siis on Eurowind Energy sellest lähtuvalt hoonestusõiguslepinguid sõlminud ja kõnealusel alal on enamike maaomanikega lepingud sõlmitud (hoonestusõiguste olemasolu on võimalik kontrollida Kinnistusraamatust). **Tänase parima teadmise kohaselt tootmise seisukohast optimaalse tulepargi tuulikupositsioonide paigutuse korral jääks kavandatava 330kV õhuliini tõttu piirangualasse kaks tuulikupositsiooni ja kui arvestada koostatava üldplaneeringu raames analüüsitud võimalikku tuuleala laiendust, siis jääks sellesse veel üks tuulikupositsioon (vt Lisa 1). Nende positsioonide kadumine seaks Saaremaa valla vaatest ühe**	planeeringumenetluses kasutatavate kriteeriumide alusel tervikuna, arvestades muu hulgas mõju asustusele, looduskeskkonnale, kultuurilistele väärtustele ja maakasutusele. Seetõttu ei saa lahenduse valikul lähtuda üksnes tuuleenergia arendamise seisukohalt kõige soodsamast variandist, vaid kaaluda tuleb erinevatele huvidele ja väärtustele avalduvat mõju tervikuna. Täiendav analüüs ei anna alust võtta kasutusele Eurowind Energy OÜ 10.04.2026 allpool joonisel kollasega esitatud alternatiivset trassilahendust. Selle lahenduse puhul jäävad asjakohaseks varasemalt tuvastatud looduskeskkonna ja linnustikuga seotud piirangud. Samas oleme täiendava analüüsi käigus leidnud võimaluse eelistatud trassikoridori piiratud ulatuses täpsustada, et arvestada võimaluste piires üldplaneeringu tööversioonis käsitletud tuuleenergia arendusala ja selle piires kavandatud võimalike tuulikupositsioonidega. Täpsustuse eesmärk on vähendada elektriliini võimalikku mõju tuuleenergia arendusala edasistele kasutusvõimalustele, säilitades samal ajal REP-i põhilahenduse ja trassivaliku aluseks olnud kriteeriumid. Seejuures ei ole põhjendatud kohandada REP-i trassikoridori selliste võimalike tuulikupositsioonide järgi, mis paiknevad väljaspool üldplaneeringu tööversioonis käsitletud tuuleala. Nagu eespool märgitud, ei ole üldplaneeringu tööversioonis käsitletud tuuleala ega võimalikud tuulikupositsioonid lõplikult kindlaks määratud ning nende realiseeritavus selgub edasise planeerimise käigus. Allpool esitatud joonisel on rohelisega näidatud trassikoridori võimalik täpsustus, mille teostatavust ja sobivust planeeringulahenduse koostamisel praegu hinnatakse. Juhime tähelepanu, et joonisel esitatud lahendus on kaalumisel ega kujuta endast lõplikku otsust. Võimaliku trassikoridori täpsustuse mõju tuleb enne lõpliku lahenduse kujundamist mõjuhindamise raames üle vaadata, sealhulgas hinnata linnustikuga seotud asjaolusid. Samuti tuleb enne võimaliku trassikoridori täpsustust kaasata maaomanikud, kelle kinnisasju muudatus puudutaks. Mõjuhindamise tulemuste ja maaomanike tagasiside põhjal saab otsustada, kas kavandatav täpsustus on teostatav ja põhjendatud ning kas seda saab planeeringulahenduses arvestada. Enne lõpliku lahenduse kujundamist soovime anda Teile võimaluse tutvuda kaalumisel oleva täpsustusega ning avaldada selle kohta arvamust. Kui soovite esitada arvamusi või tähelepanekuid, palume need edastada esimesel võimalusel aadressile info@mkm.ee, kuid hiljemalt 30.10.2026. Kui vajate arvamuse kujundamiseks või esitamiseks rohkem aega, palume sellest samuti hiljemalt 30.10.2026 teada anda. Kokkuvõttes peab MKM võimalikuks Eurowind Energy OÜ tuuleenergia arendamise huviga REP-i põhilahenduse raames piiratud ulatuses täiendavalt arvestada, kuid mitte viisil, mis eeldaks trassivaliku põhimõttelist muutmist või suurendaks põhjendamatult mõju teistele planeeringulahenduse kujundamisel arvestatavatele huvidele ja väärtustele.	

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
		perspektiivikama tuuleala planeerimise kahtluse alla, sest niigi väikese arendusala investeeringu suurus installeeritud võimsusühiku kohta muutub liiga suureks ja projekt ei oleks konkurentsivõimeline alternatiivsete suuremate arendustega. Nii varajases etapis kahe kuni kolme tuulikupositsiooni kaotamine seab kogu planeeritava tuulepargi realiseerumise kahtluse alla. Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringut koostaval planeerijal ja keskkonnamõjude hindajal on olemas tuuleparkide planeerimise kogemus ja seetõttu ei ole kuidagi õigustatud hinnata pelgalt elektritrassi ja selle võimaliku kaitsevööndi mõju, kui tegelikult on teada, et trassikoridorist tulenev piirangu mõju on oluliselt laiem. **Palume MKM-il Eurowind Energy OÜ käesolevas ja varasemates kirjades toodud põhjendustele tuginedes analüüsida võimalusi Valjala tuuleala lõigus leida Eesti-Läti neljanda elektriühenduse loode-kagu suunalisele pöördele alternatiivne ruumiline lahendus, mis arvestaks sisuliselt tuulikute võimaliku paigutusega planeeritaval tuulealal. Palume Eurowind Energy OÜ-ga analüüsi tulemusi jagada**		
15	**Kliimaministeerium**			
	27.07.2026 e-kiri	Esitasite Kliimaministeeriumile planeerimisseaduse § 37 lõike 1 alusel kooskõlastamiseks Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande eelnõu. Kliimaministeerium edastab ka ametliku kirja, kuid juhtkonna soovil saadame kirjaga sisulisemad märkused ja e-kirjaga edastame tähelepanekud, mis puudutavad väiksemaid parandusi/korrektuure. Eelnevast lähtuvalt saadame märkuse ja palume KSH aruandes teha vastav parandus: • Palume korrigeerida KSH aruande keskkonnameetmete peatükis (ptk 8.15.6.1, metsakanaliste ökoduktid, lk 268) märgitud viidet metsise kaitse tegevuskava eelnõule. Metsise kaitse tegevuskava on kinnitatud Keskkonnaameti 6.07.2026 korraldusega nr 1-3/26/235 ning tegemist ei ole enam eelnõuga.	Täname vastuse eest. Arvestame edastatud märkuste ja ettepanekutega ning teeme planeeringu ja KSH aruande eelnõudes vajalikud parandused ja täiendused.	13.08.2026 Monika Korolkov e-kiri
16	**K.V. ja A.V.**			
	28.07.2026 kiri	[...] 1. Maakasutuse kitsenduste asjatu ja õigustamatu laiendamine. 1.1. Laiendades kinnisasja avalikes huvides omandamise seadusega sätestatud põhimõtt7eid, tuleb uut liinikoridori kavandades lähtuda põhimõ7est, mille kohaselt eraomandis oleva kinnisomandi kasutamine on aktsepteeritav vaid siis, kui alternatiiv puudub ning ka sellisel juhul tuleb seda teha omandit ja selle kasutamist vähim riivaval viisil. Te olete menetluse käigus esitanud erinevaid alternatiive, meie oleme väljendanud oma seisukohta nende osas – täna on aga taas laual eelistatuna lahendus, mille me oleme tagasi lükanud. Sellise „planeerimistegevuse" ja selle tulemusega meie nõus ei ole. Vastavalt õigusaktidele - palume põhjendada oma valikuid trassikoridori planeerimisel ning esitage meile alternatiivide võrdlev analüüs. Isiklikult, mi7e kuskil veebilehel üldiselt ja loosunglikult. Meile kuuluva kinnistu situatsiooni ja meie seisukoht konkreetselt vaadeldes, mi7e laia teerulliga üle Eesti sõites ja üldistades. 1.2. Trassikoridori asukohta valides tuleb lähtuda planeerimisseadusega sätestatud põhimõtetest. Kordan siinkohal üle ühe meie jaoks olulisema – tagada tuleb otstarbekas, mõistlik ning säästlik maakasutus. Uue trassikoridori rajamine meie maale esitatud e7epaneku kohaselt ei täida seda tingimust. Nagu oleme oma seisukohta väljendanud – kui muud moodi ei saa, siis laiendage olemasoleva Järvakandi-Valgu õhuliini koridori, mis juba niigi lõikab meie maad kaheks. See ei ole meie maa säästlik kasutamine, kui te tahate selle veel pooleks lõigata, tekitades selliselt maksimaalses ulatuses kitsendusi ning luues täiendava kitsenduse meile kuuluval [redacted] kinnistul. Trasseerige uus liin põhjapoole olemasolevast õhuliinist nii, et kaitsevööndid ja kitsenduste alad maksimaalselt ka7uks. Selline lahendus vastaks planeerimisseaduse § 12 sisule. 1.3. Asjaõigusseaduse §158 ja 1581 sätestavad, et „/.../ Kinnisasja omanik on kohustatud taluma oma kinnisasjal tehnovõrku või -rajast ja lubama selle ehitamist kinnisasjale, kui tehnovõrk või -rajas on vajalik avalikes huvides ja puudub muu tehniliselt ning majanduslikult otstarbekam võimalus /.../ tehnovõrgu või -rajatise arendamiseks. /.../. Te olete planeeringut koostades leidnud erinevaid alternatiive, meie oleme väljendanud oma seisukohta. Me ei näe, et te oleks sellega arvestanud. Me ei ole näinud mi7e mingisuguseid põhjendusi ega analüüse, mis selgitaks, miks on tänase seisuga valitud meie jaoks kõige ebasoodsam variant kõnealuse tehnosüsteemi rajamiseks. Toome ka välja, et meie hinnangul ei ole avalikkuse huvi rajada Eesti-Läti – juba neljas – elektriühendus just meie maale ja just meie akna alla. On alternatiive. Palun kasutame neid. Seega veelkord - palun põhjendage oma valikuid trassikoridori planeerimisel ning esitage meile alternatiivide võrdlev analüüs. Vastavalt õigusaktidele on teil kohustus meile - ja sundvalduse seadmisel kohtule - tõestada, et alternatiivi ei ole.	Täname Teid Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu kohta esitatud arvamuse ja seisukohtade eest. Vastame alljärgnevalt. Maakasutuse kitsenduste laiendamine Selgitame, et planeeringulahenduse väljatöötamisel on võrreldud erinevaid trassialternatiive ning hinnatud nende mõju nii maaomanikele, looduskeskkonnale, kultuuripärandile kui ka tehnilise teostatavuse seisukohast. Alternatiivide võrdlused ja nende valiku põhjendused on esitatud riigi eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise materjalides. Arvestades Teie poolt varasemates menetlusetappides esitatud vastuväiteid, on planeeringulahendust täpsustatud ning kavandatav trassikoridor on viidud olemasoleva õhuliini koridori. Sellega paikneb kavandatav liin Teie elamust ja õuealast oluliselt kaugemal kui varasemates lahendusvariantides. Teie ettepanekut, kavandada uus liin olemasolevast liinikoridorist põhja poole, ei ole võimalik arvesse võtta, kuna selles suunas paiknevad looduskaitselised piirangud. Planeeringulahenduse koostamisel on tulnud tasakaalustada erinevaid avalikke ja erahuve ning arvestada nii tehniliste, keskkonnaalaste kui ka sotsiaalsete tingimustega. Nõustume, et planeerimisseaduse § 12 kohaselt tuleb soodustada maa ja olemasoleva taristu säästlikku kasutamist. Samas tuleb planeeringu koostamisel lähtuda ka planeerimisseaduse §-s 10 sätestatud põhimõttest, mille kohaselt tuleb erinevaid huve tasakaalustada ja lõimida terviklikuks lahenduseks. Seetõttu ei saa planeeringulahendus tugineda ainult ühele planeerimispõhimõttele, vaid arvesse tuleb võtta kõiki asjakohaseid huve ja piiranguid.	08.09.2026 nr 13-3/2357-31
		2. Miljööväärtuslik elukeskkond inimestele. Nagu eelpool sai välja toodud, on täna [redacted] ja [redacted] kinnistuid hõlmav talu rajatud peale Põhjasõda ning on olnud läbi ajaloo ja erinevate riigikordade kohaks, mis on pakkunud siin metsade keskel meie suguvõsale pidepunkti läbi põlvkondade ja sajandite vältel. Jah, aeg läheb edasi ning maailm muutub ning uus elu nõuab oma; ehkki metsad ümberringi langevad, on siiski seni see koht pakkunud rahu, vaikust ja looduse rütmis elamise võimalust. Kohta, mis on varjupaik ja kus energiat koguda. Kohta, kus võime	Miljööväärtuslik elukeskkond inimestele Mõistame Teie muret kodukoha, väljakujunenud elukeskkonna ning kinnistu kasutusvõimaluste säilimise pärast. Planeeringu koostamisel on hinnatud nii kavandatava elektriühenduse mõju elukeskkonnale kui ka võimalusi neid mõjusid leevendada.	

Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
	varahommikul õue astudes läbi varasügisese hallaudu metsaniidul mängivaid kitsi või rebaseid vaadata. Kohta, kus saime meie talu õues mängides üles kasvada ning lootust, et seda saavad ühel päeval ka meie lapselapsed teha. Seal on juured ja sel on väärtus. Kui meie akna all ja õue kohal saab kõrguma üks Eesti-Läti 330 kV elektriõhuliini nurgamastidest, siis on see kui sülitamine kõigele sellele, mida see maa ja talu meie jaoks tähendab. Kui Nõukogude riigikord võiks vähemalt vaevaks ja ei roninud kõrgepingeliinidega inimeste õuele, siis kas tõesti on vaja, et Eesti Riik ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium peavad oma niinimetatud energiajulgeoleku vajaduste rahuldamise nimel ja avalikku huvi kattevarjuks kasutades oma võimu tähistavad „okupatsiooni monumendid" meie õuele püsti panema?! Kas tõesti peab taas ühe põlistalu elukeskkonna lõhki rebima?! Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi keelde tõlkides – rajades õhuliini ette pandud trassis, väheneb maa väärtus. Nii objektiivsete kui subjektiivsete kriteeriumite järgi. Visuaalne ja emotsionaalne häiring maja kohal kõrguva masti näol ning läbi metsade raiutud 80-meetri laiuse „tuulekoridori" näol saab olema räme. Me ei nõustu sellega. Palume leida teine trass.	Teie kinnistu piirkonnas on planeeringulahendust muudetud selliselt, et kavandatav trassikoridor jääb elamust ja õuealast varasemaga võrreldes kaugemale. Muudatuse eesmärk on vähendada mõju elukeskkonnale ja visuaalsele ruumile. Keskkonnamõju strateegilise hindamise käigus hinnati erinevate alternatiivide mõjusid, sealhulgas mõju maastikule, elukeskkonnale ja inimeste heaolule. Samas tuleb planeeringu koostamisel arvestada ka Eesti elektrisüsteemi varustuskindluse, energiajulgeoleku ning piiriülese elektriühenduse rajamise vajadusega. Planeeringulahenduse eesmärk on leida tasakaal nende avalike huvide ning puudutatud maaomanike huvide vahel. Kuigi planeeringulahendus toob piirkonda kaasa muutusi ning võib mõjutada kinnistu kasutamist ja selle tajutavat väärtust, ei ole mõjude hindamise tulemusel leitud, et kavandatav lahendus põhjustaks selliseid mõjusid, mis välistaksid planeeringu elluviimise. Mõjude vähendamiseks on trassikoridori asukohta täpsustatud ning lõpliku projektlahenduse koostamisel jätkatakse võimaluste otsimist, et vähendada mõju maaomanikele nii palju kui võimalik.	
	3. Elektromagnetilised mõjud. Meile meeldib mõelda, et me oleme ratsionaalsed inimesed ning nähes kuskil mõnd kõrgepingeliini ei haara käsi kohe fooliummütsi järele. Ometigi, kui mind asetataks olukorda, kus pean elama vahetus läheduses 330 kV kõrgepingeliinile, siis paneb see mind mõtlema, kui palju me teame vahelduvvoolu kõrgepingeliinidest tekkivate elektromagnetväljade mõjudest või muudest, seni veel teadmata, sellega kaasnevatest mõjudest tervisele. Jättes kõrvale seni tuvastatud ja mõõdetud mõjud, on siiski meil kui kinnistu omanikel õigus turvalisele, rahuliku elukorraldusega ja psühholoogiliselt stabiilsele elukeskkonnale. 330 kV kõrgepingeliini rajamine elamu vahetusse lähedusse tekitab kasvõi alateadlikult ohutunde ja psühholoogilise stressi seoses vahelduva elektromagnetkiirguse pikajalisemate teadmata mõjudega inimorganismile. Asjaolu, et kehtivad normid sätestavad teatud tehnilised piirväärtused, ei tühista ettevaatuspõhimõtet. Teaduse areng ja normide muutumine ajas näitavad, et tänased tehnilised standardid ei pruugi tagada pikaajalist täielikku ohutust. Kui inimene visuaalselt näeb ja teab, et tema elukoha vahetus läheduses on 330 kV kõrgepingeliin, siis tekitab see kasvõi alateadlikult püsiva ebamugavustunde ja kahtluse elukeskkonna ohutuses. Seega leiame, et liini koridori kavandades tuleb arvestada ka elukeskkonna sotsiaalseid ja psühholoogilisi mõjusid elanike elukvaliteedile ning elamukinnisvara väärtuse püsivale langusele. Palume selgitada, kuidas on planeeringu raames hinnatud ja kaalutud elanike turvatunde kadumisest ning püsivast ohutundest tingitud mõjusid meie elukeskkonnale ja tervisele.	Elektromagnetväljad Riigi eriplaneering ei näe ette eraldi mõju hindamist elanike turvatundele või subjektiivse ohutundele. Samas mõistame, et kõrgepingeliini kavandamine elamute lähedusse võib tekitada inimestes ebakindlust ja muret oma elukeskkonna ning tervise pärast. Planeeringulahenduse väljatöötamisel on liinikoridor kavandatud võimalikult kaugele olemasolevatest eluhoonetest. See ei ole siiski kõikjal täielikult võimalik, kuna trassi valikul tuleb arvestada ka teiste oluliste huvide ja piirangutega, sealhulgas looduskaitseliste väärtuste, maakasutuse, tehniliste tingimustega jm. Kõrgepingeliinidest lähtuvate elektromagnetväljade mõju hindamiseks koostas Tallinna Tehnikaülikool planeeringu raames põhjaliku elektromagnetvälja modelleerimise. Uuringus analüüsiti kavandatava 330 kV liini elektromagnetväljade ulatust, võrreldi tulemusi kehtivate tervisekaitsenõuetega ning selgitati elektromagnetväljade piirväärtuste kujunemise aluseid ja teaduslikku põhjendatust. Uuringu aruanne on kättesaadav planeeringu veebilehel: Tallinna Tehnikaülikooli elektromagnetväljade uuring. Uuringus on selgitatud, et elektromagnetväljade piirväärtused on kehtestatud ettevaatuspõhimõttest lähtudes ning sisaldavad märkimisväärset ohutusvaru võrreldes tasemetega, mille juures on teadusuuringutes täheldatud võimalikke bioloogilisi mõjusid. Seetõttu loetakse piirväärtustest madalamad elektromagnetväljad inimese tervisele ohutuks. Tallinna Tehnikaülikooli modelleerimise tulemuste kohaselt ei ulatu kehtivaid piirväärtusi ületavad elektromagnetväljad väljapoole kõrgepingeliini kaitsevööndit ega selle välispiirini. Samuti ei ole teadusuuringute põhjal tõendatud, et ajutine viibimine kaitsevööndis oleks inimese tervisele kahjulik. Kaitsevööndis kehtivad piirangud on seotud eelkõige püsiva maakasutuse ja ohutusnõuetega, mistõttu ei ole sinna lubatud rajada eluhooneid. Eeltoodust tulenevalt on planeeringu koostamisel hinnatud kõrgepingeliini võimalikke tervisemõjusid teaduspõhiselt ning kavandatud lahendus vastab kehtivatele tervisekaitse- ja ohutusnõuetele.	
	4. Alternatiiv. Kavandatav liini trass teeb esitatud „eelistatud lahenduse" kohaselt jõnksu [redacted] maade sisse. Selliselt tuleb rajada täiesti uus hooldus- ja kaitsevööndi koridor läbi metsade. Nagu oleme varasemates trassikoridori planeerimise etappides oma seisukohta väljendanud, leiame, et kui üldse, siis uue 330 kV õhuliini asukoha valikul tuleb kasutada meie kinnistute piirkonnas võimalikult palju olemasoleva kõrgepingeliini trassi, mis läbib [redacted] kinnistut. Ja seda selliselt, et uus õhuliin oma kaitse- ja hooldusvöönditega saaks kulgema põhja pool olemasolevat liini. See tagaks ratsionaalse maakasutuse ning hinnanguliselt oleks ilmselt ka odavam oma rajamise maksumuselt sest hooldus- ja kaitsevööndid on võimalik rajada kattuvatena vana liini omadega. Meie kinnistute piirkonnas jääb selle „jõnksu" piirkonnas olemasolevast kõrgepinge liinist põhja poole ka omajagu võsastunud raiesmikke, mis võimaldaks koridori laiendada väheväärtuslike võsastunud raiealade arvelt, mitte rikkudes täisväärtuslikku metsakeskkonda. Kui vahetult olemasolevast kõrgepingeliinist põhja poole on looduskeskkonnast tingitult paralleelse trassi rajamine välistatud, siis võite uue õhuliini rajamiseks planeerida oma trassi kaugemale põhja poole, tehes sarnase jõnksu, nagu olete praeguse „eelistatud lahenduse" kohaselt [redacted] maid solkides teinud. Aga selle vahega, et seal on kinnistud, millel puudub hoonestus, või on hooned poole kilomeetri kaugusel võimalikust õhuliini kulgemise trassist. Lõppude lõpuks on alati olemas ka võimalus paigaldada kavandatav kõrgepingeliin maa-aluse maakaablina – vähemalt meie kinnistute ja elamu vahetut lähedust mõjutavas lõigus.	Alternatiivide kaalumine Planeeringu koostamisel on kaalutud mitmeid erinevaid trassialternatiive ning trassikoridori asukohta ei ole valitud üksnes tehnilistest või majanduslikest kaalutlustest lähtudes. Alternatiivide võrdlemisel on arvesse võetud nii mõju looduskeskkonnale, asustusele, maakasutusele, kultuuripärandile kui ka inimese elukeskkonnale. Konkreetse trassilahenduse valiku põhjendused on esitatud mõjude hindamise aruandes ja planeeringumaterjalides. Ettepanek kasutada võimalikult suures ulatuses juba olemasoleva kõrgepingeliini koridori on planeeringu üks lähtekohtadest. Kahjuks ei ole olemasoleva liini koridori täielik järgimine kõikjal võimalik, kuna trassi kujundamisel tuleb arvestada erinevate keskkonna- ja maakasutuspiirangutega ning vältida muude oluliste mõjude suurenemist. Konkreetse asukoha lahenduse valiku põhjendused on esitatud planeeringu materjalides. Maakaabli kasutamise võimalust on samuti hinnatud. Elektriühenduse rajamisel moodustab suurima osa investeeringust liini või kaabli enda rajamine koos tehniliste seadmete ja taristuga. Üldpõhimõttena võib arvestada, et 330 kV maakaabli rajamine on kordades kallim kui samaväärse õhuliini rajamine. Näiteks 0,5 km pikkuse lõigu puhul võib õhuliini rajamise maksumus koos mastiga olla suurusjärgus 250 000 eurot, samas kui sama lõigu maakaablina rajamise maksumus võib ulatuda ligikaudu 2 miljoni euroni. Lisaks ei ole tehniliselt otstarbekas rajada kõrgepingeliini lühikeste lõikudena vaheldumisi õhuliini ja maakaablina. Õhuliinilt maakaablile üleminek eeldab spetsiaalse üleminekujaama rajamist, kus toimub ühenduse tehniline üleminek ühelt lahenduselt	

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
		Mõistame, et 330 kV maakaabelliini rajamiskulud võivad olla suuremad kui õhuliinil, kuid kohapealne visuaalne ja psühholoogiline häiring oleks sellisel juhul olematu, trassi- ja hooldusvöönd oluliselt kitsam (mis säästaks kohalikku metsa) ning liini tormikindlus ja varustuskindlus märgatavalt kõrgem. Palume planeeringu korraldajal esitada vastav analüüs, mille koostamisel mitte piirduda üldsõnalise väitega 330 kV kaabelliini kulukuse või keerukuse kohta, vaid esitada selle konkreetse lõigu kohta tegelik tehnilis-majanduslik võrdlusanalüüs, mis kaalub rajamismaksumust vastukaaluks eraomandi riivele, metsaraiele ning elukeskkonna püsivale kahjustamisele.	teisele. Selline taristu nõuab täiendavat maa-ala, suurendab rajamis- ja hoolduskulusid ning muudab kogu elektriühenduse tehniliselt keerukamaks. Seetõttu kasutatakse selliseid lahendusi üksnes erandjuhtudel, kui selleks on väga tugevad tehnilised või keskkonnakaalutlused. Eeltoodud põhjustel ei ole planeeringus kavandatud üksikute kinnistute või lühikeste trassilõikude ulatuses maakaabli kasutamist. Planeeringulahenduse väljatöötamisel on siiski püütud leida tasakaal elektriühenduse toimimiseks vajalike tehniliste nõuete ning võimalikult väikese keskkonna- ja elukeskkonnamõju vahel. Lisaks teavitame, et Eleringi tellimusel on Tallinna Tehnikaülikoolil peagi valmimas õhuliini ja maakaabli võrdlusuuring, milles võrreldakse 330 kV õhu- ja maakaabelliinide tehnilisi lahendusi, töökindlust ning maksumusega seotud erinevusi. Eesti–Läti IV elektriühenduse planeeringu puhul vaadeldakse täpsemalt ligikaudu 100 km pikkust [redacted] ühendust Saaremaal. Uuring aitab selgitada, millised võimalused ja piirangud kaasnevad nii pika 330 kV ühenduse rajamisel õhuliini või maakaablina ning millised on lahenduste peamised erinevused. Uuring valmib hiljemalt avalike arutelude ajaks ning avaldatakse seejärel planeeringu kodulehel.	
		5. Kokkuvõte. Praeguse „eelistatud trassikoridorina" esitatud lahendus ei ole meile, [redacted] ja [redacted] kinnistute omanikele, vastuvõetav. Ilmselgelt ei ole trassikoridori valides lähtutud erinevates õigusaktides sätestatud nõuetest kavandada tehnovõrke järgides säästliku maakasutuse põhimõtet ning et lahendus peab olema maaomandit võimalikult vähimal viisil koormav. Edaspidises suhtluses kavandatavale õhuliinile asukohta otsides palume vahetut ja isiklikku suhtlust. Esitades ettepanekuid trassi paiknemise osas meie maadel, palume lisada analüütilist võrdlust võimaldavad ja põhjendavad materjalid, mis võimaldavad hinnata mõjusid erinevatest aspektidest lähtuvalt. Vastavalt planeerimisseadusele ja haldusmenetluse seadusele olete selleks planeeringuga võõrast eraomandit koormates kohustatud.	Kokkuvõte Selgitame, et planeeringulahenduse väljatöötamisel on võrreldud erinevaid trassialternatiive ning hinnatud nende mõjusid mitmete kriteeriumide alusel. Mõjude hindamise aruandes on põhjalikult käsitletud nii tehnilisi, keskkonnaalaseid, majanduslikke kui ka sotsiaalseid aspekte, sealhulgas mõju inimese elukeskkonnale ja maakasutusele. Trassikoridori valikul on püütud leida tasakaal erinevate huvide vahel ning kavandada lahendus, mis oleks tervikuna kõige sobivam, arvestades samal ajal nii eraomandi, asustuse, looduskaitseliste väärtuste kui ka tehniliste tingimustega. Kõik planeeringu koostamisel valminud uuringud, eksperdihinnangud, mõju hindamise materjalid ja nende põhjal tehtud kaalutlused on avalikult kättesaadavad planeeringu veebilehel: Eesti–Läti neljanda elektriühenduse dokumendid. Nimetatud materjalidest on võimalik tutvuda ka erinevate alternatiivide võrdluse ja valiku põhjendustega ning saada täpsem ülevaade kõikidest hinnatud mõjudest. Planeeringumenetluse käigus esitatud ettepanekud, sealhulgas Teie seisukohad, on menetlusmaterjalide hulka võetud ja neid kaalutakse planeeringu lõpliku lahenduse kujundamisel.	
17	**Ragn-Sells AS**			
	31.07.2026 e-kiri	Seisukoht Olete teavitanud Ragn-Sells AS-i kui maaomanikku Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu valmimisest ja sellest, et planeeringulahenduse koostamise käigus on eelistatud trassi asukoht täpsustunud, millest tulenevad jääb Ragn-Sells AS omandis olev kinnist trassikoridori nihutamisalasse. Samuti annate teada, et eelnõude kohta on võimalik avaldada arvamust, mis tuleks esitada hiljemalt 9. augustiks 2026 aadressile info@mkm.ee või postiaadressile Suur-Ameerika 1, 10122 Tallinn. Oleme tutvunud esitatud materjalidega ja esitame Ragn-Sells AS seisukoha Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõule. Planeeringu seletuskirja kohaselt tuleb trassikoridori valikul hinnata muu hulgas sotsiaalseid, majanduslikke, taristulisi ja keskkonnamõjusid ning eelistada lahendusi, mis põhjustavad vähem konflikte olemasoleva maakasutuse ja taristuga. Käesolev planeeringlahendus läbib katastriüksust 93701:002:0079 (kuulub Ragn-Sells AS omandisse), mis on oluline ligipääsu tee Ragn-Sells AS omandisse kuuluva Väätsa jäätmekäitluskeskuse, sh prügila teenindamiseks. Väätsa jäätmekäitluskeskuse, sh prügila sissepääs on kriitilise tähtsusega tootmis- ja jäätmekäitlustaristu juurdepääs, mille kasutamist ei tohi piirata ei elektriühenduse ehituse ega käitamise ajal. Kuna riigiplaneering on tehtud sobivama lahenduse leidmiseks, siis leiame, et avalik huvi elektriühenduse rajamiseks on saavutatav ka ilma täiendava riskita prügila toimimisele. Trassi valik, mis piirab katastriüksuse 93701:002:0079 kasutamist ja see läbi ka kogu Väätsa jäätmekäitluskeskuse, sh prügila kasutamist võib häirida jäätmekäitluskoha igapäevast tööd ning takistada seadusest ja keskkonnaloast tulenevate kohustuste täitmist. Täpsemad põhjendused: Väätsa jäätmekäitluskeskuse, sh prügila sissepääsutee ei ole tavapärane kohaliku tähtsusega juurdepääsutee, vaid jäätmekäitlusrajatise toimimise seisukohalt kriitilise tähtsusega infrastruktuur. Selle tee kaudu toimub: jäätmeveokite sisse- ja väljasõit, klientide liiklus, rasketehnika liikumine, pääste- ja avariiteenistuste juurdepääs, jäätmekäitluseks vajalike materjalide ja seadmete transport. Seetõttu tuleb käsitleda teed osana jäätmekäitlusrajatise toimimiseks vajalikust taristust, mille kasutatavus peab olema tagatud pidevalt ja katkestusteta.	Täname Teid Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu kohta esitatud seisukoha eest. Võtame teadmiseks, et Väätsa jäätmekäitluskeskuse juurdepääsutee on keskuse toimimiseks kriitilise tähtsusega ning selle kaudu toimub jäätmeveokite, klientide, rasketehnika ning pääste- ja avariiteenistuste liiklus. Samuti mõistame, et juurdepääsu katkematu toimimine on oluline jäätmekäitluskeskuse ja prügila igapäevase tegevuse ning kehtivatest õigusaktidest ja keskkonnaloast tulenevate kohustuste täitmise tagamiseks. Selgitame, et kavandatava õhuliini ristumine juurdepääsuteega ei takista tee tavapärast kasutamist. Kõrgepingeliinid ületavad tavapäraselt nii riigiteid, kohalikke teid kui ka erinevate ettevõtete juurdepääsuteid ning nende all saab jätkuda tavapärane liiklus, sealhulgas jäätmeveokite, rasketehnika ja päästesõidukite liikumine. Projekteerimise käigus määratakse juhtmete kõrgus ja mastide asukohad selliselt, et oleksid tagatud kõik nõutavad ohutus- ja gabariidinõuded ning tee kasutatavus. Planeeringu seletuskirja kohaselt peab tehniline lahendus säilitama olemasolevate teede ja muude rajatiste toimimise säilimist. Samuti kaasab võrguettevõtja projekteerimisse puudutatud kinnisasjade omanikud ja valdajad. Ehitusaegsete tööalade, juurdepääsude ning ehitusmasinate liikumise tingimused lepitakse kinnisasja omaniku või valdajaga kokku ning juurdepääs ettevõtetele ja avalikult kasutatavatele teedele tuleb tagada kogu ehitustegevuse vältel. Seetõttu ei anna kavandatava õhuliini ristumine Väätsa jäätmekäitluskeskuse juurdepääsuteega alust trassikoridori asukoha muutmiseks. Trassikoridori asukoha määramisel kaaluti erinevaid tehnilisi, keskkonnaalaseid, sotsiaalseid ja maakasutusest tulenevaid asjaolusid. Antud piirkonnas on trassikoridor valitud muu hulgas lähtuvalt lääne	

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
		Riskid jäätmekäitluskeskuse, sh prügila toimimisele Liini ehitamise perioodil võib tekkida: raskетehnika täiendav liiklus, tee sulgemise vajadus, erinevad piirangud, mis takistavad igapäevast tööd ja tõstavad tegevus ja ohutusriske. Planeeringu seletuskiri ise tunnistab, et õhuliini ehitamisel võivad tekkida ajutised liikumispiirangud mastide vahel juhtmete paigaldamise ajal. Prügila puhul võib ka lühiajaline liikluspiirang põhjustada teenuse osutamise häireid, veokite järjekordi, klientide teenindamise takistusi, lepinguliste kohustuste täitmise riske. Samuti on oluline, et jäätmekäitluskeskusesse peab olema tagatud pääsuteameti autode pidev ligipääs. Pärast liini rajamist jäävad kehtima: kaitsevööndid, hooldus- ja avariitööde vajadus, võimalikud ligipääsunõuded võrguettevõtjale. See tähendab, et prügila juurdepääsutee võib tulevikus muutuda elektritaristu hooldustegevuse püsivaks teeninduskoridoriks, mis ei ole kooskõlas jäätmekäitluse põhifunktsiooniga. Prügila sissepääsuteed kasutavad igapäevaselt suuregabariidilised jäätmeveokid, konteinerveokid, ekskavaatorite ja laadurite vedamiseks kasutatavad eriveosed, sh tuleb arvestada nagu eespool juba välja tõime, et sissepääs peab olema alati vaba pääste- ja keskkonnaavarii lahendamiseks. Täiendavalt tuleb arvestada, et olemasolev juurdepääsutee on tänaseks amortiseerunud ning vajab jäätmekäitluskeskuse, sh prügila tavapärase ja ohutu teenindamise tagamiseks taastamist ja laiendamist. Seetõttu ei saa tee käsitleda üksnes olemasoleva olukorra säilitamise küsimusena, vaid planeeringulahendus peab jätma võimaluse tee rekonstrueerimiseks, kandevõime parandamiseks ja vajadusel laiendamiseks. Elektriühenduse trassikoridori kavandamine tee vahetusse mõjualasse võib piirata või muuta oluliselt keerukamaks tee edasise korrastamise ja laiendamise, suurendades seeläbi riski, et jäätmekäitluskeskuse katkematuks toimimiseks vajalik taristu ei vasta tulevikus tegelikele liiklus-, ohutus- ja päästevajadustele. Elektritaristu avarii- ja tulekahjuriski ei saa käsitleda üksnes teoreetilisena. Hiljutine juhtum, kus kõrgepingeliini posti põleng jättis väikesaare elektrivarustuseta, näitab, et kõrgepingeliinidega seotud rikked võivad kaasa tuua ulatuslikke katkestusi ning eeldada kiiret ligipääsu pääste- ja avariitöödeks. Kui selline taristu paikneb jäätmekäitluskeskuse põhilise juurdepääsutee vahetus mõjualas, võib avariiolukord samaaegselt takistada nii elektritaristu taastamist kui ka jäätmekäitluskeskuse, sh prügila katkematut toimimist.	poole jäävate elamute paiknemisest ja nendevahelisest kaugusest. Kaugus elamutest on üks peamisi õhuliini asukoha valiku kriteeriume. Trassikoridori nihutamine lõuna poole tooks kaasa oluliselt suurema mõju eramaadele võrreldes kehtivas planeeringulahenduses kavandatuga. Samuti on riigimaade eelistamine eramaadele üks trassikoridori valikul arvestatud põhimõtetest. Eeltoodust tulenevalt leiame, et planeeringulahendus võimaldab tagada Väätsa jäätmekäitluskeskuse juurdepääsutee jätkuva kasutamise ning keskuse toimimiseks vajaliku ligipääsu nii ehituse kui ka käitamise ajal. Seetõttu ei muudeta hetkel eelistatud trassikoridori asukohta. Täiendav teave Kompensatsiooni ja talumistasu kohta saab täpsemat teavet maaomanikele koostatud juhendist: juhendmaterjal maaomanikele. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	
		Avaliku huvi kaalumine Antud juhul tuleb kaaluda kahte avalikku huvi: elektrivarustuskindlus, jäätmekäitlussüsteemi toimimine, viimasega arvestamist ja selle analüüsimist ei ilmne jagatud dokumentidest, seega võib võtta seisukoha, et sellega on jäetud arvestamata. Jäätmekäitlus on samuti avalikes huvides toimiv teenus, mille katkematu osutamine on vajalik keskkonnakaitse ning kohalike omavalitsuste jäätmehoolduse tagamiseks. Seetõttu ei ole tegemist olukorraga, kus avalik huvi vastanduks üksnes erahuvi või ühe maaomaniku soovile. Jäätmekäitluskeskus, sh prügila on riigi, sh omavalitsuse jäätmehoolduse seisukohalt oluline objekt ning selle tegevuse häirimist tuleb vältida. Tuleb eelistada lahendust, mis ei tekita olulisi piiranguid olemasolevale käitlustegevusele. Avalik huvi seisab mõlemal pool ning planeeringulahendus peab leidma väikseima kogumõjuga lahenduse.		
		Planeeringu enda metoodika toetab välistamist Seletuskirjast tulenevalt tuleb olemasoleva taristu toimimine võimalusel säilitada, ristumisi taristuga tuleb minimeerida, trass peab olema võimalikult konfliktivaba, mõju ettevõtlusele ja maakasutusele tuleb vähendada, projekteerimisel tuleb vältida lahendusi, mis raskendavad olemasoleva taristu kasutamist. Kui elektriliini saab kavandada nii, et see ei läbi prügila põhilist sissepääsuteed ega selle toimimiseks vajalikku vahetut mõjuala, siis vastab selline lahendus paremini planeeringu enda valikukriteeriumidele.		
		Kokkuvõttev seisukoht Väätsa jäätmekäitluskeskus, sh prügila sissepääsutee läbiva või seda oluliselt mõjutava trassikoridori välistamine on põhjendatud, kuna: 1. sissepääsutee on jäätmekäitlusrajatise toimimise seisukohalt kriitiline taristu; 2. liini ehitus ja hilisem hooldus võivad mõjutada prügila teenuse katkematut osutamist; 3. suureneb jäätmekäitluskeskuse, sh prügila liiklus-, tööohutus- ja toimivusrisk; 4. tegemist on kahe avaliku huvi konfliktiga, mitte üksnes maaomaniku huviga: 5. planeeringu enda metoodika eelistab lahendusi, mis vähendavad konflikte olemasoleva taristu ja ettevõtlusega; 6. olemasolev juurdepääsutee on amortiseerunud ning vajab taastamist ja laiendamist, mistõttu peab planeeringulahendus säilitama võimaluse tee rekonstrueerimiseks ja arendamiseks; 7. kõrgepingeliinidega seotud avarii- ja tulekahjujuhtumid võivad põhjustada ulatuslikke katkestusi ja takistada teiste oluliste objektide tööd; 8. alternatiivse tehniliselt teostatava koridori olemasolul ei ole jäätmekäitluskeskuse, sh prügila sissepääsutee läbimine proportsionaalne ega vajalik meede. Väätsa jäätmekäitluskeskuse, sh prügila ainuke põhilist juurdepääsuteed tuleb käsitleda jäätmekäitlusüksuse toimimiseks vältimatult vajaliku taristuna. Planeeringulahendus		

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
		peab tagama tee katkematu kasutatavuse ning vältima elektriühenduse trassikoridori kavandamist üle katastriüksuse 93701:002:0079 või selle vahetusse mõjualasse, kui elektriühenduse eesmärki on võimalik saavutada mõistlikult võrreldava alternatiivse lahendusega. Piirangud ei tohiks olla ulatuslikumad, kui täna antud ligipääsuteele ja sellega seotud katastriüksustele, mis on olulised Väätsa jäätmekäitluskeskuse toimimiseks ja arendamiseks.		
	02.10.2026 kiri	Käesolev kiri on jätkuks Ragn-Sells AS-i 31.07.2026 esitatud seisukohale Eesti- Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu osas antud vastusele ning 28.09.2026 Paides toimunud avalikule arutelule. Avalikul arutelul lepiti kokku, et Ragn-Sells AS esitab kirjalikult täiendavad küsimused nende asjaolude kohta, mille käsitlus ei ole seniste materjalide ja selgituste põhjal üheselt arusaadav. Ragn-Sells AS-il ei ole olemasolevate materjalide ja seni antud selgituste põhjal võimalik üheselt hinnata, kas ja kuidas on planeeringulahenduse valikul arvestatud meie 31.07.2026 seisukohas tõstatatud asjaoludega ning millises menetlusetapis need küsimused sisuliselt lahendatakse. Seetõttu palume järgmisi täpsustusi. **Juurdepääsutee rekonstrueerimine ja laiendamine** Ragn-Sells AS juhtis 31.07.2026 seisukohas tähelepanu sellele, et Väätsa jäätmekäitluskeskuse juurdepääsutee on amortiseerunud ning vajab keskuse tavapärase ja ohutu teenindamise tagamiseks taastamist, kandevõime parandamist ja võimalikku laiendamist. Planeeringu koostaja vastus käsitleb olemasoleva juurdepääsutee tavapärase kasutamise säilitamist ning juurdepääsu tagamist ehitamise ja käitamise ajal. Vastusest ei selgu, kas ja kuidas on hinnatud kavandatava trassikoridori mõju juurdepääsutee rekonstrueerimisele, kandevõime parandamisele ja võimalikule laiendamisele. Palume: viidata planeeringu, KSH aruande või muu asjakohase dokumendi konkreetsele osale, kus nimetatud mõju on hinnatud; kui neid asjaolusid ei ole eraldi hinnatud, selgitada, millistele andmetele, tehnilistele eeldustele või muudele kaalutlustele tugineb järeldus, et kavandatav lahendus ei piira nimetatud tööde elluviimist; selgitada, kuidas ja millises menetlusetapis tagatakse nende küsimuste sisuline lahendamine, kui need on jäetud projekteerimisetappi.	Täname täiendavate küsimuste eest Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu kohta. Selgitame alljärgnevalt Väätsa jäätmekäitluskeskuse juurdepääsutee, pääste- ja avariiteenistuste ligipääsu ning planeeringulahenduse valikul arvestatud asjaolusid. **Juurdepääsutee rekonstrueerimine ja laiendamine** Väätsa jäätmekäitluskeskuse juurdepääsutee rekonstrueerimine, kandevõime parandamine või laiendamine ei ole Eesti–Läti neljanda elektriühenduse rajamiseks vajalik ega riigi eriplaneeringuga kavandatav objekt. Riigi eriplaneeringuga kavandatakse Eesti–Läti neljanda elektriühenduse rajamiseks vajalik ruumilahendus ning määratakse selle projekteerimise, ehitamise ja kasutamise tingimused. Seetõttu ei ole planeeringus ega KSH aruandes eraldi hinnatud Väätsa jäätmekäitluskeskuse juurdepääsutee rekonstrueerimise või laiendamise vajadust ega koostatud sellele tehnilist lahendust. Juurdepääsutee on planeeritava elektriühenduse seisukohalt olemasolev taristu, millega tuleb elektriliini edasisel projekteerimisel arvestada. Planeeringu seletuskirja üldtingimuste kohaselt tuleb elektriühenduse lahendus projekteerida nii, et sekkumine olemasolevasse taristusse oleks võimalikult väike. Trassikoridori kattumised olemasoleva ja kavandatava taristuga lahendatakse projekteerimise käigus koostöös taristu valdajatega ning tehniline lahendus peab säilitama olemasolevate rajatiste toimimise. Ehitusprojektis tuleb vajaduse korral lahendada muu hulgas teede kaitsmine, ümberlahendamine või taastamine. Seega, kui Väätsa jäätmekäitluskeskuse juurdepääsutee rekonstrueerimine või laiendamine toimub enne elektriliini projekteerimist või sellega paralleelselt, tuleb elektriliini projekteerimisel selle lahendusega arvestada. Planeering näeb ette ka võimaluse täpsustada õhuliini ja mastide paiknemist trassikoridori sees, muu hulgas selleks, et vähendada mõju teedele ja muule olemasolevale taristule. Teedega ristumised lahendatakse projekteerimisel tehniliste tingimuste ja nõutavate ohutusvahemaade alusel. Samuti tuleb tagada jäätmekäitluskeskuse juurdepääsu toimimine elektriliini ehitamise ajal. Planeeringu seletuskirja kohaselt tuleb ehitamise ajal tagada juurdepääs kinnisasjadele, ettevõtetele ja avalikult kasutatavatele teedele kogu ehitustööde vältel. Kui juurdepääsu tuleb ehitustööde tõttu ajutiselt piirata, peab ehitaja korraldama alternatiivse juurdepääsu või tuleb piirang maaomaniku või tee valdajaga eelnevalt kokku leppida. Ehitustööde käigus kahjustatud teed ja muu taristu tuleb taastada vähemalt samaväärses seisukorras. Eeltoodust tulenevalt ei ole Väätsa jäätmekäitluskeskuse juurdepääsutee võimalikku rekonstrueerimist või laiendamist käsitletud planeeringus eraldiseisva tehnilise lahendusena. Tegemist on olemasoleva või perspektiivselt muudetava taristuga, millega elektriühenduse projekteerimisel tuleb arvestada selliselt, et juurdepääsutee toimimine, sealhulgas jäätmekäitluskeskuse teenindamine, oleks tagatud ka elektriliini ehitamise ajal.	19.10.2026 nr 13-3/2222-34
		Pääste- ja avariiteenistuste ligipääs ning ohutus Planeeringu koostaja on vastuse real 17 nõustunud, et Väätsa jäätmekäitluskeskuse juurdepääsutee on keskuse toimimiseks kriitilise tähtsusega ning seda kasutavad ka pääste- ja avariiteenistused. Samas käsitleb vastus eelkõige tee tavapärase kasutamise säilitamist. Palume: viidata planeeringu, KSH aruande või muu asjakohase dokumendi konkreetsele osale, kus on hinnatud kavandatava elektriliini, selle kaitsevööndi ning võimalike ehitus-, hooldus- ja avariitööde mõju pääste- ja avariiteenistuste katkematule ligipääsule; kui sellist hindamist ei ole eraldi tehtud, selgitada, millele tugineb järeldus, et vajalik ligipääs ja ohutus on tagatavad; selgitada, milliste planeeringu- või projekteerimistingimustega tagatakse, et juurdepääsutee rekonstrueerimine või laiendamine ning pääste- ja avariiteenistuste ligipääs jäävad ka edaspidi võimalikuks.	**Pääste- ja avariiteenistuste ligipääs ning ohutus** Väätsa jäätmekäitluskeskuse pääste- ja avariiteenistuste ligipääsu ei ole KSH aruandes eraldiseisva mõjuobjektina hinnatud. Selle põhjuseks on asjaolu, et Väätsa jäätmekäitluskeskuse juurdepääsutee ei ole Eesti–Läti neljanda elektriühenduse rajamiseks vajalik ega planeeringuga kavandatav objekt, vaid olemasolev taristu, mille toimimisega tuleb elektriühenduse projekteerimisel, ehitamisel ja kasutamisel arvestada. Planeeringu ülesanne ei ole seetõttu lahendada nimetatud tee rekonstrueerimist ega pääste- ja avariiteenistuste juurdepääsu eraldiseisva lahendusena, vaid seada tingimused, mis tagavad, et elektriühenduse rajamine ei välista olemasoleva juurdepääsu toimimist. Selle tagamiseks on planeeringu seletuskirjas sätestatud konkreetsed projekteerimis- ja ehitustingimused. Punkti 4.2.1.8 kohaselt tuleb elektriühendus projekteerida nii, et sekkumine olemasolevasse maakasutusse ja taristusse oleks võimalikult väike ning muu hulgas vähendataks teede koormamist ja ehitusaegseid häiringuid. Punkt 4.2.1.9 nõuab, et trassikoridori kattumine olemasoleva ja kavandatava taristuga lahendatakse projekteerimisel koostöös asjaomaste asutuste ja taristu valdajatega ning lahendus peab tagama nii elektriühenduse rajamise kui ka olemasoleva taristu toimimise. Punkti 4.2.1.13 kohaselt tuleb tehniline lahendus kavandada viisil, mis säilitab olemasolevate rajatiste toimimise, ning ehitusprojektis tuleb lahendada muu hulgas teede kaitse ja vajaduse korral nende ümberlahendamine või taastamine. Õhuliini täpne paiknemine määratakse projekteerimise käigus selliselt, et olemasoleva taristuga oleks võimaliktehniliselt sobivalt arvestada. Punkti 4.3.1.11 kohaselt kavandatakse õhuliini ristumised teede ja teiste taristuobjektidega ohutute vahekauguste ning asjaomaste tehniliste tingimuste alusel ning tehnilised tingimused küsitakse taristu omanikult või valdajalt. Punkt 4.3.1.16 määrab seejuures teedega ristumisel minimaalsed õhkvahemikud – maantee puhul 10 m, tänava või muu tee puhul 8,5 m ning raja või katendita tee puhul 7,5 m. Tingimused võimaldavad projekteerimisel arvestada ka tee kasutamiseks vajaliku gabariidi ja ohutusega. Pääste- ja avariiteenistuste ligipääsu seisukohalt on oluline eelkõige seletuskirja punkt 4.2.2.5, mille kohaselt tuleb kogu ehitustööde ajal tagada juurdepääs ettevõtetele ja avalikult kasutatavatele teedele. Kui ehitustööde tõttu tuleb	

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
			juurdepääsu ajutiselt piirata, peab ehitaja korraldama alternatiivse juurdepääsu või tuleb piirang tee valdaja või maaomanikuga eelnevalt kokku leppida. Lisaks nõuab punkt 4.2.2.4, et ehitustööd korraldataks viisil, mis vähendab muu hulgas ettevõtlusele ja kohalikele teedele avalduvaid häiringuid ning ajutisi ligipääsupiiranguid. Punktid 4.2.2.6 ja 4.2.2.7 nõuavad olemasolevate teede kaitsmist ehitustööde ajal ning kahjustatud teede ja muu taristu taastamist. Need tingimused kohalduvad ka Väätsa jäätmekäitluskeskuse juurdepääsule. Arvestades keskuse iseloomu ja pääste- ning avariiteenistuste juurdepääsuvajadust, tuleb projekteerimisel ja ehitustööde korraldamisel lahendus valida selliselt, et operatiivne ligipääs säiliks. Kui tavapärase juurdepääsu ajutine kasutamine ei ole võimalik, tuleb enne tööde tegemist tagada sobiv alternatiivne juurdepääs. Ka elektriliini hilisem hooldamine ja avariitööd ei anna alust sulgeda olemasolevat taristut püsivalt. Punkti 4.2.3.12 kohaselt tuleb olukorras, kus elektripaigaldise kaitsevöönd kattub kohaliku tee või muu kohaliku tähtsusega rajatisega, lahendada kasutusaegsed hooldus-, juurdepääsu- ja ohutusküsimused selliselt, et nii elektriühenduse kui ka kohaliku taristu kasutamine jääb võimalikuks. Punkt 4.2.3.13 nõuab võrguettevõtjalt hooldus- ja võimalike avariitöödega seotud teavitamist ulatuses, mis on vajalik ohutuse, maakasutuse jätkumise ja häiringute vähendamise tagamiseks. Juurdepääsutee võimaliku tulevase rekonstrueerimise või laiendamise osas ei kehtesta planeering lahendust, mis sellise tegevuse iseenesest välistaks. Projekteerimisel kasutatakse trassikoridori sisest nihutamisruumi muu hulgas olemasolevale taristule avalduva mõju vähendamiseks ning õhuliini ja mastide täpne asukoht määratakse alles ehitusprojektis. Pärast õhuliini valmimist ei jää kehtima kogu 140 m laiune planeeringukoridor, vaid maa kasutamisel lähtutakse valminud elektripaigaldisest ja selle tegelikust kaitsevööndist. Seda sätestab seletuskirja punkt 4.3.3.1. Juurdepääsutee rekonstrueerimine või laiendamine on seega ka edaspidi võimalik, kuid juhul, kui kavandatav lahendus ulatub elektripaigaldise kaitsevööndisse või mõjutab elektripaigaldist, tuleb tee tehniline lahendus kooskõlastada võrguettevõtjaga ning tagada mõlema taristu ohutu toimimine. Eeltoodud tingimuste kohaselt tuleb elektriliini projekteerimisel ja ehitustööde korraldamisel käsitleda Väätsa jäätmekäitluskeskuse juurdepääsu toimiva olemasoleva taristuna ning tagada keskuse teenindamiseks, sealhulgas pääste- ja avariiteenistustele, vajalik ligipääs.	
		Avalike huvide kaalumine Planeeringu koostaja on vastuses selgitanud, et trassikoridori valikul arvestati muu hulgas lääne poole jäävate elamute paiknemist ja nendevahelist kaugust, alternatiivse lahenduse suuremat mõju eramaadele ning riigimaa eelistamise põhimõtet. Ragn-Sells AS juhtis 31.07.2026 seisukohas tähelepanu sellele, et tegemist ei ole üksnes maaomaniku erahuvi ja avaliku huvi vastandusega. Kaalumisel on elektrivarustuskindlus ning jäätmehoolduse ja jäätmekäitlussüsteemi toimepidevus kui avalikud huvid. Ragn-Sells AS-i hinnangul on selle asjaolu käsitlemine oluline, kuna valitud trassikoridor võib pikaajaliselt mõjutada olemasoleva Väätsa jäätmekäitluskeskuse vahetus läheduses paikneva maa edasist kasutuspaindlikkust. Kuigi Ragn-Sells AS-il puudub käesoleval ajal õigus kasutada olemasoleva käitluskoha kõrval paiknevaid riigimaid, võib nende alade pikaajaline reserveerimine elektriliini tarbeks piirata tulevikus võimalike ruumiliste lahenduste kaalumist. Seetõttu on oluline mõista, kas ja kuidas on seda mõju alternatiivide võrdlemisel arvesse võetud. Palume: viidata planeeringu, KSH aruande või muu asjakohase dokumendi konkreetsele osale, kus on hinnatud mõju Väätsa jäätmekäitluskeskuse toimimiseks vajalikule taristule ja jäätmehoolduse toimepidevusele; viidata, kas ja kuidas on alternatiivide võrdlemisel hinnatud valitud trassikoridori pikaajalist mõju Väätsa jäätmekäitluskeskuse vahetus läheduses paikneva maa edasisele kasutuspaindlikkusele, sealhulgas olemasoleva käitluskoha kõrval paiknevate riigimaade tulevastele kasutusvõimalustele; viidata, kus ja kuidas on neid asjaolusid kaalutud võrreldes elamutele ja eramaadele avalduva mõjuga; kui sellist kaalumist ei ole eraldi dokumenteeritud, selgitada, millistele asjaoludele tugineb järeldus, et valitud trassikoridor on kõiki asjakohaseid huve arvestades sobivaim lahendus.	**Avalike huvide kaalumine ja jäätmekäitluskeskuse võimalik tulevane areng** Väätsa jäätmekäitluskeskuse olemasolu on mõjuhindamisel arvesse võetud. KSH aruandes on märgitud, et Järvakandi–Paide 3 trassikoridorist ligikaudu 240 m kaugusel paikneb Väätsa jäätmekäitluskeskus ning kirjeldatud selle olemasolevaid jäätmekäitlustegevusi. Keskuse olemasoleva tegevuse jätkumist välistavat mõju ei ole tuvastatud. Ragn-Sells AS-i kirjeldatud võimalikku tulevast laienemist keskuse kõrval paiknevatele riigimaadele ei ole alternatiivide võrdluses eraldi hinnatud. Planeeringu koostamisel saab sisuliselt arvestada olemasolevaid või piisava konkreetsusastmega teadaolevaid arendusplaane. Kui puudub konkreetne ruumiline lahendus või piisavalt määratletud arendusplaan, ei ole võimalik selle ruumivajadust ega võimalikku konflikti elektriliiniga sellise täpsusega hinnata, mis võimaldaks seda alternatiivide võrdluses sisuliselt arvesse võtta. Oluline on ka see, et planeering ei reserveeri kogu 140 m trassikoridori alaliselt. Seletuskirja punkti 4.1.11 kohaselt lõpevad pärast elektriühenduse kasutuslubade väljastamist piirangud kogu trassikoridori ulatuses ning edaspidi lähtutakse valminud elektripaigaldisest ja selle tegelikust kaitsevööndist. Kui Väätsa jäätmekäitluskeskuse laiendamine tulevikus konkreetseks arendusplaaniks kujuneb, saab selle ruumilise lahenduse elektriliini projekteerimisega ühildada. Seletuskirja punktid 4.2.1.8–4.2.1.13 nõuavad olemasoleva ja kavandatava taristuga arvestamist ning lahenduste koordineerimist projekteerimisel. Trassikoridori valikul kaaluti erinevaid ruumilisi mõjusid kogumis, sealhulgas mõju olemasolevale maakasutusele, elamutele, eramaadele ja taristule. Väätsa jäätmekäitluskeskuse kõrval paiknevate riigimaade võimalikku tulevast kasutamist keskuse laiendamiseks ei käsitletud seejuures olemasoleva ega piisavalt konkretiseerunud arendusena, mistõttu ei olnud võimalik seda alternatiivide võrdluses samal alusel hinnata kui olemasolevat maakasutust ja hoonestust.	
		Vastuses kasutatud väljend „Võtame teadmiseks" Planeeringu koostaja vastuse real 17 on märgitud: „Võtame teadmiseks, et Väätsa jäätmekäitluskeskuse juurdepääsutee on keskuse toimimiseks kriitilise tähtsusega [...]". Palume täpsustada, kas väljend „võtame teadmiseks" tähendab üksnes Ragn-Sells AS-i esitatud asjaolude faktilist registreerimist või olid need asjaolud planeeringulahenduse valikul sisulise hindamise ja kaalumise objektiks. Kui neid asjaolusid on kavas hinnata ja kaaluda, palume viidata konkreetsetele dokumentidele, analüüsidele või planeeringu osadele, kus see kajastub, et nendega oleks võimalik ka tutvuda.	**Vastuses kasutatud väljend „võtame teadmiseks"** Väljend „võtame teadmiseks" ei tähenda antud juhul üksnes Ragn-Sells AS-i esitatud asjaolu registreerimist. Väätsa jäätmekäitluskeskuse juurdepääsutee olemasolu ja elektriliini ristumine selle juurdepääsuga on planeeringulahenduse koostamisel arvesse võetud kui olemasoleva taristuga ristumine, mille toimimine tuleb elektriliini edasisel projekteerimisel tagada. Selleks kohaldatakse eespool kirjeldatud planeeringu seletuskirjas sätestatud projekteerimis-, ehitus- ja kasutustingimusi. Ragn-Sells AS-i arusaam on õige selles osas, et juurdepääsutee võimalikku tulevast rekonstrueerimist, kandevõime parandamist või laiendamist ei ole planeeringus eraldi tehnilise projektina analüüsitud. Nende tööde konkreetne tehniline lahendus ei olnud planeeringu koostamise ajal määratud. Kui tee rekonstrueerimise või laiendamise	

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
		Avalikul arutelul antud selgitustest jäi Ragn-Sells AS-ile arusaam, et juurdepääsutee rekonstrueerimise, kandevõime parandamise ja võimaliku laiendamise vajadust ei ole eraldi analüüsitud, kuna selline vajadus ei olnud planeeringu koostajale varem teada. Palume kinnitada, kas see arusaam on õige. Kui jah, palume selgitada, kuidas ja millises menetlusetapis need küsimused sisuliselt hinnatakse ja lahendatakse. Kui meie arusaam ei ole õige, palume viidata vastavale analüüsile. Palume vastuses võimalikult täpselt viidata dokumentidele, peatükkidele, mõju hindamise tulemustele, tehnilistele eeldustele ja planeeringu- või projekteerimistingimustele, millele esitatud järeldused tuginevad.	lahendus konkretiseerub elektriliini projekteerimise ajal, tuleb seda käsitleda olemasoleva või kavandatava taristuna ning tee ja elektriliini lahendused omavahel ühildada. Ehitusaegse kasutuse osas nõuab seletuskirja punkt 4.2.2.5, et juurdepääs ettevõtetele ja teedele oleks tagatud kogu ehitustööde vältel. Ajutise piirangu korral tuleb korraldada alternatiivne juurdepääs või piirang eelnevalt tee valdajaga kokku leppida. **Kokkuvõttes** ei välista riigi eriplaneeringu lahendus Väätsa jäätmekäitluskeskuse juurdepääsutee rekonstrueerimist või laiendamist. Planeering määrab tingimused, millest tuleb elektriliini edasisel projekteerimisel, ehitamisel ja kasutamisel lähtuda, et olemasoleva taristu toimimine ja vajalik juurdepääs säiliksid. Elektriliini ning juurdepääsutee täpsed tehnilised lahendused ja nende omavaheline sobitamine lahendatakse projekteerimisel vastavalt tegelikule olukorrale ning selleks ajaks teadaolevatele ja konkretiseerunud taristulahendustele.	
18	**V.M.**			
	03.08.2026 e-kiri	[...] KOKKUVÕTTEKS EÜH KSH eelnõu on koostatud puudulikult ning vajab Natura 2000 õigusaktidest tulenevalt täiendavaid uuringuid. Väljatoodud faktorid ei välista EÜH ehitamist, täiendavate uuringute tulemusena selgub vajalike leevendus- ja asendusmeetmete maht.	Täname Teid Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu mõjude hindamise aruande kohta esitatud põhjaliku arvamuse eest. Oleme kirjas tõstatatud küsimused läbi vaadanud ning võrrelnud neid avalikustatud mõjude hindamise aruande Natura hindamise peatükkide, eriplaneeringu alusuuringute, asjakohaste õigusaktide ja Euroopa Komisjoni juhendmaterjalidega. Teie kirjas käsitletud teemad – metsa servamõju, märgalade veerežiim, ehitusaegne juurdepääs, maaparandussüsteemid ning kumulatiivsed mõjud – on Natura hindamise seisukohalt olulised. Samas ei anna esitatud väited alust järeldusteks, et Natura hindamine oleks metoodiliselt puudulik või ei vastaks õigusaktide nõuetele. Hindamine on koostatud kogenud ekspertide poolt riigi eriplaneeringu täpsusastmes, kasutades valdkonnakohaseid andmeid, eriuuringuid ja mõju vältimise põhimõtet. Kirjas esitatud kriitika tugineb mitmes osas hindamise lähtekohtade ebatäpsele tõlgendusele, nagu oleks servamõju 30 meetri laiust ala käsitletud universaalse Natura puhvrina, eri mõjumehhanismidega uuringute tulemusi oleks üks-ühele üle kantud elektriliini koridori kavandamisele ja rajamisele. Samuti ei ole kohane nõuda planeeringult projekteerimistasandi detailsust. Mõjude hindamise aruandes ja selle alusuuringutes on mõju hinnatud iga konkreetse ala kaitse-eesmärgi, kaitstava liigi ja elupaigatüübi olemuse ja kaitsevajaduse, mõjuallika ja mõjutee kaupa. Trassialternatiivide valikul on eelistatud Natura alasid ja elupaigatüüpe kõige vähem mõjutavaid lahendusi ning rakendatud on siduvaid vältimis- ja leevendusmeetmeid. Mõjude hindamine arvestab ka planeeringu täpsusastet ja seda, et elektriühenduse rajamiseks on vajalikud täiendavad, detailsemad otsused. Alljärgnevalt selgitame lähtuvalt Teie kirjas käsitletud teemadest Natura hindamise läbiviimisel arvestatud põhimõtteid ja lähtekohti. Natura hindamise õiguslik alus ja eriplaneeringu täpsusaste Nõustume, et Natura hindamisel tuleb lähtuda loodusdirektiivi artikli 6 lõikest 3, ettevaatuspõhimõttest ja KeHJS-e §-st 45. Pädev asutus võib planeeringu kehtestada üksnes juhul, kui hindamise põhjal on välistatud ebasoodne mõju Natura ala terviklikkusele1. Hindamine peab olema piisavalt täielik, täpne ja põhjendatud, et kõrvaldada mõistlik teaduslik kahtlus olulise ebasoodsa mõju esinemise suhtes. See ei tähenda siiski, et iga avalikus menetluses esitatud hüpotees või teadusviide tekitab automaatselt kohustuse teha uus välitöö, modelleerimine või täiemahuline uuring. Kahtlus peab olema seotud konkreetse Natura ala kaitse-eesmärgi, kavandatava tegevuse reaalse mõjuallika ja usutava mõjuteega. Hindamisel tuleb käsitleda asjakohast teaduslikku teavet tervikuna, mitte võrdsustada üksikartikli olemasolu mõju tõendatusega. Antud planeeringu puhul tuleb arvestada ka asjaoluga, et selle tulemusena otsustatakse vaid kavandatava elektriühenduse jaoks sobivaim asukoht ja antakse raamtingimused järgmiste ehitust reguleerivate haldusaktide (projekteerimistingimused, ehitusload) jaoks, mitte ei anta lõplikku õigust elektriühenduse rajamiseks. Euroopa Komisjoni 2021. aasta Natura juhenddokument2 rõhutab, et hindamise ulatus ja detailsus sõltuvad planeeringu enda detailsusest, mõjutatava ala eripärast ning tõenäolise mõju laadist. Andmete, välitööde ja modelleerimise vajadus otsustatakse juhtumipõhiselt. Strateegilise planeeringu ülesanne on teha kindaks tundlikud või haavatavad alad ning muud võimalikud ohud ja konfliktid Natura 2000 aladega, neid võimalusel vältida, võrrelda asukohaalternatiive, määrata olulised riskid ja kehtestada siduvalt kindlad tingimused, mis peavad olema täidetud järgmistes projekteerimise ja loamenetluse etappides.3 Käesolevas menetluses on lisaks asukohavalikule koostatud tehnilist lahendust täpsustavaid materjale ja eriuuringuid, mistõttu on hindamise detailsus tavapärasest asukoha eelvalikust kõrgem. Kirjas tsiteeritud loodusdirektiivi artikli 6 lõike 4 menetlus – alternatiivide puudumise, ülekaaluka avaliku huvi ja asendusmeetmete kontroll – rakendub alles siis, kui asjakohase hindamise tulemus on negatiivne ehk ebasoodsat mõju ala terviklikkusele ei ole võimalik välistada. Seda erandimenetlust ei saa käsitada iga Natura hindamise kohustusliku lähteetapina. Mõjude hindamise aruande eesmärk ongi esmalt vältida ja leevendada mõju nii, et artikli 6 lõike 4 erandit ei oleks vaja rakendada. Metsa raadamine ja 30 meetri servamõju käsitlus Kirja keskne väide, nagu oleks kogu Natura hindamine rajatud „üheselt 30 m" puhvrile, ei vasta aruande ega selle alusuuringute sisule. Natura loodusalade ja elupaigatüüpide analüüs eristab: - raadamisalal tekkivat otsest elupaigakadu; - raadamisala kõrval metsakoosluses avalduvat servamõju, mille puhul käsitletakse kuni 30 meetri ulatuses valgus-, tuule- ja niiskustingimuste muutust;	08.09.2026 nr 13-3/2666-2

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
			- märgalade ja soometsade puhul eraldi pinnasekahjustuse, tallamise, veerežiimi ja kuivenduse mõjumehhanisme; - ehituse ja hilisema hoolduse mõjusid; - trassialternatiivide kattuvust Natura alade ja inventeeritud elupaigatüüpidega. Seega ei ole 30 meetrit kasutatud universaalse puhverkaugusena kõigi Natura alade, elupaigatüüpide või mõjude suhtes. Tegemist on metsa raadamisest tuleneva servamõju ühe ruumilise indikaatoriga, mida rakendatakse metsaelupaikade kontekstis. See ei asendanud hüdroloogilise mõju, otsese elupaigakao või märgalade pinnasekahjustuse mõjude hindamist. Samuti ei ole analüüs rajatud üksnes ühele kirjandusallikale. Kasutatud on EELISe andmeid, Maa- ja Ruumiameti ortofotosid, Natura standardandmebaasi, elupaigatüüpide seisundi andmeid ja muid ruumiandmeid. Kohtades, kus EELISe elupaigaandmed olid vanad või puudulikud, tehti 2025. aasta augustis välitööd ning tulemused vormistati eraldi aruandena. Alternatiivne hinnati trassilõikude ja Natura alade kaupa, mitte ühe üldise puhvri alusel. Teie kirjas pakutud 100, 250 ja 400 meetri kaugused ei ole Eesti ega Euroopa Liidu õiguses sätestatud kohustuslikud universaalsed puhvrid. Viidatud uuringud käsitlevad erinevaid olukordi – näiteks kuivenduskraavide mõju, märgalade veekaitsepuhvreid, metsaraiet või eri tüüpi ökosüsteeme. Nende tulemusi ei saa automaatselt üle kanda elektriliini koridorile, mille rajamiseks ei ole kavandatud uut kuivendussüsteemi ja mille mõjud sõltuvad konkreetsest pinnamoest, veevõrgust, elupaigatüübist, töömeetodist ja paiknemisest. Teadusallikas on hindamisel asjakohane siis, kui selle uurimisobjekt, mõjumehhanism ja ruumiline skaala on võrreldavad hinnatava tegevusega. Järelikult ei ole põhjendatud nõue viia üksnes seetõttu, et teatud teadusartiklites nimetatakse servamõju ulatusena teiste tegevuste ja ökosüsteemide puhul teistsuguseid kaugusvahemikke kui ühes Natura hindamise allikana kasutatud teoses, automaatselt ja tingimusteta läbi uus asjakohane hindamine kõigile loetletud elupaigatüüpidele. Asjakohase hindamise ulatus määratakse ala kaitse-eesmärgi ja reaalse mõjutee, mitte abstraktse standardraadiuse järgi. Seda põhimõtet on ka käesoleval juhul järgitud. Juurdepääsuteed, kraavid ja maaparandussüsteemid Nõustume põhimõttega, et Natura hindamine peab hõlmama lisaks põhitaristule ka ehitamiseks vajalikke ajutisi teid, tööalasid, vundamente, materjalide ladustamist ja muid abitegevusi. Nende tegevuste võimalikud mõjud on aruandes käsitletud ehitusaegse pinnasekahjustuse, veekeskkonna, elupaigakao, häiringu ja hooldusvajaduse kaudu. See ei tähenda, et asukohaotsuse tegemiseks peavad kõigi ajutiste teede ja tööplatside lõplikud koordinaadid olema juba määratud. Planeeringu ja mõjude hindamise ülesanne on määrata lubatav ruumiline lahendus ning siduvad keskkonnatingimused, mis tagavad olulise negatiivse mõju vältimise, sh Natura aladele. Täpne ehituslogistika lahendatakse projekteerimise käigus nende tingimuste piires. Natura seisukohalt olulised tingimused on muu hulgas olemasolevate juurdepääsude eelistamine, tundlike elupaikade ja märgalade vältimine, tööde tegemine külmunud pinnasel või madala erisurvega tehnikaga, pinnase roobastumise ja tihendamise vältimine, ajutiste alade taastamine ning veerežiimi muutvate kraavide rajamata jätmine. Märgalade analüüsis on selgelt märgitud, et elektriühenduse liinikoridorides ei ole kuivendussüsteemide rajamist ette nähtud. Kirjas esitatud järeldus, et maaparandussüsteemide olemasolu tõttu tuleb need tingimata taastada projekteeritud tasemele ning sellega kaasneb automaatselt Natura märgalade täiendav kuivendamine, ei ole õiguslikult ega faktiliselt põhjendatud. Kehtiva maaparandusseaduse § 50 kohaselt tuleb maaparandussüsteemiga kinnisasjal muu ehitise kavandamine kooskõlastada Maa- ja Ruumiametiga või saada asjakohane luba. Kui uue elektriühenduse edasisel projekteerimisel selgub maaparandussüsteemi uuendamise vajadus, määratakse maaparandusseaduse § 52 alusel süsteemi toimimise tagamiseks konkreetsed tingimused. Seadus ega ka riigi eriplaneering ei anna alust taastada kuivendust Natura kaitse-eesmärke eirates ega eelda automaatselt kuivenduse intensiivistamist. Teie kirjas viidatud § 50 lõike 5 sisu ei vasta maaparandusseaduse kehtiva redaktsiooni sõnastusele. Kui projekteerimisel selgub, et konkreetne mast, juurdepääs või maaparandussüsteemi ümberkujundamine võib muuta Natura ala veerežiimi, tuleb mõju enne lahenduse kinnitamist täpsustada ning vajaduse korral teha sihitud hüdroloogiline või geotehniline uuring. Planeeringutingimused peavad tagama sellise projektlahenduse, kus ebasoodsa mõju Natura ala terviklikkusele saab kahtluseta välistada. Märgalade veerežiim, veepoliitika raamdirektiiv ja uuringumeetodid Märgalade veerežiimi tähtsust ei ole mõjude hindamisel alahinnatud. Märgalade analüüs käsitleb veerežiimi kui sooelupaikade struktuuri ja funktsiooni keskset tegurit, toob kuivenduse välja peamise ohuna ning hindab mõjutatavaid märgalasid eraldi. Samas ei ole põhjendatud Teie kirjas esitatud üldistus, et kõik märgalad on veepoliitika raamdirektiivi tähenduses ühesuguse põhjaveesõltuvusega ökosüsteemid ja et iga nende lähedusse kavandatav tegevus nõuab automaatselt ühesugust JRC metoodika kohast hindamist. Märgalade hüdroloogiline toimimine on elupaigatüübiti erinev. Näiteks rabad on valdavalt sademetoitelised, samas kui allika- ja madalsood võivad sõltuda põhjavee juurdevoolust. Seetõttu peab uuringu meetod lähtuma konkreetse elupaiga ökoloogilisest funktsioonist ja kavandatava tegevuse mõjumehhanismist. Põhjavee õiguslik definitsioon ei muuda kõiki märgalasid automaatselt ühetaoliseks hindamisobjektiks ega sätesta ühe kindla metoodika kasutamise kohustust kõigis planeeringumenetlustes. Euroopa Komisjoni Natura juhend ise rõhutab, et vajalike andmete, uuringute ja analüüsi detailsus otsustatakse juhtumipõhiselt. Euroopa Komisjoni ja JRC tehnilised juhendid on olulised metoodilised allikad, kuid need ei ole iseseisvalt siduvad õigusaktid ega	

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
			kehtesta iga Natura hindamise jaoks ühte kohustuslikku hindamismeetodit. Ka Euroopa Komisjoni 2021. aasta juhendis on märgitud, et see väljendab komisjoni seisukohta ega ole õiguslikult siduv. Selgitame täiendavalt, et EL veepoliitika raamdirektiivi art 5 ja lisa 2 metoodikad veekogude ja põhjavee seisundi hindamiseks (mida käsitleb ka Teie viidatud JRC tehniline raport nr 6) käsitlevad veekogude ja põhjavee seisundi regulaarset hindamist (veemajanduskavade koostamise tarbeks). Teisisõnu, tegemist ei ole metoodikaga, mis oleks välja töötatud või mille rakendamine oleks kohustuslik konkreetse projekti mõju hindamise jaoks. Veepoliitika raamdirektiivi artikli 4 lõike 7 menetlus ei rakendu automaatselt üksnes seetõttu, et tegevus paikneb märgala või veekogu lähedal. Menetlus on asjakohane juhul, kui uus muudatus või arendustegevus võib halvendada veekogumi seisundit või takistada hea seisundi saavutamist. Käesoleva lahenduse puhul ei ole kasutusajal ette nähtud põhjaveevõttu ega põhjaveetaseme alandamist. Märgalade analüüsis ei ole ette nähtud uute kuivendussüsteemide rajamist ning peamised ehitusaegsed riskid on välditavad töökorralduslike meetmetega. Seetõttu ei ole asjakohane eeldada, et planeeringu realiseerimine võib tuua kaasa mõne veekogumi seisundi halvenemise või takistada hea seisundi saavutamist. Seetõttu ei ole üldine nõue teha kõigil trassi lähedastel Natura märgaladel täiemahuline hüdroloogiline uuring enne planeeringuotsust proportsionaalne ega kehtiva õiguse kohaselt nõutav. Täiendava uuringu vajadus tekib juhul, kui konkreetse tehnilise lahenduse ja ala vahel on tuvastatud usutav hüdroloogiline ühendus või kui olemasolev teave ei võimalda mõju välistada. Sellisel juhul tuleb uuring teha enne vastava projektlahenduse lubamist, mitte ebaselgusest hoolimata töödega alustada. Kumulatiivsed ja kaudsed mõjud Nõustume, et Natura hindamisel tuleb käsitleda kavandatava tegevuse mõju koos teiste kavade ja projektidega. Mõjude hindamise aruandes on kumulatiivseid mõjusid käsitletud eraldi nii loodusalade kui ka linnualade peatükkides (mh ptk 8.10.8 ja 8.11.7). Selgitame, et hindamise tulemusena konkreetsele loodusalale olulise kumulatiivse mõju mitte tuvastamine ei tähenda iseenesest, et kumulatiivset mõju pole hinnatud. Mõjuhindamise aruandes tuuakse siiski välja eelkõige need aspektid, millega võib kaasneda oluline keskkonnamõju, sh kumulatiivne mõju, ja millele tuleb tegevuse edasisel kavandamisel tähelepanu pöörata. Kumulatiivse mõju hindamisel ei piisa teiste projektide loetlemisest või geograafilise läheduse näitamisest. Tuleb tuvastada ühine kaitse-eesmärk või ökoloogiline retseptor, kattuv mõjuala ja usutav ühine mõjutee. Arvesse võetakse olemasolevaid, heakskiidetud ning piisava konkreetsusastmega kavandatavaid projekte. Väga üldise või alles hüpoteetilise arenduse mõju ei ole võimalik sisuliselt summeerida, kuid selle võimalik risk võib olla edasise hindamise tingimus. Linnustiku puhul näiteks on laiema kumulatiivse mõju esinemise võimalikkus aruandes välja toodud. Linnustiku, sh linnualade eksperthinnang käsitleb elupaigakadu, kokkupõrkeriski ja ehitusaegset häiringut, järjestab alternatiivid ning näeb ette riskilõikude märgistamise, ajalised piirangud ehitustöödele ja seiremeetmed. Järeldus mõjudest Natura linnuala terviklikkusele põhineb sellel, kas kavandatav elektriühendus lisab pärast meetmete rakendamist kaitse-eesmärgile olulise negatiivse mõju, mitte üksnes sellel, kas piirkonnas esineb muid inimtegevusi. Selgitame, et Teie kirjas nimetatud Rail Baltica, Via Baltica, tuuleparkide ja teiste arenduste mõju on arvesse võetud seal, kus need võivad sama Natura ala sama kaitse-eesmärki mõjutada ning nende lähendus on piisavalt konkreetne. Samas ei tulene Euroopa Komisjoni juhendist kohustust koguda igalt kohalikult omavalitsuselt ja tabelisse koondada kõik võimalikud tulevased tööstus-, kaevandus- ja arendusideed sõltumata nende menetluse seisust või ökoloogilisest seosest. Selline loetelu ei asenda mõjuanalüüsi. Aruande sõnastust „teisi tegevusi, mis võiksid avaldada kumulatiivset mõju, ei ole teada" saab läbipaistvuse huvides täpsustada, nimetades selgemalt analüüsi ajal arvesse võetud kavade ja projektide valikukriteeriumid. See on aruande jälgitavust parandav täpsustus, mitte alus järeldada, et Natura hindamine tervikuna on nõuetele mittevastav. Kirjas viidatud teadusallikate ja väidete kaalumine Natura hindamisel tuleb kasutada parimat olemasolevat teaduslikku teadmist. See kohustus ei tähenda, et kõik eri kontekstides avaldatud soovituslikud puhvrid, seireprotokollid või juhtumiuuringud on konkreetsele projektile automaatselt kohustuslikud ja nende järeldustest tuleks konteksti- ja kriitikavabalt lähtuda. Allika tõendusväärtuse hindamisel tuleb arvestada vähemalt uuritud tegevust, elupaigatüüpi, pinnase- ja veerežiimi, uuringu mõõtkava, tulemuse statistilist usaldusväärsust ning võrreldavust kavandatava tegevusega. Kirjas on esitatud mitmeid kategoorilisi järeldusi, mis vajaksid enne Natura hindamise ümberlükkamist projektipõhist tõendamist. Näiteks: - väide, et 30 meetrit on aruandes kasutatud kõigi Natura elupaikade kohustusliku puhvrina; - väide, et kõik märgalad on samal viisil põhjaveest sõltuvad ja nõuavad ühesugust hindamismetoodikat; - väide, et JRC metoodika on igal juhul õiguslikult kohustuslik; - väide, et maaparandussüsteemide ümberehitus toob elektriühenduse rajamisel automaatselt kaasa kuivenduse tugevnemise; - väide, et pinnase tihendamine võib käesoleva projekti tingimustes mõjutada Natura ala veerežiimi mitme kilomeetri kaugusel, ilma konkreetse hüdrogeoloogilise seose või arvutuseta. Need väited võivad osutada kontrollimist väärivatele riskidele, kuid ei tõenda iseenesest aruande puudulikkust. Hindamise järelduste vaidlustamiseks peab olema näidatud, millise konkreetse Natura ala, kaitse-eesmärgi ja tehnilise lahenduse puhul on mõjuallikas või mõjutee jäänud arvestamata ning miks aruandes sätestatud vältimis- või leevendusmeede ei toimi. Sellest ei saa siiski järeldada, et riigi eriplaneeringu Natura hindamine on puudulik või ei vasta Natura 2000 õigusaktidest tulenevatele nõuetele. Käesoleva menetluse raames on mõju hinnatud planeeringu täpsusastmele vastavas ulatuses ning	

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
			täiendavate uuringute vajadus otsustatakse konkreetsete projektlahenduste kavandamisel juhtumipõhiselt. Kokkuvõttes ei anna Teie kirjas esitatud märkused alust järelduseks, et Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu Natura hindamine tuleks tunnistada puudulikuks või tervikuna uuesti teha. Natura hindamine on koostatud eriplaneeringu otsustustasemele vastavas detailsuses, kogenud ekspertide poolt ning asjakohaste õigusaktide ja juhendmaterjalide alusel. Käsitletud on otseseid, kaudseid ja kumulatiivseid mõjusid, ehitus- ja kasutusetappi, Natura alade kaitse-eesmärke, alternatiive ning mõju vältimise ja leevendamise meetmeid. Teie esitatud märkustest lähtuvalt on põhjendatud parandada aruande mõne järelduse sõnastuse jälgitavust, eelkõige: - täpsustada, et 30 meetri käsitlus puudutab metsa raadamise servamõju valgustingimuste, tuultele avatuse ja niiskustingimuste muutumise osas ega ole universaalne Natura-mõjusid välistav puhver; - koondada selgemalt projekteerimis- ja ehitusetapi tingimused, mis välistavad uue kuivenduse ja veerežiimi muutuse; - kirjeldada kumulatiivse mõju hindamisel kasutatud teiste kavade ja projektide valikukriteeriume; - sätestada üheselt, et projekteerimisel ilmneva uue hüdroloogilise või ökoloogilise mõjutee korral tuleb mõju enne loa andmist täpsustada ja vajaduse korral teha sihitud lisauuring. Need täpsustused tugevdavad aruande põhjenduste arusaadavust, kuid ei muuda põhimõttelist järeldust: kavandatava tegevuse elluviimine on võimalik üksnes planeeringus ja mõjude hindamise aruandes määratud vältimis- ja leevendusmeetmete järgimisel ning tingimusel, et ebasoodne mõju Natura alade terviklikkusele on välistatud, viies selle kontrollimiseks järgmistes menetlustes vajadusel läbi täiendavaid uuringuid või eksperthinnanguid. Täiendav teave Kompensatsiooni ja talumistasu kohta saab täpsemat teavet maaomanikele koostatud juhendist: juhendmaterjal maaomanikele. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	
	29.09.2026 kiri	[...] Ülaltoodudust tulenevalt, palun Teil endal esitada Teiepoolt loetletud järeldustele projektipõhised (teaduslikel) uuringutel leitud kvantitatiivsetele väärtustele põhinevad tõestamised. EÜH KSH aruande (version 29.06.2026) ja vastuskirja nr 13-3/2666-2 olulisemad puudused: - teadlikult on kasutatud servamõjude hindamisel väära ja kontekstivälist alusuuringut (Runnel jt, 2021), - teadlikult on vastuskirjas nr 13-3/2666-2 välja jäetud MaaParS §50(5) tsiteerimisel osa terviktekstist, vältimaks maaparandussüsteemide rekonstrueerimisega kaasneva kuivendusmõju ebasoodsa mõju hindamist Natura märgaladele, - EÜH trassilõikude Natura hindamine on viidud läbi ilma uute juurdepääsuteede, kraavide ehitamise-sulgemise ning maaparandussüsteemide rekonstrueerimise eskiisprojektita, millega on jäetud teadlikult arvestamata oluliste ebasoodsate mõjude olemasolu Natura märgaladele, - ignoreeritud VRD ja loodusdirektiivi nõudeid hüdroloogiliste uuringute kohustuslikkuse kohta Natura märgaladel (GWDTE), - kumulatiivsete ja kaudsete mõjude täismahus uuringut ei ole nõuetekohaselt läbi viidud/dokumenteeritud. Lisaks, esitatud objektiivsuse ja sõltumatuse nõuet rikkuv väide Samuti on vähereaalne, et mõne kumulatiivse mõju väljatoomisel jäetaks vastav projekt ellu viimata Loetletud puudused tõendavad eesmärki vabaneda (rahalistest) kohustustest läbi viia täiendavad uuringud, asjakohased välitööd ja hüdroloogilised modelleerimised. Litsenseeritud KSH läbiviija ei saa nimetatud puuduste olemasolu põhjendada ebakompetentsusega. Teen ettepaneku kaaluda Skepast&Puhkin OÜ suhtes järelevalvemenetluse algatamist KarS § 280 lõike 4 alusel (haldusorganile teadvalt valeandmete esitamine kohustustest vabanemise eesmärgil). Lisaks on loodud keskkonnakahju tekkimise oht KeVS § 2 lg 1 mõistes.	Täname Teid esitatud eriarvamuse eest ning selles toodud täiendavate seisukohtade eest Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu mõjude hindamise avalikustatud aruande (versioon 29.06.2026), eelkõige Natura hindamise kohta. Oleme Teie seisukohad põhjalikult läbi vaadanud. Kirja õiguslik osa („Natura 2000 õiguslik alus", p 1–13) ning faktorid 1–4 kordavad suures osas Teie 03.08.2026 kirjas esitatut, millele vastasime 08.09.2026. Selles osas jääme oma varasemate selgituste juurde ega korda neid käesolevas kirjas täies ulatuses. Allpool käsitleme eelkõige uusi väiteid ning neid küsimusi, mille puhul vaidlustate otseselt 08.09.2026 vastuskirjas esitatud põhjendusi. Natura hindamise metoodikast Nõustume, et Natura 2000 võrgustikule avalduvate mõjude hindamisel (edaspidi asjakohane hindamine) tuleb lähtuda loodusdirektiivi artikli 6 lõikest 3, seda Eesti õigusesse ülevõtvast KeHJS §-st 45 ja ettevaatuspõhimõttest ning et planeeringu kehtestaja peab olema veendunud, et planeeringu kehtestamine ei mõjuta ebasoodsalt Natura ala terviklikkust. Samas ei saa me nõustuda Teie 29.09.2026 kirja lehekülgedel 1-3 esitatud seisukohaga, nagu ei oleks antud juhul Natura 2000 alade terviklikkusele avalduda võiva ebasoodsa mõju kahtlus välistatud. Asjakohase hindamise eesmärk ei ole välistada mis tahes mõju Natura 2000 alale, vaid hinnata kavandatava tegevuse mõju ala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele ning välistada põhjendatud teaduslik kahtlus ala terviklikkusele avalduva ebasoodsa mõju suhtes. Kava või projekt kahjustab Euroopa Kohtu praktika kohaselt ala terviklikkust, kui see võib takistada ala nende olemuslike omaduste püsivat säilimist, mis on seotud elupaigaga, mille kaitse oli ala määramise põhjus. Asjakohase hindamise eesmärk on hinnata kavandatava tegevuse mõju Natura ala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele ning välistada põhjendatud teaduslik kahtlus ala terviklikkusele avalduva ebasoodsa mõju suhtes. Hindamise ulatus määratakse konkreetse Natura ala kaitse-eesmärkidest, kavandatava tegevuse iseloomust ja võimalikest mõjuteedest lähtudes. Teiseks ei anna Teie kirjades viidatud uuringud ja juhendid alust uurimist vajavaks mõistlikuks kahtluseks. Ettevaatuspõhimõte ja tõendamiskoormuse jaotus asjakohasel hindamisel ei tähenda, et iga menetluses esitatud üldine väide või viide teadsuuringule tingib automaatselt uue uuringu koostamise. Esitatud teave peab võimaldama hinnata selle seost konkreetse Natura ala, selle kaitse-eesmärkide, kavandatava tegevuse ja võimaliku mõjuteega. Mõistlik teaduslik kahtlus peab olema seotud konkreetse Natura ala, selle kaitse-eesmärgi, kavandatava tegevuse reaalse mõju ja usutava mõjuteega. Ilma selleta ei ole võimalik hinnata, kas tegemist on teaduslikust seisukohast usutava kahtlusega[1]. Eriarvamuses esitatud nõue, et planeeringu koostaja peab „iga punkti ja väljatoodud uuringu kohta" esitama tõendid ebasoodsa mõju puudumise kohta Natura 2000 aladele, ei ole asjakohane kontekstis, kus Teie väited on konkretiseerimata, st nendest ei ole võimalik üheselt tuvastada, milliste Natura 2000 võrgustiku alade puhul ning millistest konkreetse alaga seotud asjaoludest tulenevalt peate võimalikuks ebasoodsa mõju esinemist ala terviklikkusele. Samuti tuleb arvestada, et riigi eriplaneeringu asukoha eelvaliku ja detailse lahenduse koostamise etapis otsustatakse uue elektriliini põhimõtteline asukoht ning antakse siduvad keskkonnatingimused järgnevatele projekteerimis- ja loamenetlustele. Teie 29.09.2026 kirjas väljendatud arusaam, et juurdepääsuteed, raadamisel tekkiva puidu väljaveoteed, raiejäätmete ladestamise kohad ning maaparandussüsteeme puudutavad tööd tuleb ehitusprojekti täpsusastmes lahendada juba eriplaneeringu menetluses, ei ole kooskõlas planeerimisseadusest ja ehitusseadustikust tuleneva planeerimis- ja ehitusmenetluse ülesehitusega. Viimase kohaselt toimub kavandatava objekti lahenduse väljatöötamine etapiviisiliselt ning	22.10.2026 nr 13-3/3350-2

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
			planeerimismenetluse käigus ei otsustata Teie 29.09.2026 kirjas viidatud detaile. Nagu 08.09.2026 vastuskirjas selgitasime, on mitmetasandilise otsustusprotsessi puhul lubatav, et detailsete tehniliste lahendustega seotud täpsem mõjude hindamine toimub järgmistes menetlustes – kõrgema tasandi otsuse eesmärk on täpsemateks mõjude hindamiseks anda siduvad tingimused.[2] Metsa raadamine ja 30 meetri servamõju käsitlus Eriarvamuses väidate, et KSH koostajad on teadlikult esitanud vale väite, et raadamise servamõju ulatub kõigi mõjutatud Natura 2000 alade puhul üheselt 30 meetrini. Seetõttu nõuate arvnäitaja 30 meetrit kõrvaldamist KSH aruandest ja uue Natura hindamise läbiviimist. Mõjude hindamise ja kasutatud metoodika osas jääme oma 08.09.2026 vastuskirja punktis „Metsa raadamine ja 30 meetri servamõju käsitlus" esitatud selgituste juurde. Aruandes ei ole 30 meetrit kasutatud universaalse Natura puhverkaugusena (kõigi Natura alade, elupaigatüüpide või mõjuliikide suhtes) ega ainsa näitajana, millest lähtudes anti hinnang Natura 2000 aladele avalduvale mõjule. Seda on metsaelupaikade puhul kasutatud servamõju (valgus-, tuule- ja niiskustingimuste muutuse) ruumilise indikaatorina. Raadamisega kaasnevat elupaigakadu, märgalade pinnasekahjustust, veerežiimi muutust ja kuivendusmõju on hinnatud eraldi mõjumehhanismidena ning alade kaupa. Teie 29.09.2026 kirjas esitatud väide, et 30-meetrise kauguse rakendamine servamõju hindamisel indikaatorina oleks „tõestatuna vale", ei anna alust järeldada, et hindamisel kasutatud lähenemine oleks asjakohatu. Servamõju hindamise seisukohalt on lähtutud asjaolust, et nii lageraie kui ka elektriliini koridori raadamise korral eemaldatakse puistu mõjutatavalt alalt, mistõttu võib lageraie servamõju käsitlevaid uuringuid kasutada ühe sisendina raadamisega kaasneva servamõju hindamisel. Teie varasemas kirjas viidatud uuringud, kus väidetavalt on jõutud teistsuguste servamõjude ulatusteni, käsitlevad kuivenduskraavide mõju, märgalade veekaitsepuhvreid või metsaraiepiiranguid, mitte elektriliini koridori raadamist. Hindaja ülesanne on valida ja kasutada hindamiseks asjakohaseid allikaid põhjendatult. Antud juhul on lähtutud hindaja hinnangul asjakohasest uuringust, mis käsitleb analoogset raievõtet ja selle mõju Eesti tingimustes. Samuti ei ole Natura hindamises väidetud ega eeldatud, et raadamise mõju ei ulatu ühelgi juhul kaugemale kui 30 meetrit. Juurdepääsuteed, puidu väljavedu, raiejäätmed ja pinnasetööd Võrreldes 03.08.2026 kirjaga täpsustate eriarvamuses, et Te ei pea vajalikuks planeeringumenetluses määrata ehitajate ajutiste rajatiste ja seadmete hoiukohti, kuid nõuate (eskiis-) projekti, kus oleksid näidatud puidu väljaveo teed, raiejäätmete ladestamise viisid ja kohad, ajutiste ligipääsuteede paiknemine (koos mastide ligikaudsete asukohtadega) ning maaparandussüsteemi muudatuste kohad. Nõustume, et Natura 2000 võrgustikku kuuluvatel märgaladel võivad ajutiste teede rajamise, puidu väljaveo ja raiejäätmete käitlemisega kaasneda erinevad riskid, sealhulgas veerežiimi muutumise risk. Samas tuleb arvestada riigi eriplaneeringu täpsusastme ja eesmärgiga. Nagu oleme selgitanud ka oma 08.09.2026 kirjas, ei kuulu kõnealuste üksikasjade lõplik lahendamine eriplaneeringu etappi ning nende mõju hindamine sellises detailsuses ei ole selles menetlusetapis vajalik. Planeeringu tasandil ei ole võimalik ega vajalik määrata iga ajutise tee ja väljaveotrassi lõplikku asukohta, kuna need sõltuvad muu hulgas mastide täpsest asukohast, ehitustehnoloogiast ja tööde ajast, mis täpsustuvad projekteerimisel. Asjakohase hindamise eesmärk on tuvastada ja hinnata kavandatava tegevuse selliseid võimalikke mõjusid, mis võivad ala kaitse-eesmärke ja terviklikkust ebasoodsalt mõjutada. Samuti on käesoleva riigi eriplaneeringu mõjude hindamise aruandes nende riskide vältimiseks ette nähtud tingimused: olemasolevate juurdepääsude eelistamine, olemasolevate trassikoridoride kasutamine, põhimõte koondada uus tehniline taristu olemasolevate häiringute lähedusse ning vältida uute killustamata loodusmaastike läbimist, ristumine olemasolevate tehnorajatistega, nagu õhuliinid ja raudteetammid, tööde ajastamine ja koordineerimine, et vältida häiringute koondumist tundlikesse perioodidesse, vajaduspõhise vee- ja heljumiseire rakendamine ning ehituse järel pinnase, kraavide, juurdepääsude ja ajutiste tööalade taastumise kontrollimine. Hindamise aruandes on välja toodud, et õhuliini mõju sõltub muu hulgas mastitüüpidest, mastide täpsest paiknemisest, vundamendilahendusest, juhtmete ja maandusjuhtmete asetusest, kaitsevööndi hooldusviisist ning sellest, kas ja kus on võimalik olemasolevate liinidega ühisriputus või olemasolevate liinikoridoride ümberkorraldamine. Seetõttu on mitmes mõjuvaldkonnas lähtutud ettevaatuspõhimõttest ja arvestatud kõige ebasoodsama olukorraga, mistõttu võib tegelik mõju olla aruandes hinnatust oluliselt väiksem.[3] Eraldi juhime tähelepanu, et Teie eriarvamuses esitatud väide, et märgaladel on paralleelsete kuivenduskraavide rajamine „möödapääsmatu", on tõendamata ning ei arvesta aruandes mõjude vältimiseks ette nähtud tingimusi. Kui konkreetsel trassilõigul ei ole võimalik ehitada ilma Natura märgala veerežiimi oluliselt mõjutamata, ei ole selline lahendus planeeringutingimuste kohaselt lubatav ning projektlahendust tuleb muuta või mõju enne loa andmist täiendavalt hinnata. Nagu eespool selgitatud, ei määrata planeeringu tasandil iga ajutise tee ja väljaveotrassi lõplikku asukohta, kuna need sõltuvad muu hulgas mastide täpsest paiknemisest, ehitustehnoloogiast ja tööde ajast, mis täpsustuvad projekteerimisel. Planeeringu ja mõjude hindamise ülesanne on määrata tingimused, mida tuleb nende lahenduste edasisel kavandamisel järgida.	

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
			Maaparandussüsteemid Jääme oma 08.09.2026 vastuskirjas esitatud seisukoha juurde, et MaaParS § 50 lõikest 5 ei tulene iseenesest järeldust, et elektriliini rajamisega kaasneb vältimatult olemasoleva maaparandussüsteemi taastamine viisil, mis põhjustab Natura märgala täiendava kuivendamise. Kavandatava tegevuse puhul tuleb tagada nii maaparandussüsteemi nõuetekohase toimimise kui ka Natura ala kaitse-eesmärkide järgimine. Konkreetne tehniline lahendus tuleb valida neid nõudeid arvestades. Maaparandusalased tingimused ja Natura nõuded kehtivad üheaegselt: kui konkreetses kohas tekib vastuolu maaparandussüsteemi toimimise tagamise ja Natura ala veerežiimi kaitse vahel, tuleb see lahendada projektlahenduse valikuga (nt trassi või masti asukoha nihutamine, kraavi ümbersuunamine Natura alast eemale). Maaeluministri 20.12.2018 määrus nr 77 „Maaparanduse uurimistöö nõuded" kohaldub üksnes maaparandussüsteemi ehitusprojekti koostamisel ja maaparandussüsteemi ehitamisel. Need nõuded rakenduvad maaparanduse uurimistööle projekteerimisetapis ega kohusta tegema hüdraulilisi arvutusi riigi eriplaneeringu KSH käigus. Seetõttu ei tulene nimetatud määrusest iseenesest kohustust teha selles viidatud uuringuid või arvutusi riigi eriplaneeringu KSH käigus. Looduse taastamise määrus, mulla tihendamine ja geoloogilised uuringud Eriarvamuses esitate uute väidetena, et aruandes on eiratud ELi looduse taastamise määrust, LULUCF-määrust ((EL) 2018/841) ja ELi mullastrateegiat aastani 2030 ning et geoloogilised uuringud tuleb läbi viia enne KSH aruande kinnitamist. Oleme seisukohal, et nimetatud määruste ja strateegia nõudeid ei ole rikutud. Looduse taastamise määruse artiklid 4 ja 11 seavad liikmesriigile taastamiseesmärgid, mida täidetakse riikliku taastamiskava kaudu. Määrus ei kehtesta üksikule planeeringule ega projektile täiendavat mõjude hindamise kriteeriumi ega keela taristu rajamist alale, mis võib tulevikus kuuluda taastamiskava potentsiaali hulka. Eriarvamuses ei ole nimetatud konkreetset ala, kus trassi rajamine takistaks määruses sätestatud eesmärkide täitmist. Teoreetiline võimalus, et taastamiskava potentsiaaliga ala võib kattuda trassi alaga, ei anna alust väitmaks, et nimetatud määruse nõudeid oleks käesolevas menetluses rikutud. LULUCF-määruse osas juhime tähelepanu, et olulist keskkonnamõju, mis kaasneb maakasutuse muutusega, on käsitletud KSH aruande punktis 8.28.4. LULUCF ega KeHJS ei nõua planeeringu tasandil iga, mis tahes ulatusega või ajutise ehitusaegse mõju, sh kliimamõju, kvantitatiivset modelleerimist. Aruandes on ette nähtud leevendusmeetmed ning tööde täpsem tehniline lahendus, sealhulgas tundlikel turbaaladel, kuulub järgmisesse projekteerimis- ja loamenetluse etappi. Kumbki viidatud dokument ei sea KSH aruandele kohustust esitada mulla tihendamise kvantitatiivset matemaatilist analüüsi. Turbaalade kahjustamise vältimine on aruandes käsitletud märgalade ja pinnase peatükkides ehitusaegsete tingimuste kaudu, mis on suunatud just pinnase tihendamise ja roobastumise vältimisele. Väidet betoonivaludest tuleneva võimaliku leeliselise mõju kohta ei ole seostatud konkreetse Natura märgala, selle kaitse-eesmärgi ega kavandatava tehnilise lahendusega viisil, mis võimaldaks järeldada, et kirjeldatud mõju võiks ohustada Natura 2000 võrgustiku alade terviklikkust. Märgalade veerežiim, veepoliitika raamdirektiiv ja JRC metoodika Jääme oma varasemas vastuses esitatud seisukohtade juurde, et märgalade veerežiimile avalduvaid mõjusid ei ole planeeringu mõjude hindamisel alahinnatud ega hinnatud ebakohaste meetoditega. Teie 29.09.2026 kirja põhiseisukoht on, et vastavat mõju oleks pidanud hindama kirjas välja toodud kindlate metoodikate alusel. Nõustute küll, et need metoodikad ei ole vahetult siduvad, kuid järeldate siiski, et parima kättesaadava teabe kasutamise nõudest saab tuletada kohustuse kasutada just neid. Leiame jätkuvalt, et konkreetsete metoodikate rakendamise nõue ei ole põhjendatud. Euroopa Kohus on selgitanud, et asjakohase hindamise jaoks ei eksisteeri kindlaks määratud metoodikaid.[4] Hindamisel kasutatava metoodika valikul tuleb lähtuda konkreetse juhtumi asjaoludest ning valida meetodid, mis võimaldavad piisava kindlusega hinnata, kas kava võib kahjustada Natura 2000 ala terviklikkust. Arvestades eriplaneeringu tasandil teadaolevat mõju ulatust ning kavandatud leevendusmeetmeid, ei ole alust järeldada, et eriplaneeringu KSH aruandes oleks tulnud trassilõikude kaupa koostada põhjalik kvantitatiivne hüdrogeoloogiline mudel ja hinnata mõjusid selle alusel. Kumulatiivsed ja kaudsed mõjud ning KSH objektiivsus Kumulatiivsete mõjude osas jääme 08.09.2026 vastuskirjas esitatud selgituste juurde. KSH aruandes täpsustatakse arvesse võetud kavade ja projektide valikukriteeriumide kirjeldust. Teie viidatud lause, et „Samuti on vähereaalne, et mõne kumulatiivse mõju väljatoomisel jäetaks vastav projekt ellu viimata", ei väljenda seisukohta, et käesoleva elektriühenduse mõjusid ei tohiks esile tuua ega et KSH eesmärk oleks projekti õigustamine. Taolist järeldust ei saa viidatud sõnastuse põhjal teha. Jääme oma varasema seisukoha juurde, et mõjuhindamise	

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
			aruandes tuuakse välja eelkõige need aspektid, millega võib kaasneda oluline keskkonnamõju, sh kumulatiivne mõju, ja millele tuleb tegevuse edasisel kavandamisel tähelepanu pöörata. Väited teadvalt valeandmete esitamise kohta Muu hulgas väidate, et KSH koostaja on teadlikult kasutanud väära alusuuringut ja jätnud arvestamata olulised mõjud, ning teete ettepaneku algatada Skepast&Puhkim OÜ suhtes menetlus karistusseadustiku § 280 lõike 4 alusel. Eriarvamuses esitatud asjaolud ei anna ministeeriumile alust järeldada, et KSH koostaja oleks haldusorganile teadvalt valeandmeid esitanud. Kirjas toodud ettheited puudutavad valdavalt kasutatud metoodikat, allikate valikut ja tõlgendamist ning hindamise detailsust. Erinev seisukoht nendes küsimustes ei tõenda iseenesest teadvalt valeandmete esitamist. Seetõttu ei anna eriarvamuses esitatud asjaolud ministeeriumi hinnangul alust Teie taotletud menetluse algatamiseks. Kokkuvõte Eeltoodut arvestades ei anna Teie esitatud asjaolud ministeeriumi hinnangul alust järeldada, et Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu KSH, sealhulgas Natura hindamine, tuleks Teie esitatud põhjustel tervikuna uuesti läbi viia. Esitatud seisukohad võetakse planeeringumenetluses teadmiseks ning neid kaalutakse planeeringulahenduse ja KSH aruande lõplikul kujundamisel koos teiste menetluses esitatud arvamuste ja seisukohtadega.	
19	**OÜ Utilitas Wind**			
	04.08.2026 kiri	Seisukoht ja ettepanek Eesti-Läti 4. elektriühenduse riigi eriplaneeringu avalikul väljapanekul Eesti-Läti 4. elektriühenduse riigi eriplaneeringu („REP") (asukoha eelvaliku) lahendus on avalikul väljapanekul kuni 09.08.2026. OÜ Utilitas Wind esitab käesolevaga seisukoha ja ettepaneku tulenevalt asjaolust, et REP-i lahendus peaks selgemalt arvestama Lääneranna valla tuuleparkide kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu („KOV EP") aladega nr 5 ja 5a. OÜ Utilitas Wind on kõnealuse KOV EP üks huvitatud isikuid. Eesti-Läti 4. elektriühenduse REP-i avaliku väljapaneku järgne transsikoridor jääb Hanila-Lihula lõigus Lääneranna valla tuuleparkide KOV EP alade 5 ja 5a (eelkõige 5a) vahetusse lähedusse. Selgitame, et Lääneranna Vallavolikogu võttis 04.05.2023 otsusega nr 105 vastu Lääneranna valla tuuleparkide KOV EP asukoha eelvaliku ja keskkonnamõju strateegilise hindamise („KSH") esimese etapi aruande alade 5 ja 5a osas. Lääneranna valla tuuleparkide KOV EP asukoha eelvaliku ja KSH esimese etapi aruande ptk 1.1 kohaselt: „Käesoleva asukoha eelvaliku ja I etapi KSH tulemusel valiti tuuleparkide rajamiseks sobivate asukohtadena välja 3 ala - ala nr 2 koos 2 a-ga, ala nr 3 ja ala nr 5 koos 5 a-ga. /---/ Asukoha eelvaliku etapi järgse ala piiridesse peab jääma elektrituuliku vundament. Detailse lahenduse koostamise ja KSH või projekteerimistingimuste ja ehitusloa menetluse, sealhulgas keskkonnauuringute tulemusena võivad kavandatavate elektrituulikute rootorilabad ulatuda üle asukoha eelvaliku etapi järgse ala piiri, kui on olemas vastava maaomaniku nõusolek." Lääneranna valla tuuleparkide KOV EP aladel 5 ja 5a on käimas detailse lahenduse koostamise etapp. Kohtupraktikas on selgitatud, et mitme samaaegse planeerimismenetluse puhul tuleb korrektseks kaalumiseks teises asjakohases planeeringus sisalduvat silmas pidada (RKHKo nr 3-16-1472, p 33). Veelgi enam - Lääneranna valla tuuleparkide KOV EP asukoha eelvaliku vastuvõtmise otsus aladel 5 ja 5a on käsitletav eelhaldusaktina (vrd RKPJKo nr 5-18-4, p 87). Niisiis tuleb Eesti-Läti 4. elektriühenduse REP-i (asukoha eelvaliku) lahenduse koostamisel arvestada juba vastu võetud Lääneranna valla tuuleparkide KOV EP aladega 5 ja 5a, eelkõige neile kogu ala piires tuulikute kavandamise võimalusega, arvestusega, et tuulikute labad võivad ulatuda üle alade 5 ja 5a piiri. Hetkel Lääneranna valla tuuleparkide KOV EP aladega 5 ja 5a arvestamine Eesti-Läti 4. elektriühenduse REP-i avalikul väljapanekul olevas lahenduses kuigi selgelt ei kajastu. REP-i seletuskirja ptk 3.7.7 kohaselt: „Mandri läänerannikult Lihula uude alajaama on transsikoridori asukoha valikuks alternatiiv Hanila-Lihula uus. Transsikoridori asukoht paikneb kogu ulatuses Lääneranna valla territooriumil (Joonis 26). Transsiõik on kavandatud õhuliinina. Hanila-Lihula on transsialternatiiv, mille puhul on tegu uue liinikoridoriga." REP-i seletuskirja ptk-s 2.2 on märgitud: „Transsikoridor koosneb kahest vööndist – kaitsevööndist ning puhveralast – mida koos nimetatakse nihutamisalaks. Kaitsevöönd on elektripaigaldist ümbritsev maa-ala, kus on ehitise enda, kuid ka inimeste kaitse tagamiseks seatud piirangud maa kasutamisele ning vööndis tegutsemisele. Kaitsevööndi ulatus on reguleeritud määrusega. Puhverala on planeeringuga kehtestatav täiendav maa-ala ehk projekteerimise jaoks vajalik nihutusruum, mis võimaldab planeeringu kehtestamisele järgneva projekteerimise käigus leida planeeringuga kehtestatud õhuliini või kaabli koridoris elektriliinile kõige sobivam asukoht. Pärast elektriliini valmisehitamist ning sellele kasutusloa väljastamist, jäävad transsikoridoris piirangud kehtima üksnes seadusega sätestatud kaitsevööndi ulatuses. Uue 330 kV õhuliini transsikoridori laiuseks on 140 meetrit, kus 80 meetrit (40 meetrit kummalegi poole õhuliini koridori telge) on kaitsevööndi ulatus ning 60 meetrit on projekteerimiseks vajalik nihutamisala (Joonis 4)." Avalikul väljapanekul oleva Eesti-Läti 4. elektriühenduse REP-i transsikoridor jääb „Hanila-Lihula uus" lõigus Lääneranna valla tuuleparkide KOV EP ala 5a välispiirist lähimas kohas ca 200 m kaugusele. 250 meetri kõrguse tuuliku (KOV EP asukoha eelvaliku lahendus võimaldaks tegelikult aladele 5 ja 5a isegi kõrgemaid tuulikuid paigutada), labad (mis võivad omakorda KOV EP asukoha eelvaliku lahenduse kohaselt ulatuda üle ala 5a piiri) on kuni ca 88 meetri pikkused. Järelikult ei saa iseenesest Lääneranna valla tuuleparkide KOV EP ala 5a detailse lahenduse koostamisel (ega edasistes projekteerimis- ja loamenetlusetappides) tuulikud (k.a labad) ulatuda Eesti-Läti 4. elektriühenduse REP-i avaliku väljapaneku järgsesse transsikoridori (k.a puhveralale/nihutamisalale), ent siiski võrdlemisi transsikoridori lähedale (laba otsa ja transsikoridori vahele võib nõ halvimal juhul jääda ainult veidi üle 100 meetri). Eesti-Läti 4. elektriühenduse REP-i seletuskiri ei sätesta konkreetselt transsikoridori (ega kitsamalt õhuliini) minimaalset	Täname Teid esitatud seisukoha ja ettepaneku eest. Arvestame, et Lääneranna valla tuuleparkide kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvalik on alade 5 ja 5a osas vastu võetud ning see on Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu koostamisel oluline planeerimissisend. Riigi eriplaneeringu transsialternatiivide kujundamisel on olemasolevate tuulikute ja tuuleparkidega arvestatud eraldi aluskriteeriumina ning Hanila–Lihula transsikoridori asukoha kujundamisel on arvestatud ka piirkonna muu kavandatava maakasutusega. Samas on Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneering jõudnud põhilahenduse avalikustamise etappi ning Hanila–Lihula transsikoridori asukoht on kujunenud kogu trassi alternatiivide võrdlemise ja mõjude hindamise tulemusena. Trass on kavandatud uue 140 meetri laiuse õhuliinikoridorina ning selle asukoha muutmine mõjutaks omakorda teisi maaomanikke, maakasutusi ja keskkonnaväärtusi. Peame oluliseks, et kahe samaaegselt koostatava planeeringu puhul toimiks arvestamine mõlemas suunas. Nii nagu Eesti–Läti elektriühenduse planeeringus tuleb arvestada vastu võetud tuulepargi asukoha eelvalikuga, tuleb ka alade 5 ja 5a detailse lahenduse koostamisel arvestada Eesti–Läti elektriühenduse avalikustatud põhilahenduse trassikoridoriga ning õhuliini ohutuks toimimiseks vajalike tehniliste nõuetega. Alternatiivide kujundamisel on Eesti–Läti neljanda elektriühenduse protsessi käigus juba alternatiive nihutatud ja täpsustatud, et võimalikult suurel määral arvestada olemasolevate ja kavandatavate maakasutusviiside, sealhulgas tuuleenergeetika arendamisega. Samal ajal on tulnud arvestada ka teiste oluliste kriteeriumidega, sealhulgas asustuse paiknemise, keskkonnamõjude, tehnilise teostatavuse ning maaomandiga seotud asjaoludega. Selgitame, et omavalitsuse eriplaneeringus ette nähtud võimalus, mille kohaselt võivad tuuliku labad teatud tingimustel ulatuda üle asukoha eelvaliku ala piiri, ei tähenda, et selline lahendus peab olema tagatud kogu ala välispiiri ulatuses. Tuulikute täpne paiknemine, kõrgus, tehnilised parameetrid ja labade ulatus selguvad omavalitsuse eriplaneeringu detailse lahenduse ning edasise projekteerimise käigus. Samuti määratakse Eesti–Läti neljanda elektriühenduse õhuliini täpne asukoht transsikoridori sees projekteerimise etapis. Seetõttu ei pea me põhjendatuks muuta Eesti–Läti neljanda elektriühenduse transsikoridori asukohta ega lisada riigi eriplaneeringusse tingimust, millega tagataks ette kogu ala 5a kasutamine tuulikute paigutamiseks sõltumata nende täpsest paiknemisest, kõrgusest või labade võimalikust üle ala piiri ulatumisest. Mõlema taristu täpsemal kavandamisel tuleb leida koostoimiv lahendus, mis järgib kehtivaid ohutus- ja tehnilisi nõudeid ning võimaldab võimalikult suurel määral ellu viia nii tuulepargi kui ka elektriühenduse planeeringu eesmärke. Lisaks selgitame, et kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku lahendus näeb ette võimaluse, et tuuliku labad ulatuvad planeeringuala piiridest väljapoole üksnes erandkorras ning vastava maaomaniku nõusolekul. Käesoleval hetkel puudub kindlus, kas sellise erandi eeldused konkreetsel juhul on täidetud või tulevikus täidetavad. Seetõttu ei ole põhjendatud lähtuda eeldusest, et tuulikute tornid või vundamendid rajatakse vahetult planeeringuala piirile ning labad ulatuvad väljapoole planeeringuala. Täiendav teave	08.09.2026 nr 13-3/2683-2

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
		vahekaugust veel kavandamisel olevate elektrituulikutega. REP-i seletuskirja ptk-s 3.1 „Trassikoridoride kavandamise üldised põhimõtted" on toodud: „Olemasolevad tuulikud ja tuulepargid (õhuliini puhverala 1,5 korda tuuliku kogukõrgus). Välistatud on õhuliini koridori kattumine olemasoleva tuuliku ja selle puhveralaga." E-kirjas on Eesti-Läti 4. elektriühenduse REP-i huvitatud isiku (Elering AS-i) välisühenduste arendusjuht märkinud: „Vastavalt standardile EVS-EN 50341-2-20:2018 „Elektriõhuliinid vahelduvpingega üle 1 kV – Osa 2-20: Eesti siseriiklikud erinõuded (SEN)" sektisooni 5.9.3 Välisõhkvahemikud elumajade ja muude ehitisteni punkt EE.7 Kaugus elektrituulikuni kohaselt on Vähim horisontaalne kaugus elektrituuliku torni telje ja õhuliini lähima juhtme vahel (tuule puudumisel) on tuuliku masti kahekordne kõrgus." Need nõudmised ei ole omavahel lõpuni võrreldavad. Veelgi enam – arusaadav ei ole REP-i koostaja ega koostamise korraldaja nägemus eri protsesside hierarhiast. Avalikul väljapanekul oleva Eesti-Läti 4. elektriühenduse REP-i seletuskirja ptk-s 4 on toodud planeeringu elluviimise tingimused. Alaptk-s 4.1 on kehtestatavad „Planeeringu elluviimiseks vajalikud tingimused trassikoridoris", alaptk-s 4.2 on toodud „Kavandatavate ehitiste üldised tingimused", alaptk-s 4.3 on sätestatud „Üldised tingimused õhuliinile". Alaptk-s 4.7 on kirjeldatud „Kavandatavate ehitiste asukohapõhised tingimused", k.a „Mandri lääneranniкult Lihula uude alajaama" (4.7.7). Paraku ei ole neist tingimustest arusaadav, kuidas suhtestuks omavahel Eesti-Läti 4. elektriühenduse REP-i trassikoridor „Hanila-Lihula uus" lõigus ja viimase vahetusse lähedusse jääv Lääneranna valla tuuleparkide KOV EP ala 5a, arvestades, et (i) mõlema planeeringu menetlused on hetkel käimas, ent Lääneranna valla tuuleparkide KOV EP on muu hulgas ala 5a osas juba vastu võetud; (ii) Lääneranna valla tuuleparkide KOV EP (detailse lahenduse) kehtestamine aladel 5 ja 5a võib toimuda nii enne kui pärast Eesti-Läti 4. elektriühenduse REP-i kehtestamist; (iii) hetkel on teadmata kummagi planeeringu elluviimise (k.a projekteerimise ja loastamise) täpne ajakava. Teisisõnu ei saa meie hinnangul käesolevas faasis täielikult välistada, et kui Lääneranna valla tuuleparkide KOV EP detailse lahenduse etapis (ja/või edasises projekteerimises ja ehitusloa menetluses) paigutatakse näiteks mõni tuulik kogukõrgusega 250 meetrit ala 5a Eesti-Läti 4. elektriühenduse REP-i avalikul väljapanekul olevas versioonis ette nähtud trassikoridori poolsesse serva (k.a näiteks nii, et tuuliku labad ulatuvad üle ala 5a serva), jääb tuulik trassikoridorile (ja/või kitsamalt õhuliinile) kas planeeringu koostamise korraldaja, edasise loamenetluse otsustaja või Elering AS-i hinnangul „liiga lähedale". Nii tekiks täiendav ebavajalik vaidlus, millises protsessis võimalik hüpoteetiline vahekauguse nõue tuleb tagada ehk lihtsustatult, kas „tagasi peaks astuma" tuulik või õhuliin. Kordame, et Lääneranna valla tuuleparkide KOV EP asukoha eelvalik on muu hulgas ala 5a osas vastu võetud ning Eesti-Läti 4. elektriühenduse REP peab seega alale 5a tuulikute paigutamisega arvestama, k.a nõ halvima stsenaariumi kohaselt – kui tuulikud paigutatakse ala 5a serva nii, et labad ulatuvad üle ala 5a piiri Eesti-Läti 4. elektriühenduse REP-i trassikoridori/õhuliini suunas. Seega palume Eesti-Läti 4. elektriühenduse REP-i tingimuste ja/või trassikoridori lahendusega tagada, et REP lahendus ei piiraks ega välistaks tuulikute planeerimist, projekteerimist ja püstitamist kogu Lääneranna valla tuuleparkide KOV EP alale 5a, k.a nii, et tuulikute labad ulatuvad üle asukoha eelvaliku järgse ala 5a piiri.	Kompensatsiooni ja talumistasu kohta saab täpsemat teavet maaomanikele koostatud juhendist: juhendmaterjal maaomanikele. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	
20	**H.P. ja M.P.**			
	04.08.2026 e-kiri	[...] Pärast avalikustatud planeeringu ja KSH materjalidega tutvumist leiame, et mitmed küsimused vajavad täiendavat selgitamist. 1. OLEMASOLEVA TARISTUKORIDORI KASUTAMINE Planeeringu materjalides on ühe olulise põhimõttena välja toodud olemasolevate taristukoridoride kasutamise eelistamine. Ka ministeerium on varasemas vastuses kinnitanud, et eesmärk on võimalusel kasutada olemasolevaid trasse. Oleme menetluse jooksul korduvalt juhtinud tähelepanu võimalusele kasutada suuremas ulatuses olemasolevat koridori. Samuti nähtub alternatiivide võrdluse materjalidest, et vähemalt osa alternatiive põhinesid suuremal määral olemasolevate koridoride kasutamisel. Palume selgitada: • millistel põhjustel ei olnud võimalik kasutada olemasolevat koridori suuremas ulatuses [redacted] kinnistu piirkonnas; • milliseid konkreetseid tehnilisi, keskkonnaalaseid või majanduslikke põhjuseid peeti määravaks uue koridori eelistamisel.	Täname Teid Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu kohta esitatud arvamuse eest. Vastame küsimustele alljärgnevalt. Olemasoleva taristukoridori kasutamine Nõustume, et olemasolevate trassikoridoride kasutamine on elektriliini asukoha valikul oluline kaalutlus. See ei ole siiski ainus valikukriteerium. Riigi eriplaneeringu eesmärk on leida terviklahendus, mille puhul on tasakaalustatud mõju inimestele, looduskeskkonnale, maakasutusele ja varale ning arvestatud lahenduse tehnilise teostatavuse ja maksumusega. Saaremaa lääneranniku lõigus võrreldi pärast trassialternatiivide esmast hindamist muu hulgas Kotlandi–Paiküla 1-1 lahendust ning Kotlandi–Paiküla 3-1 lahendust, millest viimane kasutaks olemasolevat liinikoridori suuremas ulatuses ja oleks ka ligikaudu 1,1 miljoni euro võrra soodsam. Samas näitas mõjude koondhindamine, et Kotlandi–Paiküla 1-1 puhul on väiksem kokkupuude elamumaade, linnustiku, taimestiku ja märgalade väärtustega. Näiteks jääb 1-1 lahenduse korral 500 meetri raadiusesse 37 ja 100 meetri raadiusesse 5 elamumaa kinnistut, samas kui 3-1 lahenduse korral vastavalt 48 ja 11 kinnistut. Samuti kattub 1-1 lahendus märgaladega ligikaudu 2 hektari ulatuses ning 3-1 lahendus ligikaudu 4,6 hektari ulatuses. Seetõttu osutus koondkaalutluses eelistatuks Kotlandi–Paiküla 1-1 lahendus. Trassikoridori valikul lähtuti tehniliste, keskkonnaalaste, sotsiaalsete ja majanduslike kaalutluste tervikhindamisest. Samas on oluline märkida, et Kotlandi–Paiküla 1-1 lahenduse eelistus on planeeringus tingimuslik. See lahendus on eelistatud vaid juhul, kui piirkonnas olemasolevad õhuliinid koondatakse uue liiniga samasse trassikoridori ja lahendatakse ühisriputuses. Kui olemasolevaid liine ei likvideerita ega koondata, on eelistatud Kotlandi–Paiküla 3-1 lahendus. Seetõttu on lõpliku lahenduse kujundamisel arvestatud ka olemasoleva taristu kasutamise ning erinevate liinide ruumilise mõju koondamise põhimõttega.	08.09.2026 nr 13-3/2682-2

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
		2. MÕJU [redacted] TALULE KUI TERVIKULE [redacted] talu on olnud sama perekonna valduses seitsme põlvkonna vältel ning moodustab tervikliku majandus- ja elukeskkonna. Planeeringu mõju ei piirdu üksnes trassikoridori alla jääva maa-alaga. Mõjutatud on kogu kinnistu kasutamine, metsamajanduslikud võimalused, põllumajanduslik kasutus ning kinnistu tulevased arenguvõimalused. Palume selgitada: • kuidas hinnati mõju talu kui terviku toimimisele; • kuidas hinnati mõju kinnistu väärtusele; • kuidas arvestati asjaolu, et oleme kavandanud kinnistule loodusturismi eesmärgil metsamajakeste rajamist.	Mõju [redacted] talule tervikuna Alternatiivide võrdlemisel hinnati sotsiaalseid ja majanduslikke mõjusid trassialternatiivide ja lõikude tasandil. Sotsiaalsete mõjude analüüsis arvestati muu hulgas asustustihedust, elu- ja ühiskondlike hoonete paiknemist 100 ja 500 meetri mõjualas, turismi- ja puhkealasid ning kinnistuomanike eelistusi. Majandusliku mõju hindamisel käsitleti muu hulgas maa hõivamist, eraomandis kinnistute arvu, elamumaid, äri- ja tootmismaid ning turismiobjekte. Alternatiivide võrdlemine ei sisalda hinnangut kinnistute turuväärtuse kohta ega majandusanalüüsi, kuidas elektriliin võiks mõjutada talu kui põllu-, metsa-, elu- ja ettevõtluskeskkonna tervikliku toimimist. Alternatiivide võrdluse eesmärk oli eelkõige võrrelda võimalikke trassikoridore omavahel, mitte hinnata iga puudutatud kinnisasja väärtuse võimalikku muutust eraldi. Planeeringu koostamisel lähtuti eelkõige olemasolevast olukorrast, kehtivatest planeeringutest ning väljastatud lubadest. Tulevikus kavandatava hoonestuse puhul on selle arvestamise eelduseks, et vastavad kavatsused on planeeringu koostamise ajal piisavalt konkreetsed ja tuvastatavad. Üksnes üldise arendussoovi olemasolu ei võimalda käsitleda kavandatavaid objekte samaväärselt olemasolevate hoonete või kehtiva ehitusõigusega. Samas võimaldab planeeringulahendus projekteerimise etapis täpsustada liini ja mastide paiknemist trassikoridori sees ning hinnata võimalusi vähendada mõju nii olemasolevale kui ka kavandatavale maakasutusele, sealhulgas majutusteenuse osutamisega seotud objektidele. Teie esitatud teave [redacted] talu seitsme põlvkonna pikkuse ajaloo, metsa- ja põllumajandusmaa kasutamise ning loodusturismi eesmärgil kavandatud metsamajakeste kohta on planeeringu koostajale teada alates 18.02.2025 esitatud arvamusest. Seda käsitletakse olulise kinnistupõhise lähtesisendina elektriliini täpse lahenduse kujundamisel projekteerimisetapis. Planeeringu seletuskirja tingimuste kohaselt tuleb projekteerimisel õhuliini ja mastide asukohta trassikoridori sees kujundada viisil, mis vähendab mõju muu hulgas elamutele, põllumajandus- ja metsamaale ning olemasolevale maakasutusele. Samuti tuleb liin paigutada püsiva inimeste viibimisega hoonetest, sealhulgas majutusettevõtetest, võimalikult kaugele. Selleks tehakse ehitusprojekti koostamisel koostööd kinnisasjade omanikega.	
		3. LOODUSVÄÄRTUSTE HINDAMINE Oleme menetluse jooksul juhtinud tähelepanu kaitsealuste taimede võimalikule esinemisele, sookurgede elupaikadele ning väike-kirjurähni esinemisele piirkonnas. KSH ja eksperthinnangute materjalidest nähtub, et: • väike-kirjurähn on metsadega seotud III kaitsekategooria liik; • sooalad on olulised sookure elupaigad. Samuti nähtub elupaikade eksperthinnangutest, et mitmel juhul tuli registriandmeid täpsustada kohapealsete vaatluste abil ning tegelik olukord erines varasemast andmestikust. Palume selgitada: • kas [redacted] kinnistul või selle vahetus ümbruses viidi läbi täiendavaid välitöid; • kas hinnang tugineb üksnes registriandmetele või ka kohapealsetele vaatlustele; • kuidas on hinnatud meie poolt viidatud liikide võimalikku esinemist.	Loodusväärtuste hindamine Selgitame, et riigi eriplaneeringu koostamine ei näe ette taimestiku- ega linnustikuinventuuri eraldi kinnistupõhiselt. Uuringute ulatus ja metoodika lähtuvad lähteseisukohtade ja mõjude hindamise programmist. Teostatud linnustiku eksperthinnangu koostamisel kasutati põhiallikana Eesti looduse infosüsteemi (EELIS) andmeid ning varasemaid linnustikuanalüüse. Projekti raames tehti ka täiendavaid välitöid, kuid need olid suunatud eelkõige metsise ja tedre inventeerimisele ning kotkaste ja must-toonekure pesade kontrollimisele piirkondades, kus selleks esines vastavaid eeldusi. Sookure võimaliku esinemise hindamisel kasutati muu hulgas varasemates uuringutes määratud ööbimisalasid ja nendevahelisi siirdekoridore. Lisaks viidi 2025. aastal läbi välitöid Natura elupaigatüüpide aladel, mille kohta registriandmed olid vananenud või puudulikud. Seega tuginevad hinnangud nii registriandmetele kui ka projekti käigus kogutud välitööde tulemustele, kuid tegemist ei olnud kõigi trassikoridori jäävate kinnistute täieliku looduskaitselise inventuuriga. Teie viidatud liikide võimalikku esinemist on hinnatud olemasolevate registriandmete, eksperditeadmiste, varasemate uuringute ning planeeringu mõju hindamise käigus kogutud teabe alusel. Samas on kohalikel elanikel ja maaomanikel sageli väärtuslikku teavet piirkonna loodusväärtuste kohta ning esitatud teave on oluline täiendav sisend edasiste lahenduste täpsustamisel järgmises etapis. Planeeringu kohaselt tuleb projekteerimise käigus mastide, juurdepääsuteede ja ajutiste tööalade asukohad täpsustada selliselt, et võimalikult vältida kaitstavate loodusväärtuste kahjustamist ning minimeerida raadamist ja pinnasekahjustusi. Lisaks näeb linnustiku eksperthinnang pärast trassialternatiivi valikut ette täiendavaid välitöid liinimärgistust vajavate lõikude täpsustamiseks, sealhulgas lindude rändekogumite loendamist põllumajandusmaastikul ja märgaladel. Saaremaa läänerannikku lõigus on seetõttu kavandatud liinimärgistus peaaegu kogu trassi ulatuses, kuna piirkonda jääb mitmeid kaitstavate linnuliikide elupaiku.	

Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
	4. ALTERNATIIVIDE VÕRDLUSE PÕHJENDATUS Planeeringu materjalidest nähtub, et erinevad eksperthinnangud ei pruugi kõikides valdkondades pidada eelistatuks sama alternatiivi. Näiteks veekeskkonna eksperthinnangus osutus lõigus Kotlandi/Lõmala–Paiküla kõige soodsamaks alternatiiviks Lõmala–Paiküla 2-1. Palume selgitada: • kuidas kaaluti erinevate eksperthinnangute tulemusi lõppotsuse tegemisel; • millised asjaolud olid määravad eelistatud lahenduse valikul; • kuidas arvestati maaomanike esitatud ettepanekuid alternatiivide võrdlemisel.	Alternatiivide võrdluse põhjendatus Alternatiivide võrdlemisel ei lähtutud ühe valdkonna eksperthinnangust ega üksiku kriteeriumi tulemusest. Kõiki alternatiive hinnati sotsiaalsete, kultuuriliste, majanduslike ja looduskeskkonna kriteeriumide alusel ning nende põhjal kujundati planeerijate ja mõjuhindajate ekspertrühma koondhinnang. Seetõttu võis üks alternatiiv olla mõnes konkreetses valdkonnas eelistatud, kuid mitte osutuda tervikuna kõige sobivamaks lahenduseks. Lõmala–Paiküla 2-1 eelistus veekeskkonna eksperthinnangus oli üks sisend tervikliku võrdluse läbiviimisel. Saaremaa lääneranniku alternatiivide koondhindamisel osutusid eelistatumaks Kotlandi–Paiküla 1-1 ja 4-1 alternatiivid. Nende kasuks rääkisid muu hulgas väiksem kokkupuude asustusega ning Lõmalast algavate alternatiividega võrreldes väiksem investeeringumaksumus. Samuti ei ilmnenud looduskeskkonna kriteeriumide koondhindamisel asjaolusid, mis oleksid andnud Lõmala–Paiküla 2-1 alternatiivile tervikuna eelise teiste alternatiivide ees. Hilisemas, eskiisprojekti täpsusastmes läbi viidud mõjude hindamises võrreldi omavahel Kotlandi–Paiküla 1-1/4-1 ning olemasolevat koridori suuremas ulatuses kasutavat Kotlandi–Paiküla 3-1 alternatiivi. Ka selles etapis erinesid valdkondlikud hinnangud ning eelistatud lahendus kujunes koondkaalutluse tulemusena. Määravaks osutusid eelkõige sotsiaalsed mõjud ning mõju linnustikule, taimestikule ja märgaladele. Maaomanike ettepanekuid käsitleti alternatiivide kujundamisel ja võrdlemisel ühe olulise sisendina. Ettepanekute tulemusel muudeti mitmel juhul trassikoridori paiknemist, kui see võimaldas suurendada kaugust elamutest või vähendada mõju metsamaale, põllumajandusmaale või muudele väärtustele. Lisaks arvestati alternatiivide võrdlemisel kinnistuomanike meelsusuuringu tulemusi. Saaremaa lääneranniku alternatiivide puhul olid maaomanike eelistuste erinevused siiski suhteliselt väikesed. Valiku tegemisel kaaluti maaomanike ettepanekuid koos kõigi teiste tehniliste, keskkonnaalaste, sotsiaalsete ja majanduslike kaalutlustega.	
	5. ETTEPANEK Leiame, et projekteerimise järgmistes etappides tuleb eelistada lahendust, mis: • kasutab võimalikult suures ulatuses olemasolevaid taristukoridore; • vähendab mõju [redacted] kinnistule; • paikneb võimalikult kaugel talu elamust ja õuealast; • vähendab mõju kinnistu loodusväärtustele ja tulevastele arenguvõimalustele. Palume käesolevad seisukohad lisada planeeringu menetlusmaterjalide hulka ning anda neile sisulised vastused planeeringu edasise menetluse käigus.	Ettepanek Teie ettepanekuga saame arvestada osas, milles see puudutab elektriliini, mastide, juurdepääsude ja tööalade täpse lahenduse kujundamist eelistatud trassikoridori sees. Nihutamisruumi eesmärk ongi võimaldada projekteerimise käigus vähendada mõju elamutele, põllumajandus- ja metsamaale ning teistele piirkonna väärtustele. Mastide paiknemine selgub projekteerimise käigus. Planeering näeb ette nende paigutamise viisil, mis vähendab võimalikult palju mõju maaomanikele ja olemasolevale maakasutusele. Seejuures tuleb vältida mastide paiknemist elamute vahetus läheduses ja otsestes vaatekoridorides ning kavandada kaitsevöönd ja raadatav ala võimalikult väikses ulatuses. [redacted] kinnistu piirkonnas hinnatakse projekteerimise käigus võimalusi kasutada trassi sisest nihutamisruumi selliselt, et õhuliin paikneks võimaluse korral võimalikult kaugel talu elamust ja õuealast, säiliks võimalikult palju olemasolevat metsa ja kõrghaljastust ning väheneks mõju põllu- ja metsamajanduslikule kasutusele. Samuti võetakse projekteerimise lähteinfona arvesse Teie poolt menetluse käigus esitatud info kohalike loodusväärtuste ning kinnistu arendamise kavatsuste kohta. Saaremaa lääneranniku lõigus tuleb juurdepääsud võimaluse korral lahendada olemasolevate teede, metsateede, põlluteede ja sihtide kaudu, et vältida täiendavat maahõivet ja keskkonnamõju. Vajalike juurdepääsude täpne asukoht täpsustatakse projekteerimise käigus koostöös maaomanikega. Eeltoodust tulenevalt arvestatakse Teie arvamusega osaliselt. Esitatud seisukohad lisatakse planeeringu menetlusmaterjalide hulka ja nendega arvestatakse võimalusel edasisel elektriliini täpsema lahenduse projekteerimisel. Eelistatud trassikoridori asukohta hetkel ei muudeta, kuna Saaremaa lääneranniku koridori valik põhineb kogu trassilõigu sotsiaalsete, majanduslike ja looduskeskkonna mõjude koondkaalutlusel. Täiendav teave Kompensatsiooni ja talumistasu kohta saab täpsemat teavet maaomanikele koostatud juhendist: juhendmaterjal maaomanikele. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	
23.09.2026 kiri	Osalesime Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu avalikul arutelul Saaremaal ning esitasime arutelu käigus suulise ettepaneku [redacted] kinnistut (katastritunnus [redacted]) puudutava trassilahenduse kohta. Ministeeriumi esindaja palvel esitame ettepaneku ka kirjalikult. Palume projekteerimise järgnevates etappides kasutada [redacted] kinnistu piirkonnas trassikoridori nihutamisvõimalust selliselt, et	Täname Teid Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu kohta esitatud ettepaneku eest ning aktiivse osalemise eest avalikul arutelul. Teie ettepaneku eesmärk on nihutada [redacted] maaüksuse piirkonnas trassikoridori lõuna poole selliselt, et kavandatav elektriliin paikneks võimalikult kaugel talu elamutest, õuealast ning aktiivselt kasutatavast põllu- ja metsamaast. Samuti soovite, et liin kulgeks võimalusel	14.10.2026 nr 13-3/3282-2

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
		kavandatav õhuliin paikneks võimalikult kaugel meie talu elamust, õuealast ning aktiivselt kasutatavast põllu- ja metsamaast. Avalikul arutelul tegime ettepaneku nihutada liini asukohta [redacted] kinnistu piirkonnas kaardil näidatud tumerohelise joonega tähistatud suunas. Ettepaneku kohaselt kulgeks liin pärast kinnistule jõudmist lääne-edela suunas mööda koridori lõunapoolsemat osa, jäädes oluliselt kaugemale [redacted] talu elamustest, õuealast ja aktiivselt kasutatavast põllu- ning metsamaast. Seejärel suunduks liin tagasi põhja poole, liitudes uuesti kavandatud trassikoridoriga. Selline lahendus vähendaks oluliselt mõju talu elu- ja majanduskeskkonnale ning võimaldaks säilitada suuremas ulatuses kinnistu senist kasutust. Meie ettepanek on eelistada koridori selles osas lahendust, mis kulgeb võimalikult lähedal olemasolevatele tehnovõrkude koridoridele ning kaugemal [redacted] talu elu- ja majanduskeskusest, samuti kaugemale Viki küla hoonestusest. Ettepanek ei muuda elektriühenduse üldist kulgemissuunda, vaid kasutab riigi eriplaneeringus ette nähtud nihutamisala võimalusi selliselt, et vähendada mõju olemasolevale elukeskkonnale, talu majandamisele ja kavandatavatele arendustele. Peame oluliseks, et projekteerimisel arvestataks järgmiste asjaoludega: 1. [redacted] talu on olnud sama perekonna omandis põlvkondade vältel ning moodustab tervikliku elu- ja majanduskeskkonna. 2. Kinnistu metsamaal on oluline roll talu toimimisel ning selle võimalikult suur säilitamine on meie jaoks väga oluline. 3. Oleme kavandanud kinnistule loodusturismiga seotud tegevusi, sealhulgas väikemajutuse rajamist, mistõttu on oluline säilitada piirkonna looduslik iseloom ja külastuskeskkonna kvaliteet. 4. Varasemates menetlusdokumentides on rõhutatud eesmärki kasutada võimalusel olemasolevaid koridore ning vähendada mõju elamutele ja maaomanikele. Leiame, et meie ettepanek on nende põhimõtetega kooskõlas. Käesolevale kirjale on lisatud kaardiskeem, millel on rohelise joonega tähistatud meie poolt pakutud liini alternatiivne paiknemine [redacted] kinnistu piirkonnas.	olemasolevate tehnovõrkude koridoride läheduses ning kaugemal [redacted] küla hoonestusest ja liituks seejärel uuesti kavandatud trassikoridoriga. Oleme ettepanekut täiendavalt analüüsinud. Teie esitatud kaardiskeemil näidatud trassilahenduse piirkonda jääb kaitseala, mistõttu ei ole võimalik trassikoridori kogu pakutud ulatuses nihutada. Allpool joonisel on kollasega näidatud trassikoridori võimalik täpsustus, mille teostatavust ja sobivust planeeringulahenduse koostamisel praegu hinnatakse. Kavandatud muudatuse eesmärk on kaaluda trassikoridori nihutamist selliselt, et planeeritud trassikoridor ei jagaks [redacted] maaüksust enam kaheks. Seega kaalutakse planeeringulahenduse täpsustamisel võimalust nihutada trassikoridori Teie ettepaneku suunas ulatuses, mis on kooskõlas piirkonna keskkonnatingimuste ja muude planeeringu koostamisel arvestatavate asjaoludega. Samuti võtame teadmiseks Teie selgitused [redacted] talu kui tervikliku elu- ja majanduskeskkonna kohta, metsamaa säilitamise olulisuse ning kinnistule kavandatavate loodusturismiga seotud tegevuste kohta. Planeeringulahenduse täpsustamisel ning edasisel projekteerimisel arvestatakse võimaluste piires eesmärgiga vähendada mõju olemasolevale elu- ja majanduskeskkonnale, maakasutusele ning piirkonna hoonestusele. Juhime tähelepanu, et joonisel esitatud lahendus on kaalumisel ning ei kujuta endast lõplikku otsust. Trassikoridori täpsem paiknemine selgub planeeringulahenduse edasise koostamise ja kaalumise käigus. Kui analüüsi tulemusel osutub joonisel näidatud lahendus teostatavaks ja põhjendatuks, võetakse seda arvesse planeeringu lõpliku lahenduse kujundamisel. Enne lahenduse lõplikku kujundamist soovime anda Teile võimaluse tutvuda kaalumisel oleva täpsustusega ning avaldada selle kohta soovi korral arvamust. Kui soovite esitada arvamusi või tähelepanekuid, palume need edastada esimesel võimalusel aadressile info@mkm.ee, kuid hiljemalt 20.10.2026. Kui vajate arvamuse kujundamiseks või esitamiseks rohkem aega, palume sellest samuti hiljemalt 20.10.2026 teada anda. Selgitame, et riigi eriplaneeringuga määratakse elektriühenduse rajamiseks 140 meetri laiune trassikoridor, mille laius jätab projekteerimiseks vajaliku paindlikkuse elektriliini täpse asukoha valikul. Kavandatava 330 kV õhuliini kaitsevööndi kogulaius on 80 meetrit ehk 40 meetrit mõlemal pool liini telge. Elektriliini, mastide ja muude rajatiste täpsed asukohad määratakse projekteerimise käigus trassikoridori piires, arvestades muu hulgas tehnilisi nõudeid, keskkonnatingimusi, maakasutust ja olemasolevat hoonestust ning eesmärki vähendada võimaluste piires mõju elukeskkonnale ja maaomanikele. Kompensatsiooni ja talumistasu kohta saab täpsemat teavet maaomanikele koostatud juhendist: juhendmaterjal maaomanikele. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	
	15.10.2026 kiri	Täname 14. oktoobril 2026 saadetud vastuse ning [redacted] kinnistu piirkonnas trassikoridori võimaliku nihutamise täiendava kaalumise eest. Tutvusime Teie vastusega, milles selgitate, et meie esitatud kaardiskeemil näidatud trassilahenduse piirkonnas paikneb kaitseala, mistõttu ei ole võimalik trassikoridori kogu meie pakutud ulatuses nihutada. Meil ei ole seni esitatud kaardimaterjalide põhjal õnnestunud tuvastada, millise kaitseala või muu konkreetse looduskaitselise piiranguga meie ettepanekus näidatud trassijoone asukoht kattub. Piirkonnas on teada hariliku porsa (Myrica gale) ja hariliku käoraamatu (Gymnadenia conopsea) esinemine. Mõlemad liigid kuuluvad III kaitsekategooria kaitsealuste taimeliikide hulka ja kaardi järgi esineb nende kasvualasid ka mujal kavandatava trassi alla jääval alal. Palume seetõttu täpsustada: • Millise konkreetse kaitseala, kaitstava loodusobjekti või muu keskkonnapiiranguga meie pakutud trassijoone asukoht kattub? • Palume võimalusel näidata vastav objekt või piirang kaardil ning viidata seda käsitlevale planeeringu või keskkonnamõju hindamise dokumendile. • Kui nihutamise takistuseks on hariliku porsa või hariliku käoraamatu esinemine, siis palume selgitada, kuidas on selle liigi esinemist ja kaitsega seotud piiranguid arvestatud teistes trassikoridori lõikudes, kus sama liik samuti esineb. Kuidas on nende kasvukohti arvestatud teiste trassilõikude puhul ning millistel kaalutlustel ei ole võimalik meie pakutud lahendust	Täname Teid Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu kohta esitatud täiendavate küsimuste ja kaardiskeemi eest. Teie pakutud trassikoridori nihutamise võimalust on täiendavalt analüüsitud. Selle hindamisel on arvestatud lisaks hariliku porsa ja hariliku käoraamatu leiukohtadele ka teiste piirkonnas esinevate loodusväärtustega. Nimetatud piirkonnas paiknevad Natura elupaigatüübi 7230 – liigirikkad madalsood – alad ning mitme III kaitsekategooria kaitsealuse taimeliigi registreeritud kasvukohad: harilik porss, kahkjaspunane sõrmkäpp, soo-neiuvaip, vööthuul-sõrmkäpp ja harilik käoraamat. Kaardil on näidatud Teie pakutud trassivariandi suhtes olulised teadaolevad loodusväärtused ning MKM-i 14.10.2026 kirjas kaalumiseks esitatud võimalik täpsustatud trassikoridor. Seega on Teie ettepaneku hindamisel lähtutud piirkonna loodusväärtustest tervikuna, mitte üksnes ühe või kahe kaitsealuse liigi esinemisest. Arvestades elupaigatüübi 7230 esinemist ja kaitsealuste taimeliikide rohkust, tooks Teie pakutud trassikoridori rajamine kaasa suurema sekkumise loodusväärtuslikku kooslusse ning selle killustamise riski. Elupaigatüübi 7230 üleriigiline seisund on hinnatud halvaks, mistõttu on põhjendatud selle elupaigatüübi alade võimalikult ulatuslik säilitamine ka väljaspool Natura 2000 võrgustiku alasid. Näiteks [redacted] maaüksusel (katastritunnus [redacted]) paiknevate elupaigatüüpide ja kaitsealuste liikide kasvukohtade koosmõju arvestades on hinnatud, et Teie pakutud lahendus avaldaks piirkonna loodusväärtustele suuremat negatiivset mõju kui ministeeriumi 14.10.2026 kirjas nr 13-3/3282-2 käsitletud trassikoridori täpsustamise võimalus. Mis puudutab Teie küsimust samade kaitsealuste taimeliikide esinemise kohta trassi teistes lõikudes, siis üksiku kaitsealuse liigi esinemine ei tähenda iseenesest, et trassikoridori paiknemine vastavas piirkonnas oleks	22.10.2026 nr 13-3/3282-4

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
		rakendada või täiendavalt kohandada? Palume seega täpsustada, kas meie pakutud trassikoridori nihutamist takistab konkreetselt kaitseala või muu kaitstav loodusobjekt või on põhjuseks kaitsealuste taimeliikide leiukohtade paiknemine. Palume näidata vastav piirang kaardil ning selgitada, kuidas on hariliku porsa ja hariliku käoraamatu esinemist arvestatud meie ettepaneku hindamisel ja mujal kavandatava trassi piirkonnas. Soovime rõhutada, et meie eesmärk ei ole seada kahtluse alla looduskaitseliste piirangute järgimise vajadust. Soovime leida lahenduse, mis arvestaks nii keskkonnatingimustega kui ka vähendaks võimalikult palju kavandatava elektriliini mõju Allika-Peetri talule ja kinnistule. Palume võimalusel esitada täpsustused koos kaardimaterjaliga, et saaksime kavandatava lahenduse asjaoludest üheselt aru ning vajaduse korral oma ettepanekut täpsustada. Täname meie ettepaneku edasise kaalumise eest ning jääme ootama täpsustusi.	välistatud. Trassilahenduse kujundamisel hinnatakse konkreetse ala loodusväärtusi ja võimalikke mõjusid koosmõjus, arvestades muu hulgas kaitstavate liikide ja elupaigatüüpide paiknemist ning võimalusi mõju vältida või vähendada. Seetõttu võivad erinevates trassilõikudes olla põhjendatud erinevad lahendused. Mõistame Teie soovi vähendada kavandatava elektriliini mõju [redacted] talule ja kinnistule. Ministeerium on seetõttu täiendavalt kaalunud trassikoridori asukoha täpsustamise võimalusi ning leidnud lahenduse, mis võimaldab trassikoridori piiratud ulatuses nihutada, arvestades seejuures nii piirkonna loodusväärtusi kui ka mõju olemasolevale ja kavandatavale hoonestusele ning piirkonna elanikele. Juhime jätkuvalt tähelepanu, et MKM-i 14.10.2026 kirjas esitatud trassikoridori täpsustus on kaalumisel ega kujuta endast lõplikku otsust. Lahenduse teostatavust ja sobivust hinnatakse planeeringulahenduse edasise koostamise käigus. Samuti tuleb võimaliku muudatusega seoses kaasata kinnisasjade omanikud, keda trassikoridori täpsustus puudutaks. Mõjuhindamise tulemusi, maaomanike seisukohti ja muid asjakohaseid asjaolusid arvestades saab otsustada, kas kaalumisel olevat täpsustust on võimalik planeeringu lõplikus lahenduses arvestada. Kui planeeringumenetlus kulgeb plaanipäraselt, on kavas esitada riigi eriplaneering käesoleva aasta lõpus Vabariigi Valitsusele kehtestamiseks. Planeeringu kehtestamisest teavitatakse kõiki puudutatud maaomanikke personaalselt seaduses sätestatud korras.	
21	**[redacted] küla elanike ühispöördumine**			
	05.08.2026 kiri	Saime Teilt teavituse planeerimisseaduse § 37 lõike 1 alusel, et Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu raames on eelistatud trassi asukohta täpsustatud ning meie omandis olevad kinnistud jäävad trassikoridori nihutamisalasse. Trassi nihutamisel jääb liin meie elamutest vaid ca 400-500 meetri kaugusele. Soovime esitada avaliku väljapaneku raames oma arvamused, vastuväited ja ettepanekud planeeringulahenduse muutmiseks. Puudutatud kinnistute (millel asuvad elamud) andmed: • [redacted] (katastritunnus: [redacted]) • [redacted] (katastritunnus: [redacted]) • [redacted] (katastritunnus: [redacted]) • [redacted] (katastritunnus: [redacted]) • [redacted] (katastritunnus: [redacted]) • [redacted] (katastritunnus: [redacted]) • [redacted] (katastritunnus: [redacted]) • [redacted] (katastritunnus: [redacted]) • [redacted] (katastritunnus: [redacted]) • [redacted] (katastritunnus: [redacted]) Esialgse info kohaselt pidi planeeritav 330 kV kõrgepingeliin asuma [redacted] külast ja elamutest ligikaudu 2 kilomeetri kaugusel olemasoleva trassi kohal. Trassikoridori nihutamine meie elamute vahetusse lähedusse muudab olukorda meie kahjuks oluliselt: • Visuaalne ja maastikuline mõju: 330 kV õhuliini mastid on mastaapsed (kuni 45 meetrit kõrged) ja muudavad drastiliselt senist avatud maastikupilti. Liini nihutamine elamutele lähemale tekitavad meie elukeskkonnale ränga visuaalse häiringu, kuna mastid ja juhtmed hakkavad domineerima vaates meie kodule ja õuealale. • Mürahäiring (Corona-efekt): 330 kV liinid tekitavad teatavasti niiske ilma ja sademetega madalsageduslikku mürinat ja särinat. Liini nihutamine elumajade lähedusse suurendab riski, et see müra hakkab häirima meie öörahu ja igapäevast elukvaliteeti. • Kinnisvara väärtuse kahanemine: Kõrgepingeliini trassikoridori või selle kitsenduste ulatuslik toomine minu kinnistu piiridesse vähendab märgatavalt meie vara turuväärtust ja piirab maa edasist sihtotstarbelist kasutamist. Meie ettepanekud Tuginedes eelnevale, palume planeeringu koostajatel kaaluda ja rakendada järgmisi leevendavaid meetmeid: 1. Trassi nihutamine: Palun muuta eelistatud trassivarianti selliselt, et trassikoridor nihutataks eespool nimetatud [redacted] küla elamutest võimalikult kaugele (soovitavalt looduslike varjete, näiteks metsamassiivide taha), et minimeerida mõju meie elukeskkonnale.	Täname Teid Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu ja mõjude hindamise aruande kohta esitatud arvamuse eest. Olete pöördumises juhtinud tähelepanu eelistatud trassikoridori paiknemisele [redacted] küla elamute läheduses, sellest tulenevale visuaalsele ja võimalikule mürahäiringule ning mõjule kinnistute kasutamisele ja väärtusele. Samuti olete teinud ettepaneku nihutada trassikoridor elamutest kaugemale või alternatiivina kavandada elektriühendus [redacted] piirkonnas maakaablina. Vastame Teie seisukohtadele alljärgnevalt. Trassikoridori asukoht [redacted] küla piirkonnas Selgitame, et planeeringumenetluse varasemates etappides käsitletud trassialternatiivid ei olnud elektriliini lõplikud asukohad, vaid omavahel võrreldavad võimalikud koridorid. Täpne liini kulgemine selgub hilisemas projekteerimisetapis. Planeeringu koostamise käigus on alternatiive täpsustatud muu hulgas uuringute, eksperthinnangute, tehniliste analüüside ning maaomanikelt ja kohalikelt elanikelt saadud tagasiside põhjal. [redacted] küla suunas kulgev lahendus on osa Saaremaa keskosa Paiküla–Mägi-Kurdla 1-1 trassikoridorist, mis jätkub läbi Saaremaa keskosa [redacted] ja [redacted] suunas [redacted]. Saaremaa keskosa lahenduse valikul võrreldi muu hulgas Paiküla–Mägi-Kurdla 1-1 lahendust alternatiiviga, mis kasutas suuremas ulatuses olemasolevaid 35 ja 110 kV liinikoridore. Olemasoleva taristukoridori kasutamine oli üks oluline kaalutlus, kuid mitte ainus. Mõjude hindamisel selgus, et olemasolevat koridori rohkem kasutav lahendus oleks oluliselt pikem ning mõjutaks tervikuna rohkem elu- ja ühiskondlikke hooneid. Eelistatud Paiküla–Mägi-Kurdla 1-1 puhul jääb 100 meetri mõjualasse 8 ning 500 meetri mõjualasse 94 elu- ja ühiskondlikku hoonet, olemasoleva koridori puhul on vastavad näitajad 31 ja 249. Samuti on eelistatud lahendus lühem ja väiksema hinnangulise ehitusmaksumusega ning selle kokkupuude väärtuslike maastike, linnustiku ja taimestiku väärtustega on koondina väiksem. Sotsiaalsete mõjude analüüsis jõuti laiemalt samuti järeldusele, et olemasoleva liinikoridori kasutamine ei ole kõikides lõikudes automaatselt väiksema mõjuga lahendus, sest olemasolevad liinid kulgevad sageli tihedamalt asustatud piirkondades ning nende laiendamine võib seetõttu mõjutada kokku suuremat hulka inimesi. Seega ei ole [redacted] piirkonda läbiva trassikoridori valiku eesmärk olnud tuua elektriliini elamutele lähemale, vaid see tuleneb Saaremaa keskosa trassilõigu alternatiivide terviklikust võrdlusest ja eri mõjude kaalumisest. Visuaalne ja maastikuline mõju Mõistame muret seoses 330 kV õhuliini ja mastide mõjuga senisele maastikupildile ja elukeskkonnale. Visuaalne mõju on ka sotsiaalsete mõjude analüüsis üks maaomanike ja elanike sagedamini välja toodud probleemidest. Leevendusmeetmetest pidasid maaomanikud oluliseks muu hulgas varjava kõrghaljastuse säilitamist ning liini elamutest võimalikult kaugele paigutamist. Samas on oluline eristada planeeringuga määratavat trassikoridori ja elektriliini-mastide lõplikku asukohta. Planeering ei määra praegu kindlaks mastide täpset paiknemist. Uue 330 kV trassikoridori laius on 140 meetrit, millest 80 meetrit on 330 kV õhuliini võimalik kaitsevöönd ja ülejäänud ala võimaldab projekteerimisel liini asukohta nihutada. Pärast elektriliini väljaehitamist ja kasutusloa andmist jäävad maakasutuse piirangud kehtima üksnes tegelikult väljaehitatud liini kaitsevööndis ehk 80 meetri ulatuses. Teie ettepanekut on planeeringulahenduse kujundamisel kaalutud. Planeeringu eelistatud trassikoridori asukohta [redacted] piirkonnas kahjuks muuta ei ole võimalik, kuna see tuleneb kogu Saaremaa keskosa trassilõigu mõjude koondkaalutlusest. Küll	01.09.2026 nr 13-3/2718-2

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
			aga hinnatakse edasise projekteerimise käigus liini ja mastide nihutusvõimalust trassikoridori sees. Planeeringus on ette nähtud, et nihutamisala tuleb projekteerimisel kasutada ebasoodsa mõju vältimiseks ja vähendamiseks ning õhuliini ja mastide asukohta tuleb trassikoridoris kujundada nii, et väheneks mõju muu hulgas elamutele, põllumajandus- ja metsamaale ning olemasolevale maakasutusele. Õhuliin tuleb paigutada püsiva viibimisega hoonetest, sealhulgas [redacted] küla elamutest, võimalikult kaugele ning mastide paigutamisel tuleb vältida elamute otseseid vaatekoridore ja hoonete vahetut lähedust. Projekteerimisel tuleb võimaluse korral säilitada ka olemasolevat varjavat haljastust. Kõrghaljastuse säilitamine ei ole siiski kõikjal kaitsevööndis võimalik tulenevalt elektriliini ohutusnõuetest. Seetõttu määratakse konkreetne lahendus kindlaks liini täpse asukoha projekteerimisel, arvestades ühtaegu ohutusnõudeid ja mõju vähendamise võimalusi. Mõju kinnistute kasutamisele ja võimalik mõju kinnisvara väärtusele Mõistame Teie muret, et elektriliini rajamine võib mõjutada kinnistute kasutusvõimalusi ning nende turul kujunevat väärtust. Seejuures on oluline arvestada, et käesolevas planeeringuetapis ei määrata veel kindlaks mastide ega õhuliini täpset asukohta. Planeeringu tingimused näevad ette, et projekteerimisel tuleb liini lahendust täpsustada viisil, mis vähendab võimaluste piires mõju elamutele, maaomanikele ja olemasolevale maakasutusele. Seetõttu selgub konkreetse kinnistu tegelik puutumus, sealhulgas kaitsevööndi asukoht ja ulatus, täpsemalt alles projekteerimisel. Selgitame, et alternatiivide võrdlemisel on arvestatud asustust, elu- ja ühiskondlike hoonete paiknemist, maakasutust ning kinnistuomanike eelistusi. Sotsiaalsete mõjude uuringus on kajastatud ka maaomanike mure kinnisvara võimaliku väärtuse vähenemise ja pikaajaliste kasutuspiirangute pärast. Uuring ei ole aga kinnisvara hindamise ekspertiis ning avalikustatud materjalides ei ole hinnatud Teie pöördumises nimetatud kinnistute turuväärtuse võimalikku muutust individuaalselt. Nagu öeldud, kinnistu tänane paiknemine 140 meetri laiuses planeeringu trassikoridoris on esialgne. Pärast täpsemat projekteerimist ja elektriliini väljaehitamist jäävad piirangud kehtima tegelikus kaitsevööndis, mille ulatus 330 kV õhuliini puhul on 40 meetrit kummalgi pool liini.	
		2. Maakaabli kasutamine: Kui trassi geograafiline nihutamine ei ole tehniliselt võimalik, teeme ettepaneku viia antud lõigul elektriühendus maakaablina maapinda, mis kõrvaldaks täielikult visuaalse häiringu ja Corona-müra.	Ettepanek kasutada maakaablit Olete teinud ka ettepaneku, et juhul, kui trassi ei ole võimalik elamutest kaugemale nihutada, rajataks [redacted] piirkonnas ühendus maakaablina. Planeeringu põhilahenduses on Saaremaa keskosa Paiküla–Mägi-Kurdla lõik kavandatud 330 kV õhuliinina. Planeeringus on võrreldud õhuliini ja maakaabli tehnilisi ja majanduslikke omadusi. Õhuliini eelistamise peamiste põhjustena on välja toodud suuremate elektrienergia mahtude ülekandmiseks väljakujunenud tehniline lahendus ja kasutuskogemus, parem hooldatavus ja rikete kõrvaldamise võimekus ning oluliselt väiksem rajamiskulu. Planeeringu majandusanalüüsi järgi on õhuliini ühe kilomeetri orienteeruv ehitusmaksumus 0,35–0,4 miljonit eurot ühe haru kohta, samas kui ühe 220–330 kV maakaabli hinnanguline maksumus on ligikaudu 2 miljonit eurot kilomeetri kohta ning sama ülekandevõimsuse saavutamiseks oleks vaja mitut paralleelset kaablit ja täiendavaid seadmeid. Selgitame, et maakaabli rajamine ei ole ka mõjudeta, kuna selle paigaldamine eeldab üldjuhul kogu trassi ulatuses ulatuslikke kaevetöid ja pinnase läbikaevamist. Seetõttu ei ole üksnes õhuliiniga kaasneva visuaalse mõju vältimine piisav alus kavandatud tehnilise lahenduse asendamiseks maakaabliga. Maakaabli kasutamine ei ole täiesti välistatud tehniline lahendus – planeeringus kasutatakse seda kohtades, kus see on terviklahenduse seisukohalt põhjendatud –, kuid [redacted] piirkonna kohta ei ole mõjude hindamisel tuvastatud sellist erandlikku asjaolu, mille tõttu ei oleks õhuliini rajamine võimalik ja tuleks üle minna maakaablile. Koroonamüra Mõjude hindamise aruandes on hinnatud ka õhuliini koroonamüra mõju. Koroonamüra võib olla enam tajutav eelkõige niiske ilma või jäite korral, kuid tegemist ei ole pidevalt samal tasemel esineva müraga. Varasematel 330 kV õhuliinidel tehtud mõõtmistel on 0–20 meetri kaugusel liini teljest mõõdetud müratasemed ligikaudu 29–32 dB ning mõjuhindamise hinnangul sumbub kavandatava liini müra üldjuhul kaitsevööndi ulatuses loodusliku taustmüra tasemele. Planeering näeb ette, et projekteerimisel tuleb kasutada kaasaegseid sertifitseeritud komponente ja materjale, mis aitavad koroonamüra vähendada. Seetõttu ei anna koroonamüra esinemise võimalus iseenesest alust õhuliini asendamiseks maakaabliga.	
		Palume meid teavitada meie ettepanekute läbivaatamise tulemustest ning edastada info kirja registreerimise kohta. Samuti soovime saada kutset meie koduvallas toimuvatele avalikele aruteludele, et saaksime protsessis vahetult osaleda.	Kokkuvõte Kokkuvõttes arvestatakse esitatud arvamusega osaliselt. Pöördumises nimetatud kinnistute ja elamute paiknemisega arvestatakse järgmises, elektriliini projekteerimise etapis, kus kavandatakse liini ja mastide täpne paiknemine. Planeeringu eelistatud Paiküla–Mägi-Kurdla 1-1 trassikoridori asukohta [redacted] küla piirkonnas arvamuse alusel kahjuks muuta ei saa ja maakaabli kavandamine selles lõigus ei ole käesolevas planeeringuetapis põhjendatud. Teie arvamus lisatakse planeeringu menetlusmaterjalide hulka.	

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
			Kompensatsiooni ja talumistasu kohta saab täpsemat teavet maaomanikele koostatud juhendist: juhendmaterjal maaomanikele. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	
	28.09.2026 e-kiri	Kuressaares toimunud planeeringulahenduse avalikul arutelul sai kokku lepitud, et esitame omapoolse nägemuse elektriliini trassi asukohast. Lisan kirjale kaasa skeemid, kus on joonistatud meie arvates sobilik trassikoridor. See võiks kulgeda mööda põldudevahelise tee serva, siis jääks trass elumajadest vähemalt ca 700-800 meetri kaugusele.	Täname Teid ettepaneku eest ning osalemise eest Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu avalikul arutelul Kuressaares. Teie ettepaneku kohaselt võiks elektriliini asukoha täpsustamisel eelistada lahendust, mis kulgeb põldudevahelise tee servas ning võimaldab hoida liini elamutest võimalikult kaugel. Teie ettepanekut trassikoridori asukoha muutmiseks on planeeringulahenduse täpsustamisel kaalutud. Allpool esitatud joonisel on kollasega näidatud trassikoridori võimalik täpsustus, mille teostatavust ja sobivust praegu hinnatakse. Kaalumisel oleva muudatuse eesmärk on hoida trassikoridor Tõnija küla olemasolevast hoonestusest võimalikult kaugel, arvestades samal ajal tehniliste, keskkonnaalaste ja ruumiliste tingimustega. Juhime tähelepanu, et joonisel esitatud lahendus on kaalumisel ega kujuta endast lõplikku otsust. Trassikoridori täpsem paiknemine selgub planeeringulahenduse edasise koostamise ja erinevate asjaolude kaalumise käigus. Kui analüüsi tulemusel osutub joonisel näidatud lahendus teostatavaks ja põhjendatuks, võetakse seda arvesse planeeringu lõpliku lahenduse kujundamisel. Enne lahenduse lõplikku kujundamist soovime anda Teile võimaluse tutvuda kaalumisel oleva täpsustusega ning avaldada selle kohta soovi korral arvamust. Kui soovite esitada arvamusi või tähelepanekuid, palume need edastada esimesel võimalusel aadressile info@mkm.ee, kuid hiljemalt 20.10.2026. Kui vajate arvamuse kujundamiseks või esitamiseks rohkem aega, palume sellest samuti hiljemalt 20.10.2026 teada anda. Selgitame, et riigi eriplaneeringuga määratakse elektriühenduse rajamiseks 140 meetri laiune trassikoridor, mille laius jätab projekteerimiseks vajaliku paindlikkuse elektriliini täpse asukoha valikul. Kavandatava 330 kV õhuliini kaitsevööndi kogulaius on 80 meetrit ehk 40 meetrit mõlemal pool liini telge. Elektriliini, mastide ja muude rajatiste täpsed asukohad määratakse projekteerimise käigus trassikoridori piires, arvestades muu hulgas tehnilisi nõudeid, keskkonnatingimusi, maakasutust ja olemasolevat hoonestust ning eesmärki vähendada võimaluste piires mõju elukeskkonnale ja maaomanikele. Seoses Valjala-Kogula külla kavandatava elamuga selgitame, et praegu ei ole planeeringulahenduse täpsustamisel võimalik kavandatava elamuga arvestada, kuna meile teadaolevalt ei ole kohaliku omavalitsuse poolt elamu rajamiseks projekteerimistingimusi väljastatud. Samuti ei ole esitatud teavet selle kohta, millisele maaüksusele elamu rajamist kavandatakse. Seetõttu puudub praegu piisav alus trassikoridori asukoha muutmiseks kavandatava elamu tõttu. Trassikoridori kavandamisel on üheks lähtekohaks olnud võimalikult lühikese ja sirgjoonelise trassi leidmine, arvestades seejuures olemasolevat hoonestust, maakasutust, keskkonnatingimusi ning muid planeeringulahendust mõjutavaid asjaolusid. Seetõttu jääme selles piirkonnas skeemil näidatud kaalumisel oleva trassikoridori täpsustuse juurde. Teie esitatud ettepanek ja kirjale lisatud skeemid on oluliseks sisendiks elektriliini asukoha edasisel täpsustamisel. Registreerime need planeeringumenetluse materjalide hulka. Kompensatsiooni ja talumistasu kohta saab täpsemat teavet maaomanikele koostatud juhendist: juhendmaterjal maaomanikele. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	14.10.2026 nr 13-3/3344-3
22	**Muinsuskaitseamet**			
	05.08.2026 nr 5-14/1473	Alljärgnevalt esitame avaliku väljapaneku raames oma arvamuse Eesti-Läti neljanda elektriühenduse planeeringulahendusele: 1. Kavandatud trassikoridor läbib mitmel pool arheoloogiatundlikke alasid. Projekteerimisel tuleb kavandada liinirajatised kultuuriväärtuslikke struktuure (näiteks muistseid põllukivihunnikuid ja põllupeenraid, kiviaedasid, kivikalmeid jmt) puutumata. 2. Planeeringusse ja projektidesse on vajalik läbivalt seada tingimused kaevetöödele: „Kaevetöödega seoses tuleb arvestada arheoloogiliste leidude ja kultuurkihi ilmsikstuleku võimalusega. Kui töid tehes avastatakse rajatis, tarind, hooneosa, viimistluskiht, arheoloogiline kultuurkiht või muu leid või asjaolu,	Täname Muinsuskaitseametit Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande kohta esitatud kooskõlastuse ning arvamuste eest. Planeeringulahendust ja KSH aruannet on täiendatud Muinsuskaitseameti 30.07.2026 kirjaga nr 5-14/1725-7 ning 05.08.2026 kirjaga nr 5-14/1473 esitatud ettepanekutest lähtudes. KSH aruande peatükki 8.22.6.1 on täiendatud tingimusega, et projekteerimisel tuleb arvestada arheoloogiatundlike alade ning kultuuriväärtuslike struktuuride, sealhulgas muistsete põllukivihunnikute, põllupeenarde, kiviaedade, kivikalmete ja muude pärandkultuuriobjektide säilitamise vajadusega. Projekti täpsustamisel tuleb liinirajatiste,	08.09.2026 nr 13-3/2721-2

Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
	on tööde teostaja kohustatud säilitama leitu muutmata kujul ning viivitamata teavitama sellest Muinsuskaitseametit.“	mastikohtade, juurdepääsuteede ning tööalade asukoha kavandamisel võimalusel vältida arheoloogiapärandi ja muude kultuuriväärtuslike objektide kahjustamist. Alljärgnevalt esitame seisukohad ülejäänud kooskõlastuses ja arvamustes esitatud märkuste ning ettepanekute kohta.	
	3. Eelistada tuleb tegevusi, mis võimaldavad mälestistele ja mälestistelt avanevaid vaateid hoida võimalikult traditsioonilistena. Ajalooliselt väljakujunenud keskkond aitab kaasa mälestiste säilimisele, tajumisele ja mõistmisele.		
	4. Kavandatud trassikoridori lähedusse jäävate riiklike kultuurimälestise puhul tuleb arvestada järgmist: 4.1. Lümanda kalmistu (kultuurimälestiste registri number: 4130) – hetkel on kalmistu ja olemasoleva trassikoridori vahel mets. Negatiivse visuaalse mõju ärahoidmiseks tuleb säilitada kõrghaljastus metsamassiivina. 4.2. Kivikalme (reg-nr 12304) – osutame, et kaardil on kalme asukoht märgitud ekslikult ning kalme asub tegelikult trassikoridorist u 300-400 meetri kaugusel, Sõluste kinnistul. Otse trassikoridoris asub veel mitu sarnast kivikuhilat, mida ettevaatusprintsiibi alusel samuti ei tohi kahjustada. 4.3. Loona mõisa park ja hooned (reg-nr 20831, 23832, 23834, 23835, 23836, 23837, 23839, 23839) – pargist ja hoonete juurest avanevad avatud vaated itta, trassikoridori suunas. Mälestistele ja mälestistelt avanevaid vaateid tuleb hoida võimalikult traditsioonilistena. 4.4. Vaike talu tuuleveski (reg-nr 27859) – asub avatud rannaäärsel maastikul, kus merekaabli ja maakaabli ülemineku siirdemuhvi lahendus ja muud võimalikud kaasnevad rajatised peavad olema kavandatud maastikku sulanduvana. Oleme valmis osalema mälestise kultuuriväärtust ja ümbritsevat ajaloolist keskkonda parimal moel arvestava lahenduse väljatöötamises. 4.5. Vana-Vigala mõisa park ja alleed (reg-nr 15381) – nii olemasolev kui kavandatud trassikoridor kulgevad läbi allee. Alleepuid ei tohi kahjustada. Liinikoridori ulatuses saab hoida alleepuud madalad, mis võimaldab säilitada alleeruumi, samas tagades õhuliini ohutuse.	4.1. Lümanda kalmistu (reg-nr 4130) Ettepanekuga ei arvestata. Lümanda kalmistut ümbritseb muinsuskaitseseaduse kohane 50 meetri laiune kaitsevöönd, mille eesmärk on tagada mälestise säilimine sobivas keskkonnas. Kalmistu ei ole oma olemuselt objekt, mille puhul oleksid olulised kaugvaated kalmistult või kalmistule. Kavandatav kõrgepingeliin paikneb kalmistu piirist ligikaudu 400 meetri kaugusel ning KSH käigus läbi viidud hindamise põhjal ei kaasne sellega olulist negatiivset mõju kalmistule avanevatele ega kalmistult avanevatele vaadetele. Kalmistut ümbritseb valdavas osas kõrghaljastus ning kalmistul viibija tähelepanu on suunatud eelkõige kalmistu enda väärtustele ja objektidele. Eeltoodust tulenevalt ei seata riigi eriplaneeringuga piiranguid kalmistu kaitsevööndi ja kavandatava kõrgepingeliini vahel paikneva eramaa metsa majandamisele visuaalsetel kaalutlustel. 4.2. Kivikalme (reg-nr 12304) Ettepanekuga arvestatakse osaliselt. Täname täpsustuse eest, et kivikalme registrinumbriga 12304 asukoht ei ole registriandmetes korrektselt kajastatud ning mälestis paikneb tegelikult trassikoridorist ligikaudu 300–400 meetri kaugusel. Sellisest kaugusest tulenevalt võib kavandatava tegevuse mõju sellele mälestisele välistada. Planeeringu kaardimaterjalides on võimalik vastav täpsustus sisse viia pärast mälestise asukoha korrigeerimist riiklikus kultuurimälestiste registris. Trassikoridoris paiknevate võimalike kivikuhilate osas täpsustatakse asjaolusid täiendavate arheoloogiliste hinnangute käigus. Vajaduse korral arvestatakse täiendavate uuringute tulemustega projekteerimisel ja lõpliku lahenduse väljatöötamisel. Muinasprojekt OÜ koostatud uuringus tuvastati Kotlandi–Paiküla 1–1 ja 4–1 trassikoridoris kaks võimalikku arheoloogilise väärtusega objekti (ala). Nende võimalikuks säilitamiseks ja täiendavaks hindamiseks nähakse projekteerimisetapis II etapi arheoloogilise uuringu raames ette maastikuseire läbiviimine enne pinnase- ja raadamistööde alustamist kohtades, kuhu on kavandatud õhuliini mastide vundamendid. KSH aruannet ja planeeringut täiendatakse vastava tingimusega. 4.3. Loona mõisa park ja hooned (reg-nr 20831, 23832, 23834, 23835, 23836, 23837, 23839) Ettepanekuga ei arvestata. KSH käigus hinnati kavandatava kõrgepingeliini mõju Loona mõisakompleksi kultuuriväärtustele ja vaadetele. Hindamise tulemusel leiti, et planeeritav õhuliin ei avalda mõisakompleksile ega sealt avanevatele vaadetele olulist negatiivset mõju. Peamised vaatekohad paiknevad mõisakompleksist ida-, kagu- ja lõunasuunaliste teede ääres, mis jäävad mõisakompleksi ja kavandatava õhuliini vahele. Mõisakompleksi alal kasvav kõrghaljastus varjab valdavas osas vaateid ümbritsevale maastikule. Üksikutest vaatepunktidest võib osa mastidest olla nähtav, kuid need paiknevad mõisakompleksist ligikaudu 500 meetri kaugusel. Planeeringulahendus võimaldab säilitada Loona mõisakompleksi mälestistele ja mälestistelt avanevad vaated nende ajaloolist iseloomu oluliselt kahjustamata. 4.4. Vaike talu tuuleveski (reg-nr 27859) Ettepanekuga arvestatakse. Selgitame, et siirdemuhv on valdavalt maa-alune rajatis, mis pärast ehitustööde lõppu ümbritsevat maastikku oluliselt ei mõjuta. Muhvikaevise täpne lahendus sõltub projekteerimis- ja ehitustingimustest ning kasutatavast tehnoloogiast. Arvestades Vaike talu tuuleveski kultuuriväärtust ning ajaloolist maastikukonteksti, täiendatakse KSH aruande peatükki 8.22.6.1 soovitusega teha projekteerimise käigus koostööd Muinsuskaitseametiga, et leida mälestise lähedusse kavandatavate siirdemuhvide jaoks maastikku sobivaim lahendus. 4.5. Vana-Vigala mõisa park ja alleed (reg-nr 15381) Ettepanekuga on arvestatud. Juhime tähelepanu, et olemasoleva ja kavandatava trassikoridori ristumiskohas ei kasva alleepuid. Seetõttu ei mõjuta kõrgepingeliini rajamine olemasolevasse trassikoridori alleepuid ega allee säilimist. Vastavad hinnangud on esitatud KSH aruande peatükis 8.22.3.6. Lisaks sisaldab KSH aruande peatükk 8.22.6.1 tingimust, mille kohaselt tuleb trassialternatiivi Rumba–Järvakandi 1 puhul projektlahendus ning vajaduse korral ka ehitustööde korraldus kooskõlastada Muinsuskaitseametiga, kuna trassikoridor läbib Vana-Vigala mõisa pargi koosseisu kuuluva allee kaitsevööndit. Seega on allee ja sellega seotud kultuuriväärtuste säilitamisega planeeringulahenduse koostamisel juba arvestatud. 4.6. Planeeringu punkt 4.4.1 „Üldised tingimused merekaabli projekteerimisele“ Ettepanekuga arvestatakse osaliselt. Nõustume eesmärgiga tagada veealuse kultuuripärandi kaitse ning seada hoonestusloa menetluses kohustus viia läbi allveearheoloogiline uuring. Samas vajab Muinsuskaitseameti pakutud sõnastus täpsustamist. Muinsuskaitseameti ettepanek seob allveearheoloogilise uuringu tulemuste arvestamise trassikoridori lõpliku määramisega	

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
			hoonestusloa menetluses. Kuigi riigi eriplaneering võimaldab hoonestusloa menetluses vajaduse korral kaaluda ka alternatiivseid trassikoridore, puudutab uuringu tulemuste rakendamine eelkõige merekaabli projekteerimist ning täpse trassi määramist trassikoridori sees. Veealuse kultuuripärandi tuvastamisel ei pruugi olla vajalik muuta trassikoridori asukohta, vaid eesmärk võib olla saavutatav ka kaabli täpse paiknemise või tehniliste lahenduste kohandamise kaudu. Lisaks sisaldab planeering juba üldist projekteerimistingimust punktis 4.2.1.9, mille kohaselt tuleb kogu trassi ja kavandatavate ehitiste ulatuses teha ehitise liigile ja asukohale vastavad uuringud, sealhulgas arheoloogilised uuringud. Seetõttu on põhjendatud täpsustada veealuse kultuuripärandiga seotud nõuet viisil, mis seob uuringu tulemuste arvestamise projekteerimise ja trassi täpsustamisega. Eeltoodust tulenevalt muudetakse tingimuse sõnastust järgmiselt: „Hoonestusloa menetluse käigus tuleb läbi viia allveearheoloogiline uuring, et selgitada välja veealuse kultuuripärandi olemasolu. Uuringu tulemustega tuleb arvestada merekaabli projekteerimisel ja täpse trassi määramisel. Kui uuringu käigus tuvastatakse veealune kultuuripärand, tuleb eelistada lahendust, mis võimaldab selle säilitamist algses asukohas, vajaduse korral kohandades kaabli täpset paiknemist ja tehnilisi lahendusi või põhjendatud juhul kaaludes alternatiivse trassikoridori kasutamist." Selliselt tagatakse veealuse kultuuripärandi kaitse eesmärgi täitmine, säilitades samal ajal paindlikkuse valida uuringute tulemustest lähtudes kõige sobivam tehniline ja ruumiline lahendus. Täiendav teave Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	
23	**M.L.**			
	05.08.2026 kiri	Kas saaksite mulle viidata lähemat teavet planeeritava projekti olemusest? Kas ma saan õigesti aru, et jutt ei käi mitte senise liini maasse kaevamisest, nagu mulle teavitati kunagi telefonikõnes, vaid senise õhuliini asendamisest võimsama vastu? Palun viidake ka, millised on võimalikud seonduvad piirangud ja hüvitised maaomanikule. Antud kaardi alusel paistab, et minu maatükk ([redacted] [redacted] küla, Lääneranna vald, Pärnu maakond) jääb niikuinii liini trajektoori, sõltumata selle hilisemast täpsest asukohast. Kahjuks ei olnud mul võimalust sügisestel teavituskoosolekutel osaleda, kuna ma polnud tollal Eestis.	Täname Teid Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu kohta esitatud küsimuste ja pöördumise eest. Kogu teave ja materjalid Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu kohta on kättesaadavad planeeringu veebilehel: Eesti–Läti IV elektriühendus. [redacted] katastriüksuse piirkonnas kavandatakse uus 330 kV õhuliin olemasoleva 110 kV liiniga samasse koridori. Selles lõigus on ette nähtud 330 kV ja 110 kV liinide ühisriputus ehk mõlema pingeastme paiknemine samadel mastidel. Seega ei ole tegemist olemasoleva õhuliini maakaabliga asendamisega, vaid olemasoleva liinikoridori rekonstrueerimisega selliselt, et seal saab paikneda ka uus 330 kV elektriühendus. Olemasolev 110 kV ühendus säilib. [redacted] katastriüksusel on olemasoleva 110 kV õhuliini kaitsevöönd praegu 25 meetrit mõlemale poole liini telge (ehk kokku 50 meetrit). 330 kV õhuliini puhul saab kaitsevöönd olema 40 meetrit mõlemale poole ehk kokku 80 meetrit. Seetõttu võib olemasolev kitsendus kinnistul tulevikus suureneda. Mastide täpsed asukohad, juurdepääsud ning lõplik tehniline lahendus selgub siiski alles projekteerimise käigus ning puudutatud maaomanikud kaasatakse sellesse protsessi. Kaitsevööndis võib senine maakasutus jätkuda tingimusel, et see ei ohusta elektriliini ega takista selle hooldamist. Näiteks põllumajanduslik kasutus on üldjuhul võimalik, piirangud puudutavad eelkõige uute ehitiste rajamist, kõrghaljastuse (kõrged puud) kasvatamist ning muid tegevusi, mis võivad mõjutada elektripaigaldise ohutust või kasutamist. Pärast liini valmimist jäävad piirangud kehtima vaid lõpliku elektripaigaldise seadusjärgse kaitsevööndi ulatuses. Planeeringu kehtestamine ei anna Elering AS-ile automaatselt õigust maad kasutada. Pärast planeeringu kehtestamist ja projektlahenduse täpsustumist lepitakse maaomanikega kokku liini rajamiseks ja kasutamiseks vajalikud maaõigused, üldjuhul isikliku kasutusõiguse seadmise kaudu. Hüvitise suurus sõltub muu hulgas maa kasutusotstarbest, väärtusest ning lõplikust projektlahendusest. Lisaks makstakse seaduses sätestatud tingimustel talumistasu ning ehitustööde käigus tekitatud kahjustused taastatakse või hüvitatakse. Seega on Teie arusaam õige, et praeguse planeeringulahenduse kohaselt jääb [redacted] kinnistu osaliselt olemasolevat liinikoridori kasutava lahenduse alale. Liini täpne kulgemine koridoris, mastide ja muude rajatiste paiknemine selgub edaspidise projekteerimise käigus. Kuna Teil ei olnud võimalik avalikel aruteludel osaleda, soovitame veebilehel tutvuda lahenduse kaardirakenduse ja avaldatud materjalidega ning täiendavate küsimuste korral võtta meiega ühendust. Kompensatsiooni ja talumistasu kohta saab täpsemat teavet maaomanikele koostatud juhendist: juhendmaterjal	08.09.2026 nr 13-3/2717-2

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
			maaomanikele. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	
24	**E.H.**			
	06.08.2026 kiri	Vastus Eesti-Läti neljanda elektriühenduse planeeringu kohta – mittenõustumine Esitan käesolevaga vastuväite elektriliini planeeringule ning ei nõustu kavandatud lahendusega sellisel kujul. Planeering mõjutab minu kinnistut olulisel määral ning olemasolevate materjalide põhjal ei ole piisavalt hinnatud ega põhjendatud, millised on kavandatava trassi tegelikud mõjud kinnistu kasutamisele, väärtusele ning tulevikuvõimalustele. Leian, et praegune planeering ei arvesta piisavalt kinnistu omaniku õigustatud huvidega ega selgita veenvalt, miks on valitud just kavandatud trassilahendus. Eriti problemaatiline on asjaolu, et puudub piisav analüüs selle kohta, kas eesmärgi saavutamiseks on võimalik kasutada alternatiivseid trassilahendusi, mis koormaksid eraomandit vähem. Planeerimismenetluses tuleb eelistada lahendust, mis riivab maaomanike õigusi võimalikult vähesel määral, ning sellise võrdleva analüüsi puudumine ei võimalda hinnata, kas kavandatud lahendus on proportsionaalne. Samuti ei ole minu hinnangul piisavalt hinnatud elektriliini rajamise pikaajalist mõju kinnistu kasutusvõimalustele, võimalikele ehitusõigustele, metsamaa või põllumaa majandamisele, kinnistu väärtusele ning üldisele elukeskkonnale. Nende asjaolude pealiskaudne käsitlemine ei võimalda teha põhjendatud otsust. Seetõttu ei pea ma võimalikuks planeeringut selle praegusel kujul toetada. Palun enne planeeringu edasist menetlemist: • viia läbi täiendav ja sõltumatu mõju hindamine minu kinnistu suhtes; • hinnata sisuliselt alternatiivseid trassilahendusi, mis vähendaksid mõju eraomandile; • põhjendada selgelt, miks ei ole vähem koormavad lahendused osutunud võimalikuks; • võtta planeeringu lõpliku otsuse tegemisel arvesse kinnistu omaniku põhjendatud vastuväiteid. Kuni nimetatud asjaolud ei ole põhjalikult analüüsitud ja põhjendatud, ei saa ma kavandatud elektriliiniplaneeringuga nõustuda. Käesolevaga kinnitan, et ei nõustu kavandatud elektriliini planeeringuga sellisel kujul. Leian, et minu kinnistu mõjutusi ei ole piisavalt hinnatud ning minu õigustatud huvidega ei ole piisavalt arvestatud. Palun käesolev vastuväide võtta planeerimismenetluses arvesse ning lisada see menetlusmaterjalide hulka.	Täname Teid Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu kohta esitatud arvamuse ja vastuväite eest. Selgitame, et trassikoridori asukoht ei ole kujunenud üksiku kinnistu põhjal, vaid etapiviisilise asukohavaliku tulemusena. Planeeringu koostamise käigus määrati esmalt alad, mida trassikoridoride kavandamisel tuli võimaluse korral vältida, sealhulgas olemasolevad elamud, Natura 2000 alad, kaitsealad ning I ja II kaitsekategooria liikide elupaigad. Seejärel töötati välja erinevad realistlikud trassialternatiivid, lähtudes põhimõttest, et trass oleks võimalikult lühike ja sirge, paikneks võimalusel elamutest ning loodusväärtustest eemal ja eelistaks metsamaale põllumaad. Alternatiive võrreldi sotsiaalsete, majanduslike, kultuuriliste ja looduskeskkonna mõjude alusel ning võimalikke lahendusi kitsendati järk-järgult kuni eelistatud trassikoridori kujunemiseni. Järvakandi–Paide lõigus puudub olemasolev õhuliinikoridor, mistõttu tuli kogu lõigu ulatuses kavandada uus trass. Kokku käsitleti kaheksat trassialternatiivi. Esmase võrdluse tulemusel jäid edasiseks hindamiseks alternatiivid Järvakandi–Paide 3 ja Järvakandi–Paide 4. Eskiisprojekti täpsusastmes läbiviidud mõjude hindamise tulemusel osutus eelistatuks alternatiiv Järvakandi–Paide 3, mille puhul on muu hulgas väiksem mõju kaitsealuste linnuliikide elupaikadele, taimestikule, elupaigatüüpidele ja väärislupaikadele. [redacted] küla piirkonnas on trassi võimalik asukoht täiendavalt piiratud. [redacted] kinnistust lõuna poole jäävad lidva looduskaitseala, lidva Natura 2000 loodusala ning Piiumetsa väike-konnakotka püsielupaik, mida on trassikoridori kavandamisel väldituid. Põhja pool paiknevad hoonestatud kinnistud, mille suunas trassi nihutamine suurendaks mõju olemasolevale asustusele. Seetõttu on alternatiiv Järvakandi–Paide 3 kavandatud liikuma Piiumetsa piirkonnas mööda lidva looduskaitseala põhjaserva. Nende piirangute koosmõjus ei ole selles lõigus tuvastatud realistlikku lahendust, mis võimaldaks liikuda Paide suunas [redacted] kinnistut läbimata ilma, et suureneks mõju kaitstavatele loodusväärtustele või olemasolevatele elamutele. Planeeringu mõjude hindamisel on käsitletud ka maa kasutamise, põllu- ja metsamaa majandamise, elukeskkonna ning majanduslikke mõjusid. Planeeringuga määratakse praegu 140 meetri laiune trassikoridor, kuid liini täpne kulgemine ja mastide asukohad koridori sees ning 80 meetri laiune kaitsevöönd selgub alles hiljem projekteerimise käigus. Projekteerimisel tuleb kasutada trassikoridoris olevat nihutamisruumi justnimelt selleks, et paigutada mastid, tööalad ja muud rajatised nii, et mõju maa kasutamisele, elamutele ja loodusväärtustele oleks võimalikult väike. Lisaks selgitame, et projekteerimisetapis püütakse [redacted] kinnistu piires otsida õhuliinile ja selle mastidele võimalikult väikese mõjuga täpne asukoht, arvestades samaaegselt tehnilisi nõudeid, keskkonnapiiranguid ning teiste puudutatud isikute huve. Teie vastuväide lisatakse menetlusmaterjalide hulka. Planeeringu koostamisel valminud alternatiivide võrdlused, mõjude hindamise tulemused ja nende alusel tehtud kaalutlused on esitatud riigi eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise materjalides, mis on avalikult kättesaadavad planeeringu veebilehel. Täiendav teave Kompensatsiooni ja talumistasu kohta saab täpsemat teavet maaomanikele koostatud juhendist: juhendmaterjal maaomanikele. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	08.09.2026 nr 13-3/2730-2
25	**A.S.**			
	06.08.2026 e-kiri	Tutvusin elektriühenduse planeeringuga, vaatasin tulevasi trassikoridore ning alajaamade asukohti ning tekkis mure. Olen [redacted] küla, [redacted] kinnistu omanik ([redacted]). See on meie pere maakodu, puhkuse- ja taastuse paik. Et olla looduse keskel. Nägin kaardilt, et meile õige lähedale on kavandatud Hanila alajaam. Sellega seoses tekkisid küsimused. Eelkõige on mure, millised võivad olla mõjud tervisele? Elektromagnetväljad? Kaugele selliste võimsuste juures nad mõjuvad? Kas sellises alajaamas tekib elektrist mingit heli? Sumin, undamine? Olenevalt heli tugevusest, hakkab pidev undamine mõjuma tervisele, eriti vaimsele.	Täname Teid Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu kohta esitatud arvamuse ja küsimuste eest. Mõistame Teie muret seoses Hanila alajaama kavandamisega [redacted] kinnistu lähedusse, arvestades, et tegemist on Teie pere maakodu ning puhkuse- ja taastumispaigaga. Vastame Teie küsimustele alljärgnevalt. Hanila alajaama asukoht ja ettepanek seda nihutada Planeeringulahenduse kohaselt on Hanila alajaam kavandatud Läneranna valda Kause külla riigi omandis olevale Kosema maaüksusele (katastritunnus 19501:002:0538). Alajaama maa-ala on ligikaudu 300×200 meetrit. Tegemist on elektriühenduse	27.08.2026 nr 13-3/2738-2

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
		Sellises suures planeeringus on paar üksikut maja (koos kõrvalkinnistu omanikega) üsna tühine näitaja, nagu Seletuskirjastki välja lugesin, aga meie jaoks on tulevane võimalik häiringu allikas väga suur probleem. Siinkohal on mul veel küsimus: Kas alajaama asukoht on juba väga kindlalt just täpselt sinna planeeritud ehitada? Kas oleks võimalik seda nii umbes 400 m võrra trassil edasi suunata, siis jääks see ehk juba kaugemale. Lisasin kirjale kaardi pildi meie asukohast ning minu ettepaneku alajaama asukoha suhtes. Loodan, et saan teilt oma küsimustele vastused.	olulise tehnilise sõlmpunktiga, kus Saaremaa suunalt saabuv 330 kV kaabel ühendatakse Lihula suunas kulgeva 330 kV õhuliiniga. Alajaama seadmete täpne valik ja paiknemine määratakse edasise projekteerimise käigus. Seega on planeeringuga määratud alajaama asukoht, kuid selle maa-ala sisene tehniline lahendus ei ole veel lõplikult paigas. Olete teinud ettepaneku nihutada alajaam praegusest asukohast ligikaudu 400 meetrit edasi, et suurendada selle kaugust [redacted] kinnistust. Ettepanekuga ei ole kahjuks võimalik arvestada, sest alajaama nihutamine pakutud suunas tooks alajaama [redacted] külas [redacted] ja [redacted] maaüksustel paiknevatele elamutele liiga lähedale. Sel juhul väheneks võimalik häiring küll [redacted] kinnistu suhtes, kuid liialt suureneks mõju teistele läheduses paiknevatele elamutele. Selgitame, et alajaama asukoha kujundamisel tuleb vaadata piirkonda tervikuna ja eesmärk on leida lahendus, mis vähendab mõju lähikonnas paiknevatele elamutele võimalikult tasakaalustatult. Ühe elamu suhtes mõju vähendamine viisil, mis suurendab oluliselt mõju teistele elamutele, ei anna alust alajaama asukoha muutmiseks. Lisaks on alajaama asukoht seotud elektriühenduse terviklahendusega: mandri rannikult saabub alajaamani 7 km pikkune maakaabel ning alajaamast jätkub ühendus Lihula suunas 330 kV õhuliinina. Nii mõjutaks alajaama suurem nihutamine ka mõlema ühenduse tehnilist ja ruumilist lahendust. Elektromagnetväljad ja võimalik mõju tervisele Elektripaigaldistega kaasnevate elektromagnetväljadele on Eestis inimese tervise kaitseks kehtestatud piirväärtused. Sotsiaalministri määruse „Mitteioniseeriva kiirguse ohutuse tagamise nõuded ja hindamise kord“ kohaselt ei tohi elektromagnetväljade summaarsed tasemed elukeskkonnas kehtestatud piirväärtusi ületada. Määruse eesmärk on vähendada tehiselektromagnetväljadest tuleneda võivaid terviseriske. Eesti-Läti neljanda elektriühenduse jaoks on Tallinna Tehnikaülikool koostanud eraldi elektromagnetväljade mõju hinnangu. Selles analüüsiti kavandatavate 330 kV õhu-, maa- ja merekaabelliiniide elektromagnetvälju ning võrreldi neid kehtivate piirväärtustega. Eksperthinnangu kohaselt jäävad kavandatava ühenduse elektromagnetväljad kehtestatud piirväärtustest allapoole. Avalikustatud eksperthinnangus ei ole eraldi modelleeritud Hanila alajaama elektromagnetvälja levikut [redacted] kinnistu suhtes. Seetõttu ei ole võimalik praeguses planeerimisetapis nimetada konkreetset kaugust meetrites, millest alates alajaama elektromagnetvälja mõju puudub. Alajaama seadmete täpne tüüp ja paigutus selguvad projekteerimisel ning tehniline lahendus peab igal juhul tagama kehtivate elektromagnetvälja piirväärtuste järgimise. Alajaama müra Alajaamas võivad müra tekitada eelkõige trafod, reaktorid ning ventilatsiooni- ja jahutusseadmed, mistõttu on müra küsimusega planeeringus eraldi arvestatud. Tingimuste kohaselt tuleb alajaama projekteerimisel müraallikate paigutamisel arvestada lähimate elamute, ühiskondlike hoonete ja puhkealadega ning tagada, et käitamisega kaasnev müra ei ületaks lähimate alade ja hoonete juures kehtestatud piirväärtusi. Vajaduse korral tuleb projektis ette näha müra leevendavad meetmed. See tähendab, et alajaama seadmete täpse paigutuse määramisel tuleb hinnata ka lähimate elamute, sh [redacted] kinnistu suhtes kujunevat müraolukorda. Vajadusel saab kasutada muu hulgas seadmete sobivat paigutust, müratõkkeseinu ja muid tehnilisi leevendusmeetmeid. Planeering nõuab lisaks, et alajaama lahendamisel arvestataks visuaalse mõjuga ning seadmed, hooned, piirded, müratõkkeseinad ja haljastus kavandataks viisil, mis vähendab alajaama nähtavust lähimate elamute juurest. Täname esitatud küsimuste ja ettepaneku eest. Teie pöördumine lisatakse menetlusmaterjalide hulka ning esitatud seisukohti võetakse arvesse planeeringu edasises menetluses ja alajaama lahenduse täpsustamisel projekteerimise etapis. Kompensatsiooni ja talumistasu kohta saab täpsemat teavet maaomanikele koostatud juhendist: juhendmaterjal maaomanikele. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	
26	**T.M.**			
	07.08.2026 e-kiri	Kavandatav maakaabliliin läbib mulle kuuluvat kinnistut [redacted] külas, [redacted] maaüksusel. Täpsemalt läbib see minu köögiviljapõldu ning möödub väga lähedalt elumajast. Soovin, et liini asukohta nihutataks rohkem ida suunas, võimalikult kaugele elumajast, mulle kuuluva kinnistu piirile või piiri äärde. Põhjendused: 1. Tegemist on väga väheviljaka piirkonnaga. Iga maalapp, kus üldse köögivilja kasvatada saab, on pikkade aastate jooksul valminud erinevate kultuuride kasvatamise, pideva väetamise, kündmise jms põllumajandustööde tulemusel. Köögivilja kasvatamiseks mõeldud põllumaad pole minu kinnistul võimalik asendada või tooks see kaasa mulle väga suuri kulutusi. Liini nihutamine väldiks mulle tekkivaid olulisi kahjusid.	Täname Teid Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu kohta esitatud arvamuse eest. Olete juhtinud tähelepanu sellele, et kavandatav maakaabelliin läbib Teile kuuluvat [redacted] maaüksust [redacted] külas, sealhulgas pikaajaliselt köögiviljakasvatuseks kujundatud põllumaad, ning paikneb elamu läheduses. Samuti olete toonud välja kinnistul asuva puisniidu taastamise kavatsuse ja seal esinevad kaitsealused taimeliigid ning teinud ettepaneku nihutada kaabel ida suunas, võimalikult kaugele elamust ja võimalusel kinnistu piiri äärde. Vastame Teie küsimustele alljärgnevalt. Maakaabli täpne asukoht ja Teie ettepanek selle nihutamiseks Planeeringuga määratakse praegu maakaablile 20 meetri laiune trassikoridor. Teada ei ole veel kaabli lõplik asukoht koridori sees. Planeeringu tingimuste kohaselt kasutatakse hiljem projekteerimisel trassikoridori sisse jäävat nihutamisruumi kaabli täpse asukoha määramiseks ning muu hulgas mõju vähendamiseks elamutele, olemasolevale maakasutusele ja loodusväärtustele. Maakaabli ehitusaegne töökoridor on hinnanguliselt kuni 30 meetri laiune ning selle täpne ulatus määratakse ehitusprojektis.	28.08.2026 nr 13-3/2746-2

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
		2. Liini nihutamine mulle kuuluva kinnistu piirile või piiri äärde võimaldaks mul maatulundusmaad terviklikumalt kasutusele võtta. Talu kuulub mulle alates 2023.aastast. Mul on soov, plaan ja vajadus senisest rohkem maad majandada. Paraku on mu kinnistu juba praegu koormatud erinevate elektriliinide kaitsevööndidega, mida raadatakse regulaarselt. Planeeritav liin suurendaks seda kahju veelgi oluliselt. 3. Liini nihutamine võimalikult kaugele elumajast, kinnistu piirile, vähendaks liini rajamise aegseid ja hiljem liini korrashoiuga seotud häiringuid minu perele. On ilmne, et liini elumajadest kaugemale nihutamise vastu pole ka meie naaberkinnistud, mida liin läbima hakkab, kuna ajaloolises kalurikülas on elumajad ehitatud üsna ühele kaugusele merest. 4. Mul on plaanis taastada kinnistul asuv väike puisniit, kus juba kasvavad muuhulgas ka 2. ja 3.kaitsekategooria alused taimed (kuldkingad, kärbesõied, hallid käpad, laialehised neiuvaibad, käoraamatud (harilikud ja tihedaõielised), rohekad käokeeled. Hetkel toodud lahenduse puhul läheks vana puisniit raadamisele täpselt keskelt ja suures osas, mis tähendab, et puisniit sisuliselt häviks. Juhul kui nihutada trass ida suunas, minu kinnistu piirile või piiri äärde, suurem osa puisniidust säiliks (puisniit lõppeb minu piiriga, sealt edasi algab teise kinnistu mittelooduslik heinapõld).	Seetõttu arvestatakse Teie ettepanekuga projekteerimise järgmises etapis. Elering vaatab kaabli täpse koha [redacted] maaüksusel kinnistupõhiselt üle ning võimalusel tuleb eelistada lahendust, mis vähendab mõju elamule, kõögiviljakasvatuseks kasutatavale maa-alale ja loodusväärtustele. Praeguses planeeringuetapis ei ole seega võimalik kinnitada, et maakaabel paigutatakse täpselt kinnistu piirile või selle vahetusse lähedusse. Sellise lahenduse võimalikkust hinnatakse projekteerimisel koos tehniliste tingimuste, trassikoridori ulatuse, olemasolevate tehnovõrkude ning keskkonnatingimustega. Planeeringu eesmärk on kasutada trassikoridori selliselt, et mõju maaomanikele ja olemasolevale maakasutusele oleks võimalikult väike. Kõögiviljamaa säilitamine ja pinnase taastamine Mõistame Teie selgitust, et [redacted] talu kõögiviljamaa viljakus on kujunenud pikaajalise maakasutuse ja mullaharimise tulemusena ning samaväärse kasvukoha rajamine mujale kinnistule võib olla keeruline ja kulukas. Kõögiviljamaa säilitamine ja pinnase taastamine Selgitame, et maakaabli rajamine põhjustab eelkõige ehitusaegset mõju, kuna kaabli paigaldamiseks on vajalik kaevetööde tegemine, pinnase ajutine ladustamine ja ehitusmasinate liikumine. Planeeringu kohaselt tuleb pärast ehitust taastada kuivendus ja maa-ala kasutatavus võimalikult ehituseelsele tasemele. Eleringi selgituse kohaselt on võimalik enne ehitust maaomanikuga kinnistupõhiselt kokku leppida ka maa taastamise tingimustes. [redacted] maaüksuse puhul saab projekteerimise ja maakasutuskokkulepete koostamise käigus täpsustada muu hulgas kasvupinnase käitlemise, pinnase taastamise ning kõögiviljakasvatuse jätkumiseks vajalikud tingimused. Samuti on võimalik maaomanikuga läbi rääkida ehitustööde aeg. Arvestades kõögiviljakasvatuse hooajalisust, saab ettevalmistuse käigus hinnata, kas kinnistul on võimalik vältida töid teatud perioodidel, et vähendada mõju saagile ja põllumajanduslikule tegevusele. Konkreetne kokkulepe sõltub ehitustööde ajakavast ning lepitakse kokku enne tööde algust. Puisniit ja kaitsealused taimeliigid Olete märkinud, et soovite taastada kinnistul asuvat puisniitu ning et alal kasvavad muu hulgas kuldking, kärbesõis, hall käpp, laialehine neiuvaip, harilik käoraamat ja rohekas käokeel. Samuti olete juhtinud tähelepanu, et praeguse lahenduse korral läbiks kaablikoridor puisniitu keskelt ja selle nihutamisel ida poole oleks võimalik suurem osa puisniidust säilitada. Teie esitatud teave on oluline sisend kaabli täpseks projekteerimiseks järgmises etapis. Planeeringu kohaselt tuleb trassikoridori sees kasutada nihutamisruumi muu hulgas loodusväärtustele avalduva mõju vähendamiseks. Samuti on keskkonnatundlikes kohtades võimalik kaaluda tavapärase lahtise kaeve asemel horisontaalpuurimist, kui see aitab vältida või vähendada mõju tundlikele loodusobjektidele. Projekteerimise käigus täpsustatakse [redacted] maaüksusel kirjeldatud puisniidu ja kaitsealuste taimeliikide paiknemine ning hinnatakse võimalusi kaabli asukoha kohandamiseks selliselt, et nende kahjustamist vältida või vähendada. Teie ettepanek nihutada kaabel selles piirkonnas ida poole on selle hindamise üheks lähtekohaks. Elektromagnetväli Seoses maakaabli paiknemisega elamu läheduses selgitame täiendavalt, et Eesti-Läti neljanda elektriühenduse kohta on Tallinna Tehnikaülikool koostanud elektromagnetväljade eksperthinnangu, milles on hinnatud ka kavandatavat 330 kV maakaabelliini. Uuringu kohaselt on maakaabli elektriväli tänu kaabli ehitusele ja maandatud varjestusele väljaspool kaablit tühiselt väike. Magnetvälja tugevus väheneb kaablist eemaldudes kiiresti. Arvutuste kohaselt jääb magnetvootihedus ka vahetult kaabli kohal kehtivatest piirväärtustest madalamaks ning liini kaitsevööndi piiril on see langenud ligikaudu viie protsendini piirväärtusest. Rohkem kui 16 meetri kaugusel kaablikoridori keskteljest jääb kaabli põhjustatud magnetväli alla kahe protsendi piirväärtusest ning ei pruugi enam eristuda tavapärases majapidamiskeskkonnas elektriseadmete ja elektripaigaldiste tekitatud taustast. Eksperthinnangu kohaselt ei kaasne kavandatava maakaablilahendusega inimese alalise viibimise piiranguid ning ala sobib elamiseks, loomakasvatuseks ja taimekasvatuseks. Võimalik müra Maakaabelliin ei ole tavapärasel kasutamisel püsiv müraallikas. Samas tuleb kõigi elektriühendusega seotud rajatiste projekteerimisel ja kasutamisel tagada kehtivate müranormide täitmine. Elektriühenduse projekteerimisel ja rajatiste kasutamisel tuleb järgida kehtivaid müra normtasemeid ja vajaduse korral rakendada nende täitmiseks asjakohaseid leevendusmeetmeid. Nõuetele vastava müraolukorra tagamine on eelduseks rajatiste kasutuselevõtule. Kokkuvõte Teie ettepanekut on planeeringulahenduse kujundamisel kaalutud. Planeeringuga määratud maakaabli trassikoridori [redacted] maaüksuse piirkonnas hetkel ei muudeta, kuid edaspidi projekteerimise käigus hinnatakse võimalusi kaabli täpse asukoha nihutamiseks trassikoridori sees ida poole ja elamust kaugemale, et vähendada mõju olemasolevale maakasutusele, kõögiviljakasvatuseks kasutatavale maa-alale ning loodusväärtustele.	

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
			Projekteerimise käigus hinnatakse võimalusi leida lahendus, mis: · säilitab Teie köögiviljakasvatuseks kujundatud maa-ala; · vähendab ehitusaegseid häiringuid elamule ja talu kasutusele; · vähendab mõju taastatavale puisniidule ja Teie kirjeldatud kaitsealuste taimede kasvukohtadele; · võimaldab pärast ehitamist taastada kahjustatud pinnase ja põllumajandusliku kasutatavuse. Lisaks tuleb Eleringil projekteerimise ja ehituse ettevalmistamise käigus Teiega kinnistupõhiselt läbi rääkida tööde korraldus ning maa-ala taastamise tingimused. Võimaluse korral saab kokku leppida ka perioodid, mil Teie kinnistul töid ei tehta, et vähendada mõju köögiviljakasvatusele ja muule senisele maakasutusele. Täname Teid põhjaliku kinnistupõhise info ja konkreetse ettepaneku esitamise eest. See teave edastatakse elektriühenduse projekteerimise järgmise etapi lähteinfoks. Kompensatsiooni ja talumistasu kohta saab täpsemat teavet maaomanikele koostatud juhendist: juhendmaterjal maaomanikele. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	
27	**L.S.**			
	07.08.2026 e-kiri	Esitan käesolevaga oma arvamuse Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu kohta. Ma ei ole nõus planeeringus kavandatud tingimustega, kui elektriühendus peaks tulevikus puudutama minu metsamaad. Selline lahendus seab maa kasutamisele olulised piirangud. Pärast trassi rajamist ei ole võimalik metsamaad enam tavapäraselt kasutada – metsa kasvatamine ja majandamine on piiratud ning raskendatud on ka metsa ülestöötamine ja väljavedu. Samuti väheneb kinnistu väärtus ning piiratakse selle edasisi kasutusvõimalusi, sealhulgas võimalust tulevikus sinna ehitada, kui see peaks olema lubatud. Leian, et selliste piirangute korral peab maaomanik saama õiglase hüvitise. Soovin, et piirangute kehtestamise korral pakutakse mulle kas: • samaväärne metsamaa, mis kompenseerib kaotatava maa kasutusvõimalused, või • õiglane rahaline kompensatsioon, mis arvestab nii kinnistu väärtuse vähenemist kui ka saamata jäävat tulu metsamajandamisest ning maa kasutamise piirangutest tulenevat kahju. Palun minu seisukohta planeeringu edasises menetluses arvesse võtta ning teavitada mind edasistest otsustest ja võimalikest hüvitamise tingimustest.	Täname Teid arvamuse avaldamise eest Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu kohta. Mõistame Teie muret seoses võimalike piirangutega metsamaa kasutamisel ning nõustume, et elektriliini rajamisega võivad kaasneda kitsendused maa kasutamisele, sealhulgas metsamaa majandamisele. Seetõttu on põhjendatud Teie seisukoht, et maaomanikule tuleb selliste piirangute eest maksta õiglast hüvitist. Selgitame, et juhul, kui projekteerimise käigus selgub, et Teie kinnisasjale on vajalik seada elektriliini rajamiseks isiklik kasutusõigus või muu seadusest tulenev kitsendus, makstakse maaomanikule selle eest hüvitist. Hüvitamine toimub üldjuhul kahes osas. Esiteks makstakse kasutusõiguse seadmise korral ühekordset hüvitist. Metsamaa puhul kompenseeritakse küpse metsa raieringi tulu ja kaitsevööndis raiutava metsa sortimentide tulu vahe vastavalt kehtivale RMK vahelao hinnale. Kui tehnorajatise kasutusõiguse alal ei ole edaspidi võimalik metsa kasvatada, hüvitatakse maaomanikule metsamaa harilik väärtus vastava maa-ala ulatuses. Lisaks makstakse masti paigaldamise korral tasu 500 eurot masti kohta ning 200 euro suurust asjaajamistasu. Teiseks makstakse pärast taristu valmimist ja kitsenduse rakendumist taotluse alusel perioodilist talumistasu. Talumistasu suurus sõltub muu hulgas maa maksustamishinnast, kaitsevööndisse jääva maa osakaalust ning maa sihtotstarbest. Metsamaa puhul on praegu kohaldatav koefitsient 1,0 ehk Teile makstava talumistasu suurus on 3,5% kaitsevööndisse jääva maa suuruse maksustamishinna ulatuses. Täpsem teave maa kasutamise piirangute ja hüvitamispõhimõtete kohta on kättesaadav Eleringi veebilehel: Maa kasutamine ja hüvitised. Täpsustame, et käesoleva planeeringu koostamisel tehakse kindlaks vaid trassikoridori asukoht, mistõttu ei ole praegu veel võimalik määrata konkreetse kinnisasja suhtes rakenduvaid kitsendusi ega võimaliku hüvitise suurust. Need selguvad edaspidi projekteerimise käigus, mil selgub liini täpne kulgemine ja mastide paiknemine trassikoridori sees ning kaitsevööndite ulatus. Vastavalt sellele peetakse maaomanikega läbirääkimisi ning seatakse vajaduse korral notariaalne isiklik kasutusõigus. Teie ettepanek saada piirangute korral samaväärne metsamaa või õiglane rahaline kompensatsioon on registreeritud ning lisatakse planeeringu menetlusmaterjalide hulka. Selgitame, et kinnisasja kasutamisega seotud piirangute ulatus, nende mõju ning võimalikud hüvitamismeetmed selguvad täpsemalt projekteerimise ja ehitusloa menetluse käigus edaspidi. Maaomanikel on õigus saada hüvitist õigusaktides sätestatud alustel ja korras. Täiendav teave Kompensatsiooni ja talumistasu kohta saab täpsemat teavet maaomanikele koostatud juhendist: juhendmaterjal maaomanikele. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	08.09.2026 nr 13-3/2753-2
28	**K.T. ja J.T.**			

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
	08.08.2026 e-kiri	Oleme Türi valla Käru elanikud ning mures ja teadmatuses toimuva pärast. Seoses planeeritava 330kv liinitrassi rajamisega on tekkinud rida küsimusi: 1. Miks peaks üleüldse Paidesse nii võimast liini vaja olema? (Kesk-Eestis pole ju nii suurt tarbimist)	Täname Teid arvamuse avaldamise ning murekohtade jagamise eest seoses Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringuga. Mõistame muret loodus- ja elukeskkonna säilimise, maa kasutamise võimaluste ning kohaliku kogukonna heaolu pärast. Vastame küsimustele järgnevalt. 1. Miks on Paidesse vaja uut 330 kV elektriühendust? Elektrisüsteemi toimimist ei saa vaadelda kitsalt asukohapõhiselt, sest kogu Eesti tootmis- ja tarbimisseadmed koos ülekandevõrguga moodustavad ühtse terviku. Paide on oma keskse asukoha tõttu juba praegu 330 kV põhivõrgu oluline sõlmpunkt, kust suunduvad ühendused Kiisa, Viru ja Sindi piirkonda. Kavandatav 330 kV liin ei ole mõeldud eelkõige Paide või Kesk-Eesti kohaliku elektritarbimise katmiseks, vaid on osa Eesti põhivõrgust ja riikidevahelisest elektriühendusest, mille kaudu liiguvad suured elektrivõimsused nii Eesti eri piirkondade kui ka naaberriikide vahel. Seetõttu ei määra Paide alajaama ega ümbritseva võrgu vajalikku võimsust üksnes piirkonna kohalik elektritarbimine, vaid kogu Eesti elektrisüsteemi töökindluse tagamise ja võimsusvoogude ülekandmise vajadus. Tugevam ja paremini ühendatud elektrivõrk suurendab Kesk-Eesti varustuskindlust, sest tagab alajaamade töö ka olukorras, kus mõni liin on hoolduses või esineb rike. Samuti loob tugevam võrk eeldused elektrienergia suuremaks tootmiseks ja tarbimiseks piirkonnas, muutes selle ettevõtjatele atraktiivsemaks. Uue liini rajamine annab ehitusperioodil positiivse mõju kohalikule majandusele ning pikemas perspektiivis võimaldab trassikoridori piirkonnas liituda uutel tootjatel ja tarbijatel, toetades seeläbi ettevõtluse arengut ja uute töökohtade loomist.	08.09.2026 nr 13-3/2757-2
		2. Miks ei kasutata olemasolevaid trassikoridore?	2. Miks ei kasutata olemasolevaid trassikoridore? Olemasolevate liinikoridoride kasutamine on olnud planeeringu koostamise üks olulisi lähtekohti. Kõigis asukohades, kus olemasoleva koridori kasutamine on tehniliselt võimalik ja mõjusid tervikuna arvestades põhjendatud, on seda võimalust ka kasutatud. Käru piirkond jääb Järvakandi–Paide trassilõigule. Selles lõigus puudub kahjuks olemasolev kõrgepingeliini koridor, mida oleks võimalik kasutada uue 330 kV ühenduse põhikoridorina. Seetõttu tuli siin vaadata erinevaid uusi trassialternatiive. Nende hindamisel arvestati muu hulgas asustust, maakasutust, maaomandit, väärtuslikke maastikke, looduskeskkonda, tehnilist teostatavust ja maksumust. Eelistatud trass kujunes nende tegurite koondhindamise tulemusena.	
		3. Planeeritav trass käib üle 3.liigi kaitsealadest, kuhu on inimestelgi liikumine piiratud. (kaitsealused seened, samblikud) Kuidas siis rasketehnikaga võib sellistes paikades toimetada?	3. Kuidas on võimalik ehitada kaitstavate liikide kasvukohtade läheduses? Planeeringu koostamisel on kaitsealuste liikide ja muude loodusväärtustega arvestatud. Järvakandi–Paide trassilõigu mõjude hindamisel analüüsiti muu hulgas kaitsealuste taimede, samblike ja muude liikide teadaolevaid kasvukohti. Täpsustame, et III kaitsekategooria liigi kasvukoha olemasolu ei tähenda automaatselt üldist liikumiskeeldu ega seda, et piirkonnas ei oleks võimalik ühelgi juhul ehitustöid teha. Tegevuspiirangute ulatus sõltub sellest, milline kaitsekord konkreetsele alale kehtib. Planeering näeb ette, et enne ehitusprojekti koostamist tuleb täpsustada kaitsealuste liikide kasvukohtade ja elupaikade andmeid ning vältida võimaluse korral mastide, tööplatside ja juurdepääsuteede kavandamist registreeritud kasvukohtadele. Kuna planeeringukoridor sisaldab projekteerimiseks vajalikku nihutamisruumi, on võimalik hilisemas projekteerimisetapis liini koridori sisse paigutada loodusväärtusi vältides ja mõju vähendades.	
		4. Miks pole planeeritud trass riigimaadele? Võtate inimestelt võimaluse nende oma maad enda äranägemise järgi kasutada, seades sinna suured piirangud.	4. Miks ei ole trass kavandatud üksnes riigimaale? Trassikoridoride võrdlemisel arvestati maaomandit eraldi hindamiskriteeriumina ning võimalusel eelistati lahendusi, mis läbivad rohkem riigimaad ja vähem eramaad. Maaomand ei saa siiski olla ainus otsustuskriteerium. Planeeringu koostamisel tuli samaaegselt arvestada mõjuga elamutele, looduskeskkonnale, kaitstavatele loodusobjektidele, põllumajandus- ja metsamaale, kultuuriväärtustele, samuti elektriliini tehnilise teostatavusega. Üksnes riigimaa piire järgiv lahendus ei pruugi olla tervikuna sobivaim ja võib mõnel juhul suurendada mõju elamutele või väärtuslikele loodusobjektidele. Mõistame Teie muret seoses eraomandile seatavate piirangutega. Sealjuures on oluline eristada planeeringuga määratud trassikoridori ja pärast liini rajamist kehtima jäävat kaitsevööndit. Planeering määrab praegu trassikoridori, liini täpne kulgemine selle sees selgub hiljem projekteerimisel. Praegune 140 meetri laiune koridor sisaldab ka projekteerimiseks vajalikku nihutamisruumi, hiljem kehtima hakkav kaitsevöönd on 330 kV õhuliinil 40 meetrit mõlemal pool liini telge. Seega, pärast õhuliini kasutusele võtmist lähtutakse maa kasutamisel tegelikult väljaehitatud liinist ja selle kaitsevööndist (kokku 80 meetrit).	

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
		5. Miks ei panda trassi kaablisse? See väide, et Teie jaoks on kaablitrass liiga kallis, ei ole argument. Kaabli puhul on kahju elukeskkonnale ja loodusele kordades väiksem. Suheldes kogukonna elanikega, ei soovi seda liini siia keegi, aga kui, siis ainult kaablisse.	5. Miks ei kavandata ühendust maakaablina? Mõistame kogukonna eelistust kasutada õhuliini asemel maakaablit. Õhuliini eelistamise põhjus ei ole siiski üksnes maksumus. Planeeringu koostamisel võrreldi erinevaid tehnilisi lahendusi ning arvestati lisaks maksumusele ka elektrisüsteemi töökindlust, ülekandetõhusust, käideldavust ning keskkonnamõjusid. Pikemate 330 kV maakaablite kasutamine eeldab täiendavate tehniliste lahenduste rajamist ning rikete korral on nende avastamine ja kõrvaldamine keerukam ja aeganõudvam kui õhuliinide puhul. Samuti ei saa üldistatult järeldada, et maakaabli mõju loodusele oleks alati väiksem. Kaabli rajamine eeldab kogu trassi ulatuses ulatuslikke pinnasetöid, mis võivad mõjutada pinnast, taimestikku, veerežiimi ja maaparandussüsteeme. Planeeringu koostamisel kaaluti nii õhuliini kui ka maakaabli lahendusi ning eelistatud lahendus kujunes tehniliste, keskkonnaalaste, sotsiaalsete ja majanduslike kriteeriumide koondhindamise tulemusena.	
		6. Miks seda liini ehitab Läti ettevõte? Mis kasu see Eestile toob? Hoidkem meeles vanasõna, üheksa korda mõõda, üks kord lõika! Ärgem järgigem ainult exceli tabelit, mõelgem inimlikult, sest Eestimaal ei ela exceli tabel, vaid siin toimetavad ja elavad oma igapäevaelu inimesed, loomad, linnud, taimed, putukad jne. Eesti on tuntud puhta ja rikkumata looduse poolest väike riik. Ehitades meile mittevajalikku tehismaastikku, me rikume enda puhta looduse maine ja pärandame tulevastele põlvedele hoolimatu suhtumise meie oma maasse. Mitte ükski rahasumma ei korva seda kahju. Soovime tervet mõistust ning hoolivust oma maasse ja rahvasse!	6. Miks ehitab seda liini Läti ettevõte ja mis kasu saab Eesti? Täpsustame, et Eesti territooriumile kavandatavat elektriühendust ei ehita Läti põhivõrguettevõtja. Planeeringu huvitatud isik ja Eesti elektri põhivõrguettevõtja on Elering AS. Läti põhivõrguettevõtja AS Augstsprieguma tīkls (AST) vastutab ühenduse Läti-poolse osa ettevalmistamise eest ning kahe riigi ettevõtted teevad koostööd riikidevahelise ühenduse kavandamisel. Ühendus on vajalik ka Eestile. Selle eesmärk on suurendada Eesti ja kogu piirkonna elektrivarustuskindlust, luua täiendav ülekandevõimsus Eesti ja Läti vahel, toetada taastuvenergia põhivõrku ühendamist ning parandada võrgu töökindlust. Samuti aitab täiendav ühendus vähendada olemasoleva võrgu koormust ning tugevdada elektrivarustuse kindlust erinevates Eesti piirkondades, sealhulgas Saaremaal ja Kesk-Eestis. Lõpetuseks märgime, et planeeringu koostamise käigus on läbi viidud keskkonnamõjude strateegiline hindamine, mille eesmärk on hinnata kavandatava tegevuse mõju inimestele, looduskeskkonnale ja maakasutusele ning leida võimalikult tasakaalustatud lahendus. Avaliku väljapaneku käigus esitatud arvamused, sealhulgas Teie seisukohad, on planeeringumenetluse oluline osa ning neid arvestatakse planeeringu edasises menetluses. Täiendav teave Kompensatsiooni ja talumistasu kohta saab täpsemat teavet maaomanikele koostatud juhendist: juhendmaterjal maaomanikele. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	
29	**K.Ö.**			
	08.08.2026 e-kiri	Soovin esitatu alusel avaldada vastuseisu Eesti-Läti IV elektriühenduse riigi eriplaneeringu eelistatud trassilahendusele osas, mis läbib [redacted] küla. 330 kV kõrgepingeliini trassikoridori rajamine antud asukohta tekitab põhjendamatut ja ülekaalukat koormust kohalikule elukeskkonnale, mikrokliimale ja loodusele. 1. Taristu koondamise põhimõtte eiramine ja looduskeskkonna kahjustamine Säästva ruumiarengu ja riikliku planeerimispraktika kohaselt tuleb uued tehnovõrgud koondada olemasolevatesse taristukoridoridesse. [redacted] küla läbiva lõigu puhul rajatakse aga täiesti uus tehislik koridor läbi puutumata maastiku ja eramaade. Piiumetsa piirkond sisaldab väärtuslikke kooslusi, kaitsealust raba metsi ning kaitsealuste liikide elupaiku ning liikumiskoridore. 80-meetrise raielanguga trassikoridor lõhub kohaliku ökoloogilise võrgustiku sidususe ja muudab piirkonna veerežiimi.	Täname Teid Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu kohta esitatud arvamuse eest. Olete väljendanud vastuseisu [redacted] küla piirkonda kavandatavale 330 kV õhuliini trassikoridorile ning toonud esile murekohad seoses olemasolevate taristukoridoride kasutamise, looduskeskkonnale ja mikrokliimale avalduva mõju, maa kasutamise võimaluste, elukeskkonna kvaliteedi ning võimalike tervisemõjudega. Taristu koondamise põhimõte ja mõju looduskeskkonnale Nõustume, et olemasolevate taristukoridoride kasutamine on uute elektriliiniide kavandamisel oluline põhimõte. Ka Eesti-Läti neljanda elektriühenduse planeerimisel on lähtutud põhimõttest, et võimaluse korral tuleb eelistada olemasolevat trassikoridori või selle lähedust. Samal ajal tuleb trassi asukoha valikul arvestada ka elamute, looduskaitseliste väärtuste, maakasutuse, tehnilise teostatavuse ja muude mõjudega. [redacted] küla paikneb Järvakandi–Paide trassilõigus. Kuna Järvakandi ja Paide vahel puudub olemasolev 330 kV või muu sobiva ulatusega kõrgepingeliini koridor, mida oleks võimalik uue ühenduse rajamisel kasutada, tuli selles lõigus kavandada trassialternatiivid valdavalt uutesse koridoridesse. Pärast alternatiivide võrdlemist ja mõjude täpsustamist jäid lõplikku võrdlusse Järvakandi-Paide 3 ja Järvakandi-Paide 4. Eelistatud lahenduseks valiti Järvakandi-Paide 3. Valikut ei tehtud üksnes majanduslikel kaalutlustel: Järvakandi-Paide 3 on lühem, läbib vähem eraomandis kinnistuid (125 kinnistut alternatiivi 4 puhul oleva 138 kinnistu asemel), väldib kattumist märgalade ja maardlatega ning on taimestiku, elupaigatüüpide, väärtiselupaikade ja kaitstavate linnuliikide elupaikade säilimise seisukohast tervikuna soodsam. Samuti läbib see väärtusliku maastikku ligikaudu 857 meetri ulatuses, samas kui Järvakandi-Paide 4 puhul on vastav ulatus ligikaudu 7,1 km. Selgitame, et Piiumetsa piirkonna loodusväärtustega on planeeringulahenduse koostamisel arvestatud ka asukohapõhiste tingimuste kaudu. Iidva ja Piiumetsa looduskaitsealasid ühendavas metsise siirdekoridoris tuleb projekteerimisel kujundada 20–50 meetri laiune metsakanaliste ökodukt ning rohevõrgustiku tugialadel ja	01.09.2026 nr 13-3/2758-2

Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
		koridorides tuleb mastide, juurdepääsude ja tööplatside paigutamisel minimeerida raadamist ja vältida uute barjäärіefektide tekitamist. Lisaks selgitame, et 330 kV õhuliini 80 meetri laiune kaitsevöönd ei tähenda automaatselt kogu ala lausraadamist. Planeeringu tingimuste kohaselt tuleb metsamaal valida lahendus, mis vähendab raadamise, hoolduskoridori ja püsiva maakasutuspiirangu ulatust, ning õhuliini kaitsevööndi ja tegelikult raadatava ala ulatus tuleb kavandada võimalikult väiksena, tagades samal ajal liini elektriohutuse ja töökindluse. Võimaluse korral võib säilitada ka madalamat taimestikku, kui see ei ohusta õhuliini ega takista selle hooldamist.	
	2. Mõju mikrokliimale ja tuulekoridori teke Piiumetsa küla piirkonnas on varasemate raiete tõttu juba praegu tuulekoormus märgatavalt suurenenud. 80 meetri laiuse metsaraiega trassikoridori rajamine tekitab piirkonda täiendava massiivse tuulekoridori. See muudab oluliselt kohalikku mikrokliimat, halvendab elutingimusi ning suurendab tuulemurru riski koridoriga piirnevatel metsaaladel.	Mõju mikrokliimale ja tuuleoludele Mõistame Teie tähelepanekut, et uue koridori rajamine metsa võib suurendada olemasolevate metsaalade avatust tuulele ning et Piiumetsa piirkonnas on Teie hinnangul varasemate raiete tõttu tuule mõju juba praegu suurenenud. Avalikustatud planeeringumaterjalid ei näe ette [redacted] küla ega [redacted] talu kohta eraldi mikrokliima- või tuulekoormuse modelleerimist. Seetõttu ei ole käesolevas planeeringuetapis võimalik kvantitatiivselt hinnata, mil määral võib tuulekoormus konkreetse kinnistu või sellega piirnevate metsaalade puhul muutuda. Samas näeb planeering ette tingimused, mille eesmärk on vähendada uute metsaservade tekkimist ja metsamaa killustumist. Projekteerimisel tuleb kasutada 140 meetri laiuse trassikoridori sisest nihutamisruumi muu hulgas metsamaale ja rohevõrgustikule avalduva mõju vähendamiseks. Mastide, juurdepääsuteede ja tööplatside asukohad tuleb kavandada selliselt, et raadamise ja pinnasekahjustuste ulatus oleks võimalikult väike. Samuti tuleb metsamaal kasutada tehnilisi lahendusi, mis vähendavad raadatava ja hooldatava ala ulatust. Teie tähelepanekut Piiumetsa piirkonna olemasoleva tuulekoormuse ja võimaliku tuulemurru riski kohta võetakse projekteerimise lähteinfona arvesse. Projekteerimise käigus hinnatakse võimalusi elektriliini telje, mastide ja juurdepääsude paiknemise täpsustamiseks selliselt, et minimeerida metsamaa raadamist ning vähendada mõju piirnevatele metsaaladele.	
	3. Sotsiaal-majanduslik mõju ja maakasutuse piirangud Trassikoridori rajamine piirab oluliselt maa ja metsa sihipärast majandamist ning põhjustab kinnistute turuväärtuse olulise languse. Kesk-Eestis metsade vahel elavatele ja majandavatele maaomanikele on maa ja mets oluliseks elatusallikaks ning toimetuleku tagajaks.	Mõju maa kasutamisele ja maaomanikele Planeeringu alternatiivide võrdlemisel on arvestatud ka eraomandile ja maakasutusele avalduvaid mõjusid. Hindamiskriteeriumide hulka kuulusid muu hulgas maa hõivamine, maaomand, elamumaa, metsamajanduslik maakasutus ning väärtuslik põllumajandusmaa. Maaomandi puhul eelistati lahendusi, mis läbivad vähem eramaid ja rohkem riigimaid. Nagu eespool märgitud, läbib eelistatud Järvakandi–Paide 3 lahendus kokku vähem eraomandis olevaid kinnistuid kui alternatiiv Järvakandi–Paide 4. See ei tähenda siiski, et mõju kõigile puudutatud kinnistutele oleks ühesugune või et konkreetsele maaomanikule avalduv mõju oleks ebaoluline. Planeeringu ülesanne on leida kogu trassilõiku tervikuna vaadates võimalikult tasakaalustatud lahendus. Planeeringu koostamine ei sisalda individuaalset kinnisvara hindamist kinnistupõhiselt. Seetõttu ei ole planeeringumenetluses võimalik hinnata ega kinnitada kinnistu võimaliku väärtuse muutuse ulatust. Mõju konkreetse kinnistu kasutamisele sõltub muu hulgas sellest, kuhu projekteerimisel paigutatakse liini tegelik telg ja mastid. Oluline on eristada planeeringuga määratud 140 meetri laiust trassikoridori ja pärast liini väljaehitamist kehtima jäävat elektripaigaldise kaitsevööndit. Selgitame, et riigi eriplaneering määrab praegu trassikoridori. Elektriliini kulgemine ja -paigaldiste asukoht koridori sees selgub edaspidises projekteerimisetapis. 330 kV õhuliini kaitsevöönd jääb ulatuma 40 meetri kauguselе mõlemale poole väljaehitatud liini telge. Pärast liini kasutusele võtmist lähtutakse maa kasutamisel väljaehitatud liinist ja selle kaitsevööndist (80 meetrit), mitte planeeringuetapis määratud kogu 140 meetri laiuse koridori ulatusest. Projekteerimise käigus kaasatakse puudutatud maaomanikke ning antakse neile teavet liini ja mastide asukoha, juurdepääsude, töövalade, kasutusõiguse vajaduse ning ajutiste ja püsivate maakasutuspiirangute kohta. Pärast planeeringu kehtestamist ja enne ehitust sõlmib Elering puudutatud maaomanikega kasutusõiguse lepingud. Projekti ametliku teabe kohaselt kaasneb sellega maa väärtusest ja kasutusotstarbest lähtuv hüvitis ning pärast taristu rajamist seaduses sätestatud tingimustel makstav talumistasu. Samuti lepitakse ehitustööde kavandamisel maaomanikuga kokku ajutiste töövalade kasutamises, juurdepääsuteede asukohas, ehitusmasinate liikumise tingimustes ning ehitusjärgse taastamise põhimõtetes. Planeering näeb ette, et ehitustööde käigus kahjustatud maa-alad, teed, kraavid, drenaažisüsteemid ja muu taristu taastatakse võimalikult ehituseelsesse seisundisse.	
	4. Visuaalne ja mürasaaste ning elukeskkonna väärtus Piiumetsa küla väärtus elukeskkonnana seisneb säilinud loodusmaastikus, vaikuses ja looduslikus mitmekesisuses. Kõrgepingeliini tekitatav müra (eriti tugev müra niiske ilmaga) ja tehislik visuaalne häiring (massiivsed mastid ja liinid traditsioonilises maastikupildis) degradeerivad elukeskkonda ja muudavad maa-ala tööstusliku ilmega tehniliseks vööndiks. Loodan mõistvale suhtumisele ja elukeskkonda säästvate otsuste tegemisele.	Visuaalne mõju, müra ja tervisemõjud Nõustume, et 330 kV õhuliin muudab kohalikku maastikupilti ning seda mõju ei ole võimalik täielikult vältida. Visuaalse ja maastikulise mõju vähendamine on olnud ka alternatiivide võrdlemise üks oluline kaalutlus. Järvakandi–Paide 3 eelistamise üheks põhjuseks oli selle oluliselt väiksem kattumine väärtuslike maastikega võrreldes Järvakandi–Paide 4 alternatiiviga. Nagu öeldud, siis planeeringuga ei määrata veel mastide lõplikke asukohti. Need täpsustatakse ehitusprojektis. Projekteerimisel tuleb arvestada maaomanikele, olemasolevale maakasutusele ja elukeskkonnale avalduva mõjuga. Planeeringu tingimuste kohaselt tuleb võimaluse korral vältida mastide paigutamist elamute otsesesse vaatekoridori ja hoonete vahetusse lähedusse ning kavandada õhuliin püsiva inimeste viibimisega hoonetest võimalikult kaugele. Olete juhtinud tähelepanu ka kõrgepingeliiniga kaasneda võivale helile, sealhulgas niiske ilmaga tekkivale mürale. Planeeringumaterjalides ei ole [redacted] talu kohta koostatud eraldi kinnistupõhist õhuliini kasutusaegse müra modelleerimist.	

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
			Seetõttu ei ole käesolevas planeeringuetapis võimalik anda hinnangut võimaliku müra täpsele tasemele konkreetse kinnistu juures. Teie tähelepanekut elukeskkonna vaikuse ja võimaliku kasutusaegse häiringu kohta võetakse hiljem projekteerimisel arvesse. Trassikoridori sisest nihutamisruumi saab kasutada ebasoodsa mõju vähendamiseks ning projekteerimise käigus hinnatakse võimalusi liini telje ja mastide paiknemise täpsustamiseks selliselt, et vähendada mõju elamutele ja olemasolevale maakasutusele. Kokkuvõte Kokkuvõtvalt arvestatakse vastuväidetega osaliselt. Selgitame, et esitatud tähelepanekud on planeeringulahenduse hindamisel põhjalikult läbi kaalutud. Nende põhjal ei ole siiski alust teha muudatusi Piiumetsa piirkonnas eelistatud Järvakandi–Paide 3 trassikoridori asukohas. Trassikoridori valik tugineb alternatiivide sotsiaalsete, majanduslike, tehniliste ja keskkonnamõjude terviklikule võrdlemisele ning asjaolule, et Järvakandi–Paide lõigus puudub olemasolev kõrgepingeliini koridor, mida saaks uue ühenduse kavandamisel kasutada. Küll aga võetakse Teie esitatud teave Piiumetsa piirkonna metsade, võimaliku tuulekoormuse, [redacted] talu maakasutuse ja elukeskkonna väärtuse kohta arvesse projekteerimise järgmises etapis. Planeeringus on selleks ette nähtud trassikoridori sisene nihutamisruum ning tingimused raadamise vähendamiseks, loodusväärtuste ja rohevõrgustiku sidususe säilitamiseks ning maaomanikele ja elamutele avalduva mõju vähendamiseks. Lisaks tuleb Piiumetsa piirkonnas rakendada spetsiaalseid metsise siirdekoridori toimimist toetavaid meetmeid. Kompensatsiooni ja talumistasu kohta saab täpsemat teavet maaomanikele koostatud juhendist: juhendmaterjal maaomanikele. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	
30	**K.V.**			
	08.08.2026 kiri	Vastuväide Eesti–Läti IV elektriühenduse riigi eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõule Käesolev vastuväide puudutab minu kinnistuid: * [redacted] – planeeritav trass läbib ligikaudu poole kinnistust; * [redacted] – planeeritav trass puudutab kinnistu serva; * [redacted] – planeeritav trass puudutab kinnistu serva. Tutvusin mulle saadetud teavituse ning avalikustatud planeeringumaterjalidega. Käesoleval kujul ei saa ma nõustuda minu kinnistuid puudutava trassilahendusega. Ministeeriumi teavituses on märgitud, et eelistatud trass on kujunenud omavalitsuste, kogukondade ja teiste osapoolte kaasamise ning mõjude hindamise tulemusena. Avalikest materjalidest nähtub küll koostöötabel ning avalike koosolekute toimumine, kuid neist ei selgu, millal ja millisel viisil kaasati mind kui puudutatud maaomanikku enne eelistatud trassilahenduse kujunemist. Palun esitada dokumendid või viited dokumentidele, millest nähtub: * millal ja kuidas mind maaomanikuna planeeringu koostamisse kaasati; * millal küsiti minu seisukohti enne eelistatud trassi valimist; * kuidas hinnati minu kinnistute eripära; * milliste kaalutluste alusel valiti trass just läbi minu kinnistute. Kui selliseid dokumente ei ole, ei saa minu hinnangul väita, et puudutatud maaomanike huve kaaluti enne eelistatud lahenduse kujunemist. Planeerimisseaduse § 10 ning haldusmenetluse seaduse §-d 4 ja 56 näevad ette, et avalikke ja erahuve tuleb kaaluda ning valitud lahendus peab olema põhjendatud ja kontrollitav. Avalikustatud materjalidest ei selgu mulle, milliste kaalutluste alusel on jõutud järeldusele, et minu kinnistuid läbiv trass on kõigi mõistlike alternatiivide võrdluses kõige vähem koormav lahendus.	Täname Teid Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu kohta esitatud arvamuse eest. Trassikoridori kujunemine Selgitame, et trassikoridori asukoht Saaremaal, sh Teie kinnistuid puudutavas lõigus ei ole kujunenud üksiku kinnistu või maaomaniku põhjal, vaid kogu Saaremaad hõlmava etapiviisilise alternatiivide võrdlemise tulemusena. Puudutatud maaomanikel oli võimalik planeeringu koostamises osaleda ja seisukohti esitada juba enne eelistatud alternatiivi väljaselgitamist. Esialgsed trassialternatiivid avalikustati 2025. aasta jaanuaris ning neid tutvustati veebruaris toimunud avalikel aruteludel, sealhulgas Saaremaal. Avalikustamise käigus laekunud ettepanekute ja seisukohtade põhjal alternatiive täpsustati, muu hulgas vähendati võimalusel metsamaa hõivet ning suurendati kaugust elamutest. Täpsustatud alternatiivid avalikustati 2025. aasta mais ning neid tutvustati uuesti juunis toimunud avalikel aruteludel. Menetluse käigus esitatud maaomanike ettepanekud ja piirkonnatundmine olid üheks sisendiks alternatiivide hindamisel ja võrdlemisel. Eelistatud planeeringulahenduse ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande avaliku väljapaneku järel toimusid 2025. aasta detsembris täiendavad kaasamiskoosolekud puudutatud maaomanike ja kohalike elanikega. Menetluse käigus esitatud ettepanekuid ja arvamusi kasutati lahenduse kujundamise sisendina. Kaasamise etapid on kirjeldatud planeeringu seletuskirja ptk-des 3.3–3.4 ja menetlusmaterjalides. Trassialternatiivide kujundamisel lähtuti mitmest põhimõttest, sealhulgas eesmärgist paikneda võimalikult kaugel elamutest ja väärtuslikest loodusobjektidest, vältida võimalikult palju metsamaa kasutamist, eelistada võimaluse korral põllumaad metsamaale ning riigimaad eramaale. Alternatiivide võrdlemisel hinnati muu hulgas elu- ja ühiskondlike hoonete paiknemist, maaomandit, maakasutust, looduskeskkonna väärtusi, tehnilist teostatavust ning lahenduste maksumust. Kõiki neid kriteeriumeid rakendati koosmõjus. Kõiki eelistusi ei olnud võimalik igas lõigus korraga järgida. Sel juhul valiti lahendus, mille puhul oli täidetud võimalikult suur hulk kriteeriume või mõjude osas olulisimad kriteeriumid. Saaremaa keskosas käsitleti menetluse jooksul mitmeid Paiküla–Mägi-Kurdla ja Paiküla–Veere suunalisi alternatiive, mille arvu vähendati võrdluste käigus järk-järgult. Mõjude hindamise lõppfaasis võrreldi muu hulgas Paiküla–Mägi-Kurdla 1-1 alternatiivi alternatiiviga Paiküla–Veere 1-1–Mägi-Kurdla. Hindamise tulemuste kohaselt kujunes eelistatumaks Paiküla–Mägi-Kurdla 1-1, kuna sel oli väiksem mõju eluhoonetele ning väiksem kokkupuude linnustiku ja taimestiku väärtustega. Samuti oli see alternatiiv lühem ja ehitusmaksumuselt soodsam ning läbis vähem eraomandis ja elamumaa sihtotstarbega kinnistuid. Samas oli teine alternatiiv mõnes aspektis, näiteks maahõive seisukohalt, soodsam. Seetõttu ei põhinenud valik üksikul kriteeriumil, vaid vastavalt eeltoodule erinevate mõjude terviklikul kaalumisel. Teie kinnistute piirkonna läbimine tuleneb seega terviklikust Paiküla–Mägi-Kurdla 1-1 trassialternatiivi lahendusest, mitte ei ole tehtud eraldiseisev otsus suunata liin läbi konkreetsete kinnistute. Koridori paiknemist piirkonnas mõjutavad muu hulgas Liiva-Putla loodusala ja piirkonna asustusstruktuur, mille puhul on püütud järgida põhimõtet, et mõju elamualadele oleks võimalikult väike. Samuti juhime tähelepanu, et riigi eriplaneeringuga määratakse praegu 140 meetri laiune trassikoridor, mitte elektriliini ja mastide lõplik asukoht. Liini kulgemine koridori sees, mastide, juurdepääsuteede ja tööalade täpne paiknemine selgub edaspidi projekteerimise käigus. Siis kaasatakse puudutatud maaomanikud ja kasutatakse koridori sees olevat nihutamisruumi paigutamaks liin nii, et mõju kinnistute kasutamisele ja väärtustele oleks võimalikult väike. Seetõttu ei saa nõustuda, et puudutatud maaomanike huve ei oleks planeeringu koostamisel kaalutud. Maaomanikke teavitati otse eesti.ee e-posti teel, kaasamine toimus seaduses ette nähtud avalikustamiste ja avalike arutelude kaudu ning esitatud seisukohti arvestati alternatiivide kujundamisel ja võrdlemisel koos teiste asjakohaste avalike ja erahuvidega.	08.09.2026 nr 13-3/2773-2

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
			Kui Teil ei ole varasemaid teavitusi säilinud, on võimalik kontrollida menetluse käigus Teile saadetud e-kirjade ja teadete edastamise kuupäevi (28.01.2025, 09.07.2025, 03.11.2025, 18.06.2026, 02.09.2026) ning sisu oma ametlikust eesti.ee postkastist. Samuti on kogu menetluse vältel toimunud avalikustamised ja avalikud arutelud dokumenteeritud ja kättesaadavad planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	
		Minu kinnistul paikneb juba olemasolev 110 kV elektriliin. Palun esitada tehniline, keskkonnaalane ja majanduslik analüüs, millest nähtub, miks olemasoleva elektrikoridori kasutamine või selle laiendamine ei osutunud võimalikuks ning miks eelistati uue koridori rajamist.	Olemasoleva trassikoridori kasutamine Selgitame, et olemasoleva liinikoridori kasutamise võimalust hinnati planeeringu koostamise käigus alternatiivide võrdlemisel. Saaremaa keskosas kaaluti kõrvuti nii olemasolevaid 35 kV ja 110 kV koridore ulatuslikumalt kasutavat Paiküla–Veere 1-1–Mägi-Kurdla alternatiivi kui ka valdavalt uues koridoris kulgevat Paiküla–Mägi-Kurdla 1-1 alternatiivi. Olemasoleval koridoril on mitmeid eeliseid, sealhulgas väiksem uus maahõive, väiksem raadamisvajadus ja mõju rohevõrgustiku sidususele. Seetõttu käsitleti seda alternatiivi menetluses põhjalikult. Mõjude tervikvõrdlusel ei osutunud need eelised siiski määravaks. Paiküla–Mägi-Kurdla 1-1 alternatiiv osutus eelistatumaks eelkõige seetõttu, et on ligikaudu 29 km lühem, ehitusmaksumuselt umbes 11,6 miljoni euro võrra soodsam ning vähendab mitmes olulises mõjukategoorias kokkupuudet eluhoonete, linnustiku ja taimestiku väärtustega. Samal ajal läbiks olemasolevat koridori kasutav alternatiiv oluliselt rohkem eraomandis ja elamumaa kinnistuid. Lisaks oleks olemasoleva koridori laiendamisel tulnud mitmes piirkonnas teha täiendavaid kõrvalepõikeid, et vältida elamuid ja loodusväärtusi, mistõttu ei oleks kogu trassi ulatuses olnud võimalik olemasolevat koridori täielikult kasutada. Ehk ka selle alternatiivi korral oleks kaasnenud samuti täiendav maahõive, raadamine ja eraomanike õiguste riive. Seetõttu ei põhinenud eelistatud lahenduse valik üksnes majanduslikel, tehnilistel või keskkonnakaalutlustel eraldi võetuna, vaid kõigi tegurite koondhindamisel. Mõjude tervikliku kaalumise tulemusel osutus eelistatumaks Paiküla–Mägi-Kurdla 1-1 alternatiiv. Samuti tuleb arvestada, et riigi eriplaneeringuga määratakse praegu trassikoridor, mitte elektriliini ja mastide asukoht. Liini täpne kulgemine koridori sees ning mõju üksikutele kinnistutele selgub edaspidi projekteerimise käigus, kasutades koridori sees olevat nihutamisruumi mõju vähendamiseks.	
		Palun esitada ka analüüs või muu dokument, millest nähtub, kuidas võrreldi õhuliini ja maakaabli alternatiive. Avalikkusele kättesaadavatest materjalidest ei ole mulle arusaadav, kas kogu trassi ulatuses võrreldi neid lahendusi sisuliselt või käsitleti maakaablit üksnes üksikute lõikude võimaliku lahendusena. Samuti palun esitada, kuidas võrreldi nende lahenduste mõju:* eraomandile; * metsadele ja maastikule; * kinnisasjade väärtusele; * olemasoleva elektrikoridori kasutamise võimalusele; * alternatiivsete lahenduste proportsionaalsusele. Kui sellist võrdlevat analüüsi ei ole koostatud, palun seda vastuses selgesõnaliselt kinnitada.	Õhuliin ja maakaabel Riigi eriplaneeringu koostamisel on võrreldud erinevaid õhuliini trassikoridore, mitte sama koridori õhuliini- ja maakaablilahendust. Nii planeeringu algatamisel (vastavalt Vabariigi Valitsuse korralduse seletuskirjale1) kui planeeringu lähteseisukohtade alusel kavandatakse ühendus mandril ja Saaremaal (maismaal) valdavalt 330 kV õhuliinina ning maakaablit kasutatakse üksnes lõikudes, kus see on tehniliselt või keskkonnatingimustest tulenevalt vajalik, näiteks maa- ja merekaabli üleminekukohtades. Sellest tulenevalt ei näe protsess ette kogu planeeringuala ulatuses õhuliini ja maakaabli võrdlemist kahe võrdväärse alternatiivse lahendusena ega kummagi mõju hindamist eraldi eraomandile, metsadele ja maastikule, kinnisasjade väärtusele, olemasoleva elektrikoridori kasutamise võimalusele või alternatiivsete lahenduste proportsionaalsusele. Planeeringu seletuskirjas on õhuliini eelistamist põhjendatud, tuginedes varasematele uuringutele ja olemasolevale teadmisele tehnilise sobivuse, kasutuskogemuse, ülekandetõhususe, töökindluse ja käideldavuse osas. Sama ülekandevõimsuse tagamiseks oleks maakaabli puhul vaja mitut kaablit ning täiendavaid kompenseerimisseadmeid. Pikematel lõikudel võivad olla vajalikud ka täiendavad alajaamad. Maakaabli kasutamine koos vajalike lisaseadmetega võib suurendada taristu maksumust vähemalt 10 korda ning kõrgepinge kaablirikke kõrvaldamine on õhuliiniga võrreldes oluliselt keerukam ja ajamahukam. Samas ei ole maakaabel mõjudeta lahendus. Selle eeliseks on küll väiksem visuaalne mõju ja õhuliinile omase lindude kokkupõrkeriski puudumine, ent seevastu eeldab kaabli rajamine ligikaudu 30 meetri laiust ehitusaegset töökoridori koos ulatuslike kaevetööde, pinnase ladustamise ja ehitusmasinate liikumisega. Seetõttu võib maakaabli rajamine mõjutada pinnast, veerežiimi, taimestikku, maaparandussüsteeme ning olemasolevat maakasutust. Selgitame, et lõikudes, kus õhuliini kasutamine ei ole võimalik või otstarbekas, on kavandatud kaabellahendus. Näiteks Saaremaa ja mandri vahel on kavandatud maa- ja merekaabel ning nende trasside asukohti on mõjude hindamisel omavahel võrreldud. Seega võrreldi maakaablilahenduste alternatiive nendes lõikudes, kuhu kaabel oli planeeringu lähteülesandega ette nähtud, kuid kogu trassi ulatuses ei käsitletud maakaablit ja õhuliini võrdväärsete alternatiivsete lahendustena. Anname teada, et Eleringi tellimusel on Tallinna Tehnikaülikoolil valmimas õhuliini ja maakaabli võrdlusuuring, mis võrdleb detailsemalt 330 kV õhu- ja maakaabelliini tehnilisi lahendusi, töökindlust ning maksumusega seotud erinevusi. Eesti–Läti planeeringu puhul vaadeldakse täpsemalt ligikaudu 100 km pikkust Mägi-Kurdla–Kotlandi ühendust Saaremaal. Uuring aitab selgitada, millised võimalused ja piirangud kaasnevad nii pika 330 kV ühenduse rajamisel õhuliini või maakaablina ning millised on lahenduste peamised erinevused. Uuring valmib septembris toimuvate avalike arutelude ajaks, mil sellega saab tutvuda ka planeeringu veebilehel.	

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
		Palun selgitada ka, kuidas hinnati võimalust kasutada suuremas ulatuses riigimetsa. Planeeringust jääb mulje, et uus trassikoridor suunatakse valdavalt läbi eraomandis olevate metsade. Kui see mulje ei vasta tegelikkusele, palun esitada võrdlev analüüs, millest nähtub: * milliseid riigimetsa variante kaaluti; * miks need kõrvale jäeti; * milliste kriteeriumide alusel eelistati eraomandis olevaid maid.	Riigimaa kasutamine Riigimaa kasutamist arvestati trassikoridoride kavandamisel planeeringu koostamise algusest. Uute koridoride kujundamise üheks lähtepõhimõtteks oli, et trass peab võimaluse korral läbima riigimaid. Samal ajal tuli arvestada ka teiste tingimustega, sealhulgas vajadusega eelistada põllumaid metsamaadele, vältida elamuid ja looduskaitselisi väärtusi ning hoida trass võimalikult lühikese ja tehniliselt otstarbekana. Seetõttu suunati trassikoridor võimalusel riigimaadele, kuid seda ei käsitletud ainsa ega määrava valikukriteeriumina. Kuna riigimets ei paikne kogu kavandatava ühenduse ulatuses katkematu koridorina, mis võimaldaks moodustada terviklikke alternatiive üksnes riigimetsa kasutamise põhimõttel, ei ole selliseid alternatiive eraldi iseseisvate trassivariantidena koostatud ega võrreldud. Planeeringu koostamisel võrreldi terviklikke trassikoridore, mitte üksikuid maaomandi liike eraldi. Võrdlemisel käsitleti maaomandit ühe majandusliku hindamiskriteeriumina. Eelistatud oli lahendus, mis puudutas vähem eraomandis olevaid kinnistuid ja rohkem riigimaid. Samal ajal hinnati eraldi ka metsamaa hõivet ja raadamisega kaasnevaid mõjusid. Seetõttu ei olnud võimalik automaatselt eelistada riigimetsa kasutamist näiteks olukorras, kus alternatiiv võimaldas kasutada eraomandis olevat põllumaad või vähendada mõju elamutele, looduskeskkonnale või muudele väärtustele. Kui eelistatud trassikoridor läbib konkreetsetes lõikudes eraomandis olevaid maid, tuleneb see asjaolust, et maaomand oli üks mitmest samaaegselt kaalutud tegurist. Trassi valikul tuli arvestada ka elamute paiknemise, looduskaitsepiirangute, metsamaa raadamise mahu, trassi pikkuse, tehnilise teostatavuse ning teiste sotsiaalsete, majanduslike ja keskkonnamõjudega. Mõjude hindamise käigus võrreldi alternatiive ka puudutatud eraomandis kinnistute arvu alusel ja väiksem eraomandi riive andis alternatiivile eelise. Seetõttu ei saa järeldada, et lahendus on kujundatud eesmärgiga suunata trass valdavalt läbi eraomandis metsade. Koridoride valik põhines erinevate kriteeriumide koondhindamisel, mille üheks osaks oli ka maaomand.
		Palun esitada ka uuringud või analüüsid, milles on hinnatud uue trassikoridori servamõju ja tuuleolude muutuse mõju kõrvalasuvatele metsadele.	Trassikoridori servamõju Trassi rajamise, sh vajadusel raadamisega kaasnevat servamõju metsadele on käsitletud planeeringu mõjude hindamise osana. Juba planeeringu lähteseisukohtades ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmis on välja toodud, et õhuliini rajamiseks raadatava koridori serva jäävates metsades võivad muutuda tuule-, valgus- ja niiskusrežiim ning uue koridori teke võib suurendada tuuleheite ja -murru riski. Ka on arvestatud, et raadatava koridori servaaladel võib avalduda servaefekt, sealhulgas mõju metsa- ja väärtuslepaikadele. Mõjude hindamise aruandes on seda mõju täpsustatud ning metsa- ja väärtuslepaikade puhul on arvestatud raadamisalaga piirnevale metsale avalduva otsese servamõjuga kuni 30 meetri ulatuses. Mõju tegelik ulatus sõltub konkreetse metsa koosseisust, vanusest, olemasolevatest metsaservadest, kasvukohatingimustest ning elektriliini täpsest paiknemisest. Koridoride kavandamisel oli üheks eesmärgiks raadamise ja metsa killustumise vähendamine. Selleks on võimalusel eelistatud põllumaid metsamaadele ning ette on nähtud koridori sisene nihutusruum, mis võimaldab projekteerimisel vähendada mõju metsamaale, väärtuslikele metsaelupaikadele ja teistele loodusväärtustele. Seega on uue trassikoridoriga kaasnevat võimalikku servamõju ja selle muutusi tuuleoludes mõjude hindamisel käsitletud. Samas selgitame, et planeeringu koostamise täpsusastme ei näe ette eraldiseisvat kinnistupõhist ega külapõhist tuuleolude modelleerimist või tuulemurru riski analüüsi iga üksiku metsaala kohta. Seletuskirjas ja mõjude hindamise materjalides on seatud üldhinnangud ja tingimused, millega peab edaspidi elektriliini projekteerimisel arvestama.
		Kokkuvõttes palun enne planeeringu kehtestamist avalikustada või viidata vähemalt järgmistele materjalidele: 1. Trassialternatiivide võrdlev analüüs. 2. Olemasoleva elektrikoridori kasutamise analüüs. 3. Õhuliini ja maakaabli võrdlev analüüs. 4. Minu kinnistuid läbiva trassilahenduse põhjendus. 5. Riigimetsa alternatiivide hindamise materjalid. 6. Servamõju ja tuulekoridori uuringud. 7. Minu kinnistuid puudutavad mõjuanalüüsid. 8. Dokumendid, millest nähtub minu kaasamine enne eelistatud trassi kujunemist. Kuni neid küsimusi ei ole dokumentaalselt põhjendatud, ei saa minu hinnangul lugeda tõendatuks, et minu kinnistuid läbiv trass on kõige sobivam ja kõige vähem koormav lahendus. Seetõttu ei saa ma käesoleval kujul planeeringulahendusega nõustuda. Palun käsitleda käesolevat kirja ametliku vastuväitena ning vastata kõigile selles esitatud	Kokkuvõte Mitmed Teie nimetatud teemasid on planeeringu koostamisel analüüsitud ning põhjendused sisalduvad planeeringu ja mõjude hindamise dokumentides. Samas märgime, et kõigis vastuväites toodud küsimustes ei ole koostatud eraldi kinnistupõhiseid uuringuid või analüüse. 1. Trassialternatiivide võrdlev analüüs on koostatud. Alternatiivide võrdlemise metoodika ja esimese võrdlusetapi tulemused on esitatud dokumendis „Trassialternatiivide võrdluse seletuskiri" (ptk 1, lk 3–7) ning Saaremaa keskosa kohta ptk-s 2.2 (lk 12–15). Eskiisprojekti täpsusastmes alternatiivide lõplik võrdlus on esitatud mõjude hindamise aruande peatükkides 7 ja 8 ning koondatud tabelisse 53. 2. Olemasoleva elektrikoridori kasutamise võimalust on eraldi kaalutud. Sellekohane analüüs on esitatud planeeringu seletuskirja ptk-s 3.7.3 (lk 32–34) ning mõjude hindamise aruande ptk-des 8.2.3–8.2.4. Võrdluses käsitleti muu hulgas alternatiivi, mis kasutab suuremas ulatuses olemasolevat 35 kV ja 110 kV liinikoridori. 3. Õhuliini ja maakaabli võrdlevat trassialternatiivide uuringut eraldi koostatud ei ole, tuginetud on varasematele uuringutele ja olemasolevale teadmisele (sh teiste riikide kogemusele). Õhuliini ja maakaabli tehnilisi, tööhinduse, kasutuse ning maksumusega

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
		küsimustele sisuliselt.Kui vastus seisneb viites avalikult kättesaadavatele dokumentidele, palun iga küsimuse puhul viidata konkreetsele dokumendile, peatükile, leheküljele või muule täpselt määratletavale osale, millest vastav analüüs või põhjendus nähtub. Üldisest viitest planeeringu veebilehele või dokumentide loetelule ei piisa. Kui mõne käesolevas vastuväites nimetatud küsimuse kohta ei ole eraldi analüüsi, uuringut või põhjendust koostatud, palun seda vastuses selgesõnaliselt kinnitada.	seotud erinevusi on käsitletud lähteseisukohtade ja programmi ptk-s 2.3 (lk 12–18) ning planeeringu seletuskirja ptk-s 2.1 (lk 11–12). 4. Üksnes teie kinnistuid puudutavat eraldiseisvat transsivaliku põhjendust ei ole koostatud. Katastriüksuste läbimine tuleneb kogu Paiküla–Mägi-Kurdla 1-1 transsikoridori asukohavalikust. Koridori kujunemist selles lõigus tervikuna on kirjeldatud dokumendis „Täpsustatud transsialternatiivide kirjeldus" (ptk 2.2.10, lk 33–34) ning lõplikku valikut planeeringu seletuskirja ptk-s 3.7.3 (lk 32–34). 5. Riigimetsa alternatiivide eraldi uuringut ei ole koostatud. Maaomand ja metsamaa kasutus olid siiski alternatiivide kujundamisel ja võrdlemisel eraldi hinnatavad kriteeriumid. Vastavad põhimõtted on esitatud dokumendi „Täpsustatud transsialternatiivide kirjeldus" ptk-s 1.2 (lk 9–10) ning „Transsialternatiivide võrdluse seletuskirjas" (ptk 1, lk 5). 6. Tuulekoridori või tuulemurru modelleerimise uuringut ei ole koostatud. Metsade servamõju on käsitletud mõjude hindamise aruande ptk-s 8.19.3. 7. Teie kinnistute kohta eraldiseisvat kinnistupõhist mõjuanalüüsi ei ole koostatud. Mõjusid on hinnatud transsikoridori ja selle mõjuala kaupa mõjude hindamise aruandes. Konkreetse kinnistu tegelik koormatus sõltub projekteerimise käigus määratavast liini, mastide ja kaitsevööndi täpsest paiknemisest. 8. Maaomanike kaasamise põhimõtted ja menetlusetapid on kirjeldatud lähteseisukohtade ja programmi ptk-s 5.3 ning planeeringu seletuskirja ptk-des 3.3–3.4. Esialgsed transsialternatiivid avalikustati 2025. aasta jaanuaris ning neid tutvustati 2025. aasta veebruaris toimunud avalikel aruteludel. Täpsustatud alternatiivid avalikustati 2025. aasta mais ning neid tutvustati 2025. aasta juunis toimunud avalikel aruteludel. Eelistatud planeeringulahenduse ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande avaliku väljapaneku järel toimusid 2025. aasta detsembris täiendavad kaasamiskoosolekud puudutatud maaomanike ja kohalike elanikega. Personaalsete teadete saatmise andmed ei ole avalikult planeeringudokumentide osa. Kui Teil ei ole varasemaid teavitusi säilinud, on võimalik kontrollida menetluse käigus saadetud teadete edastamise kuupäevi (28.01.2025, 09.07.2025, 03.11.2025, 18.06.2026, 02.09.2026) oma ametlikust eesti.ee postkastist. Eeltoodust tulenevalt on Saaremaa keskosa transsialternatiive ning nende sotsiaalseid, majanduslikke, tehnilisi ja keskkonnamõjusid planeeringu koostamise käigus hinnatud ning olemasoleva elektrikoridori kasutamise võimalust sisuliselt kaalutud. Samas ei ole kõigi Teie vastuväites nimetatud teemade kohta koostatud eraldiseisvaid kinnistupõhiseid uuringuid või analüüse. Planeeringu eelistatud lahendus põhineb alternatiivide võrdlemisel kogu transsilõigu ulatuses ning erinevate mõjude koondkaalutlusel. Täiendav teave Kompensatsiooni ja talumistasu kohta saab täpsemat teavet maaomanikele koostatud juhendist: juhendmaterjal maaomanikele. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	
31	**LMK OÜ**			
	09.08.2026 e-kiri	Kavandatav elektriühenduse trass läbib mitut LMK OÜ-le kuuluvat kinnistut Saaremaal ([redacted] küla [redacted]; [redacted] küla [redacted]). Hetkel on transsikoridor kavandatud diagonaalis läbi [redacted] kinnistu niimoodi, et trass läbib kõige kõrgema boniteediga (bon I ja Ia) ja kõige viljakamaid metsa kasvukohatüüpe (JM, JK, SL). Teeme ettepaneku elektritrassi asukoha väikseks korrigeerimiseks [redacted] külas, et mõju metsaraadamisele oleks väiksem ja transsikoridor läbiks majandamiseks vähem väärtuslikke metsaeraldisi. Lisaks paikneks alternatiivne trassilõik kruusakattega teede ääres, mis teeb trassi ehitamise ja hilisema hooldamise lihtsamaks ja odavamaks. Teemaa arvel väheneb vajadus metsa raadata, maahõive ja keskkonnamõju on selle võrra väiksem. Nihutatud elektritrass jääks endiselt meile kuuluvale [redacted] kinnistule. Trassi nihutamise ettepanek on lisatud kirjale (lisatud joonisel 1 märgitud punasega). Absurdne on, et riik planeerib Mägi-Kurdla alajaama asukohta kõrge boniteediga haritavale maale (bon 53), samal ajal andes koostava üleriigilise planeeringuga suuniseid maahõive vähendamiseks ja väärtuslike põllumaade kaitsmiseks läbi planeeringute. Väärtuslike põllumaade kaitsmise printsiipe on arvestanud ka kehtiv Laimjala valla üldplaneering. Mägi-Kurdla alajaam on võimalik planeerida samale maaüksuse (38601:003:0454) põõsastikuga kaetud alale, mida ei kasutata põllumajanduslikult ega metsamajanduslikult (lisatud joonisel 1 märgitud rohelisega). Alajaama nihutamine ei muuda oluliselt selle rajamise maksumust. Meile kuuluval [redacted] kinnistul ([redacted]) läbib kavandatav elektritrass rajatud ja hooldatud kuusenoorendikku. Noorendik raadatakse trassikoridori alal. Likviidset puitmaterjali noorendiku raiest ei teki, samas nende rajamiseks on tehtud olulisi kulutusi. Palun jagage informatsiooni, millise metoodika alusel arvutatakse kompensatsioon noorendiku raadamise eest ja metsamaa eest, mis jääb trassikoridori ja ei ole enam metsamajandamiseks kasutatav.	Täname Teid Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu kohta esitatud arvamuse ja konkreetsete ettepanekute eest. Olete teinud ettepaneku korrigeerida maakaabli trassikoridori [redacted] maaüksusel ja nihutada Mägi-Kurdla alajaam sama piirkonna põõsastikuga kaetud alale. Samuti olete küsinud [redacted] maaüksusel paikneva kuusenoorendiku raadamise ja edaspidi metsanduslikult piiratud maa eest makstava hüvitise kohta. Oleme esitatud ettepanekud läbi vaadanud ja hinnanud nende sobivust planeeringulahenduse tehniliste ning ruumiliste lähtekohtadega. Ettepanek muuta transsikoridori [redacted] maaüksusel Mõistame Teie ettepaneku eesmärki vähendada [redacted] maaüksusel väärtuslikuma metsamaa mõjutamist ning kasutada kaabli rajamisel võimalikult palju olemasolevate teede lähedust. Metsamaa hõive ja raadamise vähendamine on ka planeeringu koostamisel oluline kaalutlus. Samas tuleb elektriühenduse kavandamisel arvestada kogu ühenduse tehnilise terviklahendusega. Planeeringu üheks põhimõtteks on hoida trass võimalikult lühike ja sirge, kuna trassi pikenemine suurendab investeeringu- ja ülekandekulusid ning üldjuhul ka maahõivet ja keskkonnamõju. Teie kirja joonisel 1 punasega näidatud lahendus muudaks kavandatud kaablikoridori pikemaks ja käänulisemaks. Esitatud alternatiivi on võrreldud eelistatud lahendusega maakasutuse, keskkonnamõjude ning tehniliste ja majanduslike aspektide lõikes. Hindamise tulemusel ei ole ilmnenud asjaolusid, mis annaksid alust eelistatud lahenduse muutmiseks. Hindamise põhjal ei vähenda esitatud alternatiiv raadamisvajadust. Vastupidi, alternatiivse trassi korral tuleks raadata suurem metsamaa pindala kui eelistatud lahenduse puhul. Hinnanguliselt kuulub eelistatud lahenduse korral raadamisele ligikaudu 1,4 hektarit metsamaad, samas kui esitatud alternatiivi korral ligikaudu 2,0 hektarit. Ka puudutatud kinnistul jääb raadatava ala ulatus mõlema lahenduse puhul suurusjärgus samaks. Lisaks on esitatud alternatiiv ligikaudu 430 meetrit pikem kui eelistatud lahendus. Arvestades maakaabli rajamise maksumust, suurendaks selline lahendus investeeringukulu märkimisväärselt. Seetõttu ei ole alternatiiv tehniliste, keskkonnaalaste ja majanduslike kaalutluste koondhindamisel osutunud eelistatud lahendusest soodsamaks. See ei tähenda siiski, et kaabli täpne kulgemine määratud koridoris oleks lõplikult fikseeritud. Planeeringuga on maakaablile määratud 20 meetri laiune trassikoridor, mis võimaldab projekteerimisel täpsustada selle paiknemist ning hinnata võimalusi mõju vähendamiseks olemasolevale maakasutusele ja loodusväärtustele. Seetõttu saab projekteerimise järgmises etapis hinnata, kas kaablit on võimalik koridori piires paigutada viisil, mis vähendab mõju Teie kirjeldatud metsaeraldistele.	08.09.2026 nr 13-3/2759-2

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
			Ettepanek muuta Mägi-Kurdla alajaama asukohta Planeeringulahenduse kohaselt kavandatakse Mägi-Kurdla alajaam riigi omandis olevale Tammemäe maaüksusele (38601:003:0454). Alajaama maa-ala vajadus on ligikaudu 300 × 200 meetrit. Selles sõlmpunktis ühendatakse Saaremaa keskosast saabuv 330 kV õhuliin Saaremaa idarannikule suunduvate kaabelliinidega ning nähakse ette ka perspektiivse 110 kV ühenduse valmidus. Mõistame Teie tähelepanekut, et praegu kavandatud alajaam paikneb kõrge boniteediga põllumajandusmaal. Alajaama asukoha valikul on siiski arvestatud mitut tegurit, sealhulgas olemasoleva juurdepääsu olemasolu, riigimaa kasutamise võimalust, maa hõive ulatust ning liinide ja kaablite tehnilist sobivust. Teie pakutud alternatiivne asukoht ei jää tervikuna riigi omandisse, vaid ulatuks osaliselt eraomandisse. See tähendaks täiendava eraomandi omandamise vajadust, samas kui kavandatud lahendus võimaldab rajada alajaama tervikuna riigimaale. Samuti ei saa alajaama asukohta käsitleda eraldiseisvalt sellele suunduvatest liinidest ja kaablitest. Alajaam peab võimaldama tehniliselt terviklikult ühendada Saaremaa keskosa õhuliini ning Saaremaa idarannikule suunduvad 330 kV kaabelliiniid. Sellest tulenevalt ei ole võimalik Mägi-Kurdla alajaama nihutada kirja joonisel 1 roheliisega näidatud asukohta. Alajaama täpsem lahendus, sealhulgas seadmete, juurdepääsude, kuivenduse ning muu tehnilise taristu paiknemine, täpsustub projekteerimise käigus. Seejuures võetakse arvesse ka Teie tähelepanekuid väärtusliku põllumajandusmaa kasutamise kohta. [redacted] maaüksusel noorendiku raadamine ja hüvitamine Teie kirjelduse kohaselt läbib eelistatud trassikoridor [redacted] maaüksusel rajatud ja hooldatud kuusenoorendikku, mille rajamiseks on tehtud märkimisväärseid kulutusi. Selgitame, et planeeringuga näidatud õhuliini trassikoridor ei võrdu automaatselt kogu ulatuses raadatava maa-alaga. Praegu on õhuliini trassikoridori laius 140 meetrit, kuna see sisaldab nii võimalikku kaitsevööndit kui ka projekteerimiseks vajalikku nihutamisruumi. Liini ja mastide täpne paiknemine selgub projekteerimise käigus. Samuti ei tähenda kaitsevööndi olemasolu automaatselt kogu ala raadamist. Planeeringu kohaselt tuleb metsamaal kasutada lahendusi, mis vähendavad raadamise ulatust ning püsivaid maakasutuspiiranguid võimalikult palju. Seetõttu saab [redacted] maaüksusel raadamise tegeliku ulatuse ja maa kasutamise piirangud kindlaks määrata alles pärast projekteerimislahenduse valmimist. Planeeringu kehtestamise järel ning enne ehitamist sõlmib Elering AS puudutatud maaomanikega kasutusõiguse lepingud. Hüvitise suurus ja kasutusõiguse tingimused sõltuvad rajatise lõplikust paiknemisest ning kinnisasjale avalduvast tegelikust mõjust. Noorendiku rajamiseks tehtud kulud, puistu vanus, seisund ja muud kinnistupõhised asjaolud on võimalik Eleringiga peetavates läbirääkimistes eraldi välja tuua. Kokkuvõte Selgitame, et [redacted] maaüksuse maakaabli trassikoridori ega Mägi-Kurdla alajaama asukohta ei ole võimalik muuta esitatud ettepaneku kohaselt, kuna alternatiivne lahendus ei osutunud tehniliste, keskkonnaalaste ja majanduslike kaalutluste koondhindamisel eelistatud lahendusest soodsamaks. Samas peame oluliseks Teie tähelepanekuid [redacted] maaüksuse väärtuslikumate metsaeraldiste kohta. Esitatud teavet võetakse arvesse projekteerimise käigus maakaabli täpse paiknemise	
32	**A.K.**			
	09.08.2026 kiri	Teatan käesolevaga vastusena Teie teavitusele, et mina, [redacted] (isikukood: [redacted]), kinnistu [redacted] (katastritunnus: [redacted]) omanikuna, ei nõustu Eesti-Läti neljanda elektriühenduse trassikoridori nihutamisala ja eelistatud trassi planeerimisega läbi minu omandis oleva kinnistu. Esitan planeeringulahenduse eelnõu kohta järgmised põhjendused, vastuväited ja ti ngimused: 1. Mõju põllumajanduslikule tootmisele: Minu kinnistu näol on tegemist aktiivses kasutuses oleva põllumaaga ja karjamaaga. 330 kV õhuliini ja selle alusmasti paigaldamine ning kuni 80-meetrise kaitsevööndi seadmine kahjustab oluliselt maa sihtotstarbelist kasutamist. Kõrgepingeliin ja mastid takistavad kaasaegse põllumajandustehnika liikumist, raskendavad maaharimist, külvamist, saagikoristust ning potentsiaalsete irrigatsioonisüsteemide rajamist.	Täname Teid Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu kohta esitatud arvamuse ja vastuväite eest. Esitatud seisukohti on planeeringulahenduse koostamisel kaalutud ning alljärgnevalt vastame Teie toodud küsimustele ja vastuväidetele. Mõju põllumajanduslikule tootmisele ja põllumaale Mõistame, et aktiivses kasutuses oleval põllu- ja karjamaal võivad õhuliini mastid mõjutada põllumajandustööde korraldamist ning maa senist kasutust. Selgitame, et selles asukohas ei kavandata täiesti uut liinikoridori, vaid uus 330 kV õhuliini rajamisel laiendatakse olemasolevat 110 kV õhuliini koridori. Olemasoleva 110 kV liini kaitsevööndi ulatus on praegu 25 meetrit mõlemale poole liini, kavandatava 330 kV õhuliini kaitsevöönd saab olema 40 meetrit kummalegi poole liini telge. Seega suureneb olemasolev kaitsevöönd mõlemal pool 15 meetrit. Õhuliini kaitsevöönd ei välista põllumajandusmaa edasist kasutamist. Põllu- ja karjamaad on võimalik ka pärast liini rajamist jätkuvalt kasutada, püsivalt langeb kasutusest välja vaid masti enda alla jääv maa. Kaitsevööndis tuleb põllumajandustegevuse puhul järgida elektriohutusest tulenevaid nõudeid. Samuti selgitame, et riigi eriplaneeringuga ei selgu praegu mastide täpseid asukohti. Nende paiknemine saab selgeks ehitusprojekti koostamise käigus edaspidi. Projekteerimisetapis analüüsitakse mastide paiknemise võimalusi ning	08.09.2026 nr 13-3/2760-2

Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
		võimalusel arvestatakse maakasutuse, põllumassiivide paiknemise, põllumajandustehnika liikumisteede, juurdepääsude ja maaparandussüsteemidega, et vähendada õhuliini mõju põllumajanduslikule tegevusele.	
	2. Elektromagnetväli ja mõju loomade karjatamisele: Planeeritava 330 kV tugevvooluliiniga kaasneb tugev elektromagnetväli ning liini surin. See mõjutab otseselt loomade heaolu ning võib muuta antud maa-ala loomade karjatamiseks kõlbmatuks. Tugev elektromagnetväli ja sellest tulenev stress võivad takistada karjatamist, halvendada loomade tervist ning vähendada karja tootlikkust. Antud piirang muudab osa minu karjamaast kasutusmõistmatuks.	Elektromagnetväli ja mõju loomade karjatamisele Mõistame Teie muret seoses kavandatava 330 kV õhuliini elektromagnetvälja ning võimaliku mõjuga loomade heaolule ja karjatamisele. Selgitame, et riigi eriplaneeringu koostamise käigus on Tallinna Tehnikaülikool koostanud eraldi elektromagnetväljade (EMV) eksperthinnangu, milles hinnati kavandatava 330 kV liini elektri- ja magnetväljade tugevust ja võrreldi neid Eestis kehtivate piirväärtustega. Eksperthinnangu kohaselt ei anna uuring alust järelduseks, et 330 kV õhuliini kaitsevööndisse jääv maa muutuks elektromagnetvälja tõttu loomade karjatamiseks kõlbmatuks. Hinnangus on eraldi märgitud, et ka liini vahetus läheduses ei seata elektromagnetväljast tulenevalt piiranguid põllumajanduslikule tegevusele, sealhulgas loomakasvatusele ja taimekasvatusele. Liini keskteljest eemaldudes vähenevad elektri- ja magnetväljade tugevused kiiresti ning hinnangus kirjeldatud mõjuvööndid on jätkuvalt sobilikud põllumajanduslikuks kasutamiseks. Seega ei kinnita koostatud eksperthinnang, et kavandatava õhuliini elektromagnetväli muudaks osa [redacted] kinnistust põllumajanduslikuks kasutuseks sobimatuks või takistaks seal loomade karjatamist.	
	3. Maa turuväärtuse märkimisväärne langus: Trassikoridori ja hilisema 80-meetrise kaitsevööndi seadmine vähendab pikaajaliselt, pöördumatult ja drasti liselt minu kinnistu turuväärtust. Kuna maa kasutusvõimalused kitsenevad ja kinnistule seatakse piirangud, on seda tulevikus turul võimatu algse väärtusega realiseerida või tagati sena kasutada.	Maa turuväärtuse võimalik vähenemine Mõistame Teie muret seoses elektriliini võimaliku mõjuga kinnistu väärtusele. Samas ei anna planeeringu koostamise käigus läbi viidud mõjude hindamine alust järeldusele, et õhuliini tõttu väheneks kinnistu turuväärtus pikaajaliselt, pöördumatult ja märkimisväärselt või et kinnistut pole tulevikus võimalik võõrandada ega tagatisena kasutada. Konkreetse kinnistu turu- või tagatisväärtus sõltub paljudest asjaoludest ning seda ei ole võimalik riigi eriplaneeringu üldistusastmes üheselt hinnata. Oluline on arvestada, et [redacted] kinnistut läbib juba olemasolev 110 kV õhuliin ja uus 330 kV õhuliin kavandatakse rajada olemasoleva liinikoridori laiendamisega. Planeeringu mõjude hindamisel käsitleti majanduslikke mõjusid ka olemasolevaid liinikoridore kasutavate alternatiivide puhul. Sealjuures on arvestatud, et elektriliiniga seotud visuaalne ja kasutuslik mõju on piirkonnas juba olemas ning olemasoleva koridori kasutamine ei põhjusta üldjuhul samaväärset uut mõju, nagu täiesti uue liinikoridori rajamine seni mõjutamata alale. Samuti on oluline täpsustada piirangute tegelikku ulatust. Nagu eelpool öeldud, on olemasoleva 110 kV õhuliini kaitsevöönd 25 meetrit mõlemale poole telge (kokku 50 meetrit). Kavandatava 330 kV liini kaitsevöönd ulatub 40 meetrit mõlemale poole liini (kokku 80 meetrit). Seega suureneb kaitsevööndi ulatus 15 meetri võrra mõlemale poole. Planeeringus kasutatav kuni 140 meetri laiune trassikoridor ei kujuta endast püsivat piiranguala, vaid projekteerimiseks vajalikku ruumivaru liini täpsemaks paigutamist koridori sees. Pärast liini rajamist jäävad üsivad kitsendused kehtima üksnes tegeliku liini ja selle kaitsevööndi ulatuses (80 meetrit). Nii ei määra riigi eriplaneering ka mastide täpseid asukohti. Need selguvad projekteerimisetapis, kus lahenduste koostamisel arvestatakse võimalusel olemasoleva maakasutuse ja maaomanike huvidega, et mõju oleks võimalikult väike. Kui kinnistule rajatakse lõplik elektriliin või selle teenindamiseks vajalik taristu, lepitakse maaomaniku ja Elering AS-i vahel kokku maa kasutamise tingimused. Kasutamise kitsenduste eest nähakse õigusaktides sätestatud tingimustel ette hüvitamine ja talumistasu maksmine.	
	4. Nõue alternatiivsete asukohtade leidmiseks: Palun kaaluda trassikoridori nihutamist selliselt, et see ei läbiks tootmises olevat põllu- ja karjamaad, või viia ühendus antud lõigus maakaablina, mis kõrvaldaks õhuliini negati ivsed mõjud keskkonnale ja maakasutusele.	Alternatiivne asukoht Esitatud ettepanekut on planeeringu koostamise käigus kaalutud, kuid lahenduse muutmist selles lõigus ei peeta põhjendatuks. Antud piirkonnas kavandatakse 330 kV õhuliin olemasoleva 110 kV õhuliini koridori kasutades. Olemasoleva koridori kasutamise eesmärk on koondada uus taristu võimalikult suures ulatuses juba tehnorajatisest mõjutatud alale ning vältida täiesti uute liinikoridoride ja täiendavate kitsenduste tekitamist seni mõjutamata kinnistutele. Trassikoridori nihutamine üksnes selleks, et vältida ühe kinnistu põllu- või karjamaad, tooks üldjuhul kaasa mõju kandumise teistesse asukohtadesse ning puudutaks täiendavaid maaomanikke. Seetõttu on olemasolevate koridoride kasutamist käsitletud planeeringu koostamisel olulise mõju vähendamise põhimõttena. Samuti ei tähenda õhuliini paiknemine põllu- või karjamaal selle maa põllumajanduslikust kasutusest väljalangemist. Nagu eelnevates vastustes selgitatud, on tegevuse jätkamine liini kaitsevööndis võimalik ning püsivalt jääb kasutusest välja vadi mastialune maa. Planeeringu koostamisel on arvestatud, et põllumaa täielik vältimine ei ole ulatusliku taristuobjekti rajamisel praktikas võimalik. Seetõttu on eesmärk vähendada mõju maakasutusele ning võimalusel säilitada põllumassiivide ja maaparandussüsteemide toimimine. Ettepanekut rajada antud lõigus ühendus õhuliini asemel maakaablina ei ole planeeringus peetud tehniliselt ja majanduslikult põhjendatuks, kuna sama ülekandevõimsuse saavutamiseks on maakaabli puhul vaja mitut paralleelset kaablit, rajamisega	

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
			kaasnevad ulatuslikud kaevetööd ning vajalikud on täiendavad tehnilised seadmed. Planeeringu majanduslıku analüüsi kohaselt on õhuliini rajamine oluliselt kulutõhusam ning see on hinnatud ka käideldavuse seisukohalt töökindlamaks ja rikete korral kiiremini taastatavaks lahenduseks. Lisaks ei kõrvaldaks maakaabel kõiki keskkonna- ja maakasutusmõjusid, vaid muudaks nende iseloomu. Maakaabli rajamine eeldab ulatuslikku pinnase avamist ning võib mõjutada põllumajandusmaad, maaparandussüsteeme ja pinnase omadusi. Seetõttu ei ole põhjendatud viia üksikut kinnistut või lühikest liinilõiku maa alla üksnes õhuliiniga kaasnevate kohalike mõjude vältimiseks. Planeeringus kasutatakse maakaablit neis lõikudes, kus see tuleneb elektriühenduse terviklikust tehnilisest lahendusest. Samas on võimalik mõju konkreetsele kinnistule vähendada projekteerimisetapis. Riigi eriplaneering ei määra veel mastide täpseid asukohti, hilisemal projekteerimisel kaasatakse puudutatud maaomanikud. Mastide ja juurdepääsuteede paiknemine tuleb lahendada viisil, mis vähendab võimalikult palju mõju maakasutusele ja põllumajandustegevusele. See võimaldab arvestada muu hulgas põllumassiivide kuju, põllutehnika liikumisteede, maaparandussüsteemide ning võimaluse korral mastide paigutamisega põllumajandustegevust vähem häirivatesse asukohtadesse. Eeltoodust tulenevalt ei peeta trassikoridori nihutamist ega õhuliini asendamist maakaabliga selles asukohas põhjendatuks. Teavitame, et Elering AS-i tellimusel on Tallinna Tehnikaülikoolil peagi valmimas õhuliini ja maakaabli võrdlusuuring, milles võrreldakse 330 kV õhu- ja maakaabelliinide tehnilisi lahendusi, töökindlust ning maksumusega seotud erinevusi. Eesti–Läti IV elektriühenduse planeeringu puhul vaadeldakse täpsemalt ligikaudu 100 km pikkust Mägi-Kurdla–Kotlandi ühendust Saaremaal. Uuring aitab selgitada, millised võimalused ja piirangud kaasnevad nii pika 330 kV ühenduse rajamisel õhuliini või maakaablina ning millised on lahenduste peamised erinevused. Uuring valmib hiljemalt avalike arutelude ajaks septembris ning avaldatakse planeeringu kodulehel.
		5. Nõue õiglaseks taluvustasuks ja erakorraliseks kompensatsiooniks: Kui riiklikest huvidest lähtuvalt ei ole siiski võimalik trassi minu kinnistust mööda suunata, nõuan trassi talumise eest väga head, erakorralist ja õiglast taluvustasu ning kompensatsiooni. Kuna seadusjärgne minimaalne talumistasu ei kata reaalses põllumajanduses ja loomakasvatuses tekkivat kahju, nõuan erilepingu sõlmimist, mis peab sisaldama: o Maa turuväärtuse languse täielikku hüvitamist (ühekordne kompensatsioon varalise kahju eest, mis põhineb sõltumatu eksperdi hindamisel enne ja pärast liini rajamist). o Erakorralist ja õiglast iga-aastast taluvustasu, mis katab liini olemasolust ti ngitud ebamugavused , piirangud ja elektromagnetvälja mõjud karjamaale. o Ehitusaegsete kahjude hüvitamist. Täielikku kompensatsiooni rasketehnika tekitatud pinnase ti henemise , mulla struktuuri rikkumise ja sellest tuleneva saagikuse languse eest. o Otseste põllumajanduslike ja loomakasvatuslike kahjude (nt saagikuse või tootlikkuse kahanemine) täielikku ja iga-aastast hüvitamist. o Hüviti st maakasutuse ebamugavuse, piiratud karjatamisvõimaluste ja liini hooldustööde käigus tekitatava võimaliku kahju eest. Palun Teid hoida mind kursis planeeringu järgmiste etappidega, sealhulgas projekteerimise käigus trassi täpsustumisega, ning kaasata mind läbirääkimistesse kohe, kui hakatakse arutama talumistasude, kompensatsioonide ja lepingute ti ngimusi. Palun kinnitust käesoleva arvamuskirja kätt esaamise ja registreerimise kohta.	Kompensatsioonid Selgitame, et kehtivate õigusaktide kohaselt ei ole elektriliini rajamisega seotud kinnistu võimaliku turuväärtuse vähenemise jaoks ette nähtud eraldi automaatset kompensatsioonimehhanismi. See, kas ja millisel määral võib liin mõjutada konkreetse kinnistu turuväärtust, sõltub paljudest asjaoludest ja ei ole võimalik planeeringu koostamise etapis usaldusväärselt ette hinnata. Samas nähakse liini rajamisel ette hüvitis maa kasutamise kitsenduste eest. Konkreetne hüvitamise viis ja ulatus sõltub rajatava taristu lahendusest ning maa kasutamise kokkulepetest. Vajadusel määrab kitsendusest mõjutatud maa väärtuse sõltumatu kinnisvarahindaja. Lisaks makstakse kehtivate õigusaktide alusel talumistasu, mille suurus sõltub maa maksustamishinnast, kaitsevööndi ja katastriüksuse pindala suhtest ning maa sihtotstarbest. Täpsem teave talumistasu kohta on kättesaadav Eleringi veebilehel: Eleringi talumistasu. Põllumajanduslıku tegevuse ja loomakasvatuse osas selgitame, et kavandatav õhuliin ei välista maa edasist kasutamist põllu- või karjamaana ning kasutusest langeb püsivalt välja vaid mastialune maa. Metallist aedikute rajamine võib olla piiratud. Tallinna Tehnikaülikooli elektromagnetväljade eksperthinnang ei toeta seisukohta, et õhuliini elektromagnetväljad muudaksid maa loomakasvatuseks või põllumajanduslikuks kasutamiseks kõlbmatuks. Seetõttu ei ole ette nähtud eraldi iga-aastast hüvitist elektromagnetväljast või karjatamise piiramisest tuleneva mõju eest. Maa kasutamise kitsenduste kompenseerimiseks on seadusega ette nähtud talumistasu. Ehitustööde käigus püütakse säilitada olemasolev olukord võimalikult suures ulatuses ning vältida põhjendamatute kahjustuste tekkimist. Kui ehitusega kaasneb maaomanikule kahju, käsitletakse selle kõrvaldamist või hüvitamist konkreetsetest asjaoludest lähtudes ning kehtivate õigusaktide alusel. See võib puudutada näiteks juurdepääsuteid, maaparandussüsteeme või muid ehitustöödest mõjutatud objekte. Planeeringumenetluse olulistest etappidest teavitatakse puudutatud maaomanikke vastavalt seaduses sätestatud korrale. Juhul, kui planeering viiakse ellu, kaasatakse puudutatud maaomanikud ka projekteerimisetapis, mil täpsustatakse liini kulgemine ning mastide ja juurdepääsuteede lõplikud asukohad. Maa kasutamise tingimuste, talumistasu ning võimalike kokkulepete üle peetavad läbirääkimised toimuvad projekteerimise ja rajamise ettevalmistamise käigus võrguettevõtja ning maaomanike vahel. Teie arvamus on registreeritud ja see lisatakse planeeringu menetlusmaterjalide hulka. Täiendav teave Kompensatsiooni ja talumistasu kohta saab lisateavet maaomanikele koostatud juhendist: juhendmaterjal maaomanikele. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	
33	**K.B.**			
	09.08.2026 kiri	Soovin esitatu alusel avaldada vastuseisu Eesti-Läti IV elektriühenduse riigi eriplaneeringu eelistatud trassilahendusele osas, mis läbib Piiumetsa küla. 330 kV kõrgepingeliini trassikoridori rajamine antud asukohta tekitab põhjendamatut ja ülekaalukat koormust kohalikule elukeskkonnale, mikrokliimale ja loodusele. 1. Taristu koondamise põhimõtte eiramine ja looduskeskkonna kahjustamine Säästva ruumiarengu ja riikliku planeerimispraktika kohaselt tuleb uued tehnovõrgud koondada	Täname Teid Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu kohta esitatud arvamuse eest. Olete väljendanud vastuseisu Piiumetsa küla piirkonda kavandatavale 330 kV õhuliini trassikoridorile ning toonud esile murekohad seoses olemasolevate koridoride kasutamise, looduskeskkonnale ja mikrokliimale avalduva mõju, maa kasutamise võimaluste, elukeskkonna kvaliteedi ning võimalike tervisemõjudega. Taristu koondamise põhimõte ja mõju looduskeskkonnale	08.09.2026 nr 13-3/2762-2

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
		olemasolevatesse taristukoridoridesse. Roovere küla läbiva lõigu puhul rajatakse aga täiesti uus tehislik koridor läbi puutumata maastiku ja eramaade. Roovere piirkond sisaldab väärtuslikke kooslusi, kaitsealust raba metsi ning kaitsealuste liikide elupaiku ning liikumiskoridore. 80-meetrise raielanguga trassikoridor lõhub kohaliku ökoloogilise võrgustiku sidususe ja muudab piirkonna veerežiimi.	Nõustume, et olemasolevate taristukoridoride kasutamine on uute elektriliinide kavandamisel oluline põhimõte. Ka Eesti-Läti neljanda elektriühenduse planeerimisel on lähtutud põhimõttest, et võimaluse korral tuleb eelistada olemasolevat koridori või selle lähedust. Samal ajal tuleb trassi asukoha valikul arvestada ka elamute, looduskaitseliste väärtuste, maakasutuse, tehnilise teostatavuse ja muude mõjudega. Roovere küla paikneb Järvakandi–Paide trassilõigus. Kuna Järvakandi ja Paide vahel puudub olemasolev 330 kV või muu sobiva ulatusega kõrgepingeliini koridor, mida oleks võimalik uue ühenduse rajamisel kasutada, tuli selles lõigus kavandada trassialternatiivid valdavalt uutesse koridoridesse. Pärast alternatiivide võrdlemist ja mõjude täpsustamist jäid lõplikku võrdlusse Järvakandi–Paide 3 ja Järvakandi–Paide 4. Eelistatud lahenduseks valiti Järvakandi–Paide 3. Valik põhineb alternatiivide sotsiaalsete, majanduslike, tehniliste ja keskkonnamõjude terviklikul võrdlemisel. Võrreldes alternatiiviga Järvakandi–Paide 4 läbib eelistatud lahendus vähem eraomandis olevaid kinnistuid, väldib suuremal määral kattumist märgalade ja maardlatega ning on taimestiku, elupaigatüüpide, vääriselupaikade ja kaitstavate linnuliikide elupaikade säilimise seisukohast tervikuna soodsam. Roovere piirkonna loodusväärtustega on planeeringulahenduse koostamisel arvestatud ka asukohapõhiste tingimuste kaudu. Iidva ja Piiumetsa looduskaitsealasid ühendavas metsise siirdekoridoris tuleb projekteerimisel kujundada 20–50 meetri laiune metsakanaliste ökodukt ning rohevõrgustiku aladel tuleb mastide, juurdepääsuteede ja tööplatside kavandamisel minimeerida raadamist ning vältida täiendavate barjääriefektide teket. Samuti selgitame, et 330 kV õhuliini 80 meetri laiune kaitsevöönd ei tähenda automaatselt kogu selle ulatuses metsaraiet. Planeeringu tingimuste kohaselt tuleb metsamaal valida lahendus, mis vähendab raadamise, hoolduskoridori ja püsiva maakasutuspiirangu ulatust, tagades samal ajal liini elektriohutuse ja töökindluse.	
		2. Mõju mikrokliimale ja tuulekoridori teke Roovere küla piirkonnas on varasemate raiete tõttu juba praegu tuulekoormus märgatavalt suurenenud. 80 meetri laiuse metsaraiega trassikoridori rajamine tekitab piirkonda täiendava massiivse tuulekoridori. See muudab oluliselt kohalikku mikrokliimat, halvendab elutingimusi ning suurendab tuulemurru riski koridoriga piirnevatel metsaaladel.	Mõju mikrokliimale ja tuuleoludele Mõistame Teie tähelepanekut, et uue koridori rajamine võib suurendada olemasolevate metsaalade avatust tuulele ning et Teie hinnangul on piirkonnas varasemate raiete tõttu tuule mõju juba suurenenud. Planeerimisprotsess ei näe ette eraldi Roovere piirkonna kohta koostatud mikrokliima- või tuulekoormuse modelleerimist. Seetõttu ei ole käesolevas planeeringuetapis võimalik kvantitatiivselt hinnata võimalikke muutusi konkreetsete kinnistute või piirnevate metsaalade tuulekoormuses. Planeeringusse on siiski seatud tingimused, mille eesmärk on vähendada metsamaa killustumist ja uute metsaservade teket. Projekteerimise käigus tuleb kasutada trassikoridori sisest nihutamisruumi ning hinnata võimalusi liini telje, mastide ja juurdepääsuteede paiknemise täpsustamiseks selliselt, et vähendada mõju metsamaale ja rohevõrgustikule. Teie tähelepanekut võimaliku tuulemurru riski kohta võetakse edaspidises projekteerimise etapis lähteinfona arvesse.	
		3. Sotsiaal-majanduslik mõju ja maakasutuse piirangud Trassikoridori rajamine piirab oluliselt maa ja metsa sihipärast majandamist ning põhjustab kinnistute turuväärtuse olulise languse. Kesk-Eestis metsade vahel elavatele ja majandavatele maaomanikele on maa ja mets oluliseks elatusallikaks ning toimetuleku tagajaks.	Mõju maa kasutamisele ja maaomanikele Planeeringu alternatiivide võrdlemisel on arvestatud ka eraomandile ja maakasutusele avalduvaid mõjusid. Hindamiskriteeriumide hulka kuulusid muu hulgas maa hõivamine, maaomand, elamumaa, metsamajanduslik maakasutus ning väärtuslik põllumajandusmaa. Planeerimisprotsessis ei nähta ette eraldi üksikute kinnistute võimalikku turuväärtuse muutuse hindamist. Seetõttu ei ole menetluses võimalik kinnitada võimaliku väärtuse muutuse ulatust konkreetse kinnistu puhul. Pärast planeeringu kehtestamist kaasatakse puudutatud maaomanikud edasisse projekteerimisse ning neile tutvustatakse liini, mastide, juurdepääsude ja tööalade täpsemaid lahendusi. Enne ehitust sõlmib Elering AS puudutatud maaomanikega vajalikud kokkulepped ning maksab seadusest ja kokkulepetest tulenevaid hüvitisi. Pärast elektripaigaldise rajamist makstakse seaduses sätestatud tingimustel talumistasu.	
		4. Visuaalne ja mürasaaste ning Roovere küla väärtus elukeskkonnana seisneb säilinud loodusmaastikus, vaikuses ja looduslikus mitmekesisuses. Kõrgepingeliini tekitatav müra (eriti tugev müra niiske ilmaga) ja tehislik visuaalne häiring (massiivsed mastid ja liinid traditsioonilises maastikupildis) degradeerivad elukeskkonda ja muudavad maa-ala tööstusliku ilmega tehniliseks vööndiks. Samuti on meie peres 3 väikelast ja on tõestatud kõrgepinge elektriliinide ja laste leukeemia tekke tugev seos. Loodan mõistvale suhtumisele ja elukeskkonda säästvate otsuste tegemisele	Visuaalne mõju, müra ja tervisemõjud Nõustume, et 330 kV õhuliin muudab kohalikku maastikupilti ning seda mõju ei ole võimalik täielikult vältida. Visuaalse mõju vähendamine on olnud üks alternatiivide võrdlemise kriteeriumidest. Planeeringu tingimuste kohaselt tuleb võimaluse korral vältida mastide paigutamist elamute otsesesse vaatekoridori ning kavandada õhuliin püsiva inimeste viibimisega hoonetest võimalikult kaugele. Olete juhtinud tähelepanu ka kõrgepingeliiniga kaasneda võivale mürale, sealhulgas niiske ilmaga tekkivale helile. Planeeringumenetluses ei teostata üksikkinnistute kohta eraldi kasutusaegse müra modelleerimist. Seetõttu ei ole käesolevas planeeringuetapis võimalik anda hinnangut võimaliku müra täpsele tasemele konkreetse kinnistu juures. Teie tähelepanek võetakse edasisel projekteerimisel arvesse.	

Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
		Samuti olete väljendanud muret võimalike tervisemõjude pärast, sealhulgas seose pärast kõrgepingeliinide ja laste tervise vahel. Planeeringu koostamisel on arvestatud elektromagnetväljade mõju käsitlevate uuringute ja kehtivate tervisekaitsenõuetega. Elektriühenduse projekteerimisel ja rajamisel tuleb järgida kehtivaid elektromagnetväljade piirväärtusi ning nende nõuete täitmine on kohustuslik. Planeeringu tingimuste kohaselt tuleb õhuliin kavandada püsiva inimeste viibimisega hoonetest võimalikult kaugele ning projekteerimisel hinnatakse võimalusi mõju vähendamiseks. Kokkuvõte Teie vastuväidetega arvestatakse osaliselt. Esitatud väited ja tähelepanekud on planeeringulahenduse hindamisel läbi kaalutud. Nende põhjal ei ole siiski alust teha muudatusi Roovere piirkonnas eelistatud Järvakandi–Paide 3 trassikoridori asukohas. Trassikoridori valik tugineb alternatiivide sotsiaalsete, majanduslike, tehniliste ja keskkonnamõjude terviklikule võrdlemisele ning asjaolule, et Järvakandi–Paide lõigus puudub olemasolev kõrgepingeliini koridor, mida oleks võimalik uue ühenduse kavandamisel kasutada. Teie esitatud teave Roovere piirkonna looduskeskkonna, võimaliku tuulekoormuse, maakasutuse ja elukeskkonna väärtuse kohta võetakse arvesse järgmises projekteerimise etapis. Planeeringus on selleks ette nähtud trassikoridori sisene nihutamisruum ja mitmed tingimused, mille eesmärk on vähendada mõju looduskeskkonnale, rohevõrgustikule, maaomanikele ja elamutele. Kompensatsiooni ja talumistasu kohta saab täpsemat teavet maaomanikele koostatud juhendist: juhendmaterjal maaomanikele. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	
14.09.2026 e-kiri	Täname vastuse eest seoses Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringuga. Olen nüüd vaadanud ametlikust kaardirakendusest üle oma kinnistu [redacted] [redacted] küla, katastritunnus [redacted] asukoha. Kaardi põhjal ei jää kinnistu Järvakandi–Paide 3 trassikoridori sisse, kuid asub selle vahetus läheduses. Palun täpsustada minu kinnistu kohta järgmised küsimused. 1. Kui kaugele jääb kavandatava trassikoridori lähim serv [redacted] kinnistu piirist ning kui kaugele jääb praegu kavandatav võimalik liini telg elamust?	Olete pöördunud täiendavate küsimustega seoses Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringuga, et saada täpsemat teavet [redacted] kinnistu (katastritunnus [redacted]) kohta. Vastame Teie küsimustele järgnevalt. 1. Trassikoridori kaugus kinnistust ja võimalik liini telje paiknemine Praeguse planeeringulahenduse kohaselt jääb kavandatava trassikoridori lähim serv [redacted] kinnistu lähimast piiripunktist ligikaudu 260 meetri kaugusele. Võimalik lähim elektriliini telg saaks paikneda elamust ligikaudu 360 meetri kaugusel (trassikoridori servast 40 m kaugusel trassikoridori sees) eeldusel, et liin rajatakse trassikoridori selles osas, mis asub kinnistule kõige lähemal.	07.10.2026 nr 13-5/3089-2
	2. Kui suures ulatuses võib liini telge projekteerimise käigus [redacted] kinnistu suunas nihutada?	2. Liini telje võimalik nihutamine projekteerimise käigus Elektriliini lõplik kulgemine täpsustub edaspidi projekteerimise käigus trassikoridori piires. Seejuures peab liin koos kaitsevööndiga jääma riigi eriplaneeringuga määratud trassikoridori sisse. Trassikoridori laius on praegu kavandatud 140 meetrit, et võimaldada projekteerimisel leida liinile sobivaim lahendus, arvestades tehnilisi nõudeid, keskkonnamõjusid ja maakasutust. Liini kaitsevööndi laius on 80 meetrit. Arvestades [redacted] kinnistu paiknemist trassikoridori suhtes, ei ole ette näha vajadust kavandada liini kinnistule lähemale kui planeeringulahenduses näidatud võimalik minimaalne kaugus.	
	3. Kas praegu on teada võimalikud mastide, juurdepääsuteede või tööalade asukohad Rähni kinnistu läheduses?	3. Mastide, juurdepääsuteede ja tööalade paiknemine Riigi eriplaneeringu täpsusastmes ei määrata veel mastide, juurdepääsuteede ega ajutiste tööalade täpseid asukohti. Nende asukohad selguvad projekteerimise käigus.	
	4. Millises ulatuses on kavandatud metsa raadamine [redacted] kinnistu ja trassikoridori vahel ning kui lai metsavöönd peaks kinnistu ja liini vahele alles jääma?	4. Raadamise ulatus ja metsavööndi säilimine 330 kV õhuliini kaitsevööndi ulatus ei tähenda automaatselt kogu ala raadamist. Planeeringulahenduse koostamisel on eesmärk hoida raadamise, hoolduskoridori ning püsivate maakasutuspiirangute ulatus võimalikult väike, tagades samal ajal liini ohutuse ja töökindluse. Kuna elektriliini lõplik asukoht selgub projekteerimisetapis, ei ole praegu veel võimalik hinnata, kui lai metsavöönd jääb Rähni kinnistu ja liini vahele.	
	5. Kuidas hinnatakse projekteerimisel uue metsaserva tekkimisega seotud tuulemurru riski? Teie vastusest selgub, et Roovere piirkonna kohta eraldi mikrokliima- ega tuulekoormuse modelleerimist tehtud ei ole.	5. Tuulemurru risk ja mikrokliima Mõistame Teie muret võimaliku tuulekoormuse suurenemise ning metsaserva muutumise pärast. Roovere piirkonna kohta ei ole eraldi koostatud mikrokliima- või tuulekoormuse modelleerimist. Samas võetakse projekteerimisel arvesse planeeringus seatud tingimusi, mille eesmärk on vähendada metsade killustumist ja uute metsaservade teket. Teie tähelepanek võimalikust tuulemurru riskist on edasises projekteerimises asjakohane sisend.	
	6. Kas projekteerimise käigus hinnatakse ka seda, kas mastid ja õhuliin jäävad [redacted] elamust nähtavaks ning kas nende paigutust saab selle vähendamiseks muuta? Palun võimalusel vastata just kinnistu [redacted] kohta, mitte üksnes Roovere piirkonna üldiste tingimuste põhjal. Minu jaoks on oluline saada enne järgmise projekteerimisetapi algust võimalikult selge arusaam sellest, milline võib olla planeeritava liini tegelik mõju kinnistu elukeskkonnale, ümbritsevale metsale ja senisele maastikule.	6. Liini nähtavus elamust Visuaalset mõju on hinnatud riigi eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise käigus üldisel tasandil. Konkreetse kinnistu ja elamu vaadeldavust saab täpsemalt hinnata alles pärast projekteerimislahenduse väljatöötamist. Planeeringu tingimuste kohaselt tuleb siis võimaluse korral vältida mastide paigutamist elamute otsesesse vaatekoridori ning kavandada õhuliin püsiva inimeste viibimisega hoonetest võimalikult kaugele. Kokkuvõttes selgitame, et riigi eriplaneeringu käesolevas etapis on määratud trassikoridor, mitte elektriliini lõplik kulgemine selle sees. Seetõttu ei võimalda planeeringu praegune täpsusaste veel anda [redacted] kinnistu kohta täpseid vastuseid liini telje, mastide, juurdepääsuteede, tööalade, raadamise ulatuse ega liini nähtavuse osas. Nende küsimuste osas tehakse vajalikud täpsustused projekteerimisetapis, mille käigus töötatakse välja elektriliini tehniline lahendus ning kaasatakse puudutatud maaomanikud. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
34	**L.M., R.P., L.K., A.N., A.R., T.R., P.V., R.S., A.N., M.N. ja J.R.**			
	09.08.2026 e-kiri	Esitame seisukoha Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu menetluses seoses Rumba–Järvakandi lõigu trassikoridori valikuga. Leiame, et kõnealusel lõigul tuleb kasutada eelistatud varianti Rumba-Järvakandi 1, mis kasutaks olemasolevat 110kV õhuliini koridori ning millega lisandub oluliselt vähem välismõjusid võrreldes täiesti uue trassi rajamisega. Planeeringu koostamisel on põhjendatult lähtutud põhimõttest, et võimaluse korral tuleb kasutada juba olemasolevaid taristu- ja tehnovõrkude koridore ning neid vajaduse korral laiendada, selle asemel et rajada uus tehnovõrgu koridor seni mõjutamata alale. Eelistatud variant 1 ning olemasoleva koridori kasutamine võimaldab saavutada planeeringu eesmärgi ilma uue ulatusliku taristukoridori loomiseta ning vähendab sellega kaasnevat täiendavat koormust nii looduskeskkonnale kui ka trassi lähedusse jäävatele elanikele. Rumba–Järvakandi 3 alternatiiv erineb sellest põhimõtteliselt, kuna selle puhul tuleks rajada uus trassikoridor. See tähendaks uue tehnilise taristu lisandumist piirkonda, kus sellist koormust praegu ei ole. Keskkonnamõjude seisukohast seisneb Rumba–Järvakandi 1 eelis selles, et ei teki uut ulatuslikku maastikku läbivat tehnilist taristut, vaid kasutatakse juba olemasolevat trassikoridori. Uue koridori rajamisega kaasneks täiendav maastiku killustumine ning mõju seni häirimata loodusaladele. Seetõttu on põhjendatud eelistada lahendust, mille puhul olemasolevat taristukoridori kasutatakse maksimaalselt ära ning välditakse täiendava killustatuse tekkimist. Ka veekeskkonna seisukohast on eelistatud Rumba–Järvakandi 1 valik. Trassikoridoride võrdluses on Rumba–Järvakandi 1 puhul vooluveekogude ületusi vähem ning lahendus on põhjavee kaitstuse osas soodsam. Rumba–Järvakandi 3 puhul tooks uus trassikoridor kaasa Velise jõe ületamise tundlikus ning rekreatiivselt ja maastikuliselt väärtuslikus piirkonnas. Velise jõe ümbruse looduslik, esteetiline ja puhkeväärtus on oluline kohaliku elukeskkonna osa ning selle piirkonna täiendavat koormamist ei saa pidada põhjendatuks olukorras, kus planeeringu eesmärki on võimalik saavutada olemasoleva trassikoridori Rumba-Järvakandi 1 kasutamisega. Rumba–Järvakandi 1 kasuks räägivad ka linnustiku ja nahkhiirte kohta koostatud eksperdihinnangud. Linnustiku poolest kuulub Rumba–Järvakandi 1 tundlike lõikude arvult soodsamate lahenduste hulka. Nahkhiirte puhul tuleb seejuures arvestada, et eksperthinnangu aluseks olid registreeritud vaatlusandmetel ning välitöid ei tehtud. Selliste vaatlusandmete vähesus või puudumine andmebaasides aga ei tähenda, et liik tegelikult antud kohas ei ela. Meile teadaolevalt lendavad ja toituvad nahkhiired Velise ja Enge jõgede ristumiskohas ning sealt allavoolu. Samuti paiknevad lähedastes keldrites ja kasutuseta hoonetes nahkhiirte talvitumispaigad. Mõju nahkhiirtele võib Rumba-Järvakandi 3 alternatiivi puhul seega olla alahinnatud. Rumba–Järvakandi 1 eelistamine on põhjendatud ka kliimamõju seisukohast. Rumba–Järvakandi 1 kasutab valdavalt olemasolevat trassikoridori ning vähendab seetõttu vajadust rajada uus ulatuslik koridor seni mõjutamata looduslikele aladele. See tähendab vähemat raadamist jamaakasutuse muutuse vajadust ning võimaldab oluliselt suuremal määral säilitada olemasolevate metsaalade süsiniku sidumise võimet. Rumba–Järvakandi 3 puhul kaasneks uue 140 meetri laiuse koridori rajamisega täiendav maakasutus ja raadamine ning suurem ehituslik jalajälg. Seetõttu on Rumba–Järvakandi 1 kliimamõju seisukohalt eelistatum lahendus. Rumba–Järvakandi 3 trassikoridoriga kaasneksid olulised negatiivsed mõjud muu hulgas Kesu, Vigala-Vanamõisa, Sääla ja Vaguja külades. Uue kõrgepingeliini rajamine läbi nende külade elamute lähedusse muudaks senist väljakujunenud elukeskkonda ning vähendaks piirkonna seniseid looduslikke, esteetilisi ja puhkeväärtusi. Oluline on arvestada, et piirkonda on rajatud kodud või omandatud kinnistud olukorras, kus olemasolev 110 kV elektriliini trassikoridor jääb 4-6 km kaugusele ja piirkonna senine ruumiline iseloom olid teadaolevad asjaolud. Uue trassikoridori rajamine muudaks nende kinnistute seniseid kasutustingimusi, aga ka nende väärtust oluliselt. Sellest tulenevalt on põhjendatud eelistada lahendust, mille puhul uue olulise ruumilise mõjuga taristu lisandumine juba väljakujunenud elukeskkonda on piiratum. Samuti tuleb trassikoridori valikul arvestada võimaliku topelttrassi tekkimise riskiga. Kui uue trassi rajamine ei tähenda olemasoleva trassi likvideerimist, ei vähenda Rumba–Järvakandi 3 piirkonna senist taristukoormust, vaid võib olemasolevale koridorile lisada uue koridori. Sellisel juhul ei saa uue trassi mõju hinnata üksnes eraldiseisva uue liini mõjuna, vaid tuleb arvesse võtta ka kahe paralleelse ning samas piirkonnas asuva taristukoridori kumulatiivset mõju maastikule, rohevõrgustikule, kinnistutele ja elukeskkonnale. Rumba–Järvakandi 1 võimaldab valdavalt olemasolevat trassikoridori edasi kasutada ilma täiendava trassikoridori tekketa. Majanduslik kaalutlus toetab samuti Rumba–Järvakandi 1 eelistamist. Majandusliku analüüsi kohaselt on Rumba–Järvakandi 1 maksumus väiksem kui Rumba–Järvakandi 3 puhul. Kuna Rumba–Järvakandi 1 puhul on võimalik saavutada sama eesmärk lisaks väiksemale maksumusele ka väiksema keskkonna- ja kliimamõju ning väiksema täiendava koormusega kohalikele elanikele ja kinnistuomanikele, toetab see veenvalt eriplaneeringu menetluses tehtud Rumba–Järvakandi 1 alternatiivi valikut. Rumba–Järvakandi 1 võimaldab rajada elektritaristut viisil, millega kaasnev täiendav ruumiline ja keskkonnakoormus on võrreldes uue trassikoridori rajamisega väiksem. Rumba–Järvakandi 3 alternatiiv on seevastu kallim, sellega kaasneks täiendav taristukoridor lisaks olemasolevale, suurem mõju maastikule ja rohevõrgustikule, täiendav koormus Velise jõe ümbrusele, suurem raadamine ja maakasutus ning ulatuslikum negatiivne piirav mõju mitmete kinnistute kasutusvõimalustele. Sellist täiendavat koormust ei ole põhjendatud eelistada olukorras, kus planeeringu eesmärki on võimalik saavutada olemasoleva trassikoridori kasutamisele tugineva Rumba–Järvakandi 1 lahendusega. Eeltoodust lähtudes toetame otsust eelistada Rumba–Järvakandi 1 trassikoridori ning leiame, et see lahendus on Rumba–Järvakandi lõigu puhul kõige tasakaalustatum ja põhjendatum valik. Palume planeeringu edasises menetluses säilitada Rumba–Järvakandi 1 trassikoridor eelistatud lahendusena ning võtta selle valiku põhjendamisel arvesse käesolevas seisukohas esitatud keskkonna-, kliima-, sotsiaalseid, majanduslikke ja omandiõigusega seotud kaalutlusi.	Täname Teid Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu ja mõjude hindamise aruande kohta esitatud toetusavalduse ja arvamuse eest. Toetate oma arvamuses Rumba–Järvakandi lõigus alternatiivi Rumba–Järvakandi 1 ning leiate, et olemasoleva tehnovõrgu koridori kasutamine on eelistatav võrreldes uue trassikoridori rajamisega. Samuti tõstate esile selle lahenduse eeliseid keskkonna-, kliima- ja sotsiaalsete mõjude seisukohast. Teie seisukoht on teadmiseks võetud ning lisatud planeeringu menetlusmaterjalide hulka. Planeeringulahenduse kujundamisel ja alternatiivide võrdlemisel on arvestatud muu hulgas olemasolevate taristukoridoride kasutamise võimalusi ning keskkonna-, sotsiaalsete, tehniliste ja majanduslike mõjude hindamise tulemusi. Käesolevas planeeringuetapis on eelistatud lahenduse valik tehtud kõigi asjakohaste kaalutluste koondhinnangu alusel. Teie esitatud arvamus ja selle põhjendused on otsuse tegemisel arvesse võetud. Täiendav teave Kompensatsiooni ja talumistasu kohta saab täpsemat teavet maaomanikele koostatud juhendist: juhendmaterjal maaomanikele. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	08.09.2026 nr 13-3/2761-3
	12.08.2026 ühispöördumine			

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
35	S.V.			
	09.08.2026 e-kiri	Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu ja KSH aruande kohta Esitan avaliku väljapaneku raames arvamuse Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu lahenduse kohta. Arvamuse keskne küsimus puudutab planeeringus kaalutud alternatiivide ulatust ning eelkõige seda, miks ei ole võrreldava põhialternatiivina hinnatud Eesti mandrilt otse Läti suunas kulgevat merekaabelühendust, mille korral puuduks vajadus kasutada Saaremaad 330 kV transiitkoridorina. 1. Planeeringus valitud lahendus Planeeringu seletuskirja kohaselt tuuakse 330 kV ühendus mandrilt merekaabliga Saaremaale, Saaremaal jätkub ühendus 330 kV õhuliinina idarannikult läänerannikule ning läänerannikult jätkub ühendus merekaabliga Läti suunas. Selle lahenduse jaoks kavandatakse muu hulgas Mägi-Kurdla rannikualajaam Saaremaa idarannikule ja Kotlandi alajaam Saaremaa läänerannikule. Seletuskirjas on märgitud, et Saaremaa läänerannikult Läti suunas kavandatav merekaabliühendus on kogu elektriühenduse toimimiseks vajalik, kuid selle trassikoridor ja tehniline lahendus ei kuulu käesoleva riigi eriplaneeringu lahendusse ning määratakse eraldi hoonestusloa menetluses.	Täname Teid Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu kohta esitatud arvamuse eest. Teie kirjeldus planeeringus kavandatud elektriühenduse üldise lahenduse kohta on õige. Planeeringuga kavandatakse Eesti-Läti neljanda elektriühenduse Eestis paiknev osa Paide alajaamast Lihula piirkonda ning sealt edasi Saaremaale. Mandri ja Saaremaa vahel kavandatakse merekaabelühendus ning Saaremaal jätkub ühendus valdavalt 330 kV õhuliinina Mägi-Kurdla ja Kotlandi alajaamade vahel. Kotlandi alajaamast jätkub ühendus tulevikus merekaabliga Läti suunas. Riigi eriplaneeringu eesmärk ja ulatus Selgitame, et Saaremaa läänerannikult Läti suunas kavandatava merekaabli trassikoridor ega tehniline lahendus ei kuulu käesoleva riigi eriplaneeringu lahendusse. Planeeringu seletuskirja kohaselt on nimetatud ühendus elektriühenduse terviklikuks toimimiseks vajalik, kuid selle täpne asukoht ja tehniline lahendus määratakse eraldi menetluses. See tuleneb ka riigi eriplaneeringu (REP) algatamise otsusest. Vabariigi Valitsuse 15.02.2024 korraldusega nr 39 algatatud planeeringu eesmärgiks määrati Eesti-Läti neljanda elektriühenduse Eestis paikneva osa planeerimine Paide alajaamast läbi Lihula Saaremaale. Algatamisotsusega määrati ka konkreetne planeeringuala, mille piires käesolevat riigi eriplaneeringut koostatakse. Seetõttu ei olnud käesoleva riigi eriplaneeringu ülesandeks hinnata Eesti mandrilt otse Läti suunas kulgevat alternatiivset merekaabelühendust ega võrrelda seda käesolevas planeeringus kavandatud lahendusega. Täiendavalt selgitame, et Eesti–Läti neljanda elektriühenduse kavandamisel ei ole lähtutud üksnes planeeringuala piiridest, vaid ka elektrisüsteemi toimimise tervikpildist Eesti ja Balti riikide tasandil. Planeeringuala hõlmas ligikaudu 15% Eesti territooriumist ning trassialternatiivide kujundamisel kaaluti planeerimisprotsessi käigus erinevaid ühendusvõimalusi ka laiemas ruumilises kontekstis. Elektrivõrkude kavandamisel on oluline tagada tootmis- ja tarbimispunktide hajutatud ühendamine põhivõrguga ning tugevdada võrgu tööKindlust kogu piirkonnas. Läti-poolse ühenduspunkti paiknemine on kujunenud koostöös Läti põhivõrguettevõtjaga AST. Läti põhivõrgu vaates on oluline rajada uus ühendus riigi lääneosas ning ühendada see Ventspilsi piirkonda kavandatava põhivõrgu arendusega. Eesti–Läti neljanda elektriühenduse kavandamisel on arvestatud ka AST poolt kavandatava Ventspilsi–Varduva ühenduse asukohta ja eesmärke. Täpsem teave projekti kohta on kättesaadav AST veebilehel: Ventspils–Varduva transmission network project. Alternatiivide hindamine planeeringumenetluses Planeeringumenetluses võrreldi ja hinnati alternatiive, mis võimaldasid saavutada riigi eriplaneeringu eesmärgi algatamisotsusega määratud ala piires. Planeerimisseaduse § 30 lõike 2 kohaselt tuleb riigi eriplaneeringu asukoha eelvalikul kaaluda mitut võimalikku asukohta. Seda nõuet rakendati algatamisotsusega määratud ala ja eesmärgi piires. Menetluse käigus visandati ja võrreldi mitmeid olemasolevaid ja uusi trassikoridore ning nende kombinatsioone. Planeeringu seletuskirjas on märgitud, et lisaks olemasolevate liinikoridoride kasutamise võimalustele kavandati ka uusi alternatiive, et tagada mitme võimaliku asukohavariandi kaalumine. Planeerimisseadus näeb ette mitme võimaliku asukoha võrdlemise ja kaalumise, kuid sellest ei tulene kohustust hinnata sama menetluse raames kõiki põhimõtteliselt erinevaid elektriülekandevõrgu arendamise kontseptsioone või lahendusteid. Sellest tulenevalt ei käsitletud käesolevas riigi eriplaneeringus eraldi alternatiivina Eesti mandrilt otse Läti suunas kulgevat merekaabelühendust ega ole koostatud selle kohta eraldiseisvat tehnilist, majanduslikku või keskkonnamõjude analüüsi. Alternatiivide kujundamisel lähtuti muu hulgas põhimõtetest, et trass oleks võimalikult lühike ja sirgjooneline, paikneks võimalusel olemasolevas taristukoridoris, läbiks eelistatult riigimaid ning paikneks võimalikult kaugel elamutest ja looduskaitseliselt väärtuslikest aladest. Seejuures on planeeringu seletuskirjas selgitatud, et kuigi Eesti ja Läti vahelise merekaabli mereala ei kuulu käesoleva menetluse alasse, arvestati alternatiivide investeeringukulude võrdlemisel ka Eesti ja Läti vahelise merekaabli eeldatava pikkusega. Eesti mandrilt otse Läti suunas kulgeva merekaabli alternatiiv Ettepanekus kirjeldatud Eesti mandrilt otse Läti suunas kulgevaid mereühenduse terviklahendusi on varasemates võrguarenduse analüüsides hinnatud, sealhulgas nii vahelduvvoolu- (HVAC) kui ka alalisvoolutehnoloogiat (HVDC) põhinevate lahendustena. Analüüsides on võrreldud muu hulgas ühendusvõimalusi Kilingi-Nõmme ja Sindi piirkonnast nii Dundaga kui ka Ventspilsi suunas. Hinnanguliselt on selliste lahenduste maksumus sõltunud valitud tehnoloogiast ja ühendusvariandist ning olnud suurusjärgus 1,2–2,0 miljardit eurot. Võrdluseks on Saaremaad läbiva lahenduse hinnanguline maksumus ligikaudu 1,3 miljardit eurot. HVDC-tehnoloogia puuduseks on muu hulgas piiratum võimalus ühendada ühenduse vahepealsetes punktides uusi tootjaid ja tarbijaid. HVAC-lahenduse puhul suurendavad pika merekaabli rajamisega seotud tehnilised piirangud ning vajalikud kompensatsiooni- ja tugiseadmed märkimisväärselt investeeringukulu. Lisaks ei pea Läti põhivõrguettevõtja AST sobivaimaks kõige lühemat ühendusvarianti Dundaga piirkonnas, vaid on eelistanud ühendust Ventspilsi piirkonnas, arvestades Läti põhivõrgu arenguvajadusi. Saaremaad läbiva lahenduse eelis ei seisne üksnes Eesti ja Läti vahelise täiendava elektriühenduse rajamises. Kavandatav	14.09.2026 nr 13-3/2772-2
		2. Alternatiivide ring on minu hinnangul põhjendamatult kitsas Planeeringus on võrreldud mitmeid alternatiivseid õhuliini- ja kaablitrasse Saaremaal ning Saaremaa ja mandri vahel. Samas ei nähtu planeeringu seletuskirjast, et sisulise terviklahenduse alternatiivina oleks hinnatud varianti, mille puhul ühendus kulgeks Eesti mandrilt merekaablina otse Läti suunas ning Saaremaad läbiv 330 kV transiitühendus jääks rajamata. Planeeringu enda metoodika kohaselt peab trassikoridor olema võimalikult lühike, kuna lühem trass tähendab eelduslikult madalamaid investeerimis- ja ülekandekulusid ning väiksemaid mõjusid looduskeskkonnale, maaomanikele ja kogukondadele. Samuti on seletuskirjas sõnaselgelt märgitud, et investeeringukulu hindamisel arvestatakse ka Eesti ja Läti vahelise merekaabli pikkusega. Planeerimisseaduse § 30 lõike 2 kohaselt tuleb riigi eriplaneeringu asukoha eelvaliku tegemisel kaaluda mitut võimalikku asukohta. Seetõttu palun hinnata, kas alternatiivide valik on olnud piisavalt lai, et teha põhjendatud järeldus kavandatud terviklahenduse sobivuse kohta.		
		3. Mandrilt otse Lätti kulgeva merekaabelühenduse hindamise vajadus Palun analüüsida alternatiivi, mille korral Eesti mandri sobivast põhivõrgu ühenduspunktist või rannikualajaamast rajatakse ühendus merekaablina otse Läti suunas. Sellise lahenduse korral võiks ära langeda vajadus rajada vähemalt osa praegu Saaremaa transiidiks kavandatavast taristust, sealhulgas Saaremaad läbiv 330 kV õhuliin ning sellega otseselt seotud üleminеku- ja alajaamataristu. Ligikaudu 200 km pikkune merekaabelühendus ei ole tehnilisest seisukohast iseenesest välistatud. Sellise pikkuse puhul tuleb siiski eraldi hinnata sobivat tehnoloogiat, sealhulgas HVAC- ja HVDC-lahenduste tehnilist ning majanduslikku sobivust. Käesoleva arvamuse eesmärk ei ole väita, et otseühendus on kindlasti odavam või parem, vaid juhtida tähelepanu sellele, et planeeringu materjalidest ei nähtu selle tervikalternatiivi võrreldavat analüüsi.		

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
		4. Maksumuse võrdlus peab põhinema terviklahendustel Seletuskirjas toodud õhuliini ja kaabli maksumuse võrdlus ei ole minu hinnangul piisav vastus otse-Läti merekaabli alternatiivile. Seletuskirjas võrreldakse eeskätt õhuliini ja 220–330 kV kaabelliini kilomeetrihinda ning tuuakse õhuliini orienteeruvaks ehitusmaksumuseks 0,35–0,4 miljonit eurot kilomeetri kohta ühe haru kohta ja kaabelliini hinnanguliseks maksumuseks umbes 2 miljonit eurot kilomeetri kohta. Sellest ei saa ilma terviklahenduste võrdluseta järeldada, et Saaremaa kaudu kulgev lahendus on majanduslikult soodsam. Praegune lahendus eeldab lisaks Saaremaa õhuliinile merekaabelühendust mandri ja Saaremaa vahel, Mägi-Kurdla alajaama, Kotlandi alajaama ning seejärel ikkagi merekaabelühendust Saaremaalt Läti suunas. Planeeringu järgi on Mägi-Kurdla alajaama maa-ala vajadus ligikaudu 300 × 200 meetrit ja Kotlandi alajaama maa-ala vajadus 750 × 400 meetrit. Palun koostada võrreldav tervikmaksumuse analüüs vähemalt järgmiste variantide kohta: 1. planeeringus kavandatav lahendus koos mandri–Saaremaa kaabli, Mägi-Kurdla alajaama, Saaremaad läbiva 330 kV õhuliini, Kotlandi alajaama ja Saaremaa–Läti merekaabliga; 2. Eesti mandrilt otse Läti suunas kulgev merekaabelühendus koos selleks vajalike terminali-, kompensatsiooni-, konverter- ja muude võrguseadmetega. Võrdlus peaks hõlmama vähemalt projekteerimis- ja ehituskulusid, alajaamade ning muude võrguseadmete maksumust, maa omandamise ja kasutusõiguste kulusid, raadamist ja muid maakasutuse mõjusid, võimalikke hüvitisi, hooldus- ja käidukulusid, elektrilisi kadusid, rikete kõrvaldamisega seotud kulusid ning lahenduste elukaarekulusid.	lahendus tugevdab ühtlasi Saaremaa varustuskindlust ning loob täiendavad võimalused tootmisvõimsuste ühendamiseks Saaremaal ja selle lähimerel. Lisaks anname teada, et Teie viidatud võrdlus on esitatud Eleringi elektriülekandevõrgu arengukavas aastateks 2025–2034, mis on kättesaadav siin: Eesti elektriülekandevõrgu arengukava 2025–2034. Arengukava punktis 6.2.2 on käsitletud Eesti–Läti neljanda elektriühenduse tehnoloogiliste lahenduste võrdlust ja valiku aluseid. Tehniliste lahenduste võrdlus ja mõjude hindamine Nõustume Teie üldise tähelepanekuga, et erinevate tehniliste terviklahenduste võrdlemisel ei saa lähtuda üksnes õhuliini või kaabli maksumusest kilomeetri kohta. Erineva tehnoloogiaga lahenduste hindamisel tuleb arvestada kõiki lahenduse toimimiseks vajalikke rajatisi ja seadmeid ning nende rajamis-, käidu- ja hoolduskulusid. Planeeringu seletuskirjas toodud õhuliini ja kaabelliini maksumuse näitajate eesmärk on selgitada planeeringus kavandatud tehnoloogilise valiku üldisi lähtekohti. Planeeringulahenduse kujundamisel on elektriühenduse pikkust käsitletud ühe majandusliku kriteeriumina ning trassikoridoride kujundamisel on lähtutud põhimõttest, et lühem ühendus tähendab üldjuhul väiksemaid investeerimis- ja ülekandekulusid. Samal ajal ei ole alternatiivide võrdlemisel lähtutud üksnes majanduslikest kaalutlustest. Saaremaad läbivate trassialternatiivide puhul hinnati terviklikult keskkonna-, sotsiaalseid, majanduslikke ja kultuurilisi mõjusid, sealhulgas mõju asustusele, maastikule, metsadele, linnustikule ning teistele loodus- ja kultuuriväärtustele. Ükski nimetatud valdkond ei olnud otsustamisel eraldiseisvalt määrav, vaid alternatiive võrreldi kõigi mõjude koostoimes. Otse Läti suunas kulgev merekaabel kujutab endast käesolevas riigi eriplaneeringus kavandatud lahendusest erinevat võrguarendusliikku terviklahendust. Seetõttu ei ole seda riigi eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamisel võrreldud Saaremaad läbivate trassialternatiividega samaväärse asukohaalternatiivina. Nimetatud lahenduse tehnilisi, majanduslikke, keskkonna- ja sotsiaalseid mõjusid ei jäeta siiski hindamata, vaid neid hinnatakse vastava võrguarenduse kavandamiseks läbiviidavas eraldiseisvas menetluses. Selgitused esitatud ettepanekute ja küsimuste kohta 1. Planeeringus kavandatud elektriühenduse terviklahendus Käesoleva REP-i raames ei koostata täiendavat tervikmaksumuse analüüsi Eesti mandrilt otse Läti suunas kulgeva merekaabelühenduse kohta, kuna tegemist on planeeringu eesmärgist ja planeeringualast väljapoole jääva võrguarendusliku terviklahendusega. Vastavad võrdlused on esitatud Eleringi elektriülekandevõrgu arengukavas aastateks 2025–2034. 2. Eesti mandrilt otse Läti suunas kulgev merekaabelühendus Tegemist on käesolevas REP-is kavandatud lahendusest erineva võrguarendusliku terviklahendusega, mida on võrguarenduse tasandil analüüsitud nii HVAC- kui ka HVDC-tehnoloogiat kasutavate variantidena. 3. Eesti mandrilt otse Läti suunas kulgeva merekaabelühenduse analüüsimine Nimetatud ühenduslahendusi on tehniliselt ja majanduslikult hinnatud võrguarenduse tasandil. Käesolevas REP-is ega selle KSH-s ei ole neid käsitletud Saaremaad läbiva lahendusega võrreldava alternatiivina. 4. Analüüside avalikustamine Otseühenduse tehnilis-majanduslik võrdlus on avaldatud Eleringi elektriülekandevõrgu arengukavas aastateks 2025–2034. Arengukava punktis 6.2.2 on käsitletud Eesti–Läti neljanda elektriühenduse tehnoloogiliste lahenduste võrdlust ja valiku aluseid. Arengukavas on esitatud Saaremaa kaudu kulgeva lahenduse ning erinevate Liivi lahe HVAC- ja HVDC-variantide hinnangulised maksumused ning peamised põhjendused, miks neid lahendusi ei ole eelistatud. 5. Otseühenduse käsitlemine alternatiivina Otseühenduse variante on varasemalt analüüsitud, kuid neid ei ole peetud eelistatavaks lahenduseks tehniliste, majanduslike ja võrgufunktsionaalsete kaalutluste tõttu.	
		5. Mõjude terviklik võrdlus Majandusliku võrdluse kõrval tuleb hinnata ka lahenduste keskkonna- ja sotsiaalseid mõjusid. Saaremaad läbiv 330 kV õhuliin toob kaasa pikaajalise ruumilise piirangu, kaitsevööndi, maastikumuutuse, võimalikud raadamised ning mõju maaomanikele ja kohalikele kogukondadele. Otse merekaabelühendusel on omakorda merekeskkonnale ja merekasutusele avalduvad mõjud, mida tuleb samuti sisuliselt hinnata. Ainult nende mõjude võrreldav hindamine võimaldab teha järelduse, milline terviklahendus põhjustab väiksema kogumõju.		
		6. Küsimused ja ettepanekud 3. Kas planeeringu koostamisel on tehniliselt, majanduslikult ja keskkonnamõju seisukohalt analüüsitud Eesti mandrilt otse Läti suunas kulgevat merekaabelühendust, mille korral Saaremaad ei kasutata 330 kV transiitkoridorina? 4. Kui sellist alternatiivi on analüüsitud, palun avalikustada vastav analüüs koos tehniliste lähteandmete, maksumusarvutuste ja alternatiivi kõrvalejätmise põhjendustega. 5. Kui sellist alternatiivi ei ole analüüsitud, palun põhjendada, miks seda ei ole käsitatud realistliku alternatiivina ning milliste tehniliste, võrguarhitektuuriliste, majanduslike või keskkonnaalaste asjaolude tõttu on see välistatud. 6. Kas ligikaudu 200 km pikkuse otseühenduse puhul on võrreldud HVAC- ja HVDC-tehnoloogiaid? Kui ei, palun põhjendada, miks sellist võrdlust ei ole tehtud. 7. Palun võrrelda kavandatud Saaremaa kaudu kulgeva terviklahenduse ja otse-Läti merekaabelühenduse investeerimis-, käidu- ja elukaarekulusid võrreldavatel alustel. 8. Palun hinnata eraldi, milline osa Mägi-Kurdla ja Kotlandi alajaamade ning Saaremaad läbiva 330 kV õhuliini vajadusest tuleneb just Eesti–Läti transiitühendusest ning milline osa oleks vajalik Saaremaa kohaliku või tulevase elektrivõrgu vajaduste tõttu ka ilma Eesti–Läti IV ühenduseta. 9. Palun täiendada planeeringu ja KSH alternatiivide käsitlust otse-Läti merekaabelühenduse alternatiiviga või esitada kontrollitav ja sisuline põhjendus, miks seda alternatiivi ei ole vaja edasises menetluses hinnata.		

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
		7. Kokkuvõte Ma ei pea piisavaks olukorda, kus Saaremaa kaudu kulgeva 330 kV ühenduse erinevaid trassikoridore võrreldakse omavahel, kuid võimalikku Saaremaad täielikult vältivat terviklahendust ei ole samadel alustel võrreldud. Enne planeeringulahenduse lõplikku valikut peab olema võimalik kontrollida, kas Saaremaa kaudu kulgev lahendus on tervikuna tehniliselt, majanduslikult, keskkonnaalaselt ja sotsiaalselt põhjendatum kui otse Eesti mandrilt Lätti kulgev merekaabelühendus. Palun käsitleda käesolevat kirja avaliku väljapaneku käigus esitatud arvamusena ning esitada selles toodud küsimustele ja ettepanekutele põhjendatud kirjalik seisukoht.	6. HVAC- ja HVDC-tehnoloogiate võrdlus Jah, võrreldud on nii HVAC- kui ka HVDC-lahendusi. Analüüsides käsitleti ühendusi Kilingi-Nõmme ja Sindi piirkonnast nii Dundaga kui ka Ventspilsi suunas. Hinnangulised investeerimismaksumused jäävad sõltuvalt tehnoloogiast ja ühendusvariandist ligikaudu vahemikku 1,2–2,0 miljardit eurot. 7. Investeeringu-, käidu- ja elukaarekulude võrdlus Investeeringukulusid on võrreldud. Saaremaa kaudu kulgeva lahenduse hinnanguline maksumus on ligikaudu 1,3 miljardit eurot, samas kui Liivi lahe lahenduste hinnangulised maksumused jäävad vahemikku 1,2–2,0 miljardit eurot. Planeeringumaterjalidest ei nähtu eraldi täielikku ja võrreldavat käidu- ning elukaarekulude arvutust kõigi lahendusvariantide kohta. Tehnoloogiliste lahenduste võrdlemisel on siiski arvestatud muu hulgas õhuliiniде pikema kasutusea, lihtsama hooldatavuse ja remonditavusega. 8. Saaremaa taristu seotus Eesti–Läti neljanda ühendusega Saaremaa varustuskindluse parandamise seisukohast omab Mägi-Kurdla ehk Ida-Saaremaa 330 kV ühendus iseseisvat väärtust ka Saaremaa elektrivõrgu jaoks. Saaremaad läbiv 330 kV liin ning Kotlandi alajaam on aga eelkõige vajalikud ühenduse jätkamiseks Läti suunas. Samas loovad need täiendavad võimalused Lääne- ja Edela-Saaremaa tootjate ning tarbijate ühendamiseks põhivõrguga. Planeeringus ei ole tehtud rajatiste ega kulude protsentuaalset jaotust selle järgi, milline osa neist on vajalik Eesti–Läti ühenduse toimimiseks ning milline osa kohalike võrguvajaduste katmiseks. 9. Ettepanek täiendada alternatiivide käsitlust Otse Läti suunas kulgevat merekaabelühendust ei ole põhjendatud lisada käesoleva REP-i uueks alternatiiviks, kuna tegemist on erineva võrguarendusliku terviklahendusega, mida on hinnatud väljaspool käesolevat planeeringumenetlust. Kokkuvõtteks selgitame, et Eesti mandrilt otse Läti suunas kulgevaid merekaabelühenduse variante on võrguarenduse tasandil analüüsitud, kuid neid ei ole käesolevas riigi eriplaneeringus käsitletud võrreldavate asukohaalternatiividena. Selle põhjuseks on asjaolu, et tegemist on planeeringu eesmärgist ja planeeringualast väljapoole jääva võrguarendusliku terviklahendusega, mis ei täida samal viisil Saaremaa varustuskindluse suurendamise ja põhivõrgu arendamise eesmärke. Eeltoodust tulenevalt ei ole käesoleva riigi eriplaneeringu menetluses põhjendatud käsitleda Läti suunas kulgevat merekaabelühendust võrreldava asukohaalternatiivina ega koostada selle kohta eraldi tervikmaksumuse analüüsi. Teie seisukoht on menetluses arvesse võetud ning seda käsitletakse avaliku väljapaneku ajal esitatud arvamusena. Täiendav teave Kompensatsiooni ja talumistasu kohta saab täpsemat teavet maaomanikele koostatud juhendist: juhendmaterjal maaomanikele. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering. hinnangulised maksumused ning peamised põhjendused, miks neid lahendusi ei ole eelistatud.	
	13.09.2026 e-kiri	Palun käsitleda 21.09.2026 Kuressaares toimuval Eesti–Läti IV elektriühenduse riigi eriplaneeringu avalikul arutelul järgmist küsimust, ning kajastada küsimus ja sellele antud vastus arutelu protokollis. Elering on mulle Saaremaad läbiva ühenduse otstarbekuse põhjendamiseks nimetanud neli alusdokumenti. Kolm neist on tehnilised uuringud, kuid ükski neist ei võrdle Saaremaad läbivat Eesti–Läti ühendust alternatiiviga, mille puhul ühendus läheks Eesti mandrilt otse Läti suunas Saaremaad läbimata. Ainus Eleringi nimetatud alusdokument, milles tehakse otseselt ettepanek 330 kV ühenduse rajamiseks üle Saaremaa, on 18.06.2021 „Saarte energiapöördumine". Samas ei ole nimetatud dokument minu käsutuses oleva teabe kohaselt Saaremaa Vallavalitsuse korralduse ega protokollilise otsusega heaks kiidetud ning seda ei ole arutatud ega otsustatud Saaremaa Vallavolikogus. Seetõttu ei ole selge, millisel alusel saab seda käsitleda Saaremaa valla ametliku seisukohana. Palun selgitada, mille alusel otsustati arendada Eesti–Läti IV elektriühendust üle Saaremaa ning jätta sisuliselt hindamata Saaremaad mitteläbiv Eesti–Läti ühenduse alternatiiv, kui Eleringi nimetatud tehnilised alusdokumendid sellist alternatiivide võrdlust ei sisalda ja 2021. aasta „Saarte energiapöördumise" käsitlemine Saaremaa valla ametliku seisukohana ei ole põhjendatud?	Täname Teid küsimuste eest ning aktiivse osalemise eest Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu menetluses. Vastame Teie 13.09, 16.09 ja 21.09.2026 kirjades esitatud küsimustele järgnevalt. Riigi eriplaneeringu algatamise alused Vabariigi Valitsuse 15.02.2024 korralduse nr 39 kohaselt algatati Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneering eesmärgiga kavandada uus 330 kV elektriühendus Paide alajaamast läbi Lihula Saaremaale ning sealt edasi Läti suunas. Riigi eriplaneeringu ülesanne on leida selle ühenduse rajamiseks sobivaim asukoht ning hinnata ja võrrelda planeeringuala piires võimalikke trassialternatiive. Riigi eriplaneeringu menetlus ei näe ette Eesti mandrilt otse Lätti kulgeva merekaabelühenduse hindamist samaväärse alternatiivina Saaremaad läbivale lahendusele. Sellise lahenduse kaalumine eeldaks teistsugust võrguarenduslahendust ja sellest tulenevalt ka erinevat planeeringu lähteülesannet. Otsused selle kohta, milliseid võrguarenduslahendusi edasi arendada ja milliste lahenduste ruumiline planeerimine algatada, põhinevad elektrisüsteemi arendamise eest vastutavate osapoolte varasematel süsteemianalüüsidel,	07.10.2026 nr 13-3/3128-2

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
	16.09.2026 e-kiri	Tänan 14.09.2026 vastuse nr 13-3/2772-2 eest. Teie vastuses märgite, et Saaremaad läbivate trassialternatiivide puhul hinnati terviklikult keskkonna-, sotsiaalseid, majanduslikke ja kultuurilisi mõjusid. Samas selgitate, et Eesti mandrilt otse Läti suunas kulgevat merekaabelühendust ei ole Saaremaad läbiva lahendusega samaväärse alternatiivina võrreldud ning selle tehnilisi, majanduslikke, keskkonna- ja sotsiaalseid mõjusid hinnatakse eraldiseisvas menetluses. Sellest tulenevalt palun selgitada: 1. Mille alusel sai juba enne nimetatud terviklikku alternatiivide võrdlust otsustada, et Eesti–Läti neljas elektriühendus tuleb kavandada läbi Saaremaa? Teie vastuses on samuti märgitud, et Eesti mandrilt otse Läti suunas kulgevaid mereühenduse terviklahendusi on hinnatud „varasemates võrguarenduse analüüsides", sealhulgas Kilingi-Nõmme ja Sindi piirkonnast nii Dundaga kui ka Ventspilsi suunas ning nii HVAC- kui ka HVDC-lahendustena. Samas ei ole vastuses nimetatud nende analüüside nimetusi, koostajaid ega koostamise aega ning nimetatud analüüse ei ole vastusele lisatud. 2. Palun väljastada Teie 14.09.2026 vastuses nimetatud „varasemad võrguarenduse analüüsid", milles hinnati Eesti mandrilt otse Läti suunas kulgevaid Kilingi-Nõmme ja Sindi piirkonnast Dundaga ning Ventspilsi suunas kavandatud HVAC- ja HVDC-lahendusi. Palun märkida iga analüüsi nimetus, koostaja ja koostamise kuupäev. 3. Palun selgitada, millised nimetatud analüüsidest olid koostatud enne Vabariigi Valitsuse 15.02.2024 korraldust nr 39, millega riigi eriplaneering algatati juba Paide–Lihula–Saaremaa suunalise elektriühenduse planeerimiseks, ning milline neist oli aluseks Saaremaad läbiva lahenduse eelistamisele. Pean seda täpsustust oluliseks, kuna Teie vastuse kohaselt ei olnud käesoleva riigi eriplaneeringu ülesandeks enam hinnata Eesti mandrilt otse Läti suunas kulgevat alternatiivset merekaabelühendust ega võrrelda seda Saaremaad läbiva lahendusega, sest planeeringu eesmärgiks oli algatamisel juba määratud ühenduse kavandamine Paide alajaamast läbi Lihula Saaremaale. Seetõttu on oluline mõista, millise enne planeeringu algatamist tehtud analüüsi ja otsustuse alusel valiti põhimõtteliseks lahenduseks just Saaremaad läbiv ühendus. Palun käsitleda neid küsimusi ka 21.09.2026 Kuressaares toimuval avalikul arutelul ning kajastada küsimused ja neile antud vastused arutelu protokollis.	arenguplaanidel ja võrguarendusotsustel. Käesoleva riigi eriplaneeringu ülesanne ei olnud võrrelda omavahel erinevaid põhimõttelisi võrguarendusstsenaariume, vaid leida algatamisotsuses määratud ühenduse rajamiseks sobiv asukoht ning hinnata selle elluviimisega kaasnevaid mõjusid. Samuti selgitati 21.09.2026 Kuressaares toimunud avalikul arutelul, et Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu koostamisel ei lähtutud üksnes ühest dokumendist ega 2021. aasta „Saarte energiapöördumisest". Planeeringulahendus kujunes mitme sisendi koosmõjul, sealhulgas elektrisüsteemi arendamise vajadustest, tehnilistest analüüsidest, võrguarenduslahendustest ning riigi eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise käigus läbi viidud alternatiivide võrdlusest. "Saarte energiapöördumine" ei olnud planeeringulahenduse valiku alusdokument ega määranud iseseisvalt elektriühenduse paiknemist. Planeeringulahenduse põhjendused on esitatud riigi eriplaneeringu seletuskirjas ning keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes. Varasemate võrguarenduse analüüside väljastamine Teie taotluses viidatud analüüsid ei ole koostatud käesoleva riigi eriplaneeringu raames ega kuulu planeeringu dokumentide hulka. 14.09.2026 kirjas viidatud varasemate võrguarenduse analüüside puhul on tegemist Eleringi elektrisüsteemi pikaajalise arendamisega seotud tehniliste uuringute ja analüüsidega. Nende dokumentide valdajaks ei ole Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Seetõttu ei ole ministeeriumil võimalik neid dokumente väljastada ega anda ammendavat ülevaadet nende koostajate, nimetuste või koostamise aegade kohta. Kui soovite nimetatud dokumentidega tutvuda, soovitame pöörduda Elering AS-i poole, kellel on võimalik anda täpsemat teavet konkreetsete uuringute ja analüüside ning nende väljastamise võimaluste kohta. Analüüside seos riigi eriplaneeringu algatamisega Vabariigi Valitsuse 15.02.2024 korralduse nr 39 ettevalmistamisel võeti arvesse planeeringu algatamise ajaks olemas olnud teavet elektrisüsteemi arendusvajaduste, varustuskindluse eesmärkide ning võrguarenduslahenduste kohta. Riigi eriplaneeringu algatamise otsus kujunes erinevate asjaomaste materjalide, analüüside ja muude sisendite alusel. Nende asjaolude täpsemad tehnilised põhjendused on seotud elektrisüsteemi planeerimise ja võrguarenduse protsessidega, mille eest vastutab süsteemihaldur Elering AS. Avalik arutelu 21.09.2026 Kuressaares toimunud avalikul arutelul käsitleti Teie tõstatatud küsimusi planeeringulahenduse kujunemise ja alternatiivide valiku kohta. Küsimused ja neile arutelul antud vastused kajastatakse avaliku arutelu protokollis. Kontrollisime ka Teie kirjas viidatud linki, meile teadaolevalt avaneb „Põhilahenduse Saaremaa joonis" ning on allalaaditav. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	
	21.09.2026 e-kiri	Palun käsitleda alljärgnevat märkust 21.09.2026 Kuressaares toimuval Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu avalikul arutelul ning kanda märkus ja sellele antud vastus avaliku arutelu protokolli. Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu ametlikul veebilehel on avaldatud viide dokumendile „Põhilahenduse Saaremaa joonis", kuid sellele dokumendile viitav link ei tööta ning joonist ei ole võimalik avada. Tegemist on Saaremaa elanike jaoks ühe olulisema planeeringumaterjaliga, sest sellelt jooniselt peab olema võimalik tutvuda eelistatud 330 kV trassikoridori asukohaga Saaremaal. Palun selgitada, kuidas on sellises olukorras tagatud avalikkuse võimalus planeeringulahendusega tutvuda. Palun käesolev märkus ja sellele antud vastus kanda avaliku arutelu protokolli. Lisan lingi: https://riigiplaneering.prelive.vportal.ee/sites/default/files/documents/2026-07/P%C3%B5hilahendus_joonis_Saaremaa.pdf		

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
36	**M.R.**			
	09.08.2026 e-kiri	eelnevalt olen teile saatnud ühe seisukoha. see allpool samuti kaasas maatüki maakatastris [redacted] omanikuna ja antud planeeringust otseselt puudutatuna olen seisukohal, et planeeritav trass liigub liiga lähedalt kolme [redacted] küla maja juures (lisaks allakirjutanule ka [redacted] ja [redacted]) . see on vähim, mida te saate muuta - kindlasti on võimalik trassi muuta niipalju, et jääks majadest enam kui paarisaja meetri kaugusele, kuna ülejäänud territoorium on täiesti tühi, ilma elaniketa. Kuigi olete eelnevalt vastanud, et maakaablit ei peeta majanduslikult mõistlikuks, siis siinkohal pole te arvestanud tervikpilti - kui palju muudavad loodust ja teevad piisavalt kahju planeeritavad õhukaablid ning militaaraspektist vaadeldes on maakaabel kindlasti tulemuslikum ning raskemini rivist välja löödav, kui õhukaabel. ja muudaks looduspilti vähem, kui oleks maanteevõrgustikuga seotud.	Täname Teid Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu kohta esitatud arvamuse eest. Mõistame Teie muret seoses kavandatava trassi paiknemisega [redacted] küla elamute läheduses ning maakaabli kasutamise võimalikkusega. Esitatud ettepanekust lähtuvalt kaalutakse võimalust nihutada trassikoridori kõnealuses lõigus olemasoleva koridori piires selliselt, et suureneks kaugus lähimatest elamutest, sealhulgas Teie kinnistust ning naaberkinnistutel paiknevatest elamutest. Võimaliku muudatuse eesmärk on vähendada mõju elukeskkonnale ja maastikupildile, vältides samal ajal uute ulatuslike trassikoridoride rajamist seni mõjutamata aladele. Trassikoridori nihutamise võimalikkus sõltub täiendava mõjude hindamise tulemustest ning selgub hiljemalt avalike arutelude toimumise ajaks septembri keskpaigas. Seejuures hinnatakse muu hulgas mõju looduskeskkonnale, maakasutusele, tehnovõrkudele ning lahenduse tehnilist teostatavust. Esialgsel hinnangul võib trassi paiknemise täpsustamine olemasoleva koridori piires võimaldada vähendada mõju elamutele ning kujuneda maastikupilti vähem mõjutavaks lahenduseks kui täiesti uue koridori rajamine või ulatuslikum seostamine olemasoleva maanteevõrgustikuga. Seoses ettepanekuga rajada ühendus maakaablina selgitame, et planeeringu koostamisel ei ole selles lõigus maakaablilahendust peetud tehniliselt ega majanduslikult põhjendatud lahenduseks. Sama ülekandevõimsuse saavutamiseks on maakaabli puhul vaja mitut paralleelset kaablit, rajamisega kaasnevad ulatuslikud kaevetööd ning vajalikud on täiendavad tehnilised seadmed. Lisaks märgime, et Elering AS on varem hinnanud õhu- ja maakaabelliinide eeliseid ning puudusi Harku–Lihula–Sindi planeeringu koostamise käigus. Vastav võrdlusuuring on avalikult kättesaadav planeeringu materjalide hulgas ehitisregistris: Harku–Lihula–Sindi planeeringu materjalid. Täiendavalt on Elering tellinud uue õhu- ja maakaabelliinide võrdlusuuringu, mis käsitleb kõiki hetkel menetluses olevaid Eleringi riigi eriplaneeringuid, sealhulgas Eesti–Läti neljanda elektriühenduse projekti. Uuringus võrreldakse muu hulgas lahenduste tehnilisi omadusi, töökindlust, keskkonnamõjusid ning ehitusmaksumusi. Uuring valmib hiljemalt avalike arutelude toimumise ajaks septembris ning lisatakse planeeringu veebilehele. Mis puudutab julgeoleku- ja toimepidevuse kaalutlusi, siis investeerib Elering aastatel 2026–2030 üle 200 miljoni euro olemasoleva elektrivõrgu kriisivalmiduse suurendamisse. Meetmed hõlmavad muu hulgas süsteemikriitiliste objektide täiendavat seiret, kaitset ning võrgu taastamisvõime parandamist mobiilsete lahenduste ja reservide abil. Ka uus Eesti–Läti neljas elektriühendus kavandatakse kõrgendatud kaitse- ja toimepidevusnõudeid arvestades. Samuti tuleb arvestada, et maakaablid ei ole tingimata töökindlamad kui õhuliinid. Maakaablitel võib esineda liinikilomeetri kohta rohkem püsirikkeid ning rikete kõrvaldamine on üldjuhul ajamahukam. Kui õhuliini püsiva rikke kõrvaldamine võtab keskmiselt vähem kui kaks ööpäeva, siis kõrgepingelise maakaabli rikke kõrvaldamine võib sõltuvalt rikke iseloomust ja asukohast kesta märkimisväärselt kauem. Seetõttu tuleb õhu- ja maakaabelliini lahenduste võrdlemisel arvestada nii keskkonna-, tehniliste, majanduslike kui ka varustuskindluse aspektidega. Teie ettepanek on registreeritud ning seda arvestatakse trassikoridori täiendava hindamise käigus. Lõplik seisukoht võimaliku trassikoridori nihutamise kohta kujuneb pärast mõjude hindamise tulemustega tutvumist ning esitatakse avalike arutelude materjalides. Kompensatsiooni ja talumistasu kohta saab täpsemat teavet maaomanikele koostatud juhendist: juhendmaterjal maaomanikele. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	08.09.2026 nr 13-3/2769-2
37	**M.T.**			
	09.08.2026 e-kiri	Omandasin paar aastat tagasi Lääne-Saaremaal kinnisasja ([redacted], [redacted]) eesmärgiga taastada seal varem meie suguvõsasse kuulunud vana talukoht. Tegemist on minu ainsa kinnisasjaga, kuhu soovin rajada oma kodu. Selleks olen 5 a tegelenud kinnistu haljastuse kujundamise ja planeerimisega. Nüüd on mind tabanud väga ebameeldiv üllatus, kus riik soovib katta mu (küllaltki väikese kinnistu) peaaegu täielikult elektriliini koridoriga, kavandatav liin kataks lõviosa mu pisikesest kinnistust. Kirjutasin teile 04.03.2025 ning palusin planeerida trass nii, et see ei läbiks minu kinnistut, kuna kavandan sinna ehitada elamu. Sain teilt 12.05.2025 vastuse, kus MKM maa- ja ruumipoliitika töötaja Ivari Rannamaa kinnitas, et olemas on alles võimalikud alternatiivid ning ütles mulle eraldi järgmist: *„Ajaloolistelt kaartidelt nähtub ka, et kuigi katastriüksus on jagatud, siis ajalooliselt on olnud hoonestatud [redacted] katastriüksus"*. Mulle tundub, et ehk teie töötaja on kinnistusraamatust kogemata vaadanud vale kinnisasja. Ajalooliste kaartide kohaselt on hooned minu kinnistul ([redacted]) olemas (lisan ajalooliste kaartide väljavõtte oma kirja manusesse, need on netis leitavad maaameti kaardirakenduse EVTopo 200T 1937 kaardil ja majakoht on veel 1977 a kaardil skeemil märgitud). Lisaks näen ma oma enda silmaga oma kinnistu keskel vana maja	Täname Teid Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu kohta esitatud täiendavate selgituste ja ettepaneku eest. Mõistame, et [redacted] kinnistu on Teile isiklikult oluline ning et soovite sinna rajada oma kodu ajaloolise talukoha asukohta. Anname teada, et Teie esitatud ettepanekut on planeeringulahenduse täpsustamisel arvesse võetud ning trassikoridori asukohta on muudetud selliselt, et see ei kulgeks üle Teie kinnistul paikneva ajaloolise talukoha varemete. Tehtud muudatus on nähtav ka avalikus planeeringu kaardirakenduses avalikustatud lahendusel. Planeeringulahenduse koostamisel on püütud võimalikult suures ulatuses vältida olemasolevate ja kavandatavate eluhoonete mõjutamist. Samas ei ole käesolevas piirkonnas võimalik trassikoridori Teie kinnistult täielikult välja viia ilma, et mõju suureneks teistele kinnistutele või olemasolevatele eluhoonetele. Seetõttu ei ole võimalik Teie kinnisasja täielikult kitsendustest vabastada.	16.09.2026 nr 13-3/2765-2

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
		varemeid st ilmselgelt on vana taluhoone ajalooliselt seal olnud. Lisaks on talukoht seal olnud ka suguvõsa vanemate liikmete mälestuste kohaselt. Tänasel naaberkinnistul, millest teie töötaja rääkib ([redacted]) oli täiesti eraldi majapidamine, see on üle tee ja mitusada meetrit eemal. Pakun, et ehk ajas teie töötaja segi 2 [redacted] kinnistut, minu kinnistu on kaardil ülemine [redacted] kinnistu, kus on ajalooline talukoht kenasti vanadel kaartidel olemas. Kuna minu kinnistu on väike, kataks kavandatav koridor mu kinnisasja sisuliselt tervikuna ja selliselt, et ma ei saa sinna oma kodu ehitada. Tegemist on minu ainsa võimalusega ehitada endale selles eluetapis oma enda kodu. Nagu öeldud, on tegemist ka minu ainsa kinnisasjaga, lisaks on tegemist ajalooliselt meie suguvõsa liikmetele kuulunud talukohaga. Saan aru, et Eestile on elektriliini vaja, kuid minu kinnistu kõrval paremal pool on naaberkinnistu, kus ei ole hoonestust kunagi olnud, mis on oluliselt suurem ning mille omandiõiguse riive ei oleks seetõttu omaniku jaoks niivõrd suur. Lõpetuseks annan teada, et olen suhelnud kinnistu ehitusõiguse teemal ka KOV-ga, kes on mulle kinnitanud, et väikeelamu rajamiseks ei ole mul vaja taotleda projekteerimistingimusi. Olen tegelenud rahalistel põhjustel kinnistul viimaste aastate jooksul vaid haljastuse kujundamisega. 10.12.2025 toimunud koosolekul MKM töötaja Moniko Korolkov ütles, et tuleks võtta teiega ühendust, et arutada võimalust vajadusel koridori nihutamiseks. Seega taotlen jätkuvalt, et palun, et arvestaksite trassikoridori planeerimisel minu kinnistule rajatava elamuga selliselt, et trass ei läbiks mu kinnistut ning palun teil selgitada mulle, mida saan teha, et te mu kinnistu tõsise omandiõiguse riivega oma trassi planeerimisel arvestaksite. Olete igalpool rõhutanud, et olete arvestanud trassi planeerimisel hoonestusega, palun arvestada trassi planeerimisel ka sellega, et soovin rajada minu kinnistul oleva vana talukoha vundamendile oma kodu ning et trass muudaks mu kinnisasja sisuliselt tänu selle väikest suurust arvestades täiesti elamiskõlbmatuks.	Käesolev lahendus on kujunenud erinevate huvide, olemasoleva asustuse, keskkonnatingimuste ja tehniliste vajaduste tasakaalustamise tulemusena. Teie poolt tõstatatud ajaloolise talukoha teavet ning kinnistule elamu rajamise soovi on lahenduse täpsustamisel arvestatud ulatuses, mis on planeeringu terviklahendust silmas pidades võimalik.	
38	**T.A.**			
	10.08.2026 e-kiri	Teema: Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneering – põhjendatud taotlus hinnata Pivarootsi/Muriste asemel Paatsalu piirkonda merekaabli maismaaühenduse alternatiivina. 1. Sissejuhatus Käesolev seisukoht on koostatud Pivarootsi ja Muriste (edaspidi Pivarootsi) maaomanike nimel eesmärgiga juhtida tähelepanu asjaolule, et riigi eriplaneering peab tuginema läbipaistvale alternatiivide võrdlusele. Planeeringumaterjalidest nähtub, et eelistatud lahendus suunab trassi Pivarootsi piirkonda, kuid avalikkusele ei ole piisava detailsusega selgitatud, miks Paatsalu alternatiiv ei osutunud eelistatuks. Leiame, et enne lõpliku otsuse tegemist tuleb võrrelda mõlema lahenduse tehnilisi, majanduslikke, keskkonnaalaseid ja sotsiaalseid mõjusid. 2. Pivarootsi loodus- ja maastikuväärtused Pivarootsi kuulub Matsalu piirkonna mõjualasse ning seda iseloomustavad avarad rannaniidud, poollooduslikud kooslused, roostikud, puisniidud ja ajalooline rannamaastik. Piirkond on oluline rändlindude peatus- ja toitumisala. Lubjarikkad kasvukohad loovad eeldused kaitsealuste käpaliste, sealhulgas kauni kuldkinga ja teiste paljude ohrideeliikide kasvuks. Väärtus ei seisne üksikutes objektides, vaid kogu maastiku terviklikkuses. 3. Mõju kogukonnale Elektriühendus on kahtlemata oluline avalik huvi, kuid avalik huvi peab olema tasakaalus looduskaitseliste eesmärkide ja kohalike elanike õigustega. Pivarootsi maastik on oluline nii loodus- ja keskkonnakaitse, loodusturismi, puhkemajanduse kui kinnisvara väärtuse seisukohalt. Taristu rajamisel tuleb hinnata ka pikaajalist visuaalset mõju ja võimalikku piirkonna atraktiivsuse vähenemist. 4. Planeerimis- ja keskkonnaõiguslikud põhimõtted Riigi eriplaneeringu menetluses tuleb võrrelda mõistlikke alternatiive ning eelistada lahendust, mis saavutab eesmärgi võimalikult väikese keskkonnamõjuga. Kui eksisteerib alternatiiv, mille puhul võib keskkonna mõju olla väiksem ja investeering soodsam, tuleb selle välistamine selgelt põhjendada. 5. Paatsalu alternatiivi täiendava hindamise vajadus Maaomanike hinnangul väärib Paatsalu alternatiiv täiendavat analüüsi. Kui merekaabli pikkus, maismaaühenduse tehniline lahendus või ehitusmaht osutuvad seal soodsamaks, võib see vähendada nii rajamis- kui hoolduskulusid. Samal ajal väheneb mõju Pivarootsi rahvusvaheliselt olulistele rannaniitudele ja maastikule. Käesolevas arvamuses ei väideta faktina, et Paatsalu oleks kindlasti odavam – rõhutame vajadust sõltumatu võrdleva analüüsi järele, arvestades eelkõige looduslikke ja keskkonnakaitselisi asjaolusid.	Täname Teid Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu kohta esitatud seisukoha eest. Olete palunud enne planeeringu lõplikku kehtestamist täiendavalt võrrelda Pivarootsi piirkonda kavandatud merekaabli maismaaühendust Paatsalu alternatiiviga ning avalikustada mõlema lahenduse tehnilised, majanduslikud, keskkonnaalased ja sotsiaalsed võrdlusandmed. Samuti olete juhtinud tähelepanu Pivarootsi ja Muriste piirkonna loodus-, maastiku- ja kogukondlikele väärtustele. Selgitame esmalt, et planeeringus nimetatakse praegu eelistatud Saaremaa ja mandri vahelist trassilõiku Mägi-Kurdla–Hanila alternatiiviks. Hanila tähistab seejuures mandril paiknevat rannikualajaama, mitte merekaabli täpset maaletuleku asukohta. Avalikustatud planeeringulahenduse kohaselt jõuab merekaabel mandrirannikule Pivarootsi piirkonnas ning jätkub sealt ligikaudu 7,1 km pikkuse maakaablina Hanila alajaamani. Merekaabli hinnanguline pikkus on ligikaudu 40 km. Paatsalu alternatiivi hindamine Teie arvamuses esitatud seisukohaga, et Paatsalu alternatiivi tuleks enne lõpliku valiku tegemist võrrelda, on planeeringu koostamisel sisuliselt juba arvestatud. Planeerimisseaduse § 30 lõike 2 kohaselt tuleb riigi eriplaneeringu asukoha eelvalikul kaaluda mitut võimalikku asukohta. Käesolevas planeeringus võrreldi Saaremaa idarannikult mandrile jõudmiseks muu hulgas Hanila, Muriste ja Paatsalu suundi. Pärast esialgset võrdlusetappi jäid põhjalikumaks mõjude hindamiseks kaks alternatiivi: Mägi-Kurdla–Hanila ja Mägi-Kurdla–Paatsalu. Paatsalu alternatiivi ei käsitletud seega kõrvalise või teoreetilise variandina, vaid ühe kahest lõppvõrdlusesse jõudnud põhilisest lahendusest. Planeeringu seletuskirjas, täpsemalt lk-del 27-28 ning 40-42 on välja toodud, et Paatsalu alternatiiv osutus mõningate sotsiaalsete ja majanduslike näitajate põhjal mitmes aspektis soodsamaks: * Paatsalu suund oli lühem ja odavam (hinnanguline kogumaksumus 187,6 miljonit eurot võrreldes 194,8 miljoni euroga), * see alternatiiv läbis vähem eraomandis kinnistuid ning selle lähedusse jäi vähem elamumaid (500 m mõjualasse jäi 10, 100 m mõjualasse 1 elamumaa kinnistu; Mägi-Kurdla–Hanila puhul vastavalt 81 ja 7 kinnistut). Seega on arvamuses tõstatatud küsimust Paatsalu alternatiivi võimaliku majandusliku eelise kohta planeeringumenetluses hinnatud ning selle eeliseid on planeeringumaterjalides ka selgelt kajastatud. Asjaolu, et Paatsalu alternatiiv osutus mõne valikukriteeriumi põhjal isegi soodsamaks kui eelistatud Mägi-Kurdla–Hanila alternatiiv, ilmestab seda, et tegemist oli reaalse alternatiiviga, mida kaaluti sisuliselt. Miks osutus eelistatuks Mägi-Kurdla–Hanila alternatiiv? Lõplikku asukohavalikut ei selgunud üksnes maksumuse, merekaabli pikkuse või puudutatud kinnistute arvu alusel. Trassialternatiive võrreldi tervikuna mitmete sotsiaalsete, kultuuriliste, majanduslike ja looduskeskkonnaga seotud kriteeriumide alusel. Detailne ülevaade rakendatud kriteeriumitest ja sellest, millistes kategooriates ja millistel põhjustel oli eelistatav vastavalt Mägi-Kurdla–Hanila alternatiiv või Mägi-Kurdla–Paatsalu alternatiiv, on leitav planeeringu	01.09.2026 nr 13-3/2771-2

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
		6. Järeldused Palume enne planeeringu lõplikku kehtestamist avalikustada mõlema alternatiivi võrreldavad loodulikud jm tehnilised lähteandmed, investeeringu hinnangud, merekaabli pikkused, keskkonnamõju tulemused ja põhjendused, miks üks või teine lahendus on eelistatud. Picture	lisast nr 6 „Trassialternatiivide võrdlustabel", vahelehelt „3. Saaremaalt mandrile". Looduskeskkonna hindamisel analüüsiti muu hulgas Natura 2000 alasid, kaitstavaid loodusobjekte, taimestikku, vääriselupaiku, loomastikku, rohevõrgustikku, veekeskkonda, linnustikku, merepõhja elustikku, kalastikku ja kliimamõju. Erinevad looduskeskkonna kriteeriumid ei andnud seejuures ühesugust tulemust. Näiteks Natura 2000 loodusalade ja elupaigatüüpide seisukohast oli Saaremaalt mandrile suunduvas lõigus väikseima mõjuga Mägi-Kurdla–Paatsalu alternatiiv. Samas selgus hindamise käigus, et kõik selle lõigu alternatiivid omavad erineval määral kokkupuudet Natura 2000 võrgustiku alade või nende kaitse-eesmärgiks olevate väärtustega. Seetõttu ei saa järeldada, et Paatsalu suunal puuduksid looduskeskkonnale avalduvad mõjud. Linnustiku eksperthinnang andis teistsuguse tulemuse. Maa- ja merekaabli koosmõju hindamisel sai Mägi-Kurdla–Hanila tugevama eelistuse ning hinnati parimaks alternatiiviks. Mägi-Kurdla–Paatsalu puhul oli maakaabli elupaigakadu küll väiksem, kuid merekaabli mõju elupaikadele ja häiringutele ebasoodsam ning koondhinnanguks kujunes „eelistus puudub". Alternatiivide täpsustamiseks viidi läbi ka merisiia koelmualade uuring Paatsalu lahes, Muriste piirkonnas, Saastna lahes ja Pädaste lahes. Uuringu käigus tehti 2025. aasta novembris ja detsembris välitöid kokku 13 seirepunktis. Paatsalu lahes uuriti nelja ja Muriste piirkonnas kahte potentsiaalselt sobivat merisiia koelmuala. Uuringus ei tuvastatud merisiiga ei Paatsalu lahes ega Muriste piirkonnas ning uuringu kokkuvõttes leiti, et uuritud aladel ei esine selliseid aktiivseid merisiia koelmuid, mille tõttu tuleks mõni merekaabli alternatiiv välistada või rakendada täiendavaid ajalisi piiranguid. Seetõttu ei kujunenud lõplik valik Paatsalu ja Hanila/Pivarootsi vahel merisiia uuringu põhjal, vaid erinevate mõjude koondkaalumise tulemusena. Kuivõrd Mägi-Kurdla–Hanila ning Mägi-Kurdla–Paatsalu alternatiivid osutusid oma mõjude osas suhteliselt võrdväärseteks, siis planeeringulahenduse lõplikul kaalumisel vaadeldi koos ka Saaremaa ja mandri vahelisele ühendusele järgnevat mandripoolset lõiku rannikult Lihula uue alajaamani. Seda seetõttu, et vastava lõigu valiku otsustab sisuliselt ära see, kuhu merekaabel maabub. Võrreldes Paatsalu–Lihula alternatiiviga hinnati Hanila–Lihula alternatiivi looduskeskkonna ja kliimamõju seisukohalt märkimisväärselt soodsamaks (vt planeeringu lisa 6, vaheleht 4. „Mandri läänerannik – Lihula"). Hanila suunal jääb kasutusest välja vähem metsamaad, kattuvus märgaladega on väiksem ning raadamise ja maakasutuse muutusega seotud kasvuhoonegaaside heide madalam. Samuti hinnati väiksemaks mõju linnustikule ja kaitstavatele loodusobjektidele. Kuigi Paatsalu alternatiiv osutus mitme sotsiaalse ja majandusliku näitaja põhjal soodsamaks, kujunes kogu trassilahenduse koondhindamise tulemusena eelistatuks Mägi-Kurdla–Hanila alternatiiv. Valiku põhjuseks oli eelkõige väiksem koondmõju looduskeskkonnale, linnustikule, metsamaale ja kliimale ning seda arvestades ka järgmist, rannikualajaama ja Lihula alajaama vahelist lõiku. Sotsiaalsete mõjude ning taimestikule ja maastikule avalduva mõju osas on ka oluline rõhutada, et merepiirist Hanila alajaamani on tegemist maakaabliga. Seetõttu on uue elektriühenduse mõju nii maastikule ja vaadetele kui taimekooslustele (eriti avamaastikul, sealhulgas Teie kirjas välja toodud rannaniitudel jm poollooduslikele kooslustel) ajutine ja suhteliselt vähene. Samuti on võrreldes õhuliiniga oluliselt väiksem mõju eraomandis olevate kinnisasjade kasutamisele ja nende väärtusele ning loodusturismile jm puhkemajandusele. Pivarootsi ja Muriste piirkonna loodusväärtused Nõustume, et Pivarootsi ja Muriste piirkonnas esineb olulisi ranniku-, maastiku- ja loodusväärtusi ning nende mõju ei saa hinnata üksnes üksikute registreeritud objektide kaudu. Seda on arvestatud kaitstavate loodusobjektide, Natura 2000 alade, linnustiku, taimestiku, merepõhja elustiku, kalastiku ning teiste valdkondlike eksperthinnangute koostamisel. Planeeringu eesmärk ei ole olnud lähtuda eeldusest, et valitud suunas looduskaitselised väärtused puuduvad, vaid võrrelda alternatiivide kogumõju ja leida planeeringu eesmärki arvestades tasakaalustatuim lahendus. Planeeringusse on seatud tingimused, mille kohaselt tuleb merekaabli trassi järgmises projekteerimisetapis täpsustada merepõhja uuringute alusel, et vältida põhjendamatut sekkumist tundlikesse merepõhja elupaikadesse. Samuti tuleb tööde ajakava siduda kalastiku, linnustiku, hüljeste ja merepõhja elustiku kaitseks vajalike ajaliste piirangutega ning vältida rannikukoosluste ja veerežiimi kahjustamist. Kokkuvõte Teie ettepanekut hinnata Paatsalu alternatiivi on planeeringu koostamisel juba sisuliselt käsitletud. Paatsalu alternatiiv oli üks kahest lõppvõrdlusesse jõudnud lahendusest ning selle tehnilisi, majanduslikke, sotsiaalseid ja keskkonnamõjusid hinnati planeeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise käigus. Hindamise tulemusena kujunes eelistatuks Mägi-Kurdla–Hanila alternatiiv, kuna selle kogumõju looduskeskkonnale, linnustikule, metsamaale ja kliimale hinnati tervikuna väiksemaks, seda arvestades ka järgmist, Lihula alajaamani kulgevat lõiku. Sellest tulenevalt ei ole esitatud arvamuse alusel alust muuta planeeringus eelistatud trassilahendust. Valikut Mägi-Kurdla–Hanila alternatiivi kasuks ei tehtud kergekäeliselt. Arvestades, et tegemist on pikema ja kulukama alternatiiviga, oleks keskkonnaalaste eeliste puudumisel olnud põhjendatud eelistada lühemat ja väiksema maksumusega lahendust.	

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
		Taotlused: 1. Peatada eelistatud trassi lõplik kinnitamine kuni Paatsalu alternatiivi võrdleva analüüsi valmimiseni. 2. Avalikustada mõlema alternatiivi tehniline ja majanduslik võrdlus. 3. Avalikustada sõltumatu keskkonnamõju võrdlus ning põhjendused alternatiivi välistamiseks. 4. Kaasata maaomanike esindajad ja sõltumatud looduseksperdid lõpphindamisse. 5. Lähtuda ettevaatuspõhimõttest ning valida lahendus, mis saavutab eesmärgi väikseima keskkonnamõjuga.	Vastused taotlusele: 1. Planeeringu peatamine Taotlusega ei arvestata. Paatsalu alternatiivi võrdlev hindamine on planeeringumenetluse käigus läbi viidud ning Mägi-Kurdla–Paatsalu oli üks kahest lõpliku mõjude hindamise etapini jõudnud Saaremaa ja mandri vahelisest alternatiivist. Planeering on praegu avaliku väljapaneku ja sellele järgneva arvamuste kaalumise etapis ning enne planeeringu kehtestamist kaalutakse ka käesolevas arvamuses esitatud seisukohti. 2. Tehnilise ja majandusliku võrdluse avalikustamine Taotlusega on sisuliselt arvestatud. Trassialternatiivide võrdluse seletuskiri, valdkondlikud eksperthinnangud ning planeeringu seletuskiri on avaldatud planeeringu veebilehel. Nendes dokumentides (sealhulgas eelpool viidatud dokumentides) on esitatud muu hulgas trasside pikkused, investeeringute hinnangud, maaomand, maahõive ning muud majanduslikud ja tehnilised kriteeriumid. Nagu eespool märgitud, on planeeringumaterjalides välja toodud ka Paatsalu alternatiivi majanduslik eelis Saaremaa ja mandri vahelises lõigus. 3. Keskkonnamõju võrdlus Taotlusega on sisuliselt juba arvestatud. Planeeringu koostamisel on valminud valdkondlikud eksperthinnangud muu hulgas linnustiku, Natura 2000 alade, taimestiku ja vääriselupaikade, merepõhja elustiku, kalastiku, merevee, geoloogia, märgalade ja rohevõrgustiku kohta. Need on avaldatud planeeringu dokumentide hulgas ning tulemused on koondatud planeeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandesse. Paatsalu alternatiivi mitte-eelistamine ei põhinenud ühel üksikul uuringul, vaid erinevate valdkondade mõjude koondhindamisel. 4. Maaomanike ja ekspertide kaasamine Taotlusega on arvestatud. Maaomanikud on riigi eriplaneeringu menetlusse kaasatud ning neil oli ja on õigus esitada kirjalikke arvamusi ja osaleda avalikel aruteludel. Praegust menetlusetappi – asukoha eelvaliku avalikustamist võibki sisuliselt pidada lõplikuks alternatiivide hindamiseks, milles on kõigil huvilistel (nii maaomanikel kui kõigil keskkonnaekspertidel ja -organisatsioonidel) võimalik kaasa rääkida. Teie arvamus lisatakse menetlusmaterjalide hulka ja seda kaalutakse enne planeeringu kehtestamist. Maaomanike esitatud uus ja konkreetne teave on menetluses oluline sisend, mida hinnatakse ning vajaduse korral võetakse planeeringu või hilisema projekteerimise käigus arvesse. 5. Ettevaatuspõhimõte ja väikseima keskkonnamõjuga lahendus Taotlusega on osaliselt arvestatud. Keskkonnakaalutluste arvestamine ja alternatiivide võrdlemine on keskkonnamõju strateegilise hindamise keskne eesmärk. Samas ei tähenda see, et trassivalik tehakse ühe keskkonnanäitaja põhjal. Riigi eriplaneeringu asukohavalikul tuleb kaaluda koos keskkonna-, sotsiaalseid, kultuurilisi, majanduslikke ja tehnilisi asjaolusid ning leida tervikuna sobivaim lahendus. Paatsalu ja Hanila/Pivarootsi suundade võrdlus näitab, miks koondkaalumine on vajalik. Paatsalu alternatiiv osutus mitme sotsiaalse ja majandusliku näitaja ning osade looduskeskkonna kriteeriumide järgi soodsamaks, samas kui Hanila suund osutus soodsamaks linnustiku, maismaataimestiku ning sellele järgneva mandrilõigu looduskeskkonna- ja kliimamõju seisukohalt. Oluline oli arvestada ka järgmist lõiku (Lihula alajaamani), mille valiku antud trassilõik kindlaks määrab. Lõplik eelistus kujunes kõiki asjaolusid koos hinnates. Täiendav teave Kompensatsiooni ja talumistasu kohta saab täpsemat teavet maaomanikele koostatud juhendist: juhendmaterjal maaomanikele. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	
39	**T.L. ja N.N.**			
	10.08.2026 kiri	Käesolevaga esitame vastuväited Eesti-Läti neljanda elektriühenduse Riigi eriplaneeringu osas: 1) Valitud on õhuliinide lahendus, kusjuures on fikseeritud, et õhuliinide paiknemine ei ole lubatud rannikule lähedal. Eeltoodust tulenevalt on jäetud lahendamata ja majandusliku mõju hindamiseta kogumina Eesti-Läti merekaabli ja maismaalahendus, kuna maismaakaabli puhul on võimalik Saaremaal paigutada alajaam Sõrve poolsaarele nii, et merekaabli paiknemine oleks viidud miinimumini, arvestades, et eriplaneeringus kavandatu kajastab ühtset tervikut ja seega ka majanduslik osa peab hõlmama ühtset tervikut (ka sellisel juhul, kui menetluslikult käsitletakse maismaal olevaid kaableid ja meres olevaid kaableid eraldi). Tegemist on ühtse funktsionaalselt seotud tervikuga.	Täname Teid Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu kohta esitatud arvamuse eest. Õhuliini ja maakaabli ning merekaabli terviklahenduse käsitlemine Täpsustame esmalt, et planeeringu koostamisel ei ole lähtutud eeldusest, et 330 kV õhuliin ei võiks paikneda ranniku lähedal. Vastupidi, nii Saaremaa kui mandriosa lahenduste kavandamisel on üheks eesmärgiks olnud majanduslikult kulukama merekaabli pikkuse vähendamine võimaluse piires. Sellest põhimõttest lähtuvalt on Saaremaa lääneranniku kavandatud rannikualajaam, kus toimub üleminek maismaalahenduselt merekaablile. Õhuliini eelistamine maismaal ei põhine üksnes rajamismaksumusel. Planeeringu koostamisel võrreldi erinevaid tehnilisi lahendusi, sealhulgas õhuliini- ja kaabellahendusi. Võrdluses hinnati nende tehnilist teostatavust, ehitus- ja käidukulusid, töökindlust, elektrisüsteemi toimimist, elektrilisi kadusid, hooldus- ja remondivõimalusi ning keskkonna-, sotsiaalseid ja majanduslikke mõjusid. Hindamise tulemusena osutus kavandatava ühenduse puhul sobivaimaks 330 kV õhuliin. Saaremaa lääneranniku hinnati erinevaid alternatiive, sealhulgas Kotlandi ja Lõmala piirkonna lahendusi. Eelistatud lahendus kujunes tehniliste, majanduslike, keskkonnaalaste, kultuuriliste ja sotsiaalsete kriteeriumide	08.09.2026 nr 13-3/2783-2

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
			koondhindamise tulemusena. Läti suunas kavandatav merekaabel on Eesti–Läti neljanda elektriühenduse toimimiseks vajalik, kuid selle täpne trass ja tehniline lahendus määratakse eraldi menetluses. Käesoleva planeering ei käsitle merekaabli lõplikku tehnilist lahendust ega täpset trassi, samuti ei koostata selle kohta projekteerimistaseme maksumusarvestust. Ettepanekus toodut on hinnatud planeeringu koostamisel võrreldud alternatiivide kontekstis, kuid nende põhjal ei ole ilmnenud asjaolusid, mis annaksid aluse eelistatud lahenduse muutmiseks. Saaremaa lääneranniku lahendus on kujunenud planeeringus võrreldud alternatiivide ning nende tehniliste, sotsiaalsete, majanduslike ja keskkonnaalaste mõjude koondkaalutlusel.	
		2) Valitud on Varpe külla Kotlandi alajaama asukoht põhjendusega, et tegemist on majanduslikult parema asukohaga. Samas ei ole majanduslikus loogikas võetud arvesse kogumit merekaabel ja maismaakaabel (vt punkt 1) ning võimalus ühendada Liivi lahe tuulikuid Sõrve poolsaare läheduses paikneva alajaamaga. Seega olukorras, kus meretuuleparkeon riigikaitseliselt võimalik rajada Liivi lahel, ei ole Eesti-Läti elektrikaabli kaudu selliste tuuleparkide ühendamist silmas peetud.	Kotlandi alajaama asukoht ja võimalik seos meretuuleparkidega Kotlandi alajaama asukohta ei ole valitud üksnes majanduslikel kaalutlustel. Eelistatud trassikoridoride ja alajaamade asukohad on kujunenud keskkonnamõju strateegilise hindamise tulemuste, tehniliste näitajate ja sotsiaalmajanduslike mõjude koondkaalutlusena. Kotlandi alajaam kavandatakse Varpe külla riigimaale ning see moodustab Eesti-Läti neljanda elektriühenduse Saaremaa läänerannniku tehnilise sõlmpunkti. Planeeringu eesmärk on luua Eesti ja Läti vahelise elektriühenduse rajamiseks vajalik põhivõrgu taristu. Planeeringuga ei kavandata võrguühendusi ühegi konkreetse meretuulepargi, tööstusala või muu arendusprojektiga seotud vajaduste alusel. Samuti ei ole hinnatud ega võrreldud konkreetsete tulevaste meretuuleparkide liitumislahendusi ega tehtud valikut võimalike Liivi lahe meretuuleparkide ühenduspunkte silmas pidades. Samas ei välista planeering tulevikus täiendavate tootmisüksuste või muude arenduste ühendamist põhivõrguga, kui selleks on olemas tehnilised võimalused ning täidetud õigusaktidest tulenevad tingimused. Elektrituruseaduse § 65 kohaselt ühendab võrguettevõtja asjakohase taotluse alusel võrguga nõuetekohase elektripaigaldise ning peab võrguteenuse osutamisel järgima turuosaliste võrdse kohtlemise põhimõtet. Liitumise tegelik võimalikkus sõltub seejuures võrgu tehnilistest tingimustest ja vaba edastusvõimsuse olemasolust. Sellest tulenevalt ei saa järeldada, et Kotlandi alajaama asukoht oleks valitud eesmärgiga eelistada või välistada mõne konkreetse meretuulepargi tulevast ühendamist. Alajaama asukoht on kujunenud Eesti–Läti neljanda elektriühenduse rajamiseks hinnatud alternatiivide koondkaalutluse tulemusena.	
		3) Õhuliini valikul on jäetud hindamata majanduslikud mõjud, mis tekivad isikutele, kellede tegevus/omand/elukoht jäävad ühukaabli piirkonda. Jäetud on arvestamata, milline majanduslik mõju on maakaabli panekul, seega on vaadatud ainult huvitatud isikule tekkivaid mõjusid, mitte kõiki majanduslikke mõjusid.	Majanduslike mõjude hindamine Planeeringu koostamisel tehtud analüüside põhjal ei ole alust järeldada, et õhuliini alternatiivi hindamisel oleks arvesse võetud üksnes võrguettevõtjale tekkivaid kulusid või mõjusid. Alternatiivide võrdlemisel käsitleti majanduslike kriteeriumidena muu hulgas maa hõivamist, maaomandit, elamu-, äri- ja tootmismaade kasutust, turismi- ja puhkealasid, metsamajanduslikku maakasutust, väärtuslikku põllumajandusmaad, maardlaid ning kalandusega seotud alasid. Sotsiaalsete mõjude hindamisel arvestati ka mõju elanikele, elamualadele ja kogukondadele. Planeeringu tasandil ei ole siiski võimalik hinnata iga üksiku kinnisasja võimalikku väärtuse muutust ega arvutada konkreetsetele isikutele tekkivat majanduslikku mõju, sest planeeringuga määratakse trassikoridorid ja vajalikud maa-alad, mitte rajatiste lõplik paiknemine. Täpne maahõive ja püsivate kitsenduste ulatus selgub projekteerimisel. Selgitame, et maakaabli lahenduse mõjusid on hinnatud. Planeeringu koostamisel võrreldi nii õhuliini- kui ka maakaablilahenduse tehnilisi, majanduslikke, keskkonnaalaseid ja sotsiaalseid mõjusid. Maakaabli eelistamata jätmise põhjendused on esitatud planeeringu seletuskirjas ja alternatiivide võrdluse materjalides.	
		4) Kui eriplaneering peaks lahendama maismaal asuvate kaablite paiknemised ja hoonestusloa alusel rajatav merekaabel käsitleb maismaast ainult maismaale saabumiskohta, siis reaalsuses ei ole eriplaneeringus kajastatud ühtegi lahendust, kuidas jõuavad merekaablid alajaama (see, et on esitatdu lai viirutatud ala, ei ole vastus kõüsimustele, kuidas paigutub elektrikaabel). Eeltoodu on vastuolus põhimõttega, et planeeringulahendus peab olema avalikult arusaaadav ning kõik mõjud arvestatud. Koovi küla piiridesse jääb hetkel hooonestusloa taotluse alusel paigutatud merekaabel, kuid puudub väiksemgi ettekujutus kuidas maismaal jõuaks kaabel alajaamani.	Merekaabli ühendamine alajaamaga Planeeringu ülesanne on määrata ühenduse rajamiseks vajalikud trassikoridorid ja maa-alad ettenähtud detailsusastmele vastavalt, sellega ei määrata elektrikaabli lõplikku ehituslikku lahendust ega täpset asukohta meetrise täpsusega. Saaremaa läänerannniku piirkonnas on planeeringuga määratud Kotlandi alajaama maa-ala ning ühenduse rajamiseks vajalikud koridorid. Lahendus näeb ette võimaluse ühendada tulevikus Saaremaa läänerannikult Läti suunas kulgev merekaabel Kotlandi alajaamaga. Kaabli täpne maabumiskoht ja tehniline lahendus täpsustatakse projekteerimise ning järgnevate loamenetluste käigus. Selgitame, et menetluste eraldatus ei tähenda, et ühenduspunkt oleks määramata. Käesolev planeering määrab ühenduse maismaaosa tehnilise sõlmpunktina Kotlandi alajaama asukoha. Läti suunas kulgeva kaabli täpne tee alajaamast rannikule ja edasi lahendatakse eraldi menetluses.	

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
		5) Eriplaneeringu elektrikaabli valikul on võetud aluseks 110kW liini koridor põhjendusega, et selles koridoris ei ole vaja raadamisi teha, jättes arvestamata selle, et liinikoridori laiendati 2024.-2025 teadlikult eesmärgiga, et oleks võimalik väita eriplaneeringu menetluses, et raadamisi ei ole vaja teha.	Olemasoleva 110 kV koridori kasutamine Planeeringumenetluse materjalidest ega läbiviidud hindamistest ei nähtu asjaolusid, mis toetaksid väidet, et olemasolevat liinikoridori oleks aastatel 2024–2025 teadlikult laiendatud eesmärgiga mõjutada käesoleva menetluse tulemust. Planeeringu elluviimiseks ei ole enne kehtestamist rajatud uusi liinikoridore ega tehtud planeeringu realiseerimiseks vajalikke raadamistöid. Samuti ei lähtu planeering eeldusest, et olemasoleva 110 kV koridori kasutamisel ei ole täiendavat ruumivajadust või raadamist. 110 kV õhuliini kaitsevöönd on 25 meetrit mõlemal pool liini, samas kui 330 kV liini kaitsevöönd on 40 meetrit mõlemal pool telge. Olemasoleva koridori kasutamisel arvestab planeering seega kaitsevööndi laiendamisega 25 meetrilt 40 meetrini mõlemale poole ning õgvenduste ja mööda viikude puhul ka täiendava nihutusruumiga. Planeeringu seletuskirja elluviimise peatükis on samuti sätestatud, et projekteerimistingimusi hakatakse taotlema pärast planeeringu kehtestamist ning sellele järgnevad projekteerimishanked, uuringud, maa hindamine, kasutusõiguste seadmine ja ehituse ettevalmistamine. Võimalikke olemasoleva elektrivõrgu tavapärase käidu ja hoolduse raames tehtud töid ei saa käsitada Eesti-Läti neljanda elektriühenduse REP-i elluviimise eeltöödena. Olemasoleva koridori kasutamist on peetud eelistatavaks eelkõige seetõttu, et see võimaldab vähendada vajadust rajada uusi taristukoridore ning seelabi piirata täiendavaid mõjusid looduskeskkonnale, maakasutusele ja maaomanikele.
		6) Suurte alajaamade asukoht peaks võimaldama tootmist selliste alajaama lähistel. Antud juhul ei ole valitud alajaamade asukohad mitte mingil viisil toetamas tööstusrajooniде teket ning samuti puudub Varpes ka võimalus Kotlandi alajaama baasil tööstusrajooni tekitada..	Alajaamade asukohad ja rohevõrgustik Planeeringu eesmärk ei ole määrata tööstusparkide või tootmisalade asukohti ega kavandada piirkondlikku majandusarengut suunavaid tööstusvõrke. Eesmärk on luua Eesti ja Läti vahelise neljanda elektriühenduse rajamiseks vajalik põhivõrgu taristu. Seetõttu ei saa alajaamade asukoha sobivust hinnata üksnes võimaliku tulevase tööstusarengu või tootmispiirkondade kujunemise kaudu. Alajaamade asukohad on valitud elektriühenduse tehnilisi, keskkonnaalaseid, sotsiaalseid ja majanduslikke eesmärke terviklikult arvestades. Kotlandi alajaama ja Saaremaa lääneosa õhuliini mõju rohevõrgustikule ja linnustikule on planeeringu koostamisel eraldi hinnatud. Linnustiku eksperthinnangu kohaselt ei lõiku ükski Saaremaa lääneosa alternatiiv Karala-Pilguse linnualaga. Kotlandi-Paiküla alternatiivid jäävad selle piirist ligikaudu 2,4 km kaugusele. Samuti ei lõiku ükski alternatiiv Vilsandi linnualaga. Kotlandi-Paiküla 1 ja 4 alternatiivide lähimad lühikesed lõigud jäävad linnuala piirist ligikaudu 300 meetri kaugusele. Eksperthinnangus on arvestatud võimalikku sookure ja teiste lindude kokkupõrkeriski ning ehitusaegset häiringut. Mõju hinnati tõenäoliselt nõrgaks ning vähendatavaks leevendusmeetmetega, eelkõige liinide tähistamise ja tööde ajastamise kaudu. Linnustiku alternatiivide koondvõrdluses said Kotlandi-Paiküla 1 ja Kotlandi-Paiküla 4 elupaigakao ja kokkupõrkeriski arvestades tugeva eelistuse. Rohevõrgustiku analüüsis on samuti hinnatud uue koridori tekitatavat metsamaa killustumist ja olemasolevate liinikoridoride kasutamist. Kotlandi-Paiküla 4 puhul hinnati, et rohevõrgustiku üldine sidusus säilib ning olulist negatiivset mõju võrgustiku toimimisele ei prognoosita. Teistes võrreldud Kotlandi koridorides säilib samuti elustiku liikumisvõimalus, kuigi avatud ja raadatud ala võib suureneda. Seega on Kotlandi alajaama ja selle õhuliini mõju linnustikule ning rohevõrgustikule planeeringu koostamise käigus hinnatud. Projekteerimisel tuleb lähtuda planeeringus ja eksperthinnangutes määratud leevendusmeetmetest ning täpsustada nende rakendamise vajadust ja ulatust.
		7) Kotlandi alajaama asukoht on rohevõrgustiku osas ülimalt küsitav. On teada, et lindude rändeteedel paiknevad õhuliinid toovad kaasa suurel hulgal lindude hukkumisi. Antud juhul paikneb Kotlandi alajaam nii Vilsandi kui ka Karala-Pilguse kaitsealade vahetus läheduses ning õhuliinid ristuvad rändeteedega.		
		8) Lisaks eeltoodule jääme oma varasemalt esitatud vastuväidete/seisukohtade juurde, mis on esitatud eriplaneeringu varasemate avalikustamiste käigus.	Varasemad seisukohad Teie varasemates menetlusetappides esitatud arvamused ja vastuväited on planeeringumenetluse materjalide osa ning neid on planeeringu koostamisel käsitletud. Varem esitatud seisukohtadele antud vastused jäävad kehtima osas, milles planeeringulahenduse hilisem täpsustamine ei ole nende sisu muutnud. Kuna käesolevas arvamuses ei ole varasemaid vastuväiteid eraldi täpsustatud ega täiendavalt põhjendatud, lähtutakse nende osas varem antud vastustest. Kui planeeringulahenduse täpsustumine või menetluse käigus lisandunud uus teave mõjutab mõnda varem esitatud küsimust, on seda käsitletud või käsitletakse vastavas osas koos käesolevas menetlusetapis esitatud arvamustega. Täiendav teave Kompensatsiooni ja talumistasu kohta saab täpsemat teavet maaomanikele koostatud juhendist: juhendmaterjal maaomanikele. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
40	**Rail Baltic Estonia OÜ**			
	26.08.2026 KV2026-RBEE-RBE-COM-K-00236	Edastasite meile 13.08.2026 tutvumiseks ja arvamuse avaldamiseks Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KSH) aruande eelnõu. Oleme tutvunud Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu (Skepast&Puhkim OÜ, 24000064, 01.7.2026) ja KSH aruande (Skepast&Puhkim OÜ, 24000064, 29.06.2026) eelnõudega ning Rail Baltic Estonia OÜ-l on järgmised märkused: Enne RB raudtee trassi koridoriga ristuvate ehitiste ja tehnovõrkude projekteerimist tuleb küsida Rail Baltic Estonia OÜ-lt tehnilised tingimused. Õhuliinide ja õhuliini ning raudtee ristumiste projekteerimisel tuleb lähtuda Rail Baltica Design Guidlines RBDG-MAN-021-0101_Railway Energy Part 4 – Electromagnetic Compatibility nõuetest (Lisa 1). Õhuliinide ja õhuliini ning raudtee ristumiste projekteerimisel tuleb lähtuda Rail Baltica Utility Requirements (UR) nõuetest (Lisa 2). Õhuliinide ja õhuliini ning raudtee ristumiste projekteerimisel tuleb lähtuda standardi seeriatest EVS-EN 50121 ja EVS-EN 50122. Võimalusel vältida õhuliini ja raudtee kaitsevööndite kattuvust. Kui see ei ole võimalik, tuleb leppida kokku reeglid kaitsevööndites tegutsemiseks. Mitte planeerida õhuliini lähemale kui 50 m äärmisele rööbastee teljele. Projekteerimistöödeks küsida RBE-lt viimased raudteede projektid. Projekteerimistööde käigus esitada jooksvaks ülevaatamiseks plaanilahendus, raudteega ristumise ristlõiked. Raudtee kaitsevöödis tuleb koostada 3D BIM mudel vastavalt RB kolmanda osapoole BIM nõuetele (Lisa 3). Rumba–Järvakandi trassilõigus lõikuvad kavandatava elektriliini trassialternatiivid Rail Baltica raudteetrassiga. Elektriliini ja Rail Baltica trassi ristumiskoha vahetus läheduses ei paikne RBE olulisi loomastikule kavandatud suurrajatisi, näiteks ökodukte. Piirkonnas asub liiski Rail Baltica väikeulukitele kavandatud loomatruup CU1633 Riigi eriplaneeringus ja elektriliini edasisel projekteerimisel tuleb arvestada Rail Baltica raudteetaristu, sealhulgas loomatruubi CU1633 asukoha, otstarbe ning toimimiseks vajalike tingimustega. Elektriliini postide, ajutiste ja alaliste juurdepääsuteede, ehitusplatside, pinnasetööde, kuivenduslahenduste ning taimkatte raadamise kavandamisel tuleb välistada: · loomatruubi sisse- ja väljapääsude sulgemine või nende ligipääsetavuse halvendamine; · truubini viivate loomade liikumisteede katkestamine või täiendava barjääriefekti tekitamine; · truubi ümbruse pinnareljeefi, veerežiimi või taimestiku selline muutmine, mis vähendab rajatise ökoloogilist toimivust; · ehitusmaterjalide, pinnase, jäätmete või tehnika paigutamine truubi sissepääsude ja loomade liikumiskoridoride lähedusse; · elektriliini ja selle hoolduskoridori lahendused, mis takistavad Rail Baltica rajatiste hilisemat hooldamist. Projektid tuleb RBE-ga kooskõlastada enne ehitusloa taotluse esitamist EHR-i. Täname Rail Baltic Estonia OÜ-d riigi eriplaneeringu koostamise protsessi kaasamast ning palume ka edaspidi planeeringu koostamise protsessis koostööd teha.	Täname Rail Baltic Estonia OÜ-d Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu kohta esitatud ettepanekute ja tehniliste tingimuste eest. Arvestame esitatud ettepanekutega planeeringulahenduse ning selle elluviimise tingimuste täpsustamisel. Planeeringulahenduses sõnastatakse Rail Balticu raudteetrassiga arvestamise tingimused kooskõlas Teie kirjas toodud ettepanekutega. Täname Teid senise koostöö eest ning jätkame koostööd ka planeeringu edasistes etappides. Planeeringu ja KSH aruande koostamist jätkatakse, arvestades menetluse käigus esitatud arvamusi ning neile antud vastuseid. Septembris toimuvad planeeringuala asukohtades ka avalikud arutelud. Täpsema info planeeringu ja arutelude kohta leiab planeeringu veebilehelt: Eesti–Läti neljas elektriühendus.	14.09.2026 nr 13-3/2918-2
41	**A.A.**			
	07.09.2026 e-kiri	Kirjutan [redacted] külas Märjamaa vallas asuvate [redacted] ja [redacted] kinnistute omanikuna seoses Eesti–Läti IV elektriühenduse avalikustatud planeeringulahendusega. Mõistan ühenduse riiklikku vajadust ja toetan selle eesmärki. Minu soov ei ole ühenduse rajamist takistada, vaid paluda hinnata üht kohalikku asukohatäpsustust, mis vähendaks oluliselt mõju minu elamu vahetule hoovialale. Teie kaardirakenduses avalikustatud trassikoridor ulatub [redacted] küla piirkonnas [redacted] elamu ja hooviala vahetusse lähedusse. Mõistan, et avalikustatud koridor ei pruugi veel tähendada liini lõplikku telge, mastide asukohti ega kaitsevööndi täpset paiknemist. Soovin paluda hinnata, kas selles lõigus oleks võimalik kavandada uue liini täpsem paiknemine ja vajadusel mõne masti asukoht [redacted] hoovialast kaugemale, kõrvalasuva [redacted] kinnistu kaugemasse ossa. Mõlemad kinnistud kuuluvad mulle. Selline lahendus võiks vähendada mõju elamu vahetule hoovialale, säilitades samal ajal liini paiknemise samas üldises piirkonnas.	Täname Teid ettepaneku ja põhjalike selgituste eest [redacted] ja [redacted] kinnistute kohta. Selgitame, et Teie kirjeldatud eesmärk, vähendada mõju [redacted] elamu vahetule hoovialale, on mõistetav ning planeeringulahenduse edasisel täpsustamisel on võimalik kaaluda lahendusi, mis aitaksid hoida uue liini ja selle rajatised eluhoonetest võimalikult sobival kaugusel. Esialgsel hinnangul võib kõnealuses piirkonnas olla võimalik trassi ja mastide paiknemist täpsustada viisil, mis vähendab mõju [redacted] kinnistule. Seejuures ei pruugi sobivaim lahendus olla täpselt Teie kaardiskeemil esitatud kujul, kuna arvestada tuleb ka teiste läheduses paiknevate elamute ning kinnistute kasutusvõimalustega. Lahenduse täpsustamisel on eesmärk vältida põhjendamatute piirangute teket kõigile mõjutatud eluhoonetega kinnistutele. Ühe võimaliku lahendusena on nähtud võimalust suunata liin põllumaa osas selliselt, et mastid paikneksid võimalikult põllu servades ning põllumajandusliku kasutuse jätkumine mastide vahel oleks võimalik. Selliste lahenduste tehnilist teostatavust, keskkonna- ja omandimõjusid hinnatakse projekteerimise käigus täpsemalt. Täname Teid ka kohaliku info jagamise eest. Teie esitatud kaardiskeemid ja tähelepanekud on väärtuslik sisend	08.09.2026 nr 13-3/3037-2

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
		[redacted] on minu maakodu hooviala. [redacted] kinnistu soetasin selle kõrvale eesmärgiga hooviala pikemas vaates laiendada: rajada haljastust ja marjapõõsaid, väiksemaid abihooneid ning taastada vana talukoha maakivist kelder. Liinikoridori alas pean ka mesilasi. Kuna olemasolev 110 kV liin juba piirab hooviala üht serva, oleks uue 330 kV liini ja kaitsevööndi lisandumine samasse lähedusse koduse kasutusala seisukohalt väga suure mõjuga. Kirjale on lisatud kolm kaardiskeemi. Lisa 1 näitab avalikustatud trassikoridori paiknemist [redacted] elamu ja hooviala suhtes. Lisa 2 esitab minu esmase kohaliku hindamisvariandi: võimaluse hinnata liini täpsemat paiknemist [redacted] kinnistu [redacted] hoovialast kaugemas osas. Kaardile on märgitud ka suurte tammede põllusaar, mille säilimine oleks võimaluse korral oluline. Lisa 3 näitab avaramat võimalikku orientiiri avatud põllu- ja heinamaaalal. Ma ei esita seda põhilise taotlusena, sest see puudutab täiendavat kinnistut, mis pole hetkel 110kV liiniga koormatud ja võib vajada laiemat tehnilist ning omandisuhete hindamist. Lisan selle näitamaks, et piirkonnas võib olla lahendusi, mis vähendavad mõju elamuhoovidele. Palun andke teada: 1. kas avalikustatud lahendus kajastab [redacted] ja [redacted] juures praegust eelistatud lahendust või on tegemist veel täpsustatava koridoritasandi kujutusega; 2. millises menetlus- või projekteerimisetapis saab selles lõigus liini ja mastide täpsemat paiknemist hinnata; 3. kellele ning millises vormis oleks kõige otstarbekam esitada minu märgistatud kaardiskeem ja kohapealne ettepanek; 4. milline on ametlik kanal ja tähtaeg kirjaliku arvamuse esitamiseks selles projektis. Olen valmis ettepanekut lühidalt ka kohapeal tutvustama, kui see aitaks võimalikke lahendusi kiiremini hinnata.	projekteerimise järgmistes etappides ning aitavad hinnata võimalusi liini täpsema paiknemise optimeerimiseks kohapealseid olusid arvestades. Praeguses etapis ei ole võimalik kinnitada liini lõplikku paiknemist ega mastide täpseid asukohti. Samas peame Teie ettepaneku aluseks olevat eesmärki, vähendada mõju [redacted] elamu hoovialale, põhjendatuks ning näeme esialgsel hinnangul võimalust sellega lahenduse edasisel täpsustamisel arvestada. Konkreetse lahenduse võimalikkus selgub siiski alles projekteerimise käigus, mil hinnatakse tervikuna piirkonna tehnilisi tingimusi, maakasutust ning mõju ümbritsevatele kinnistutele ja eluhoonetele. Lahenduse võimalik rakendamine sõltub mõjude hindamise tulemustest ning selgub hiljemalt avalike arutelude toimumise ajaks septembri keskpaigas. Lisaks anname teada: 1. Avalikustatud planeeringulahendus kajastab praegu riigi eriplaneeringu asukoha eelvaliku etapis määratud trassikoridori ning ei määra veel elektriliini lõplikku telge ega mastide asukohti. Liini täpsem paiknemine koridori sees ja mastide asukohad selguvad edaspidi projekteerimise käigus. 2. Liini ja mastide täpsemat paiknemist hinnatakse nii käesoleva planeeringulahenduse täpsustamise käigus kui ka sellele järgnevas projekteerimisetapis. Praeguses etapis on võimalik kaaluda trassikoridori sees erinevaid lahendusvariante ning hinnata nende mõjusid. 3. Teie kiri koos lisatud skeemidega on registreeritud ning lisatud planeeringu menetlusmaterjalide juurde. Esitatud ettepanekuga püütakse arvestada planeeringulahenduse täpsustamisel ja selle võimalikkust hinnatakse edasise töö käigus. 4. Riigi eriplaneeringu menetluses oli avaliku väljapaneku jooksul võimalik esitada kirjalikke ettepanekuid kuni 08.09.2026. Teie pöördumine on registreeritud ning seda käsitletakse menetluses esitatud arvamusena. Täiendav teave Kompensatsiooni ja talumistasu kohta saab täpsemat teavet maaomanikele koostatud juhendist: juhendmaterjal maaomanikele. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	
	09.09.2026 e-kiri	Tänan sisuka vastuse ning minu pöördumise ja lisatud skeemide menetluses registreerimise eest. Mul on hea meel, et Palo elamu vahetu hooviala mõju vähendamise eesmärki peetakse põhjendatuks ning et piirkonnas nähakse esialgsel hinnangul võimalust liini ja mastide paiknemist täpsustada. Mulle tundub põhimõtteliselt sobiv ka vastuses kirjeldatud suund, kus põllumaa osas paikneksid mastid võimaluse korral põlluservades ning maa kasutamine mastide vahel saaks jätkuda. Minu jaoks on oluline, et lõplik lahendus hoiaks uue 330 kV liini ja selle rajatised Palo elamu ning koduhoovi vahetust läheduses võimalikult eemal, kasutades vajaduse korral Riimasauna kinnistu hoovialast kaugemat osa. Mõistan, et täpne lahendus selgub alles edasiste tehniliste, keskkonna- ja omandimõjude hindamise käigus. Palun võimalusel teavitada mind, kui selle piirkonna kohaliku lahenduse hindamisel kujuneb välja täpsem variant või kui minu poolt oleks vaja lisateavet. Tänan veel kord ettepaneku sisulise käsitlemise eest.		
42	**K.S.**			
	23.09.2026 e-kiri	Kuna planeeritav trassikoridor paikneb minu kinnistul ([redacted], [redacted] küla) liiga elumaja ligidal, teen ettepaneku nihutada trassikoridor elumajast võimalikult kaugele maantee serva. Sama probleem puudutab ka naabrite [redacted] kinnistu omanikke ja ka nende soov oleks, et trassikoridor nihutataks samas suunas nendegi eluhoonetest kaugemale.	Täname Teid pöördumise eest. Olete teinud ettepaneku nihutada Eesti–Läti neljanda elektriühenduse trassikoridor Võhma külas Laari-Madise (41103:002:0161) kinnistu piirkonnas elamust võimalikult kaugele ning maantee ääre suunas. Samuti võtame teadmiseks, et sarnane soov on väljendatud ka naaberkinnistu Oja-Tõnise omanike poolt. Teie ettepanekut on planeeringulahenduse täpsustamisel kaalutud. Allpool joonisel on kollasega näidatud trassikoridori võimalik täpsustus, mille teostatavust ja sobivust planeeringulahenduse koostamisel praegu	09.10.2026 nr 13-3/3276-2

	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Seisukoht	Ametlik vastus - seisukohaga arvestamine/mitte-arvestamine	Vastuskirja number ja kuupäev
			hinnatakse. Kavandatud muudatuse eesmärk on hoida trassikoridor võimalikult kaugel olemasolevast hoonestusest, arvestades samal ajal tehniliste, keskkonnaalaste ja ruumiplaneerimisega seotud tingimustega. Juhime tähelepanu, et joonisel esitatud lahendus on kaalumisel ning ei kujuta endast lõplikku otsust. Trassikoridori täpsem paiknemine selgub planeeringulahenduse edasise koostamise ja kaalumise käigus. Kui analüüsi tulemusel osutub joonisel näidatud lahendus teostatavaks ja põhjendatuks, võetakse seda arvesse planeeringu lõpliku lahenduse kujundamisel. Enne lahenduse lõplikku kujundamist soovime anda Teile võimaluse tutvuda kaalumisel oleva täpsustusega ning avaldada selle kohta soovi korral arvamust. Kui soovite esitada tähelepanekuid, palume need edastada esimesel võimalusel aadressile info@mkm.ee, ent hiljemalt 20.10.2026. Kui vajate arvamuse kujundamiseks rohkem aega, palume sellest samuti hiljemalt 20.10.2026 teada anda. Avalikul väljapanekul olnud planeeringulahendus on nähtav planeeringu kaardirakenduses. Käesolevas kirjas kirjeldatud võimalik täpsustus on kaalumisel ning ei pruugi veel kaardirakenduses kajastuda. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	
43	**T.S.**			
	23.09.2026 e-kiri	Kasutan seal kuuldud võimalust, et veel on võimalik elektritrassi asukoha planeeringut mõnevõrra korrigeerida. Sellega seoses palun üle vaadata, kas [redacted] ([redacted]) keset kinnistut kavandatud trass oleks võimalik viia kinnistu piiril oleva tee äärde	Täname Teid ettepaneku eest ning osalemise eest 23.09.2026 toimunud avalikul arutelul. Teie ettepaneku eesmärk on nihutada [redacted] kinnistut läbiv trassikoridor kinnistu piiril paikneva tee suunas, et vähendada selle mõju kinnistu kasutamisele. Selgitame, et lähtudes AB Artes Terrae OÜ poolt 28.09.2026 Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile edastatud Lungu detailplaneeringu lahendusest paikneb Teie pakutud teeäärse trassilahenduse piirkonnas tuulepargi tarbeks kavandatud alajaam. Seetõttu ei ole trassikoridori võimalik nihutada Teie ettepanekus näidatud ulatuses tee äärde. Lisaks selgitame, et kaalume planeeringulahenduse täpsustamisel trassikoridori nihutamist praegusega võrreldes rohkem metsa serva suunas. Kirjale lisatud skeemil on kollasega näidatud võimalik nihutus, mida edasises planeeringumenetluses kaalutakse. Selline lahendus võimaldab arvestada Teie ettepaneku eesmärgiga ulatuses, mis on kooskõlas piirkonna teiste kavandatavate rajatiste ja planeeringulahendusega. Selgitame, et riigi eriplaneeringuga määratakse elektriühenduse rajamiseks 140 meetri laiune trassikoridor, mille laius jätab projekteerimiseks vajaliku paindlikkuse elektriliini täpse asukoha valikul. Kavandatava 330 kV õhuliini kaitsevööndi kogulaius on 80 meetrit ehk 40 meetrit mõlemal pool liini telge. Elektriliini, mastide ja muude rajatiste täpsed asukohad määratakse projekteerimise käigus trassikoridori piires, arvestades muu hulgas tehnilisi nõudeid, keskkonnatingimusi, maakasutust ja olemasolevat hoonestust ning eesmärki vähendada võimaluste piires mõju elukeskkonnale ja maaomanikele. Juhime tähelepanu, et joonisel esitatud lahendus on kaalumisel ning ei kujuta endast lõplikku otsust. Trassikoridori täpsem paiknemine selgub planeeringulahenduse edasise koostamise ja kaalumise käigus. Kui analüüsi tulemusel osutub joonisel näidatud lahendus teostatavaks ja põhjendatuks, võetakse seda arvesse planeeringu lõpliku lahenduse kujundamisel. Enne lahenduse lõplikku kujundamist soovime anda Teile võimaluse tutvuda kaalumisel oleva täpsustusega ning avaldada selle kohta soovi korral arvamust. Kui soovite esitada arvamusi või tähelepanekuid, palume need edastada esimesel võimalusel aadressile info@mkm.ee, kuid hiljemalt 20.10.2026. Kui vajate arvamuse kujundamiseks või esitamiseks rohkem aega, palume sellest samuti hiljemalt 20.10.2026 teada anda. Avalikul väljapanekul olnud planeeringulahendus on nähtav planeeringu kaardirakenduses. Käesolevas kirjas kirjeldatud võimalik täpsustus on kaalumisel ning ei pruugi veel kaardirakenduses kajastuda. Kompensatsiooni ja talumistasu kohta saab täpsemat teavet maaomanikele koostatud juhendist: juhendmaterjal maaomanikele. Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.	14.10.2026 nr 13-3/3295-2
44	**Liivamäe OÜ**			
	14.10.2026 e-kiri	Vastuseks trassilahenduse täpsustusele kinnitan, et õhuliini koridori nihutamine [redacted] kinnistust põhja poole, nagu näidatud kirjale lisatud pildil, ei muuda rajatava liini mõju olematuks, aga sobib paremini kui varasem trassikoridori paiknemine.		